

**Županijska razvojna strategija Istarske županije
do 2020. godine**

Nacrt

Pula, 15. veljače 2016.

Sadržaj

Uvod.....	4
I. ANALIZA STANJA	5
1. DRUŠTVO	5
1.1. Demografija.....	5
1.2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi.....	7
1.3. Društvena infrastruktura.....	12
1.3.1. Zdravstvo.....	12
1.3.2. Sport i rekreacija	17
1.4. Obrazovanje i znanost.....	19
1.5. Civilno društvo.....	34
2. GOSPODARSTVO	36
2.1. Opća gospodarska kretanja	36
2.2. Tržište rada.....	45
2.2.1. Nezaposlenost	45
2.2.2. Zaposlenost	49
2.3. Poslovno okruženje i razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima	52
2.3.1. Poslovno okruženje i konkurentnost.....	52
2.3.2. Poslovna infrastruktura	54
2.3.3. Poduzetnička infrastruktura	57
2.4. Obrtništvo	58
2.5. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima.....	62
2.5.1. Prerađivačka industrija.....	63
2.5.2. Graditeljstvo i rudarstvo	64
2.5.3. Poljoprivreda, ribarstvo i marikultura, šumarstvo i lovstvo	66
2.6. Turizam i kultura.....	73
2.6.1. Turizam	73
2.6.2. Kultura.....	78
3. STANJE U PROSTORU/OKOLIŠU.....	84
3.1. Kvaliteta okoliša, izloženost klimatskim rizicima i klimatskim opasnostima	84
3.2. Primarna infrastruktura	96
3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost	107
4. INSTITUCIONALNI KONTEKST	119
4.1. Institucionalni kapaciteti.....	119
4.2. Financijski kapaciteti.....	120
4.3. Međuregionalna i međunarodna suradnja.....	125
5. Usporedba konkurentnosti Istarske županije u određenim područjima u odnosu na Hrvatsku, prosjek odabranih zemalja EU-a i Njemačku.....	128
II. REZULTATI PROVEDBE PRIJAŠNJIH STRATEGIJA	134
2.1. Razvojna strategija Istarske županije 2011.–2013.....	134

III. SWOT ANALIZA RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE – PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA.....	141
IV. STRATEŠKI OKVIR	150
4.1. Vizija	150
4.2. Ciljevi	150
<u>Cilj 1: Povećanje gospodarske konkurentnosti</u>	<u>150</u>
<u>Cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života</u>	<u>152</u>
<u>Cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima</u>	<u>155</u>
<u>Cilj 4: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta.....</u>	<u>157</u>
4.3. Razvojni prioriteti i mjere.....	160
Razvojni prioritet 1.1 – Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija	163
Razvojni prioritet 1.2 – Unapređenje poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva	167
Razvojni prioritet 1.3. – Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti.....	172
Razvojni prioritet 2.1. – Povećanje zapošljivosti i radna mobilnost.....	175
Razvojni prioritet 2.2. – Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva	178
Razvojni prioritet 2.3. – Pобољшanje sustava zdravstva i socijalne skrbi te promocija zdravlja i socijalnog blagostanja	181
Razvojni prioritet 2.4. – Razvoj sporta i rekreacije	185
Razvojni prioritet 2.5. – Razvoj civilnog društva i društvenog poduzetništva.....	188
Razvojni prioritet 3.1. – Povećanje energetske učinkovitosti (EnU), promocija obnovljivih izvora energije (OIE) i kogeneracija (CHP)	190
Razvojni prioritet 3.2. – Poboљшanje infrastrukturnih sustava	192
Razvojni prioritet 3.3. – Razvoj prostornog planiranja te upravljanja prostorom i zaštitom okoliša	196
Razvojni prioritet 3.4. – Jačanje učinkovitijeg upravljanja regionalnim razvojem	199
Razvojni prioritet 3.5. – Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima i povećanje razine spremnosti za odgovor na krizne događaje.....	203
Razvojni prioritet 4.1. – Razvoj kulture i kulturnih i kreativnih djelatnosti	204
Razvojni prioritet 4.2. – Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta	207
Razvojni prioritet 4.3. – Presentacija i promocija istarskog identiteta.....	210
4.4. Temeljna horizontalna načela	213
V. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU.....	214
5.1. Prostorna politika Istarske županije.....	214
5.2. Politika prema gradovima – uloga gradova u poticanju razvoja Istarske županije te poveznica ŽRS-a i strategije razvoja urbanih područja u IŽ-u.....	216
VI. STRATEŠKI PROGRAMI, GLAVNI RAZVOJNI PROJEKTI DO 2020.	218
VII. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE	226
7.1. Financiranje mjera 2015.–2020.....	227

Uvod

Županijska razvojna strategija Istarske županije do 2020. godine je temeljni i sveobuhvatni strateški dokument koji polazeći od razvojnih resursa i potencijala i ostvarenih postignuća utvrđuje smjernice budućeg gospodarskog i sveukupnog razvoja, željenog ali mogućeg i potrebnog.

Od samog početka fokus u pripremama i izradi Strategije bio je usmjeren na to da se ponajprije osmisle i definiraju pravci razvoja sveukupnog razvoja Istarske županije, a ne da ona bude samo tehnički okvir za korištenje sredstava za razvoj iz fondova EU.

Strategiju treba shvatiti i koristiti kao sredstvo, alat, koji treba pomoći pri usmjeravanju razvojnih procesa u Istarskoj županiji kako bi se poboljšali uvjeti za održivi, društveno kohezivni i pametni razvoj, za povećanje sveukupne županijske konkurentnosti i u konačnici za postizanje više kvalitete življenja i zadovoljstva svih njezinih stanovnika.

Osim što doprinosi uspješnom i učinkovitom usmjeravanju razvoja, Strategija omogućuje i jačanje kapaciteta županijskih institucija i drugih nositelja razvoja za pripremu i provedbu razvojnih intervencija te za bolje korištenje financijskih sredstava i drugih resursa iz fondova EU, državnog ali i vlastitog proračuna, te iz privatnih i drugih izvora. U skladu s time Strategija predstavlja konzistentan okvir s utvrđenim strateškim ciljevima, prioritetima, mjerama za konkretne razvojne projekte/aktivnosti, s definiranim nositeljima, s mehanizmima provedbe i načinima praćenja i vrednovanja. Uz to, proces izrade i provedbe Strategije doprinosi jačanju sudjelovanja javnosti u planiranju i provedbi razvojnih projekata /aktivnosti Istarske županije.

Strategija je izrađena sukladno Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija koje je propisalo Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih fondova (rujan 2015.) i Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14).

Sukladno Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, Strategija sadrži: analizu stanja; rezultate provođenja prijašnjih strategija; prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala - SWOT analizu te definirani strateški okvir – viziju, strateške ciljeve, prioritete i mjere; institucionalni kontekst kao i politiku prema teritorijalnom i urbanom razvoju.

Sastavni dio Strategije su usuglašeni i utvrđeni strateški projekti Istarske županije i indikativan financijski okvir koji sadrži procjenu financijskih sredstava po cijeovima, prioritetima odnosno mjerama za razdoblje do 2020. godine. Osnovni elementi su: izvori financijskih sredstava (županijski i lokalni proračuni, državni proračun, fondovi EU-a, privatni izvori i drugi izvori).

I. ANALIZA STANJA

1. DRUŠTVO

1.1. Demografija

Istarska županija posljednja četiri desetljeća bilježi stalan porast stanovništva. Ukupan je broj stanovnika porastao za 0,8% u zadnjem međupopisnom razdoblju (2001.–2011.) zbog pozitivne migracijske bilance s ostalim dijelovima Hrvatske i inozemstvom, a prirodna je promjena negativna. Takav usporen rast broja stanovnika posljedica je općih trendova koji obilježavaju posttranzicijsku etapu demografske tranzicije u Republici Hrvatskoj.

Tablica 1. Broj stanovnika Istarske županije 1981.–2011. i gustoća naseljenosti 2011.

	1981.	1991.	2001.	2011.	Promjena 2001.–2011. (%)	Površina (km ²)	Gustoća naseljenosti (st/km ²)
	188 332	204 346	206 344	208 055	0,8	2812,98	74,0

Izvor: Državni zavod za statistiku - DZS

Prosječna gustoća naseljenosti u IŽ-u je 73 stanovnika na km² što je ispod nacionalnog prosjeka (78 stanovnika na km²). Stanovništvo u IŽ-u koncentrirano je oko većih središta (69,2% stanovništva živi u gradovima, 30,8% u općinama).

U IŽ-u je u 2011. godini umrlo 395 osoba više nego što je živorođeno što govori o prirodnom padu stanovništva. Vezano za prirodni prirast stanovništva, IŽ ima veći indeks vitalnosti stanovništva (82,2) nego državni prosjek (80,7).

Tablica 2. Prirodno kretanje stanovništva Istarske županije u 2011.

Područje	Živorodeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks (živorođeni/100 umrlih)
Istarska županija	1827	2222	-395	82,2
RH	41.197	51.019	-9 822	80,7

Izvor: Prirodno kretanje stanovništva RH u 2013. godini, DZS

Positivni prirodni prirast u 2011. imali su gradovi Labin, Poreč, Rovinj i Vodnjan te općine Bale, Vrsar, Vižinada, Sv. Petar u Šumi, Funtana i Medulin.

U usporedbi demografskih indikatora IŽ je u razdoblju 2007.–2013. pogoršala rang za indikator migracijski saldo u odnosu na druge županije, a za indikator vitalni indeks zadržala je isti rang.

Tablica 3. Demografski indikatori

		Vrijednost 2007.	Vrijednost 2010.	Vrijednost 2013.	Rang 2007.	Rang 2010.	Rang 2013.
Statistički indikatori	Migracijski saldo ((2007.–2009.) / 2009; (2010.–2012.)/2012.) [na 1000]	16,01	16,01	1,01	3	3	5
Statistički indikatori	Vitalni indeks (živorođeni/umrli) (zbroj 2007.–2009.; zbroj 2010.–2012. [indeks])	88,53	88,53	81,17	11	7	7

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2013.

Prema posljednjem popisu 2011. godine više od ¼ stanovništva IŽ-a živjelo je u priobalnim gradovima i općinama s različitim stupnjem litoralizacije. Proteklih trideset godina broj stanovnika priobalja IŽ-a

porastao je za gotovo 25.000. Razlozi za takav porast većinom leže u jačanju gospodarskih djelatnosti koje su uglavnom vezane za obalni pojas kao što su turizam, ugostiteljstvo, građevinarstvo, brodogradnja, pomorstvo, ribarstvo i slično.

Tablica 4. Stanovništvo priobalja i unutrašnjosti Istarske županije u popisima 1981., 1991., 2001. i 2011.

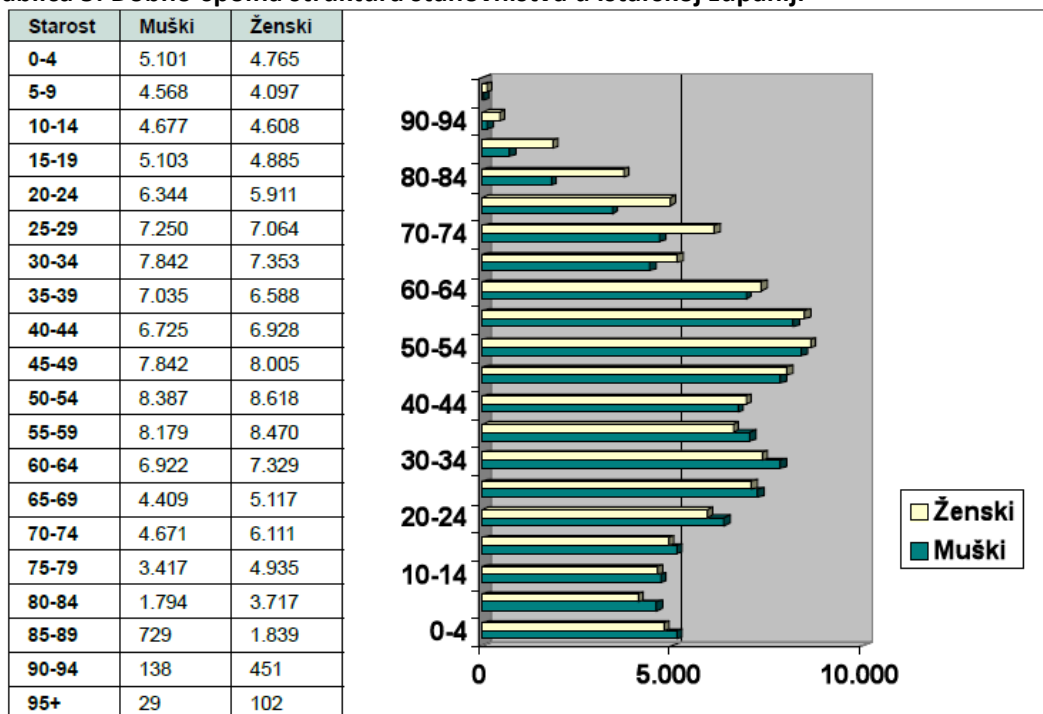
Regije	1981.		1991.		2001.		2011.	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
Priobalje	135 349	71,9	152 452	74,6	156 100	75,7	159 024	76,4
Unutrašnjost	52 983	28,1	51 894	25,4	50 244	24,3	49 031	23,6
Istarska županija	188 332	100,0	204 346	100,0	206 344	100,0	208 055	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku - DZS

Privlačnost obale u demografskom i gospodarskom pogledu utječe na veće useljavanje mlađeg stanovništva u taj dio Županije što može povoljno utjecati na prirodno kretanje stanovništva i povoljniji sastav prema spolu i dobi. Za razliku od toga, općine i gradovi u unutrašnjosti Istre prostor su depopulacije s nepovoljnim demografskim procesima.

Prema Popisu stanovništva 2011. godine 51% stanovništva IŽ-a činile su žene, a 49% muškarci. U odnosu na Popis stanovnika 2001. spolna struktura stanovništva nije se značajnije promijenila.

Tablica 5. Dobno-spolna struktura stanovništva u Istarskoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku - DZS

Osnovni su pokazatelji starosti stanovništva koeficijent starosti (udio stanovništva starijeg od 60 godina u ukupnom stanovništvu) i indeks starosti (omjer stanovništva starijeg od 60 godina i stanovništva mlađeg od 20 godina). Budući da je indeks starenja za Istarsku županiju veći od nacionalnog prosjeka (115,0) i iznosi 136,8, IŽ pripada tipu stanovništva koje je u fazi duboke starosti.

IŽ ima bolja obilježja radnog kontingenta nego Republika Hrvatska. Ima veći udio zaposlenih u ukupnom stanovništvu, a manji udio nezaposlenih i ekonomski neaktivnih osoba.

Tablica 6. Aktivnost stanovništva Istarske županije u 2011.

	Ukupno	Zaposleni		Nezaposleni		Ekonomski neaktivni	
	Broj stanovnika	Broj stanovnika	% ukupnog stanovništva	Broj osoba	% ukupnog stanovništva	Broj osoba	% ukupnog stanovništva
IŽ	180.239	82.896	46%	11.905	6,6%	85.244	47,29%
RH	3.632.461	1.503.867	41,40%	292.282	8,04%	1.834.014	50,48%

Izvor: Državni zavod za statistiku- DZS

1.2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

Socijalne usluge za djecu i odrasle osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim teškoćama

Usluge za djecu i odrasle osobe s invaliditetom u IŽ-u pruža 7 ustanova. Osim ustanova, značajnu ulogu u razvoju i pružanju izvaninstitucijskih usluga u IŽ-u imaju organizacije civilnog društva, koje realizacijom svojih programa i aktivnosti razvijaju usluge i osiguravaju članovima svakodnevnu podršku odnosno uvjete za aktivnije uključivanje u život zajednice. Projekti organizacija civilnog društva obuhvaćaju razne edukativne, radno-okupacijske i rekreativne radionice, savjetovanja, pružanje informacija potrebnih za ostvarivanje raznih prava, tečajeve znakovnog jezika, posudionice ortopedskih pomagala, prijevoz te razne oblike pomoći u kući.

Stalni smještaj za te korisničke skupine u IŽ-u pružaju četiri ustanove*, navedene u donjoj tablici, kojima je osnivač Republika Hrvatska. Ustanove socijalne skrbi, sukladno svojim planovima transformacije i deinstitutionalizacije, obvezne su smanjiti smještajne kapacitete i svoju djelatnost usmjeriti na pružanje usluga u zajednici (dnevni boravci, pomoć u kući, organizirano stanovanje i dr.). Ministarstvo socijalne politike i mladih odabralo je dvije ustanove iz IŽ-a kojima pruža stručnu podršku u procesu transformacije i deinstitutionalizacije (Centar za rehabilitaciju Pula i Dom za psihički bolesne odrasle osobe Vila Maria), a lokalna zajednica pruža im podršku u daljnjem razvoju izvaninstitucijskih usluga. S druge strane, cijene izvaninstitucijskih usluga po kojima trenutačno ugovara Ministarstvo socijalne politike i mladih nisu dostatne za pokrivanje troškova pa ustanove bez financijske podrške lokalne zajednice ne mogu razvijati potrebne izvaninstitucijske usluge. Prednosti tih usluga u odnosu na stalni smještaj višestruke su kako za korisnika, tako i za samu zajednicu te je nužno aktivnosti usmjeriti u njihov daljnji razvoj i nalaženje novih izvora financiranja.

Tablica 7. Socijalne usluge za djecu i odrasle osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim teškoćama

	Pružatelj usluge	Korisnici	Psihosocijalna rehabilitacija (bivši povremeni boravak)	Poludnevni boravak	Cjelodnevni boravak	Smještaj	Organizirano stanovanje	Pomoć u kući
1.	Centar za rehabilitaciju Pula (+ dislocirana jedinica Vodnjan)*	odrasle osobe s intelektualnim oštećenjem		31		42		
2.	Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda, Pula	osobe s tjelesnim i/ili intelektualnim oštećenjem	24	25	23			
3.	Centar za rehabilitaciju Down syndrom centar	osobe s intelektualnim oštećenjem		26	9			

4.	Dnevni centar za radnu terapiju i rehabilitaciju Pula	odrasle osobe s intelektualnim oštećenjem		40				
5.	Centar za inkluziju i podršku u zajednici*	osobe s intelektualnim oštećenjem		112			20	
6.	Dom za psihički bolesne odrasle osobe „Vila Maria“ Pula*	odrasle osobe s mentalnim oštećenjem				185	4	u postupku dobivanja licencije
7.	Dom za psihički bolesne odrasle osobe Motovun, Brkač*	odrasle osobe s mentalnim oštećenjem				89		planirani kapacitet – 145 korisnika
8.	Dom za psihički bolesne odrasle osobe Nedeščina*	odrasle osobe s mentalnim oštećenjem				63		
UKUPNO:			24	234	32	379	24	

*Centar za inkluziju i podršku u zajednici udruga je, ali nalazi se ovdje s obzirom na vrstu usluga koje pruža
Izvor: podaci Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb 2014

Potrebno je značajne napore uložiti na području informiranja, međusobne suradnje te jačanja kapaciteta udruga i ustanova koje se skrbe o osobama s invaliditetom na pružanje širokog spektra održivih i dostupnih socijalnih usluga. Prostorna koncentracija ustanova u Puli rezultira slabijom dostupnošću osobama u potrebi koje žive izvan Pule, kao i pretjeranim pritiskom na kapacitete tih ustanova. Kao velik problem u zajednici istaknuta je nedostatna usluga rane intervencije za djecu s rizicima i razvojnim teškoćama (do 7. godine života) pa je IŽ, u suradnji s Gradom Porečom i Dnevnom centrom za rehabilitaciju Veruda-Pula, kao jedinom specijaliziranom ustanovom na području IŽ-a pokrenula formiranje podružnice ustanove u Poreču s novim stručnim timom za ranu intervenciju.

IŽ intenzivno radi na podizanju kvalitete usluga rane intervencije kod djece s neurorizicima i razvojnim teškoćama od najranije dobi (0-7 godina) te kvalitete života osoba s invaliditetom kroz rad na županijskim prioritetima Plana za zdravlje i socijalno blagostanje usmjerenim na te korisničke skupine i kontinuirano ulaže napore u razvoj novih usluga.

Socijalne usluge za djecu i mlade

U IŽ-u djeluju dvije ustanove za skrb o djeci izvan vlastite obitelji – Dječji dom Pula i Dom za odgoj djece i mladeži. Skrb za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi osigurava i Kuća milosrđa Majmajola (organizacijska jedinica Caritas Poreč-Pula).

Tablica 8. Ustanove za socijalne usluge za djecu i mlade

	Pružatelj usluge	Korisnici	Poludnevni boravak	Stalni smještaj
1.	Dječji dom Pula	djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi	12	57
2.	Dom za odgoj djece i mladeži	djeca s problemima u ponašanju	45	9
3.	Kuća milosrđa Majmajola	djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi		10

Izvor: podaci Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb na dan 14. 10. 2014.

U IŽ-u se godišnje javlja 450-600 djece i mladih s raznim problemima u ponašanju, a postoji samo jedna ustanova koja se njima bavi – Dom za odgoj djece i mladeži Pula, dom bez tretmanske ili

posttretmanske stambene zajednice. Stoga je jedna od usluga koja bi znatno pridonijela uspješnom osamostaljivanju mladih nakon ustanove stambena zajednica.

Udomiteljstvo u IŽ-u nema tradicije te osim pedesetak uglavnom srodničkih udomiteljskih obitelji nema dovoljno udomitelja. Djeca koja se izmještaju iz vlastite obitelji smještaju se ili u srodničke obitelji ili u udomiteljske obitelji izvan Istre, a velik broj djece smješten je u ustanove, često izvan Istre i daleko od obitelji s kojima bi trebala imati redovite kontakte. Tendencija je zajednice jačanje deinstitucionalizacije, jer je smještaj u obitelji za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi kvalitetnije i bolje rješenje. Upravo zbog tih razloga udomiteljstvo treba promovirati i poticati. Također, postoji potreba za razvojem više oblika specijaliziranog udomiteljstva (npr. udomiteljstvo za djecu s poremećajima u ponašanju).

IŽ intenzivno radi na zaštiti mentalnog zdravlja djece i mladih i podršci obitelji kroz rad na županijskim prioritetima Plana za zdravlje i socijalno blagostanje te kontinuirano ulaže napore u razvoj novih usluga.

Socijalne usluge za starije osobe

U IŽ-u djeluje osam domova za starije i nemoćne osobe ukupnog kapaciteta 820 korisnika. Svi domovi kojima je osnivač IŽ (ukupno 4 doma* navedena u tablici 9.) građeni su u prošlom stoljeću, djelomično su adaptirani, ali postoji potreba za njihovom prilagodbom i usklađivanjem sa standardima. Očito je da za funkcionalno potpuno ovisne osobe nema adekvatnog prostora, kako u građevinskom smislu tako i po vrsti usluga koje bi trebalo pružati. To je stanje potvrđeno i provedbom postupaka ispitivanja minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga u županijskim domovima za starije i nemoćne osobe. Rješenje (licencija) o ispunjavanju uvjeta preduvjet je za financiranje iz državnog proračuna tj. ugovaranje socijalnih usluga s nadležnim ministarstvom. IŽ je nadležna za licenciranje svih socijalnih usluga za starije i nemoćne osobe.

Planirano povećanje institucijskih kapaciteta u skrbi o starijima nije ostvareno predviđenom dinamikom (rekonstrukcija Doma „Alfredo Štiglić“ u Puli, izgradnja novih ustanova u Puli, Pazinu i Rovinju, rekonstrukcija Doma za starije u Labinu).

Izvaninstitucijska skrb organizirana je u obliku pomoći u kući i dnevnog boravka za starije osobe. Pri domovima za starije i nemoćne osobe u Puli, Raši, Poreču i Umagu djeluju dnevni boravci za starije osobe ukupnog kapaciteta 60 korisnika. Pri tome se u sufinanciranje usluga uglavnom uključuju jedinice lokalne samouprave, a neke usluge u cijelosti plaćaju korisnici.

Postojeći obiteljski domovi pružaju usluge smještaja starijim i nemoćnim osobama (kapaciteta do 20 korisnika), a prema dostupnim podacima trenutačno ih u IŽ-u djeluje 6.

Kapacitet institucijskih i izvaninstitucijskih usluga za starije osobe u IŽ-u nije dostatan, a velik su problem i liste čekanja na uslugu smještaja u domovima, kao i potreba za razvojem usluga pomoći u kući. Na dan 22. 8. 2013. godine na listi čekanja u domovima za starije i nemoćne osobe u IŽ-u bilo je 2269 osoba, pri čemu je najviše korisnika na uslugu čekalo u Puli (1673 u Domu za starije i nemoćne osobe „Alfredo Štiglić“).

IŽ kroz rad na županijskom prioritetu Plana za zdravlje i socijalno blagostanje, usmjerenom na skrb za starije osobe te kroz funkciju osnivača četiriju domova za starije i nemoćne osobe, kontinuirano ulaže u razvoj dostupne socio-zdravstvene skrbi, usluga i potpore starijim osobama, kao i njihovim obiteljima, u institucijama i izvan njih.

Tablica 9. Socijalne usluge za starije osobe u Istarskoj županiji

	Pružatelj usluge	Stalni smještaj	Boravak	Pomoć u kući	Dostava obroka
1.	Dom za starije i nemoćne osobe Novigrad*	187			15
2.	Dom za starije i nemoćne osobe „Alfredo Štiglic“ Pula*	171	25	25	61
3.	Dom za starije i nemoćne osobe Raša*	61	8		13
4.	Dom za starije i nemoćne osobe „Domenico Pergolis“ Rovinj*	126			10
5.	Dom za starije i nemoćne osobe Buzet	50	30	46	28
6.	Dom za starije i nemoćne osobe Poreč	83	16		9
7.	Dom za starije i nemoćne osobe „Sv. Polikarp“ Pula	44			
8.	Dom za starije i nemoćne osobe „Atilio Gamboc“ Umag	98	20		1
9.	Gradsko društvo Crvenog križa Pazin		50	124	10
10.	Centar za pomoć starijim osobama – Labin			9	18
11.	Udruga za skrb o starijim osobama Dodir nade – Kršan			17	
	UKUPNO	820	149	221	165

Izvor: Podaci Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb na dan 14. 10. 2014.

Socijalne usluge za žrtve obiteljskog nasilja

Skrb za žrtve obiteljskog nasilja u IŽ-u primarno se osigurava kroz rad Sigurne kuće Istra. Sigurna kuća Istra je nevladina i neprofitna organizacija koja se bavi pružanjem besplatne pomoći i podrške ženama žrtvama obiteljskog nasilja i njihovoj djeci na području IŽ-a. Svoju glavnu djelatnost obavlja kroz aktivnosti savjetovanišnog rada (pružanje psihosocijalne i pravne podrške) te smještajem u skloništa žena, žrtava obiteljskog nasilja i njihove djece. U prostore Sigurne kuće prosječno je godišnje smješteno 20-25 žena žrtava obiteljskog nasilja i njihove djece (smještaj u pravilu traje do 6 mjeseci, a prema procjeni stručnog tima i potrebama, može trajati i duže). Prema dosadašnjim podacima, kapaciteti usluga zadovoljavaju potrebe. Prisutan je problem nepostojanja sustavne edukacije za kadar koji pruža pomoć žrtvama obiteljskog nasilja (kao što postoji npr. za psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji). IŽ kontinuirano prati te pruža financijsku i stručnu podršku radu Sigurne kuće Istra. U sklopu županijskog prioriteta Plana za zdravlje i socijalno blagostanje usmjerenog na podršku obitelji podržava se provedba psihosocijalnog tretmana za počinitelje obiteljskog nasilja koji pružaju posebno educirani stručnjaci iz udruge Lux Vitae, kao i rad Savjetovaništa za djecu i mladež (za pomoć zlostavljanoj i zanemarivanoj djeci).

Socijalne usluge za beskućnike

Sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi te neupitnoj potrebi za zbrinjavanjem jedne od ranjivijih skupina građana, početkom 2012. godine na inicijativu Gradskog društva Crvenog križa Pula organizirano je Prihvatilište za beskućnike sa sjedištem u Puli. IŽ kontinuirano pruža financijsku i stručnu podršku radu Prihvatilišta i uključena je u razvoj novih usluga za tu korisničku skupinu.

Korisnici pomoći za uzdržavanje

IŽ kontinuirano bilježi najmanji postotak stanovnika obuhvaćenih pomoći za uzdržavanje, odnosno sadašnjom zajamčenom minimalnom naknadom koja obuhvaća novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koje nema dovoljno sredstava za

podmirenje osnovnih životnih potreba. U razdoblju od 2009. do 2013. godine obuhvaćenost stanovništva u IŽ-u ne bilježi značajan porast, a u Republici Hrvatskoj broj korisnika obuhvaćenih pomoći za uzdržavanje povećao se 0,5% (tablica 10).

Tablica 10. Obuhvaćenost stanovništva pomoći za uzdržavanje u Istarskoj županiji (stanje 2009. i 2013.)

Centar za socijalnu skrb (CZSS) – podružnica CZSS	Broj stanovnika	Broj osoba korisnika pomoći za uzdržavanje	Udio (%) broja osoba korisnika pomoći za uzdržavanje u broju stanovnika – 2009.	Udio (%) broja osoba korisnika pomoći za uzdržavanje u broju stanovnika – 2013.
Ukupno - Istarska županija	208.055	1.597	0,6	0,8
Republika Hrvatska	4.284.889	113.358	2,1	2,6

Izvor: Godišnja izvješća Ministarstva socijalne politike i mladih, dostupno na dan 14. 10. 2014.

Tablica 11. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Provedba državne politike smanjenja izdataka u javnom sektoru, posebno u sustavu socijalne skrbi. • Prebacivanje odgovornosti za socijalni razvoj na regionalnu i lokalnu razinu bez osiguravanja za to potrebnih financijskih sredstava. • Neusklađenost nadležnosti, ovlasti i načina financiranja socijalne skrbi uz propisivanje obveze regionalne samouprave da kreira socijalnu politiku i usmjerava socijalni razvoj. • Nedovoljna znanja i vještine za korištenje sredstava Europskog socijalnog fonda. • Nedovoljno razvijen civilni sektor kao resurs za pružanje socijalnih usluga. • Nedovoljno razvijeno društveno poduzetništvo. • Nedovoljno razvijene usluge za starije osobe. • Nedovoljno razvijene izvaninstitucionalne usluge za sve kategorije korisnika. • Nedovoljna senzibiliziranost i otpor društva prema potpunom uključivanju korisnika u život zajednice. • Slabe statističke baze i sustav praćenja podataka kao polazište za kvalitetno planiranje usluga. • Nedostatak univerzalnih kriterija i metodologije za procjenu potreba u zajednici. • Nepoznavanje učinaka programa koji se provode. • Nejednaki kriteriji za financiranje socijalnih usluga (različita cijena za istu uslugu). • Nejednaka dostupnost usluga svim građanima. • Nedostatak specijaliziranih znanja i kompetencija osoba koje se bave područjem socijalne skrbi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veća usmjerenost na potrebe korisnika. • Razvoj aktivnosti i usluga usmjerenih na prevenciju socijalnih problema, siromaštva i socijalne isključenosti. • Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva. • Razvoj socijalnih usluga za starije osobe. • Razvoj aktivnosti i usluga usmjerenih na zdrav razvoj djece i mladih. • Razvoj izvaninstitucionalnih socijalnih usluga za sve korisničke skupine. • Unapređenje sustava epidemiološkog praćenja socijalnih problema, istraživanja socijalnih potreba, evaluacije mjera i programa te razmjene informacija – od lokalne do nacionalne razine. • Promicanje održivog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage. • Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje. • Veća senzibilizacija društva za potrebe pojedinih korisničkih skupina radi njihovog potpunog uključivanja u zajednicu. • Veće korištenje sredstava iz Europskog socijalnog fonda za razvoj socijalnih usluga. • Razvoj civilnog sektora kao potencijalnog resursa za pružanje socijalnih usluga. • Razvoj društvenog poduzetništva. • Podizanje razine stručnosti i specijaliziranih znanja i vještina osoba koje se bave područjem socijalne skrbi. • Unapređenje međuresorne i intersektorske suradnje, posebno vodeći brigu o usklađivanju razvoja usluga socijalne skrbi s dostupnošću zdravstvenih usluga i usluga školovanja. • Zapošljavanje u zajednici za ranjive društvene skupine.

	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring i evaluacija programa i projekata te prioritetnih područja socijalnog razvoja. • Uvođenje standarda kvalitete socijalnih usluga. • Umrežavanje pružatelja usluga. • Uspostavljanje sustava za prikupljanje i razmjenu informacija.
--	--

1.3. Društvena infrastruktura

1.3.1. Zdravstvo

Na području IŽ-a djeluje šest županijskih javnih zdravstvenih ustanova: Istarski domovi zdravlja, Opća bolnica Pula, Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Zavod za hitnu medicinu, Istarske ljekarne i Bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Prim. Dr. Martin Horvat u Rovinju. Osim navedenih ustanova, kojima je osnivač IŽ i koje su uključene u Mrežu javne zdravstvene službe, prema podacima Registra kadrova Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ-a) u IŽ-u u 2013. godini bilo je registrirano 46 privatnih zdravstvenih ustanova, od kojih 28 poliklinika (9 stomatoloških) te 13 ljekarni i 29 trgovačkih društava (od kojih 17 sa stomatološkom djelatnosti). Prema istom izvoru podataka, u 2013. godini bilo je registrirano 405 jedinica privatne prakse (ordinacije, laboratoriji, privatna praksa ljekarnika, privatna praksa fizioterapeuta i zdravstvene njege u kući), od čega je 84,0% smješteno u 10 gradova IŽ-a. Najviše je stomatoloških ordinacija (147 ili 36,3%), ordinacija opće medicine (105 ili 25,9%), dentalnih laboratorija i specijalističkih liječničkih ordinacija (po 53, odnosno 13,1%) te ljekarni (21 ili 5,2%). U zakupu prostora od domova zdravlja je 45,2% jedinica privatne prakse.

Tablica 12. Lokacije ispostava županijskih zdravstvenih ustanova na području Istarske županije 2014.

TIP USTANOVE	ZDRAVSTVENE USTANOVE
ŽUPANIJSKE:	
Dom zdravlja	Istarski domovi zdravlja (Pula) – ispostave: Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj i Umag, s izvanbolničkim stacionarima uz ispostava Labin, Pazin i Umag
Opća bolnica	Opća bolnica Pula – na 2 lokacije, Zagrebačka 30 i Negrijeva 6
Specijalna bolnica	Bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Prim. Dr. Martin Horvat u Rovinju
Ljekarne	Istarske ljekarne (Pula) na 10 lokacija (Pula: Centar, Arena i Forum te Medulin, Vodnjan, Višnjan, Umag, Buje, depo u Svetvinčentu i Motovunu)
Zavodi	Zavod za javno zdravstvo Istarske županije (Pula) (glavna zgrada u Nazorovoj ulici te Služba za školsku medicinu u Istarskoj i Služba za prevenciju, izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja u Ulici svetog Mihovila) s dislociranim prostorima u Buzetu, Umagu, Bujama, Poreču, Rovinju, Pazinu i Labinu
	Zavod za hitnu medicinu Istarske županije (Pula – sjedište te ispostave Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Rovinj, Umag)

Izvor: UO za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije

Broj osiguranih osoba u IŽ-u u sustavu osnovnog zdravstvenog osiguranja na dan 31. 12. 2014. iznosio je 211.444 osiguranika, a broj osiguranih osoba u sustavu dopunskog zdravstvenog osiguranja 113.153 (53,5%).

Broj stanovnika na jednog liječnika (doktora medicine) koji je u IŽ-u u 2013. godini zaposlen na neodređeno iznosio je 401,7. Broj zaposlenih liječnika u IŽ-u porastao je sa 436 liječnika 2008. na 518 zaposlenih liječnika 2013. (Zavod za javno zdravstvo IŽ-a).

Tablica 13. Broj zdravstvenih djelatnika na 1000 stanovnika u Istarskoj županiji

ZDRAVSTVENI DJELATNICI	zaposleni na neodređeno	Br. st. na 1 zdravstvenog radnika
SVEUKUPNO	2253	92,3
doktori medicine	518	401,7
doktori dentalne medicine	188	1.106,7
Farmaceuti	118	1.763,2
suradnici – VSS	42	4.953,7
viša stručna sprema	319	652,2
srednja stručna sprema	1.062	195,9
niža stručna sprema	6	34.675,8

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, podaci za 2013. godinu

U 2011. godini broj liječnika na 1000 stanovnika iznosio je u Istri 2,17, u Hrvatskoj 2,81, a u EU-u 3,2 liječnika (Zavod za javno zdravstvo IŽ-a, Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. –2020.). U 2013. godini broj liječnika na 1000 stanovnika bio je u Istri 2,49. (Zavod za javno zdravstvo IŽ-a), a u EU-u 3,4 liječnika.

Tablica 14. Broj bolničkih postelja na 1000 stanovnika u Istarskoj županiji 2013.

	Ukupno	Liječenje akutnih bolesnika					Liječenje kroničnih bolesnika
		<i>Ukupno</i>	Opća bolnica Pula	Stacionar Labin	Stacionar Pazin	Stacionar Umag	Bolnica „prim. dr. M. Horvat“ Rovinj
Potreban broj kreveta prema Mreži javne zdravstvene službe	578	542	506	12	12	12	36
Broj kreveta (ukupno)	856	586	506	26	27	27	270
- na 1000 stanovnika	4,1	2,8	2,4	0,1	0,1	0,1	1,3
Broj umrlih 2013.	967	967	798	70	58	41	-
- na 100 bolesnika	3,8	4,2	3,7	20,0	11,96	8,7	-
Broj umrlih 2008.	974	974	828	70	54	22	-
- na 100 bolesnika	3,5	3,9	3,4	22,9	15,8	6,3	-

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, podaci za 2013. godinu

U Bolnici za ortopediju i rehabilitaciju Prim. dr. M. Horvat u Rovinju postoji velika razlika između stvarnog broja bolesničkih kreveta i broja planiranog u Mreži javne zdravstvene službe. Naime, u toj se bolnici preko Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje ugovara 36 kreveta, a ostale postelje ugovaraju se s privatnim osiguravajućim kućama.

Prosječno trajanje liječenja u Općoj bolnici Pula iznosilo je 6,6 dana, a u stacionarima Istarskih domova zdravlja kako slijedi: u Labinu 21,1 dan, u Pazinu 14,8 dana i u Umagu 13,7 dana te u Bolnici Rovinj (liječenje kroničnih bolesnika) 18,2 dana.

U sljedećoj su tablici prikazani brojevi postelja za liječenje bolesnika po djelatnostima u Općoj bolnici Pula, u Bolnici za ortopediju i rehabilitaciju Prim. dr. M. Horvat u Rovinju te u stacionarima Istarskih domova zdravlja (broj utvrđen Mrežom, a potrebe procijenjene od strane IŽ-a na temelju konzultacija sa zainteresiranim subjektima, kao i potreba stanovnika i smjernica razvoja djelatnosti – produljeno i palijativno liječenje).

Tablica 15. Djelatnosti i broj postelja Opće bolnice Pula, Bolnice za ortopediju i rehabilitaciju Prim. dr. M. Horvat u Rovinju te stacionara Istarskih domova zdravlja

	Djelatnost	Broj postelja za liječenje bolesnika oboljelih od akutnih bolesti utvrđen Mrežom	Procijenjene potrebe IŽ-a
OPĆA BOLNICA PULA			
1.	Interna medicina	145	145
2.	Neurologija	32	42
3.	Pedijatrija	32	32
4.	Psijhijatrija	35	35
5.	Infektologija	16	16
6.	Ginekologija i opstetricija	70	70
7.	Opća kirurgija	130	130
8.	Urologija	10	10
9.	Oftalmologija	16	16
10.	Otorinolaringologija	20	20
11.	Palijativno liječenje	-	10
12.	Produljeno liječenje	-	20
UKUPNO		506	546
BOLNICA ZA ORTOPEDIJU I REHABILITACIJU PRIM. DR. MARTIN HORVAT U ROVINJU			
Fizikalna medicina i rehabilitacija u specijalnim bolnicama i lječilištima		36	55
UKUPNO		36	55
STACIONARI ISTARSKIH DOMOVA ZDRAVLJA			
Postelje za produljeno liječenje		36	69
Postelje za palijativno liječenje		0	11
UKUPNO		36	80

Izvor: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ-a

Prema godišnjim izvješćima o radu bolnica u Mreži javne zdravstvene službe u stacionarnim ustanovama (ugovorenim s HZZO-om) ima 578 kreveta, 542 za liječenje akutnih bolesnika i 36 za liječenje kroničnih bolesnika. Ukupno u IŽ-u ima 856 kreveta (4,1 na 1000 stanovnika), od čega za liječenje akutnih bolesnika 586 kreveta (2,8/1000) i 270 (1,3/1000) za liječenje kroničnih bolesnika (Bolnica za ortopediju i rehabilitaciju Prim. dr. M. Horvat u Rovinju). U Općoj bolnici Pula za liječenje akutnih bolesnika na raspolaganju je 506 kreveta ili 2,4 kreveta na 1000 stanovnika i 2,4 kreveta na jednog liječnika.

U stacionarima Istarskih domova zdravlja ugovoreno je s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje po 12 kreveta na svakom lokalitetu (ukupno 36), ali ima ih ukupno 80. Godišnja zauzetost kreveta bila je za Opću bolnicu Pula 282,1 dana po krevetu, a za Bolnicu za ortopediju i rehabilitaciju Prim. dr. M. Horvat u Rovinju 176,7 dana po krevetu. Godišnja zauzetost kreveta u stacionarima Istarskih domova zdravlja bila je 282,1 u Labinu, 267,9 u Pazinu i 238,5 u Umagu.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, najviše pacijenata (stacionarno liječenje, bez poroda, bolničke rehabilitacije i prekida trudnoće) iz IŽ-a gravitiralo je u 2013. godini u Opću bolnicu Pula (59,7%), zatim Klinički bolnički centar Rijeka (18,9%), stacionare Istarskih domova zdravlja (4,6%), Kliniku za ortopediju Lovran (4,1%) i Klinički bolnički centar Zagreb (3,8%).

Prosječna udaljenost jedinica lokalne samouprave od najbliže bolnice (Opća bolnica Pula ili Klinički bolnički centar Rijeka) iznosi oko 44 km. Najveća udaljenost od bolnice u Istarskoj je županiji više od 80 km (Grad Umag). Udaljenost Opće bolnice Pula i Kliničkog bolničkog centra Rijeka je 99 km što je iznad europskog standarda od 77 km. Iznad županijskog prosjeka od bolnice su udaljeni Bujština (Buje, Novigrad, Umag, Brtonigla, Grožnjan, Oportalj), Buzet, Pazinština (Pazin, Cerovlje, Gračišće,

Karojba, Motovun, Tinjan), dio Labinštine (Kršan, Pićan, Sveta Nedjelja), Poreština (Poreč, Funtana, Kaštelir-Labinci, Tar-Vabriga, Višnjan, Vižinada i Vrsar).

Ukupan broj bolničkih postelja na 1000 stanovnika u IŽ-u u 2013. godini iznosio je 4,1 i taj se broj od 2008. godine povećao za 0,1% (sa 4,0% na 4,1%). Hrvatski prosjek u 2013. godini iznosio je 5,86 postelja na 1000 stanovnika (*Hrvatski zdravstveno statistički ljetopis za 2013. godinu*), a prosjek u Europskoj uniji u 2008. godini bio je 5,3 postelje – od 3,2 u Španjolskoj do 8 u Njemačkoj (Hospitals in Europe healthcare data 2011, European hospital and Healthcare Federation).

Prema procijenjenim potrebama i statističkim podacima, broj postelja u IŽ-u je ispod hrvatskog i europskog prosjeka i potrebna su dodatna ulaganja u tom smislu, naročito kada su u pitanju postelje za produljeno i palijativno liječenje.

Zdravstvena djelatnost na razini zdravstvenih zavoda u IŽ-u obuhvaća Zavod za javno zdravstvo IŽ-a i Zavod za hitnu medicinu IŽ-a te Mrežu transfuzijske djelatnosti za krv i krvne pripravke i Mrežu transplantacijske djelatnosti za organe i tkiva.

U Zavodu za javno zdravstvo IŽ-a djeluju: Služba za epidemiologiju (Odjel za epidemiologiju i Odjel za deratizaciju, dezinfekciju i dezinfekciju), Služba za mikrobiologiju (Odjel za aerobnu i anaerobnu dijagnostiku raznog materijala, Odjel za dijagnostiku crijevnih, bakterijskih, parazitarnih i gljivičnih infekcija, Odjel za dijagnostiku tuberkuloze, Odjel za serološko-imunološku dijagnostiku reumatskih bolesti, Odjel za genito-urinarne infekcije, Odjel za pripremu podloga i sterilizaciju), Služba za zdravstvenu ekologiju (Odjel za zaštitu i unapređenje okoliša, Odjel za kontrolu namirnica i predmeta opće uporabe), Služba za javno zdravstvo, Služba za školsku medicinu te Služba za prevenciju, izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja.

Mrežom hitne medicine utvrđeno je postojanje jedne ustanove – Zavoda za hitnu medicinu IŽ-a sa sjedištem u Puli i ispostavama u Rovinju, Poreču, Umagu, Pazinu, Buzetu i Labinu. Pritom je nacionalnim standardom određeno 40 timova T1 i 5 timova T2 te 5 timova u prijavno-dojavnoj jedinici. Uvažavajući udaljenost pojedinih ispostava i rizik koji nastaje u slučaju izlaska tima na dužu intervenciju ili prijevoz do najbliže bolnice (za Umag 90 km ili u pojedinim slučajevima 3-4 sata odsutnosti tima), IŽ, gradovi i općine osiguravaju dodatni standard odnosno veći broj liječnika, medicinskih sestara i vozača u sustavu hitne medicinske pomoći od broja određenog nacionalnim standardom.

U Istri djeluju 2 javne županijske ustanove na primarnoj razini – Istarski domovi zdravlja Pula i Istarske ljekarne.

U IŽ-u je u 2013. godini prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u djelatnosti opće/obiteljske medicine bilo ugovoreno 114 timova, od potrebnih 119 prema Mreži javne zdravstvene službe (NN 101/12). U Mreži nedostaje 5 timova: mreža nije popunjena u općinama Pazinštine (Cerovlje, Gračišće, Karojba, Sveti Petar u Šumi), Labinštine (Pićan, Raša), Poreštine (Vižinada) i Puljštine (Marčana i grad Vodnjan), gdje u svakoj općini ili gradu nedostaje po jedan tim. Istodobno je u Općini Kršan te gradovima Novigradu, Pazinu i Poreču bio po 1 tim više od planiranih u Mreži. U djelatnosti zdravstvene zaštite predškolske djece ugovoreno je 11 timova, od potrebnih 12 (nedostaje tim u Buzetu). U djelatnosti zdravstvene zaštite žena (ambulante s ugovorom s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje) u 2013. godini u IŽ-u radilo je 14 ginekoloških timova, od potrebnih 16 prema Mreži (nedostaje 1 tim u Buzetu i 1 u Rovinju).

Zdravstvena djelatnost na sekundarnoj razini - u Mreži bolničkih zdravstvenih ustanova i djelatnosti u IŽ-u planirane su i djeluju dvije bolnice, od čega jedna opća sa sjedištem u Puli i jedna specijalna sa

sjedištem u Rovinju. Specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita pruža se i u stacionarima Istarskih domova zdravlja na tri lokacije.

Pet vodećih uzroka smrti u IŽ-u, kao i u Hrvatskoj, bolesti su krvožilnog sustava i novotvorine, a slijede ozljede, bolesti probavnog i dišnog sustava. Smrtnost od bolesti krvožilnog sustava i od novotvorina u Istri je nešto viša od hrvatskog prosjeka, a smrtnost od ostalih vodećih uzroka bolesti smrtnosti niža od hrvatskog prosjeka.

Vodeći uzroci hospitalizacija u IŽ-u i Hrvatskoj bolesti su krvožilnog sustava i novotvorine, a slijede bolesti probavnog sustava, ozljede, bolesti mokraćnih i spolnih organa te bolesti dišnog sustava. U 2013. godini postoji hospitalizacija zbog bolesti krvožilnog sustava i novotvorina u Istri su bili nešto manji od hrvatskog prosjeka, a postoji hospitalizacija zbog ostalih skupina bolesti veći od hrvatskog prosjeka. Naročito se očituje razlika u postocima hospitalizacija zbog novotvorina, što je dijelom i rezultat rada mobilnog palijativnog tima.

Bolesti koje prednjače kao uzroci smrtnosti i hospitalizacija su kronične nezarazne bolesti, čiji je nastanak uvelike povezan s čimbenicima rizika koji nastaju kao rezultat nezdravih životnih navika (tjelesna neaktivnost, prehrana, pušenje, alkohol i slično). Postoji obolijevanja, hospitalizacija i smrtnosti, kao i posljedičnih invaliditeta i gubitka radne sposobnosti građana u IŽ-u se posljednjih godina uglavnom ne mijenjaju.

Prema istraživanju koje je 2012. proveo Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ-a na 249 zdravstvenih djelatnika sa svih razina zdravstvene zaštite, u Istarskoj je županiji potrebno:

- Bolja edukacija građana o čimbenicima rizika (posebno o zdravoj prehrani)
- Veće ulaganje u očuvanje mentalnog zdravlja (prevencija stresa, rano otkrivanje poremećaja, problem ranog uživanja alkohola)
- Pojačana prevencija i rano otkrivanje zloćudnih bolesti
- Bolja prevencija i rano otkrivanje bolesti srca i krvožilnog sustava
- Osnažena organizacija preventivnih pregleda.

Iako je kvaliteta pružanja medicinskih usluga u IŽ-u relativno dobra, kapaciteti ustanova, stanje objekata i zgrada te struktura medicinskog osoblja (odobrenog u Mreži) u mnogim su segmentima ispod prosjeka EU-a i nacionalnog prosjeka te prema procjenama ne odgovaraju potpuno potrebama osiguranika. Opremljenost medicinskih ustanova te tehnologije koje se koriste u mnogočemu ne odgovaraju potrebama lokalnog stanovništva (slab i star CT-uređaj, nedostatak magnetske rezonancije, nemogućnost izvođenja intervencijskih kardioloških zahvata i dr.), a i dostupnost medicinskih usluga često je neadekvatna zbog nedostatka kadrova, mjesta u Mreži te opremljenosti zdravstvenih ustanova. Potrebno je povećati ulaganja u prostore, opremu i kadrove i u razvoj dnevnih bolnica te poboljšati učinkovitost i dostupnost održivim i visoko kvalitetnim zdravstvenim uslugama na svim razinama zdravstvene zaštite diljem IŽ-a. Potrebno je povećati ulaganja u promociju zdravlja, prevenciju i rano otkrivanje bolesti kao i u provedbu preventivnih programa.

Tablica 16. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Sustav zdravstva izrazito je centraliziran, administrativno i financijski, a odlučivanje po modelu „fit for all“ ne uvažava različitost potreba građana ni županijske odnosno lokalne specifičnosti (geografske, demografske, ekonomske, razvojne). • Zdravstvene ustanove (ali i drugi pružatelji 	<ul style="list-style-type: none"> • Osnažiti sustav zdravstvenog prosvjeđivanja građana od najranije životne dobi. • Osigurati uvjete za unapređenje prevencije bolesti (kadrove, edukaciju, edukativne materijale, programe, financijska sredstva). • Intenzivnije provoditi programe promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti na

<p>usluga) postale su „taoci“ nerealizirane izgradnje nove bolnice (u iščekivanju „velikog“ projekta ne ulaže se u „male“), te su prostori u kojima one djeluju većinom neprimjereni, a oprema je zastarjela.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mehanizmi upravljanja sustavom zdravstva kojima raspolaže Županija ograničeni su i nedovoljno učinkoviti. • Zdravstvena zaštita turista nije adekvatno osigurana, pruža se „na teret“ lokalnog stanovništva. • Povećava se trend nedovoljnog broja liječnika (posebno specijalista), ali i drugih zdravstvenih kadrova (posebno u ruralnim dijelovima). • Nedovoljna je zdravstvena prosvijećenost građana (o važnosti osobne brige za zdravlje i samopomoći). • Nedovoljno se ulaže u programe promocije zdravlja i ranog otkrivanja bolesti. • Nisu razvijene zdravstvene usluge koje zahtijevaju posebne specijalizacije ili multidisciplinarni i multisektorski pristup (paliјativna skrb, kronično produljeno liječenje, skrb za osobe s poremećajima prehrane). • Nedovoljna opremljenost ispostava hitnih službi (nemogućnost provedbe brzih dijagnostičkih pretraga, nepostojanje specijalnih vozila za transport bolesnika u posebno teškom zdravstvenom stanju). 	<p>svim razinama zdravstvene zaštite.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizirati nove usluge i podizati kvalitetu postojećih usluga. • Intenzivirati rad dnevnih bolnica i jednodnevne kirurgije. • Izgraditi nove i/ili dograditi i/ili adaptirati postojeće prostorne kapacitete i uvjete za pružanje zadovoljavajuće razine zdravstvenih usluga u svim zdravstvenim ustanovama, a posebno: izgraditi novu bolnicu u Puli te prostore Zavoda za javno zdravstvo u Puli, Zavoda za hitnu medicinu i Istarskih domova zdravlja. • Planski ulagati u novu (suvremenu) opremu i vozni park. • Osigurati pristupačnost osobama s invaliditetom. • Regulirati zdravstvenu zaštitu turista (način pružanja i plaćanja usluga). • Povećati broj zdravstvenih kadrova. • Jačati kompetencije zdravstvenih kadrova i usklađivati obrazovni sustav s potrebama zdravstvenog sektora (edukativni centri, cjeloživotno učenje). • Podržati razvoj stručnog i sveučilišnog obrazovanja zdravstvenih kadrova svih razina za potrebe Istarske županije i šire. • Poticati razvoj učinkovitijih oblika pružanja zdravstvene skrbi poput grupnih praksi, <i>eHealtha</i>, telemedicine, <i>task-shiftinga</i>. • Provoditi istraživanja i razvijanje istraživačko-edukativnih centara koji će unapređivati znanje i inovativnost medicinske struke. • Informatizirati zdravstvo. • Jačati zdravstveni turizam (osim dentalnog posebno je zanimljiv rehabilitacijski turizam). • Razvijati i implementirati sustav kvalitete. • Poticati zdravstvene ustanove da se prijavljuju na natječaje za fondove EU-a, formirati timove koji su osposobljeni za pisanje europskih projekata i koji će biti na raspolaganju zdravstvenim ustanovama Istarske županije. • Jačati suradnju politike, struke i civilnog sektora u organiziranju i pružanju znanstveno utemeljenih zdravstvenih usluga. • Razvijati sustav sustavnog praćenja zdravlja rizičnih skupina. • Opremiti ispostave hitnih službi za provedbu brzih dijagnostičkih pretraga, i osigurati specijalne vozila za transport.
--	--

1.3.2. Sport i rekreacija

Sportske aktivnosti u IŽ-u zastupljene su kroz 54 sportske grane, a aktivne su ukupno 663 sportske udruge. Krovna organizacija istarskog sporta je Savez sportova IŽ-a; uz njega djeluje još 10 gradskih i 2 općinske sportske zajednice te 29 strukovnih saveza (vidi tablicu 17). Posljednjih 5 godina znatno je

porastao broj aktivnih klubova (oko 150) u postojećim sportovima, ali razlog je i pojava novih sportova (aikido, akrobatski ples, badminton, daljinsko plivanje, kajak – kanu, mačevanje, nogotenis, ragbi, skateboarding, snowboard, sportsko pljočkanje).

Tablica 17. Broj klubova u Istarskoj županiji

	Broj klubova			
	Ženski	Muški	Mješoviti	Ukupno
UKUPNO	38	266	359	663

Izvor: Savez sportova Istarske županije

Registriranih je sportaša oko 18.000. Oko 7000 učenika uključeno je u školska natjecanja, što je oko 30% ukupnog broja učenika, a bilježi se tendencija stalnog rasta. Aktivnih sportaša s invaliditetom je oko 50 (atletika, biciklizam, boćanje, streljaštvo, tenis). Desetak osoba s oštećenjem sluha aktivni su sportaši (kuglanje, rukomet, šah).

U 2013. godini u IŽ-u bilo je ukupno 216 kategoriziranih sportaša i taj broj iz godine u godinu raste. Od toga je 86 vrhunskih sportaša, a status perspektivnih sportaša ima njih 130. Registriranih sportaša rekreativaca, koji djeluju u organiziranim klubovima, je oko 10.000, a stvarni broj ljudi koji prakticiraju rekreaciju mnogo je veći.

Broj i vrste sportskih objekata u javnom vlasništvu, kao i potreba za izgradnjom novih prikazani su u tablici 18. U privatnom su vlasništvu uglavnom teniski tereni te neki manji sportski objekti, ali nam podaci o njihovom broju nisu dostupni. Igrališta za golf, objekti za konjička natjecanja te biciklističke staze nisu obuhvaćeni analizom jer su uglavnom predmet interesa turističke privrede.

Tablica 18. Postojeće stanje i potreba za sportskim objektima u Istarskoj županiji

	Postojeće stanje odnosno potrebe	Vrsta objekta							
		Polivalentna dvorana*	Zatvoreni bazen	Otvoreni bazen	Atletski stadion	Nogometno igralište	Rukometno ili košarkaško igralište	Tenisko igralište	Boćalište**
Istarska županija	Postojeće	18A26B25C	-	2	4	96	238	492	8D+166
	Potrebno	86,89	4,29	7,91	2,00	35,13	320,96	111,20	181,52

Izvor: Savez sportova Istarske županije

*Polivalentna dvorana:

A - trodijelna dvorana s gledalištem

B - dvodijelna dvorana s gledalištem ili bez njega

C - dvorana za košarku i odbojku bez gledališta ili još manja dvorana

**Boćalište - Oznaka „D“ predstavlja boćarsku dvoranu, sve ostalo su otvorena boćarska igrališta

Tek mali broj sportskih objekata (uglavnom izgrađenih proteklih 7 do 8 godina) zadovoljava u pogledu opremljenosti i funkcionalnosti. Velikoj većini objekata zajednička je koncepcijska zastarjelost energetskih, elektro i strojarskih postrojenja, kao i građevne strukture, što pored loše funkcionalnosti bitno utječe i na skupoću održavanja, nepotrebne energetske gubitke i pretjerano zagađenje zraka. Opremljenost objekata, kako otvorenih, tako i zatvorenih relativno je skromna. Objekti su u pravilu opremljeni do razine koja zadovoljava natjecateljsku aktivnost (uređeno gledalište, svlačionice, golovi, mreže i sl.), ali je oprema za obrazovnu, trenažnu, pripremnu pa čak i sportsko-rekreativnu aktivnost nedostatna i u vrlo lošem stanju, naročito u školskim sportskim objektima.

Otvoreni sportski objekti koriste se u prosjeku oko 5 sati na dan, a iskoristivost zatvorenih objekata je oko 11 sati na dan. Najopterećenije su sportske dvorane, čija je iskorištenost gotovo na maksimumu – oko 14 sati na dan.

Najznačajniji planovi koji definiraju razvoj istarskog sporta su sljedeći: Strategija djelovanja Saveza sportova IŽ-a za period 2012.–2016. (olimpijski ciklus), Plan izgradnje sportske infrastrukture za period 2014.–2020 i strategije razvoja sporta koje su donijele gradske sportske zajednice za svoje područje za novi olimpijski ciklus.

Tablica 19. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nezadovoljavajuća struktura i educiranost trenerskog kadra. • Razvoj i korištenje sportskih kapaciteta u svrhu produljenja turističke sezone i obogaćivanja turističke ponude (sportske pripreme, natjecanja) • Poboľšan, ali još uvijek nedovoljno učinkovit sustav školskog sporta (izvannastavne aktivnosti). • Vrlo loša opremljenost i funkcionalnost školskih sportskih objekata. • Iznimno loše stanje u pogledu broja i opremljenosti objekata za sportove u vodi i na vodi. • Broj infrastrukturnih objekata i njihova opremljenost ne odgovaraju trenutačnim potrebama i kvaliteti istarskog sporta. • Nedostatno izdvajanje financijskih sredstava za javne potrebe u sportu. • Javna uprava ne prepoznaje potrebu za poticanjem izvrsnosti (vrhunski sport). • Javna uprava nema dovoljno proračunskih sredstava za poticanjem izvrsnosti (vrhunski sport). • Nepostojanje niti jednog javnog zatvorenog bazena u Istri. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kroz izvanredni stručni i specijalistički studij te Olimpijsku i Nogometnu akademiju dodatno educirati postojeći i obrazovati nov trenerski kadar. • Uvesti univerzalne sportske škole u sve osnovne škole, gdje za to postoje uvjeti te provesti sustav njihovog međusobnog natjecanja. • Izgradnja novih školskih dvorana te opremanje postojećih kako bi se dostigli minimalni standardi za provedbu programa nastavnih i izvannastavnih aktivnosti. • Dodatna potpora školama za izvannastavne aktivnosti u sportu i stimulaciju učitelja. • Izgraditi zatvoreni bazen olimpijskih dimenzija (vlasništvo Županije). • Izgraditi tri zatvorena 33-metarska bazena (u Puli, Rovinju, Poreču i Pazinu). • Izgraditi tri otvorena bazena olimpijskih dimenzija (u Puli, Poreču i Umagu). • Izgraditi nove trodijelne sportske dvorane u Puli, Labinu, Vodnjanu i Medulinu te jednu dvodijelnu u Puli. • Rekonstruirati sportsku dvoranu Labin uz izgradnju pomoćne sportske dvorane. • Omogućiti postavljanje veslačkih staza u Limskom kanalu i Medulinskom zaljevu. • Izgraditi atletske staze u Umagu, Rovinju, Pazinu i Medulinu (6 staza). • Nadograditi streljište za leteće mete u Bužiniji kod Novigrada. • Odrediti jedinstven minimum proračunskih izdvajanja jedinica lokalne uprave za javne potrebe u sportu. • Stimulirati pojedinačnu i skupnu izvrsnost te nagrađivati iznimna postignuća na državnoj i međunarodnoj razini.

1.4. Obrazovanje i znanost

Prema obrazovnoj strukturi stanovništva, IŽ je za udio osoba s visokom i višom školom u populaciji dobro pozicionirana u Hrvatskoj, na 4. i 6. mjestu na ljestvici svih županija, dok je po broju upisanih studenata u stanovništvu 20-24 godine i po broju diplomiranih studenata na znatno slabijem mjestu.

Tablica 20. Indikatori obrazovanosti stanovništva

Indikatori obrazovanosti stanovništva		Vrijednost 2007.	Vrijednost 2010.	Vrijednost 2013.	Rang 2007.	Rang 2010.	Rang 2013.
Statistički indikatori	Udio osoba s višom školom u populaciji 25-64 (2001.; 2011.) [%]	6,76	6,76	8,33	3	3	4
Statistički indikatori	Udio osoba s visokom školom u populaciji 25-64 (2001.; 2011.) [%]	9,81	9,81	11,77	5	5	6
Statistički indikatori	Uključenost u predškolski odgoj / populacija 0-4 godine (2008./2009.; 2011./2012.) [%]	50,65	71,82	70,66	2	2	2
Statistički indikatori	Upisani studenti / stanovništvo 20-24 godine (2008./2009.; 2011./2012.) [%]	36,62	41,30	52,69	10	9	8
Statistički indikatori	Diplomirani studenti / stanovništvo 20-24 godine (2008.; 2011.) [%]	4,88	7,29	12,74	11	9	8

Izvor: Indikator regionalnog indeksa konkurentnosti

Predškolski odgoj

Na području IŽ-a u pedagoškoj 2013./2014. godini djelovala je 61 ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja djece koje je pohađalo 7390 djece, raspoređene u 377 odgojnih skupina.

Tablica 21. Broj predškolskih ustanova, broj djece i odgojnih skupina u pedagoškoj 2013./2014. godini

	Javne	Privatne	Vjerske	Ukupno
Broj ustanova	28	32	1	61
Broj odgojnih skupina	299	76	2	377
Broj djece	5951	1399	40	7390
Prosječan broj djece po odgojnoj skupini	19,90	18,40	20,00	19,60

Izvor: Ured državne uprave u Istarskoj županiji, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Odjel za prosvjetu, kulturu i sport

Tablica 22. Broj predškolskih ustanova, broj djece i odgojnih skupina u razdoblju 2009./2010.–2013./2014.

	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Broj odgojnih skupina	321	337	344	370	377
Broj djece	6767	6953	7113	7453	7390
Prosječan broj djece po odgojnoj skupini	21,08	20,63	20,67	20,14	19,60

Izvor: Ured državne uprave u Istarskoj županiji, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Odjel za prosvjetu, kulturu i sport

O razvijenosti predškolskog obrazovanja u IŽ-u govori i usporedba s drugim županijama u razdoblju 2009.–2013. Po rangu uključenosti u predškolsko obrazovanje djece u populaciji 0-4 godine, IŽ je u samom vrhu u Hrvatskoj, iako se udio djece blago smanjuje.

Usporedbom prikupljenih podataka uočava se razmjerno veće povećanje broja skupina u dječjim vrtićima u odnosu na povećanje broja djece koja pohađaju dječje vrtiće. Navedeno povećanje broja skupina provedeno je radi usklađenja s Državnim pedagoškim standardom.

Posljednjih pet godina povećana je ukupna obuhvaćenost djece, otvorene su nove odgojne skupine, integrirani dodatni program, a postojeći objekti u kojima vrtići djeluju rekonstruiraju se, dograđuju, opremaju i uređuju.

Osnivači dječjih vrtića su: općine ili gradovi (uključujući program predškolskog odgoja koji djeluje pri osnovnim školama), fizičke osobe (privatni dječji vrtići), vjerske zajednice, udruge socijalnih ustanova (vrtići koji djeluju pri ustanovi).

Većina vrtića uz osnovni program nudi različite dodatne programe prema izboru roditelja kao što su sportski, glazbeni i likovni programi, rano učenje engleskog jezika, program rada s darovitom djecom, folklor – zavičajne radionice te program integracije djece s posebnim potrebama. Najveća ponuda dodatnih programa pretežno je u vrtićima u Novigradu, Puli i Labinu. Neki dječji vrtići u pojedinim odgojnim skupinama ili u cijelosti rade na talijanskom jeziku za pripadnike talijanske nacionalne manjine, a djeluje i vrtić za djecu romske zajednice kojeg je osnivač Udruga Roma.

Imajući u vidu potrebe, neke općine, gradovi i fizičke osobe planiraju izgradnju novih objekata i dogradnju postojećih kako bi povećali kapacitete jasličkih i vrtićkih skupina, odnosno kako bi organizirali jasličke skupine i skupine za djecu s posebnim potrebama. Budući da jedinice lokalne samouprave imaju različite kapacitete, programe i potrebe uzrokovane socijalno-ekonomskim i prostornim uvjetima na svojem području, optimalno bi bilo usklađivanje s Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i obrazovanja uz održanje ili povećanje obuhvata i kvalitete usluge.

Općine i gradovi u IŽ-u imaju jasno definirane ciljeve usmjerene na uključivanje što većeg broja djece u predškolske ustanove te podizanje kvalitete smještaja i programa predškolskog odgoja. Izrađena je i donijeta Mreža dječjih vrtića na području Istarske županije. U tijeku je izrada Odluke o mjerilima za osiguranje sredstava za zadovoljavanje minimalnog standarda u djelatnosti predškolskog odgoja na području jedinica lokalne samouprave, čije se donošenje planira do kraja 2016. godine. Mrežom se utvrđuju dječji vrtići i druge pravne osobe na području IŽ-a sa svim njihovim objektima u kojima se provode programi predškolskog odgoja i obrazovanja, te ona mora udovoljiti zahtjevima dostupnosti i racionalnog ustroja dječjih vrtića i programa za djecu predškolske dobi, u skladu s njihovim potrebama i sposobnostima.

Tablica 23. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i obrazovanja. • Nepostojanje sustavne podrške predškolskoj djeci s teškoćama u razvoju. • Postojeći broj predškolskih ustanova ne zadovoljava potrebe. • Nedovoljna ekipiranost specijaliziranih ustanova za rad s djecom s posebnim potrebama i mobilnih timova za ranu intervenciju, psihosocijalnu podršku i uključivanje djece s teškoćama u razvoju u posebne programe predškolskog odgoja i obrazovanja. • Nedostatan broj odgovarajućih skupina u predškolskim ustanovama. • Nedostatak potpore u procjeni i dijagnostici kod djece s utjecajnim i razvojnim teškoćama. • Nedovoljan broj stručnih suradnika s obzirom na broj predškolske djece (psiholozi, defektolozi itd.). • Dotrajalost opreme i objekata predškolskih 	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađenje s Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i obrazovanja. • Uspostavljanje sustava podrške predškolskoj djeci s teškoćama u razvoju. • Poticanje gradnje novih objekata predškolskih ustanova. • Ustrojavanje specijaliziranih ustanova za rad s djecom s posebnim potrebama i mobilnih timova za ranu intervenciju i psihosocijalnu podršku te podršku roditeljima uključivanjem djece s teškoćama u razvoju u posebne programe predškolskog odgoja i obrazovanja. • Formiranje novih jasličkih, vrtićkih i skupina za inkluziju djece s lakšim teškoćama u razvoju. • Osnutak centara za ranu intervenciju. • Osiguranje dovoljnog broja stručnih suradnika. • Osiguranje investicijskog održavanja, poboljšanja energetske učinkovitosti i zamjene dotrajale opreme u predškolskim ustanovama. • Prilagođavanje i reorganizacija rada u dječjim vrtićima prema potrebama roditelja s obzirom na trajanje boravka djece u vrtićima tijekom radnog

ustanova, energetska neučinkovitost sustava grijanja/hlađenja i samog objekta u građevinskom smislu. <ul style="list-style-type: none"> • Neprilagođenost rada predškolskih ustanova potrebama roditelja s obzirom na radno vrijeme roditelja. 	dana.
---	-------

Osnovne škole za odgoj i obrazovanje

Na području IŽ-a djeluje ukupno 48 matičnih osnovnih škola, sa pripadajuće 62 područne škole. Od toga je 46 redovnih škola (45 javnih redovitih i 1 privatna redovita), a 2 su posebne odgojno-obrazovne ustanove. IŽ je osnivač 25 osnovnih škola, a osnivači 22 škole su gradovi Labin, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj i Umag; fizička osoba osnivač je jedne škole. Ukupno je 47 javnih i jedna privatna osnovna škola. Nastava se održava u 110 školskih zgrada.

U školskoj 2013./2014. godini upisano je ukupno 14.437 učenika u 866 razrednih odjela. Prosječan broj učenika u redovnim javnim školama je 17, a u privatnoj 4 učenika.

Tablica 24. Broj učenika i razrednih odjela osnovnih škola u razdoblju 2009./2010.–2013./2014.

	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Broj razrednih odjela	875	871	869	863	866
Broj učenika	14.921	14.604	14.374	14.371	14.437
Broj učenika prvog razreda osnovnih škola	1715	1937	1948	2105	2153

Izvor: Ured državne uprave u Istarskoj županiji, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Odjel za prosvjetu, kulturu i sport

Proteklih 16 godina ukupan broj učenika smanjio se za 6424, a razrednih odjela za 140. Ipak ohrabruje činjenica da, nakon višegodišnjeg trenda smanjenja, ukupni broj učenika prvog razreda proteklih 5 godina bilježi rast.

Opstanak područnih osnovnih škola u malim sredinama vitalan je za opstanak lokalne zajednice i važan uvjet za ravnomjeren razvoj IŽ-a.

U osnovnim školama je u školskoj godini 2012./2013. radilo ukupno 2281 djelatnika, od kojih 1589 učitelja i stručnih suradnika, a 510 djelatnika u administrativno-tehničkim i pomoćnim službama.

Osnovno obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju stječe se djelomično integracijom u redovnim osnovnim školama, a djelomično u dvjema posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama: u Centru Liče Faraguna Labin i Školi za odgoj i obrazovanje Pula, koja uz osnovno ima i srednjoškolsko obrazovanje. Uzimajući u obzir trend unapređivanja kvalitete obrazovnog sustava utemeljenog na jednakim obrazovnim prilikama, broj posebnih odgojno-obrazovnih ustanova ocjenjuje se zadovoljavajućim. Sveukupno je u školskoj godini 2013./2014. osnovne škole IŽ-a pohađalo 645 učenika s teškoćama.

U IŽ-u djeluje 7 osnovnih glazbenih škola, od kojih jedna u sklopu osnovne umjetničke škole, tri takve škole djeluju pri Pučkim otvorenim učilištima, a dvije pri osnovnim školama. Glazbena škola Ivana Matetića-Ronjgova Pula ima osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, te je jedina takve vrste u IŽ-u. U svim osnovnim glazbenim školama u školskoj godini 2013./2014. bilo je upisano ukupno 1227 učenika od čega 348 učenika u Glazbenoj školi u 28 razrednih odjela osnovne glazbene škole. Postojeći broj osnovnih glazbenih škola zadovoljava potrebe Županije.

U IŽ-u, pored većinskog hrvatskog stanovništva, žive i pripadnici talijanske nacionalne manjine za koje se nastava organizira na talijanskom jeziku. U 6 talijanskih osnovnih škola u Umagu, Bujama, Novigradu, Poreču, Rovinju i Puli nastava se izvodi na talijanskom jeziku i pismu, dok su u Osnovnoj školi Vodnjan – Scuola elementare Dignano i Područnoj školi Galižana ustrojeni zasebni odjeli s hrvatskim nastavnim jezikom i odjeli s talijanskim nastavnim jezikom (u školskoj 2013./2014. godini bilo je upisano 1022 učenika u 76 razrednih odjela).

Nastavu u jednoj smjeni pohađa oko 92% učenika u 88% škola (u 38 matičnih škola od ukupno 48 i u 59 područnih škola od 62 škole). To se ocjenjuje vrlo dobrim, jer se temeljem demografskih trendova ne očekuje znatniji porast broja učenika u budućnosti.

Uvjeti rada za neke osnovne škole, s obzirom na stanje zgrada, ne osiguravaju funkcionalnu organizaciju prostora, odnosno u njima nisu potpuno ostvarena mjerila za prostor i opremu utvrđena Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja i Odlukom o utvrđivanju normativa prostora i opreme građevina škola, građevina školskih sportskih dvorana i školskih vanjskih igrališta.

Temeljem analize postojećih uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova koju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta redovito provodi, jasno je vidljivo da postojeća mreža osnovnih škola, kao i uvjeti rada nisu optimalni te da ne postoje dovoljno jasne i čvrste smjernice za funkcionalnu i racionalnu izgradnju školskih objekata te ju je potrebno restrukturirati.

Nakon izrade analize Mreže osnovnih škola (Odluka o donošenju mreže osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja koju je Vlada Republike Hrvatske donijela 2011. godine) i izrade smjernica za njezinu optimizaciju uz utvrđivanje potreba odgojno-obrazovnog sustava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta će pristupiti usklađivanju zakonskih i provedbenih akata te izradi i donošenju nove racionalne i učinkovite Mreže osnovnoškolskih ustanova temeljene na potrebama odgojno-obrazovnog sustava, sukladno Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Potrebno je stvoriti i uvesti jedinstven standard za praćenje i vrednovanje kvalitete rada, za identifikaciju darovite djece i programe za sustavan rad i praćenje djece s posebnim potrebama (darovita djeca i djeca s teškoćama u razvoju). U IŽ-u trenutačno ne postoji centar izvrsnosti za jačanje međugeneracijske, međusektorske i međunarodne suradnje i transverzalnih kompetencija djece, mladih, učitelja i stručnih suradnika te za promicanje kvalitete rada i društvenog ugleda učitelja po uzoru na primjere dobre prakse iz inozemstva. Potrebno je također osigurati preduvjete za realizaciju radionica i drugih kvalitetnih sadržaja za slobodno vrijeme učenika, s naglaskom na ljetni, zimski i proljetni odmor učenika iz manjih sredina te razvijati i provoditi projekte s ciljem jačanja suradničkog trokuta škola – roditelj – učenik. Postoji i izražena potreba roditelja za osiguravanjem sredstava potrebnih za rad učitelja u cjelodnevnom boravku. Stvaranjem jedinstvene baze podataka i platforme za komunikaciju i organizaciju rada djelatnika škola, optimizirali bi se procesi, došlo bi do bržeg protoka informacija i oslobađanja kapaciteta školskih djelatnika za sudjelovanje u razvojnim programima i projektima.

Tablica 25. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. • Nepostojanje jedinstvenog standarda za praćenje i vrednovanje kvalitete rada, za identifikaciju darovite djece te programa za njihovo praćenje i 	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađenje s Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. • Stvaranje i uvođenje jedinstvenog standarda za praćenje i vrednovanje kvalitete rada, za prepoznavanje darovite djece i programa za sustavan rad i praćenje djece s posebnim

<p>sustavan rad s njima.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljan broj stručnih suradnika i u školama. • Nedovoljan broj pomoćnika u nastavi za učenike s teškoćama i nepostojanje sustavne stručne podrške za rad s djecom s posebnim potrebama (savjetovanje, edukacije, mentoriranje). • Nedostatak programa za kvalitetno provođenje slobodnog vremena s naglaskom na ljetni, zimski i proljetni odmor učenika. • Slaba zastupljenost cjelodnevne nastave u nižim razredima osnovnih škola. • Nezadovoljavajuća razina transverzalnih kompetencija osnovnoškolaca, učitelja i stručnih suradnika (poduzetništvo, jezici, informatička pismenost...). • Niska razina suradnje osnovnoškolskih ustanova s javnim i privatnim sektorom te s civilnim društvom. • Niska razina međugeneracijske suradnje učenika i suradnje učenika različitih škola te učenika iz IŽ-a s učenicima iz inozemstva. • Nedovoljan transfer znanja iz područja razvoja i provedbe EU i drugih projekata te primjera dobre prakse između osnovnih škola. • Nepostojanje lokalnih i/ili regionalnih timova specijaliziranih za razvoj i provedbu EU i drugih projekata za djecu, mlade i njihove mentore. • Nemogućnost većeg uključivanja djelatnika škola u razvojne programe i projekte zbog preopterećenosti administrativnim poslovima, njihove sve veće zahtjevnosti i učestalih izmjena zakonskih regulativa. • Nedovoljna uključenost roditelja u suradnički trokut škola – roditelj – učenik. • Nedovoljna promocija kvalitete rada i društvenog ugleda učitelja. 	<p>potrebama (darovita djeca i djeca s teškoćama u razvoju).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapošljavanje stručnih suradnika (ekipiranja stručnih službi). • Osnutak centra izvrsnosti za jačanje međugeneracijske, međusektorske i međunarodne suradnje i transverzalnih kompetencija djece, mladih, učitelja i stručnih suradnika te za promicanje kvalitete rada i društvenog ugleda učitelja. • Realizacija radionica i drugih kvalitetnih sadržaja za slobodno vrijeme učenika s naglaskom na ljetni, zimski i proljetni odmor učenika iz manjih sredina. • Razvoj i provedba projekata s ciljem jačanja suradničkog trokuta škola – roditelj – učenik. • Osiguravanje sredstava potrebnih za rad učitelja u cjelodnevnom boravku. • Stvaranje jedinstvene baze podataka i platforme za komunikaciju i organizaciju rada djelatnika škola s ciljem optimizacije procesa, bržeg protoka informacija i oslobađanja njihova kapaciteta za sudjelovanje u razvojnim programima i projektima.
--	---

Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolske ustanove

Na području IŽ-a djeluje ukupno 25 srednjih škola. IŽ osnivač je 21 srednje škole, Grad Pula jedne (posebne), Porečko-pulska biskupija također jedne, a fizičke su osobe osnivači dviju srednjih škola. U Puli je smješteno 12 srednjih škola, u Bujama i Rovinju po 3 srednje škole, u Pazinu i Poreču smještene su po 2 srednje škole te po 1 srednja škola u Buzetu, Labinu i Višnjanu.

U srednjim školama IŽ-a bilo je upisano u školskoj 2013./2014. godini ukupno 7098 učenika u 348 razrednih odjela. Prosječan broj učenika u razredu u javnim redovnim školama je 21, u vjerskim 23, a u privatnim 9 učenika.

Tablica 26. Broj učenika i razrednih odjela u srednjim školama u razdoblju 2009./2010. i 2013./2014.

	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Broj razrednih odjela	359	352	350	350	348
Broj učenika	7355	7267	7271	7178	7098
Broj učenika prvog razreda srednjih škola	2096	2167	2020	1934	1924

Izvor: Ured državne uprave u Istarskoj županiji, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Odjel za prosvjetu, kulturu i sport

Dio učenika s poteškoćama u razvoju školuje se u posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi – Školi za odgoj i obrazovanje Pula (0,41% ukupnog broja srednjoškolaca). U skladu s trendom unapređivanja kvalitete obrazovnog sustava utemeljenog na jednakim obrazovnim prilikama, ta odgojno-obrazovna ustanova zadovoljava potrebe IŽ-a.

Za učenike talijanske nacionalne manjine u IŽ-u postoje tri talijanske srednje škole, u Bujama, Rovinju i Puli, u kojima se nastava izvodi na jeziku i pismu talijanske nacionalne manjine.

U ukupno 25 srednjih škola nude se u školskoj 2013./2014. godini ukupno 102 obrazovna programa:

- 13 škola provodi gimnazijske programe (11 državnih, 1 privatna i 1 vjerska), od kojih 3 škole provode samo gimnazijske programe, a 10 više vrsta programa (gimnazijskih i strukovnih)
- 9 škola provodi strukovne programe i/ili obrtničko-industrijske programe
- 2 škole provode umjetničke programe
- 1 škola za učenike s teškoćama u razvoju.

Tablica 27. Broj učenika po vrstama obrazovnih programa u srednjim školama za razdoblje 2009./2010. – 2013./2014.

Ukupno po vrstama obrazovnih programa	2009./2010.		2010./2011.		2011./2012.		2012./2013.		2013./2014.	
	Broj učenika	%	Broj učenika	%	Broj učenika	%	Broj učenika	%	Broj učenika	%
Gimnazije	2227	30,28	2242	30,85	2238	30,78	2265	31,55	2294	32,32
Umjetnički programi	218	2,96	214	2,94	212	2,92	202	2,81	184	2,59
Petogodišnji strukovni programi	-	-	80	1,10	134	1,84	188	2,62	239	3,37
Četverogodišnji strukovni programi	3357	45,64	3213	44,21	3301	45,40	3086	42,99	3049	42,96
Trogodišnji strukovni programi	1521	20,68	1480	20,37	1344	18,48	1401	19,52	1297	18,27
Trogodišnji programi za djecu s poteškoćama – TES	25	0,34	31	0,43	33	0,45	30	0,42	29	0,41
Dvogodišnji programi (pomoćna zanimanja)	7	0,10	7	0,10	9	0,12	6	0,08	6	0,08
SVEUKUPNO	7355	100,00	7267	100,00	7271	100,00	7178	100,00	7098	100,00

Izvor: Ured državne uprave u Istarskoj županiji, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Odjel za prosvjetu, kulturu i sport

U pogledu jednosmjenskog rada srednjih škola stanje se ocjenjuje vrlo dobrim, jer se temeljem demografskih trendova ne očekuje znatniji porast broja učenika u budućnosti. Od ukupno 25 srednjih škola nastava u jednoj smjeni održava se u 21 školi, a u Glazbenoj školi Ivana Matetića-Ronjgova Pula nije moguće organizirati pohađanje nastave u jednoj smjeni zbog specifičnosti.

Neke srednje škole rade u zgradama koje ne osiguravaju funkcionalnu organizaciju prostora, odnosno u njima nisu potpuno ostvarena mjerila za prostor i opremu utvrđena Državnim pedagoškim

standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja i Odlukom o utvrđivanju normativa prostora i opreme građevina škola, građevina školskih sportskih dvorana i školskih vanjskih igrališta, osobito u pogledu opreme specijaliziranih učionica za strukovnu nastavu i radionica za praktičnu nastavu u školi.

Većina srednjih škola u IŽ-u pruža određenu vrstu dodatnog i dopunskog obrazovanja, uključujući između ostalog pripreme za državnu maturu, podučavanje stranih jezika, informatike, matematike, likovne i glazbene umjetnosti i slično.

Upravo su intervencije na školskoj razini usmjerene na učenika jedan od najdjelotvornijih načina podizanja kvalitete obrazovnih sustava. Tim se intervencijama uspostavljaju mehanizmi identificiranja poteškoća u učenju i mehanizmi pružanja dodatne podrške učenicima s pomoću kojih se unapređuju njihova postignuća.

Također, većina srednjih škola ima organizirane izvannastavne aktivnosti, uključujući školske sportske klubove, jezično-književne, dramske, likovne, novinarske i radijske grupe, eko-škole, zborove i slično.

Srednje škole koje djeluju na području IŽ-a odlikuju se i brojnim priznanjima i izvanrednim uspjesima učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima.

Programi i projekti razvoja srednjoškolskog obrazovanja

Temeljem analize postojećih uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova koju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta redovito provodi, jasno je da mreža srednjih škola i uvjeti rada nisu optimalni te da ne postoje dovoljno jasne i čvrste smjernice za funkcionalnu i racionalnu izgradnju školskih objekata, pa ju je potrebno restrukturirati.

Nakon izrade analize Mreže srednjih škola (Odluka o donošenju mreže osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja koju je Vlada Republike Hrvatske donijela 2011. godine) i izrade smjernica za njezinu optimizaciju uz utvrđivanje potreba odgojno-obrazovnog sustava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta pristupit će usklađivanju zakonskih i provedbenih akata te izradi i donošenju nove racionalne i učinkovite Mreže srednjoškolskih ustanova i programa temeljene na potrebama odgojno-obrazovnog sustava, uz uvažavanje geografskih, gospodarskih i demografskih osobitosti IŽ-a.

Treba uspostaviti regionalne centre kompetentnosti za strukovno obrazovanje povezane sa svijetom rada koji će opremljenošću i stručnim kadrovima biti nositelji kvalitetnog strukovnog obrazovanja.

Sukladno Strategiji obrazovanja znanosti i tehnologije, IŽ u razdoblju 2015.–2020. treba ujednačiti uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova i stvoriti optimalnu mrežu školskih ustanova, koje će racionalno raspolagati uvijek nedostatnim sredstvima. Temeljem analize i procjene regionalnih razvojnih potreba i procjene materijalnih i kadrovskih uvjeta rada potrebno je posebnu pažnju posvetiti revidiranju mreže programa strukovnih škola, uspostavljanjem centara kompetentnosti za strukovno obrazovanje povezanih s tržištem rada. Taj proces treba pratiti cjelovita informatizacija poslovnih i obrazovnih procesa u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Potrebno je kontinuirano provoditi aktivnosti s ciljem realizacije Projekta *Istra znanja – L'Istria del sapere*. Pojačano ulaganje u obrazovanje u svim njegovim fazama u konačnici znači uvođenje kvalitetnih promjena u obrazovanju na relaciji obrazovne ustanove – osnivač – gospodarstvo radi bržeg zapošljavanja i uključivanja mladih na tržište rada.

Od većih ulaganja u srednje školstvo IŽ-a izdvajaju se:

- Planirani je prioritet realizacija projekta „Pulske srednje škole“ koji čini sastavni dio strateškog dokumenta *Istra 2015: Puna zaposlenost – trajna konkurentnost*. Projektom se predlaže novo rješenje srednjoškolskih prostora Grada Pule tako da se formiraju: Centar novih tehnologija Vidikovac za smještaj Tehničke škole Pula, Industrijsko-obrtničke škole Pula i Strukovne škole Pula; Društveni centar Pula za smještaj Gimnazije Pula, Glazbene škole Ivana Matetića-Ronjgova Pula i Škole primijenjenih umjetnosti i dizajna Pula te Turističko-ugostiteljski centar Pula za smještaj Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula, a sve ostale škole ostaju na postojećim lokacijama, s tim da je predviđeno rušenje postojeće i gradnja zamjenske zgrade Medicinske škole Pula.
- Preseljenje Gospodarske škole Istituto professionale iz Buja u novoizgrađene prostore u Umagu, čime bi se stekli kvalitetniji uvjeti za rad kako Gospodarske škole, kao strukovne škole vezane uz gospodarske subjekte na području Grada Umaga, tako i Srednje škole „Vladimir Gortan“ – Scuola media Superiore „Vladimir Gortan“, jer trenutačno te dvije škole djeluju u istoj zgradi.
- Planirano je osnivanje dviju novih srednjih škola: Umjetničke škole u Poreču s glazbenim i plesnim programima te Srednje poljoprivredne škole u Poreču, kao temelja razvoja i kadrovske temelja malog modernog poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva primjerenog postojećim i potencijalnim granama poljoprivrede u Istri. Također, planira se osnivanje Srednje umjetničke škole u Labinu kao slijed postojeće Osnovne umjetničke škole Matka Brajše Rašana.

Potrebno je uspostaviti i/ili usustaviti dodatne oblike akademske, emocionalne i socijalne podrške učenicima s teškoćama te usustaviti suradnju svih sudionika u procesu identifikacije, praćenja i podrške učenicima s teškoćama u razvoju.

Sustavna skrb o darovitima od strateške je važnosti za razvoj društva znanja, koje će omogućiti gospodarski i tehnološki razvoj i povećati međunarodnu konkurentnost Hrvatske. U skrbi za darovite, ključnu ulogu ima upravo obrazovni sustav, jer jedino on omogućuje sustavnu ranu identifikaciju i podršku razvoju darovitih. Stoga je tu skrb nužno organizirati kao stručan i kontinuiran proces, koji obuhvaća sve učenike na svim dobnim razinama, ali i kontinuiranu suradnju svih institucija koje se skrbe o odgoju i obrazovanju darovitih.

Učenički standard – domovi

U IŽ-u djeluju dva učenička doma. Osnivač jednog je Županija, a drugi učenički dom djeluje pri Pazinskom kolegiju – Klasičnoj gimnaziji Pazin.

Tablica 28. Pregled broja učenika srednjih škola smještenih u učeničke domove Istarske županije u školskoj godini 2013./2014.

	Učenički domovi		
	Javni	Vjerski	Ukupno
Broj i vrsta učeničkih domova	1	1	2
Broj učenika srednjih škola smještenih u učeničke domove	112	141	253

Izvor: Upravni odjel za obrazovanje, sport i tehničku kulturu

Učenički domovi imaju nedostatan uređen prostor za izborne i posebne programe te za dnevne boravke učenika, kao i staru i zastarjelu opremu; nemaju vanjskih prostora ni sportskih dvorana. Eventualne potrebe i novi kapaciteti ovisit će o mreži strukovnih škola i programa.

Za učeničke domove, uz optimalnu mrežu strukovnih škola, potrebno je definirati i mrežu infrastrukturno, materijalno i kadrovski dobro opremljenih učeničkih domova. Potrebno je definirati programske osnove odgojno-obrazovnog rada u učeničkim domovima i postaviti primjereno visoke

pedagoške standarde (višu kvalitetu usluge, bolju kadrovsku ekipiranost, kvalitetnije programe odgojno-obrazovnog rada, manji broj učenika po spavaonicama, kvalitetniju i zdraviju prehranu, veću sigurnost i slično).

Tablica 29. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. • Nastavni planovi i programi škola nisu prilagođeni potrebama gospodarstva i razvoja Županije. • Neprilagođenost strukovnog obrazovanja europskim standardima. • Nedovoljno razvijeni nastavni planovi i programi te školski kurikuli uz nedovoljno korištenje modernih tehnologija. • Nedovoljno razvijene poduzetničke vještine učenika. • Nedovoljna informatizacija poslovnih i obrazovnih procesa u odgojno-obrazovnim ustanovama. • Neujednačenost uvjeta školovanja učenika zbog čega nisu osigurane jednake mogućnosti školovanja i stjecanje temeljnih kompetencija za nastavak obrazovanja ili pristup tržištu rada. • Nepostojanje regionalnih centara kompetentnosti za strukovno obrazovanje povezano sa svijetom rada. • Nedovoljno praćenje i samovrednovanje kvalitete rada. • Nedovoljan broj kvalitetnih učeničkih domova u svim gradovima koji imaju srednjoškolske centre. 	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađenje s Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. • Razvijanje novih strukovnih kurikula usklađenih s potrebama gospodarstva i razvoja Županije. • Povećanje kvalitete srednjeg strukovnog obrazovanja u skladu s europskim standardima. • Modernizacija nastavnih planova i programa kao i školskih kurikula i njihovo usklađenje s nacionalnim strategijama i potrebama tržišta rada te osiguranje učinkovite primjene modernih tehnologija i osposobljavanje za rad na njima. • Razvijanje poduzetničkih vještina mladih jer će pridonijeti stvaranju novog poslovanja i zapošljavanja. • Informatizacija poslovnih i obrazovnih procesa u odgojno-obrazovnim ustanovama. • Izjednačivanje uvjeta školovanja učenicima čime će se osigurati jednake mogućnosti školovanja i stjecanje temeljnih kompetencija za nastavak obrazovanja ili pristup tržištu rada. • Uspostava regionalnih centara kompetentnosti za strukovno obrazovanje povezano sa svijetom rada koji će opremljenošću i stručnim kadrovima biti nositelji kvalitetnog strukovnog obrazovanja. • Uspostava Centra kompetencije/izvrsnosti za turizam u Istarskoj županiji • Unapređenje sustava samovrednovanja i vanjskog vrednovanja rada odgojno-obrazovnih ustanova. • Izgradnja kvalitetnih učeničkih domova u svim gradovima koji imaju srednjoškolske centre.

Visokoškolsko obrazovanje

Visokoškolsko obrazovanje na području IŽ odvija se putem:

- Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
- Visoke poslovne škole s pravom javnosti Višnjan (Manero)
- Visoke tehničke škole u Puli – Politehnički studij s pravom javnosti
- Poslovnog odjela Veleučilišta u Rijeci – Preddiplomski stručni studij Poduzetništvo u Pazinu
- Poljoprivrednog odjela Veleučilišta u Rijeci – Preddiplomski stručni studij Vinarstvo, Preddiplomski stručni studij Mediteranska poljoprivreda i Specijalistički diplomski stručni studij Vinarstvo u Poreču.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli osnovano je 2006. godine. Obuhvaća sljedeće znanstveno-nastavne i umjetničko-nastavne sastavnice: Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Filozofski fakultet, Muzičku akademiju u Puli i sljedeće odjele: Odjel za studij na talijanskom jeziku, Odjel za informacijsko-komunikacijske tehnologije i Odjel za prirodne i

zdravstvene studije. Uz te odjele koji organiziraju preddiplomske, diplomske, integrirane i stručne studije (na preddiplomskoj i diplomskoj razini) valja spomenuti još sveučilišni interdisciplinarni studij Kultura i turizam (preddiplomski i diplomski studij).

Osim nastavne, na Sveučilištu se provodi i razvija znanstvenoistraživačka i umjetnička djelatnost temeljena na specifičnostima istarske baštine u suradnji s lokalnim, nacionalnim i međunarodnim gospodarskim subjektima i ustanovama uz uključivanje studenata u znanstvenoistraživačke i umjetničke procese i projekte. Na Sveučilištu djeluju Centar za kulturološka i povijesna istraživanja (CKPIS), Centar za kompetencije u obrazovanju, a u sklopu Fakulteta ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ formiran je Centar za empirijska društvena istraživanja i trendove (CASTER), te Centar za europska istraživanja (CEIPU), zatim Centar za glazbenu djelatnost (CGD) Muzičke akademije, dok su pri Filozofskom fakultetu ustrojeni Centar za interdisciplinarna arheološka istraživanja krajolika (CIRLA) i Centar za istarska onomastička istraživanja. Budući da se istraživanjima žele otvoriti nove teme i produbiti one u kojima su se nastavnici već istaknuli svojim istraživačkim radom, planira se pokrenuti osnivanje Centra za povijesno-demografska istraživanja.

Druge su sastavnice Sveučilišta: Studentski centar i Sveučilišna knjižnica sa tri ogranka pri znanstveno-nastavnim i umjetničko-nastavnim sastavnicama Sveučilišta.

Akadske 2014./2015. godine na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli na 15 preddiplomskih, 11 diplomskih i integriranom studiju bilo je upisano 3635 studenata, od toga 2177 redovitih i 959 izvanrednih. Na stručnom studiju bilo je upisano 258 redovitih i 241 izvanrednih studenata. Na četiri studija nastava se izvodi na talijanskom jeziku.

Poslijediplomski doktorski studij sa smjerovima: Financije, Računovodstvo, Marketing, Menadžment i Turizam, pokrenut je 2009.g., Nova ekonomija 2011.g., kao i prvi međunarodni združeni doktorski studij «Međunarodni ekonomski odnosi i menadžment» 2015.g. i izvode se na Fakultetu ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" te su u pripremi doktorski studijski programi i na drugim sastavnicama.

Do kraja 2015. godine doktorske studije upisale su generacije studenata kako slijedi: 2008./2009. – 12 upisanih doktoranada; 2009./2010. – 7 upisanih doktoranada; 2010./2011. – 8 upisanih doktoranada; 2011./2012. – 4 upisanih doktoranada, 2012./2013. nije bilo upisanih doktoranada, dok je u 2013./2014. te 2014./2015. doktorske studije upisalo po 6 doktoranada.

Na Sveučilištu se izvode i tri poslijediplomska specijalistička studija: Ljudski resursi i društvo znanja; Europske integracije, regionalni i lokalni ekonomski razvoj te Prevođenje u okviru hrvatsko-talijanske dvojezičnosti.

Programi cjeloživotnog obrazovanja otvoreni su ljudima svih životnih dobi: program stjecanja pedagoških kompetencija, program izobrazbe i redovito usavršavanje u području javne nabave, seminar za turističkog vodiča za područje Istarske županije, seminar za voditelja poslovnice putničkih agencija, ljetna škola talijanskog jezika, ljetna škola hrvatskog i njemačkog jezika, ljetna škola hrvatskog jezika i kulture, program učenja japanskog jezika te škola japanskog jezika i kulture, program učenja kineskog jezika za građane.

Politehnika Pula Visoka tehničko-poslovna škola prvi je politehnički studij u Republici Hrvatskoj u sklopu kojeg se izvode stručni studiji koji u svojoj osnovi integriraju predmete iz područja tehničkih i društvenih znanosti. U Politehnici Pula izvode se preddiplomski stručni studij politehnike i specijalistički diplomski stručni studij Kreativni menadžment u procesima. Na preddiplomski stručni studij politehnike upisano je 505 studenata, a specijalistički diplomski stručni studij pohađa 127 studenata. Na starom četverogodišnjem studijskom programu Inženjerstvo proizvodnje, koji se više ne izvodi, upisano je 475 studenata.

U programu razvoja 2015.–2020. Politehnike Pula planira se prerastanje u veleučilište s novim dodatnim usmjerenjima na području informatičkih i energetskih tehnologija, uvođenje novih programa specijalističkog studija te poslijediplomskog studija. Također, fokus će biti usmjeren na razvoj kadrova i daljnje podizanje razine znanstvenoistraživačkih kompetencija, daljnje podizanje studentskog standarda, uvođenje novih oblika podučavanja i učenja, implementacija i razvoj sustava potpunog upravljanja kvalitetom (SUK-TQM) te intenziviranje međunarodne suradnje.

Na području IŽ-a djeluje i Poslovni odjel Veleučilišta u Rijeci s odsjecima u Puli i Pazinu te Poljoprivredni odjel u Poreču u okviru kojih se organiziraju stručni studiji iz područja ekonomije, poljoprivrede i vinarstva.

Tablica 30. Upisani studenti na visokim učilištima u Istarskoj županiji (2007-2012.)

	2010/2011.	2011/2012.	2012/2013.	2013/2014.	2014/2015.
Sveučilišni studiji Sveučilišta J.D. u Puli	1985	2125	2085	2154	2177
Stručni studiji Sveučilišta J.D. u Puli	329	319	287	278	258
Visoka tehnička škola Pula	205	111			
Visoka poslovna škola Višnjan - Visignano	32	22			
Ekonomski fakultet Rijeka - studij u Bujama					
UKUPNO	2 551	2 577			

Izvor: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli; Prijedlog izmjena i dopuna Prostornog plana Istarske županije, 2015.

Na redoviti je studij u akademskoj godini 2011 /2012. od 6 457 studenata bilo upisano 73,8% studenata. Najviše je redovitih studenata bilo upisano na fakultete i to 86,2% (5,8% na stručni, te 80,4% na sveučilišni studij), zatim na veleučilišta 9,3%, visoke škole 2,6% i umjetničke akademije 1,4%.

Tablica 31. Studenti prema vrstama visokih učilišta i načinu studiranja u akademskoj godini 2011/2012.

UKUPNO		Veleučilišta		Visoke škole		Fakulteti				Umjetničke Akademije		Visoka vjerska učilišta	
svaga	redovni	svaga	redovni	svaga	redovni	Stručni		Sveučilišni		svaga	redovni	svaga	redovni
						svaga	redovni	svaga	redovni				
6 457	4 862	764	456	764	129	568	280	4 800	3 911	70	70	17	16

Izvor: Prijedlog izmjena i dopuna Prostornog plana Istarske županije, 2015.

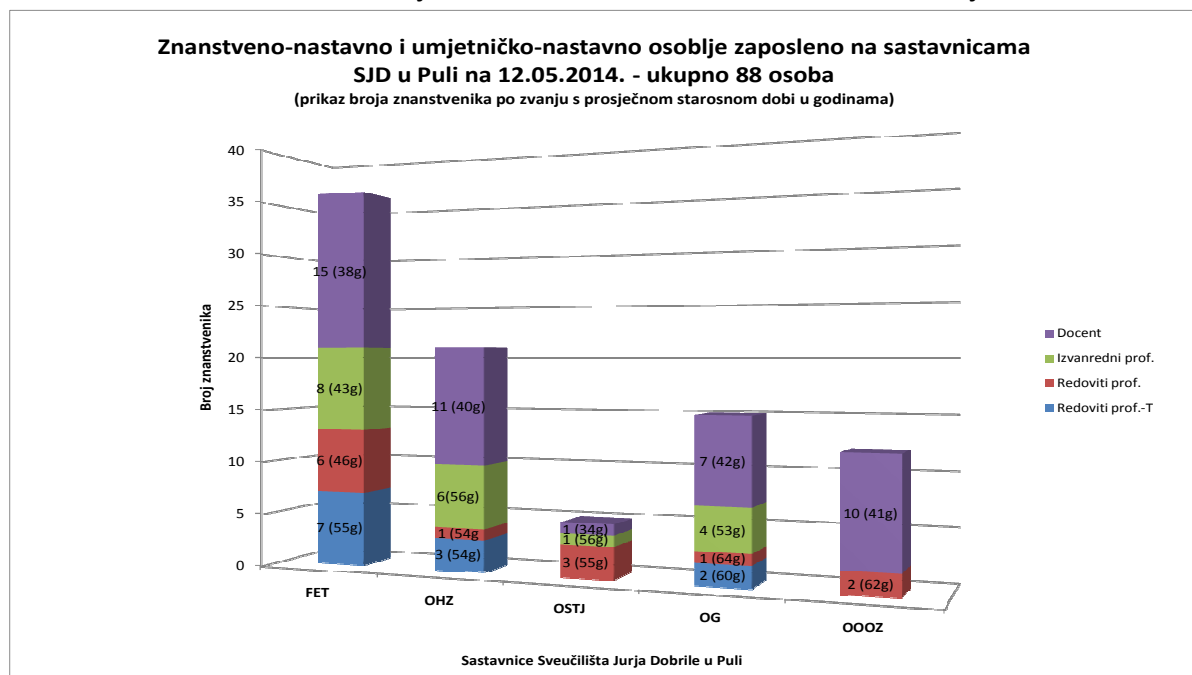
S obzirom na povoljan geografski položaj Veleučilište Rijeka organizira studije na području IŽ. U školskoj godini 2008/2009. bilo je upisano 544 studenata (Stručni studij Poduzetništvo u Pazinu-155 studenata, Stručni studij Vinarstvo u Poreču-137 studenata, Stručni studij Mediteranska poljoprivreda u Poreču-133 studenta, Stručni studij Poduzetništvo u Puli-16 studenata i Stručni studij Informatika u Puli-105 studenata).

Znanost

Na području IŽ djeluju sljedeće znanstvene institucije: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli; Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču (IPTPO); Centar za istraživanje mora u Rovinju kao podružnica Instituta „Ruđer Bošković“ iz Zagreba; Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba, Područni centar Pula; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti u Rijeci, Radna jedinica u Puli; Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek Motovun – Zagreb (Sveučilište u Zagrebu); Centar za arheološka istraživanja Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar – Međunarodni istraživački centar za arheologiju Brijuni – Medulin; Centar za istraživanje metala METRIS pri Istarskoj razvojnoj agenciji (IDA).

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Slika 1. Znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna struktura na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli

Izvor: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Sukladno znanstvenoj strategiji Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, u sljedećem petogodišnjem razdoblju (2015.–2020.) znanstvena će se djelatnost na Sveučilištu usmjeravati prema individualnim istraživanjima, znanstvenoistraživačkim centrima te domaćim i međunarodnim znanstvenim projektima.

Područje prirodnih znanosti na Sveučilištu slabije je razvijeno i okuplja mali broj znanstvenika, a kako su potrebe Sveučilišta za znanstveno-nastavnim kadrom ovog područja daleko veće, potrebno je u narednom razdoblju ustrajati na povećanju broja zaposlenika u ovom području. U području bioloških znanosti i znanosti o moru težište istraživanja bit će na interdisciplinarnim, primijenjenim istraživanjima ekosustava Jadranskog mora i priobalja, prvenstveno na područjima biološke, kemijske i fizičke oceanografije, ekotoksikologije, evolucije te konzercijske biologije. Širenjem dijapazona istraživanja u STEM područje, razvijat će se istraživanja u području tehničkih znanosti, računarstva, informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru budućeg međunarodnog IT centra. Korištenjem potencijala suradnje Sveučilišta i pulske Opće bolnice nameću se i mogući novi smjerovi istraživanja u području biomedicine i zdravstva.

U području humanističkih znanosti glavninu znanstvenog istraživanja čini istraživanje Istre iz povijesne, arheološke, filološke, demografske i antropološke perspektive, no ta se lokalna usmjerenost dopunjuje kontekstualizacijom prema politički i kulturno dominantnim silnicama iz bližeg okruženja čime se Istra percipira kao mjesto susreta i specifičnoga djelovanja različitih vanjskih utjecaja.

U području društvenih znanosti, posebice na edukativnom području, znanstveno istraživanje fokusirat će se na temu razvoja generičkih i profesionalnih kompetencija u odgoju i obrazovanju. Znanstvena istraživanja u tom će se području većinom povezati s djelatnošću Centra za kompetencije u obrazovanju. U društvenom području istraživanje će se fokusirati i na suvremene teme ekonomije i turizma sa strateškim ciljem razvoja Instituta za održivi rast, kao i centra izvrsnosti u području turizma.

U području umjetnosti (glazbena umjetnost) aktivnosti će biti usmjerene na djela hrvatskih skladatelja s posebnim naglaskom na istarski skladateljski krug, popularizaciju rijetko izvođenih i manje poznatih glazbenih djela, interdisciplinarno povezivanje glazbenih sadržaja te obogaćivanje umjetničkog života lokalne i šire zajednice.

Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču (IPTPO) javni je znanstveni institut koji provodi znanstvene aktivnosti s posebnim naglaskom na primijenjena i razvojna istraživanja te prijenos znanja. U sklopu Instituta djeluje i Tehnologijsko razvojni centar, kao jedna od organizacijskih cjelina. Institut je registriran za djelovanje u području biotehničkih znanosti, no njegovo djelovanje obuhvaća i društvene znanosti. Osnovna djelatnost Instituta odnosi se na primijenjena znanstvena istraživanja u poljoprivredi i turizmu putem realizacije znanstvenih i stručnih projekata iz područja vinogradarstva, vinarstva, maslinarstva i maslinova ulja, povrćarstva, agroekonomike i turizma. Institut obavlja i druge djelatnosti, ponajprije kroz akreditirane laboratorije (vinarski i prehrambeno-biotehnoški) kao i ostale usluge koje proizlaze iz osnovne djelatnosti Instituta.

Tablica 32. Broj znanstvenih istraživača i struktura po znanstvenim zvanjima, po istraživačkim organizacijama u IPTPO-u (2014.)

Zvanje	Broj znanstvenika	Znanstveno područje	Broj znanstvenika
Znanstveni savjetnik	9	Biotehničke znanosti	7
		Društvene znanosti	2
Viši znanstveni suradnik	4	Biotehničke znanosti	3
		Društvene znanosti	1
Znanstveni suradnik	4	Biotehničke znanosti	2
		Društvene znanosti	2
Suradnička zvanja	5	Viši asistent/poslijedoktorand	3
		Asistent/Doktorand	2
SVEUKUPNO	22		

Izvor: IPTPO

METRIS – Centar za istraživanje materijala Istarske županije djeluje sklopu IDA-e od listopada 2009. Početkom 2015. godine IDA-in odjel za istraživanje i razvoj – Centar za istraživanje materijala Istarske županije – METRIS izdvojio se u zasebnu poslovnu jedinicu; Ustanovu Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS. METRIS nudi usluge ispitivanja kvalitete proizvoda i materijala, stvaranja novih ili poboljšanja postojećih proizvoda, usluge razvoja inovativnih ideja te istraživanja i razvoja za privatni i javni sektor. Djelovanje METRIS-a usmjereno je prije svega na poticanje tehnološkog razvoja te razvoja inovacija. To se realizira sudjelovanjem Centra u provedbi europskih, ali i nacionalnih projekata. METRIS svoje usluge pruža kroz kemijski, mehanički i biotehnički odjel. Vrijedna je djelatnost METRIS-a i suradnja s obrazovnim institucijama odnosno suradnja kroz nastavu, istraživanje i obrazovanje kadrova. Znanstvenoistraživačka struktura (ukupno 6) METRIS-a je sljedeća:

1 inženjer kemijske tehnologije, 1 inženjer strojarstva, 1 inženjer kemije primijenjene u restauraciji, 1 molekularni biotehnolog, 1 ekonomist i 1 profesor.

Uz navedene institucije kojima je znanstvenoistraživački rad jedna od središnjih aktivnosti, na području IŽ-a djeluju ustanove na području kulture koje se djelomično bave znanstvenim istraživanjima. To su: Povijesni muzej Istre u Puli, Arheološki muzej Istre u Puli, Etnografski muzej Istre u Pazinu, Centro di Ricerche Storiche, Centar za povijesna istraživanja koji djeluje kao ustanova talijanske manjinske zajednice u Istri i Rijeci.

Tablica 33. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Visokoškolsko obrazovanje	
<ul style="list-style-type: none"> • Nizak udio visokoobrazovanog stanovništva ograničavajući je čimbenik razvoja Županije. • Nepostojanje i nedovoljna razvijenost visokoškolskog obrazovanja na području prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te biomedicine i zdravstva. • Nedostatni kadrovski potencijali visokoškolskih institucija za razvoj postojećih i formiranje novih studijskih programa. • Nedostatak smještajnih kapaciteta za studente na području Grada Pule. • Nedovoljna uključenost gospodarstva, tijela javnih vlasti te jedinica lokalne i regionalne samouprave u proces stjecanja i unapređivanja studentskih kompetencija te oblikovanja studijskih programa. • Nedovoljna povezanost i usklađenost studijskih programa s potrebama gospodarstva i razvoja Županije. • Nedovoljna ulaganja gospodarstva u visokoškolsko obrazovanje. • Nedostatni i neodgovarajući prostorni kapaciteti u većini visokoškolskih institucija otežavaju obavljanje i razvoj postojećih djelatnosti te uvođenje novih. • Nedovoljna uključenost Sveučilišta u razvoj regije. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osmišljavanje i uvođenje novih studijskih programa, osobito na području trenutačno slabo ili nimalo zastupljenih područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te biomedicine i zdravstva. • Poticanje dodatne edukaciju bez obzira odnosi li se na visokoškolsko obrazovanje ili cjeloživotno obrazovanje • Proširenje smještajnih kapaciteta za studente na području Grada Pule. • Jačanje uključenosti gospodarstva, tijela javnih vlasti te jedinica lokalne i regionalne samouprave u proces stjecanja i unapređivanja studentskih kompetencija te oblikovanja studijskih programa. • Oblikovanje studijskih programa sukladno anticipiranim potrebama gospodarstva i tijela javnih vlasti. • Intenzivnije uključivanje Sveučilišta u razvoj regije. • Poticanje ulaganja gospodarstva u visokoškolsko obrazovanje. • Jačanje kvalitetne programe za izobrazbu turističkih kadrova (i u srednjem i visokom obrazovanju) s obzirom na izrazitu turističku orijentaciju IŽ. • Osiguranje prostornih kapaciteta za potrebe obavljanja postojećih te razvoj novih djelatnosti. • Osiguranje kadrovskih potencijala za izvođenje novih studijskih programa iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te biomedicine i zdravstva. • Osiguranje kadrovskih potencijala za izvođenje novih studijskih programa iz područja društvenih znanosti posebice turizma
Znanost	
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna usmjerenost na područja društvenih i humanističkih znanosti uz zapostavljanje prirodnih, a osobito tehnički i biotehničkih znanosti nalazi kojih mogu bitno pridonijeti značajnijem gospodarskom rastu i razvoju. • Nedovoljna povezanost znanstvenoistraživačkih institucija i gospodarskih subjekata te tijela javne 	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje istraživanja na području tehničkih i biotehničkih te prirodnih znanosti. • Sustavno povezivanje znanstvenoistraživačkih institucija i gospodarskih subjekata te tijela javne uprave radi primjene rezultata istraživanja te provedbe zajedničkih istraživanja. • Uspostava poticajnih mehanizama za

<p>uprave na području razvojnih i primijenjenih istraživanja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljan broj znanstvenoistraživačkog osoblja u znanstvenoistraživačkim institucijama. • Nepoticajno okruženje za komercijalizaciju rezultata provedenih primijenjenih istraživanja – inovacija. • Nedovoljno uključivanje u istraživačke projekte financirane sredstvima fondova. • Nepostojanje sustava i programa popularizacije prirodnih i tehničkih znanosti. 	<p>komercijalizaciju rezultata provedenih primijenjenih istraživanja – inovacija.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poticanje ulaganja gospodarskih subjekata u znanstvenoistraživački rad. • Daljnje jačanje istraživačkih djelatnosti na području društvenih i humanističkih znanosti. • Poticanje bavljenja znanstvenoistraživačkim radom mladog stanovništva. • Izgradnja sustava i programa popularizacije prirodnih i tehničkih te društvenih znanosti, posebice turizma i suradnje sa znanstvenim institucijama od predškolske dobi na dalje.
--	---

1.5. Civilno društvo

Unatoč poduzetim naporima još uvijek nisu stvoreni preduvjeti za ujednačen regionalni razvoj i sposobnosti OCD-a i građanskih inicijativa kao ni za održivost rada regionalnih zaklada, odnosno za razvoj zakladništva i filantropije u lokalnim zajednicama. Nadalje, raspored udruga u IŽ nije ravnomjeran, većina udruga koncentrirana je oko Grada Pule, stoga niti kapacitiranost udruga nije jednaka u Istri. Nužno je raditi na povećanju kapaciteta rada udruga u kadrovskom i financijskom smislu.

Prema Regstru neprofitnih organizacija u 2015. godini u Istarskoj županiji bilo je upisano oko 1800 organizacija, od čega 1644 udruga građana. Područja djelovanja udruga su različita, od sporta, kulture, zdravstva, socijale, vatrogastva, djece i mladih, ljudskih prava, manjina do humanitarnih udruga te raznih drugih tematskih. S obzirom da su se sve udruge trebale uskladiti do 1.10.2015. sa novim Zakonom o udrugama, ali i s obzirom na Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i sve prateće Pravilnike, za pretpostaviti je da će se broj udruga smanjiti/revidirati iz razloga što nemaju sve udruge kapacitet održati administrativnu i financijsku razinu koja se od njih očekuje. Isto tako, većina OCDa nema ljudske kapacitete za provođenje svih željenih aktivnosti.

Stupanjem na snagu Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN 26/2015), općine, gradovi i županija dužni su provoditi javne natječaje za programe javnih potreba koje provode udruge. Sama činjenica da više nije moguće dobiti sredstva iz lokalnih proračuna bez javljanja na javni natječaj, utjecati će sigurno na potrebu za osnaživanjem udruga upravo u dijelu pisanja i provedbe projekata, što će približiti udruge i mogućnosti da prijave svoj projekt na druge izvore financiranja. No potrebno je raditi i sa JLRS o izradi strateških dokumenata i nastavno na njih, programiranju programa javnih potreba koji će definirati područja financiranja i aktivnosti koje bi trebale udruge provoditi.

Nadalje, s obzirom na ograničenost sredstava lokalnih/regionalnih proračuna, intencija je da se OCDe usmjerava na različite izvore financiranja: vlastite prihode kroz društveno poduzetništvo, nove modele financiranja kao što je npr. crowdfunding, razne nacionalne programe europske unije, fundacije te svakako na EU fondove. Većina udruga nema adekvatne kapacitete za apliciranje na natječaje za financiranje projekata i pronalaženje novih izvora financiranja, odnosno stvaranja vlastitih prihoda. U tom segmentu nedostaje mehanizam za osiguranje međufinanciranja i predfinanciranja projekata koje udruge provode (financiranja do isplate ugovorenih sredstava). Stoga važnu ulogu upravo u tom dijelu mogle bi imati regionalne/lokalne zaklade uz TDU, JLPS, NZRCD i UZUVRH. S obzirom na sve navedeno organizacijama civilnoga društva nedostaje sustavna podrška,

potrebno je osigurati čvrstu potporu OCDima kroz edukativni, informativni i savjetodavni pristup ali i kroz financijsku podršku.

Iako je na Nacionalnoj razini doneseno više strategija i pravilnika, na lokalnoj razini nije još uvijek donesena Strategija razvoja civilnog društva IŽ-a. Od 2014. godine provodi se prošireni Decentralizirani model temeljem kojeg su raspisani natječaji za 5 županija među kojima je i IŽ. Također, još uvijek nisu stvoreni uvjeti za daljnju, potpunu decentralizaciju podjele bespovratnih sredstava OCD-ima. Daljnje poticanje tog oblika decentralizirane dodjele bespovratnih sredstava važno je zato što JLPS i zaklade lokalnih zajednica bolje poznaju potrebe u lokalnoj zajednici i kapacitete OCD-a koji djeluju u danom području.

Centri potpore i lokalne/regionalne zaklade nisu dostatno prepoznatljivi, a ni vrednovani kao dio lokalne odnosno regionalne infrastrukture za razvoj OCD-a od strane TDU-a i JLPS-ova iako imaju velik društveni kapital i stalno su prisutni u zajednici te se mogu zajedničkim naporima daleko bolje staviti u službu društvenog razvoja općenito, poglavito razvoja OCD-a.

Volonterstvo kao jedna od ključnih vrijednosti na kojima počiva djelovanje organizacija civilnoga društva još nije dovoljno prepoznato i vidljivo u radu OCD-a.

Zakladništvo i organizirana filantropija, kao i korporativna filantropija nisu dovoljno prepoznati ni dovoljno osnaženi kako bi po uzoru na EU dodatno podupirali rad civilnog društva.

Nužno je dodatno ulagati u jačanje postojećih zaklada kojima bi svrha bila upravo podrška razvoju lokalne zajednice. Osim toga, regionalne/lokalne zaklade mogu imati važnu ulogu u provedbi javnih natječaja za programe javnih potreba koje provode udruge, na način da prate i provode proces dodjele sredstava od raspisivanja natječaja do evaluacije provedbe na terenu.

Sukladno *Nacionalnoj strategiji stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012.-2016.* Civilno društvo treba imati ulogu da ravnopravno sudjeluje u izgradnji demokratskog, otvorenog, uključivog, bogatog i socijalno pravednog, održivog te ekološki osviještenog društva, biti korektiv vlasti te veza između građana i javnog sektora.

Istra je prepoznata kao regija tolerancije, no potrebno je kreirati programe kroz koje će se u Istri raditi na postizanju još većih ljudskih prava, prava manjina, jednakosti spolova, participativnom odlučivanju, jednakih mogućnosti za uključenost raznih ciljanih i potencijalno isključivih skupina u sve segmente društvenog života Istre, ali i o svim ostalim demokratskim vrednotama današnjeg modernog društva.

Tablica 34. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna educiranost i informiranost građana o važnosti i vrijednosti civilnog društva. • Nedovoljna osnaženost civilnog sektora u financijskom, tehničkom i ljudskom pogledu. • Nepostojanje strategije razvoja civilnog društva u Istarskoj županiji. • Nepostojanje institucionalnog okvira za poticanje razvoja civilnog društva. • Nedovoljna osviještenost o značaju i mogućnostima partnerstva javnog, civilnog i poslovnog sektora. • Nedovoljna umreženost organizacija civilnog 	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti strategiju razvoja civilnog društva Istarske županije. • Uspostaviti jedinstven sustav dodjele, evaluacije i monitoringa financiranih projekta/inicijativa od strane tijela IŽ-a. • Osnažiti Zakladu za pružanje veće financijske, savjetodavne i tehničke podrške za OCD-ove u IŽ-u. • Osnovati Savjet za razvoj civilnog društva kao savjetodavno tijelo Istarske županije o svim pitanjima važnim za razvoj civilnog društva i međusektorsku suradnju.

<p>društva.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje sustavnog modela dodjele financijskih potpora. • Neusklađeni prioriteti za dodjelu financijskih potpora organizacijama civilnog društva unutar JLS-ova. • Nepovoljan zakonski i porezni okvir. • Nepostojanje sustavne politike razvoja zakladništva i filantropije. • Nedovoljna osviještenost građana i mladih o volontiranju. • Nedovoljna uključenost OCD-ova u proces donošenja odluka na lokalnoj razini. • Nedovoljna prepoznatljivost društvenog poduzetništva kao metode razvoja lokalne zajednice. • Neiskorištenost potencijala OCD-ova u informiranju o EU-u. • Neuključenost OCD-ova od strane JLS-ova u proces planiranja razvojnih projekata za kandidiranje na fondove EU-a. • Neiskorištenost potencijala za zapošljavanje putem OCD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijati volonterstvo i filantropiju kao bitne elemente za razvoj socijalne kohezije i civilnog društva. • Izraditi učinkovit sustav izvještavanja korisnika financijskih potpora o rezultatima financiranja projekata i programa. • Osigurati potporu za kvalitetno privlačenje i korištenje fondova EU-a namijenjenih razvoju civilnog društva. • Proširiti modele decentralizacije financijskih sredstava od strane državnih institucija. • Stvarati uvjete i mogućnosti za veće uključivanje poslovnog sektora u financiranje programa organizacija civilnog društva. • Osigurati kontinuitet, djelotvornost i usklađenost sustava financiranja projekata i programa OCD-ova od interesa za opće i javno dobro. • Unaprijediti sudjelovanje OCD-ova u procesu donošenja odluka na lokalnim razinama. • Povećati svijest djece i mladih o koristima volontiranja i povećati broj građana koji volontiraju. • Uspostaviti programe osposobljavanja dužnosnika i službenika na lokalnoj razini za učinkovitu suradnju s civilnim društvom u oblikovanju i provedbi javnih politika. • Podupirati razvoj i značaj socijalnih edukacija za društveno-ekonomski razvoj. • Razviti društveno poduzetništvo kao polugu lokalnog razvoja. • Povećati zapošljivost u OCD-ima. • Osigurati dovoljan broj predstavnika OCD-ova pri donošenju plana prioriteta i razvojnih projekata u okviru dostupnih fondova EU-a. • Kreirati programe kroz koje će se u Istri raditi na postizanju još većih ljudskih prava, prava manjina, jednakosti spolova, participativnom odlučivanju, jednakih mogućnosti za uključenost raznih ciljanih i potencijalno isključivih skupina u sve segmente društvenog života Istre.
--	---

2. GOSPODARSTVO

2.1. Opća gospodarska kretanja

U 2012. godini bruto domaći proizvod (BDP) IŽ-a bio je 19.797 milijuna kuna ili 2.633 milijuna eura, što je 6,0% ekonomskih aktivnosti Hrvatske. U istoj godini, BDP po stanovniku bio je 95.298 kuna ili 12.677 eura, što je 23,1% iznad prosjeka Hrvatske.

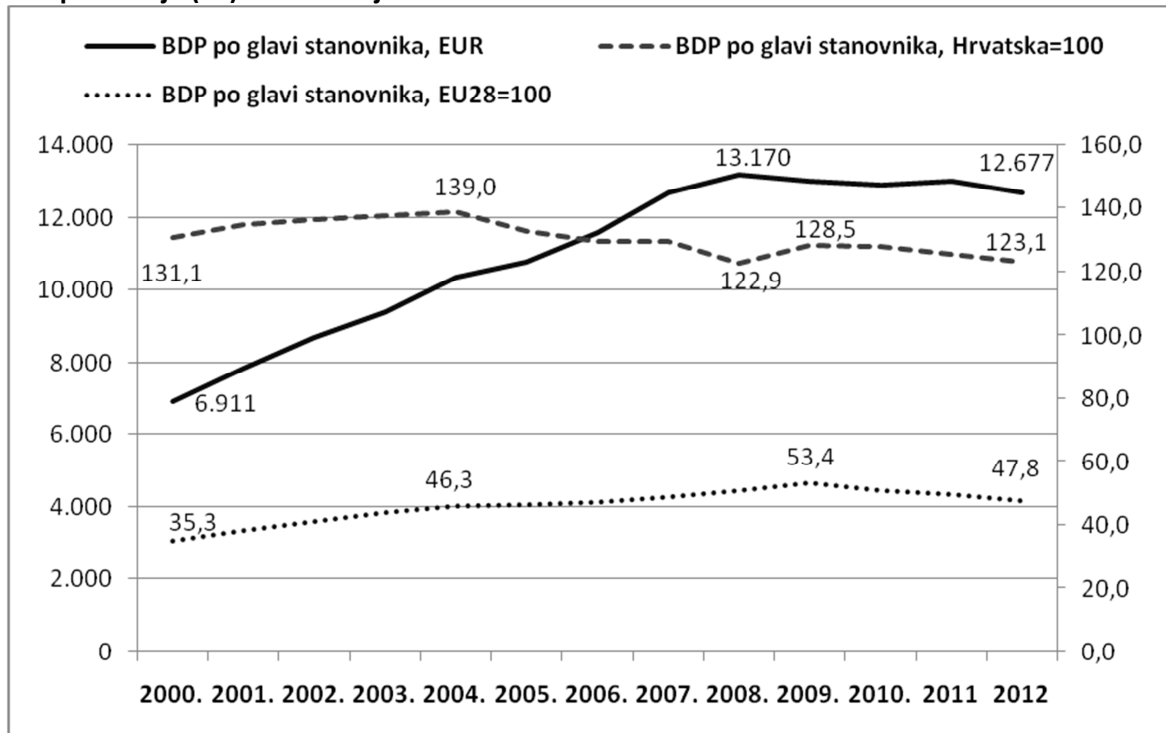
Slika 2. Gospodarske aktivnosti u županijama RH prema razini BDP-a per capita u 2012. godini (EUR)

Izvor: Državni zavod za statistiku, Priopćenje broj 12.1.6. od 13. ožujka 2015. godine

U razdoblju 2000.–2004., BDP po stanovniku IŽ-a porastao je sa 31% na 39% iznad hrvatskog prosjeka. Od 2005. do 2008. godine postoji trend smanjenja prednosti u odnosu na hrvatski prosjek, jer su faktori neodrživo visokog rasta, koji su bili obilježje hrvatskog gospodarstva u tom razdoblju, bili manje izraženi u IŽ-u. Isto tako, bio je manji i inicijalni učinak ekonomske krize, ali se i u razdoblju 2010.-2012. nastavlja smanjenje prednosti u odnosu na prosjek Hrvatske. Usporedba s prosjekom Europske unije zabrinjava, jer je 2009. godine zaustavljen dugoročni trend dostizanja razine razvijenosti EU-a, te je BDP po stanovniku IŽ-a smanjen na razinu 47,8% prosjeka EU.

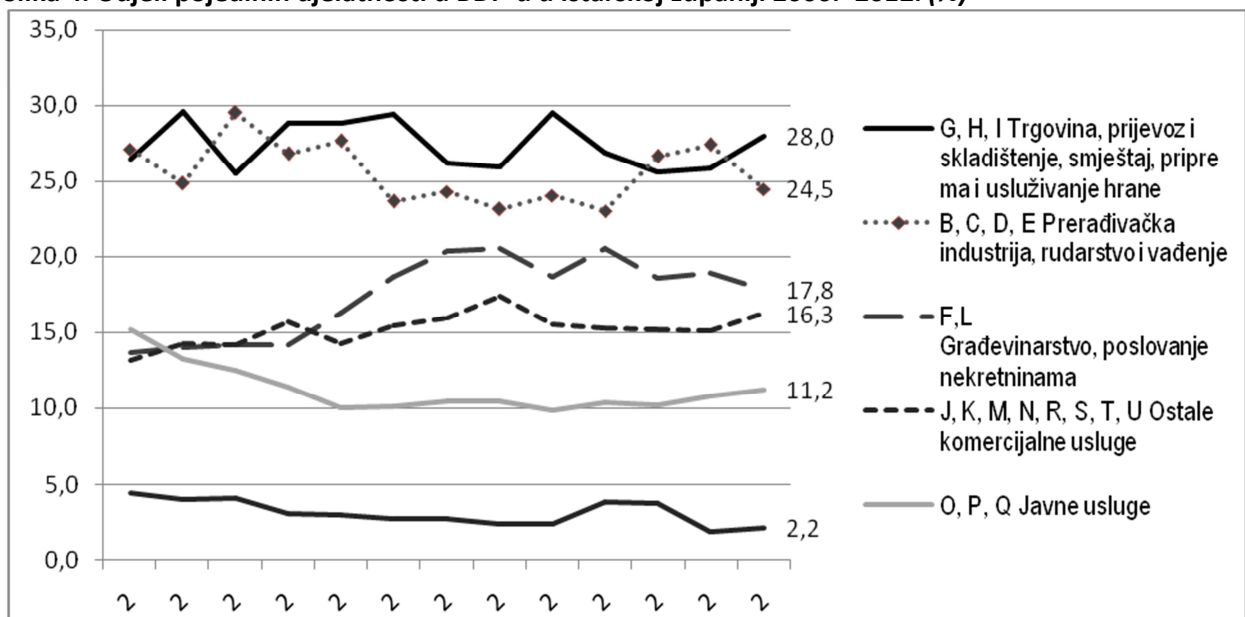
Slika 3. Nominalni bruto domaći proizvod Istarske županije i usporedba s prosjekom Hrvatske i Europske unije (28) – tekuće cijene

Izvor: Državni zavod za statistiku, Priopćenje broj 12.1.6. od 13. ožujka 2015. godine i Eurostat

Ni u 2013. godini nije došlo do oporavka ekonomskih aktivnosti. Prema podacima FINA-e, u 2012. godini ukupni prihodi u IŽ smanjeni su 4,5% i u 2013. daljnjih 4,1% što upućuje na duboke gospodarske probleme. Strukturne osobine razvoja obilježene su smanjenjem udjela poljoprivrede i javnih usluga, a povećanjem udjela građevinskih i nekretninskih aktivnosti. Udio prerađivačke industrije u BDP-u znatno je smanjen u razdoblju dinamičnog rasta, ali je u 2010. i 2011. godini povećan sa 23,1% na 27,4%, istodobno s padom udjela trgovine, prijevoza i turizma.

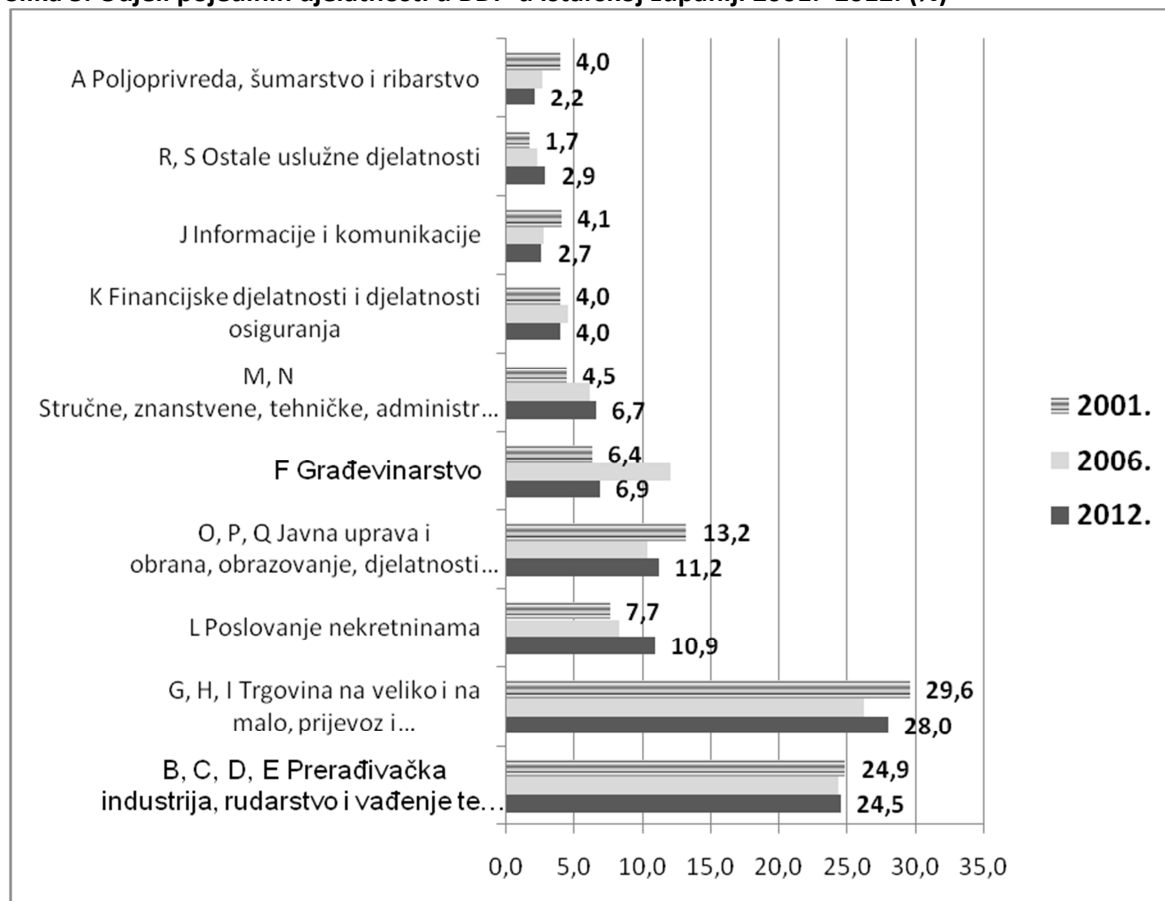
Slika 4. Udjeli pojedinih djelatnosti u BDP-u u Istarskoj županiji 2000.–2012. (%)

Izvor: Državni zavod za statistiku, Priopćenje broj 12.1.6. od 13. ožujka 2015. godine

Detaljniji podaci pokazuju da se građevinarstvo vratilo na udio blizak početnom, nakon znatnog povećanja u razdoblju visokog gospodarskog rasta. Istodobno, poslovanje nekretninama ima zamjetan rast udjela na čak 10,9%, povezan s turističkim aktivnostima. Djelatnosti informacija i komunikacija znatno su smanjenih aktivnosti, vjerojatno zbog povećanja konkurencije i smanjenja cijena usluga. Znakovito je povećanje gospodarskih aktivnosti stručnih, znanstvenih, tehničkih, administrativnih i pomoćnih, kao i ostalih uslužnih djelatnosti što se može dijelom povezati s rastom usluga temeljenih na znanju.

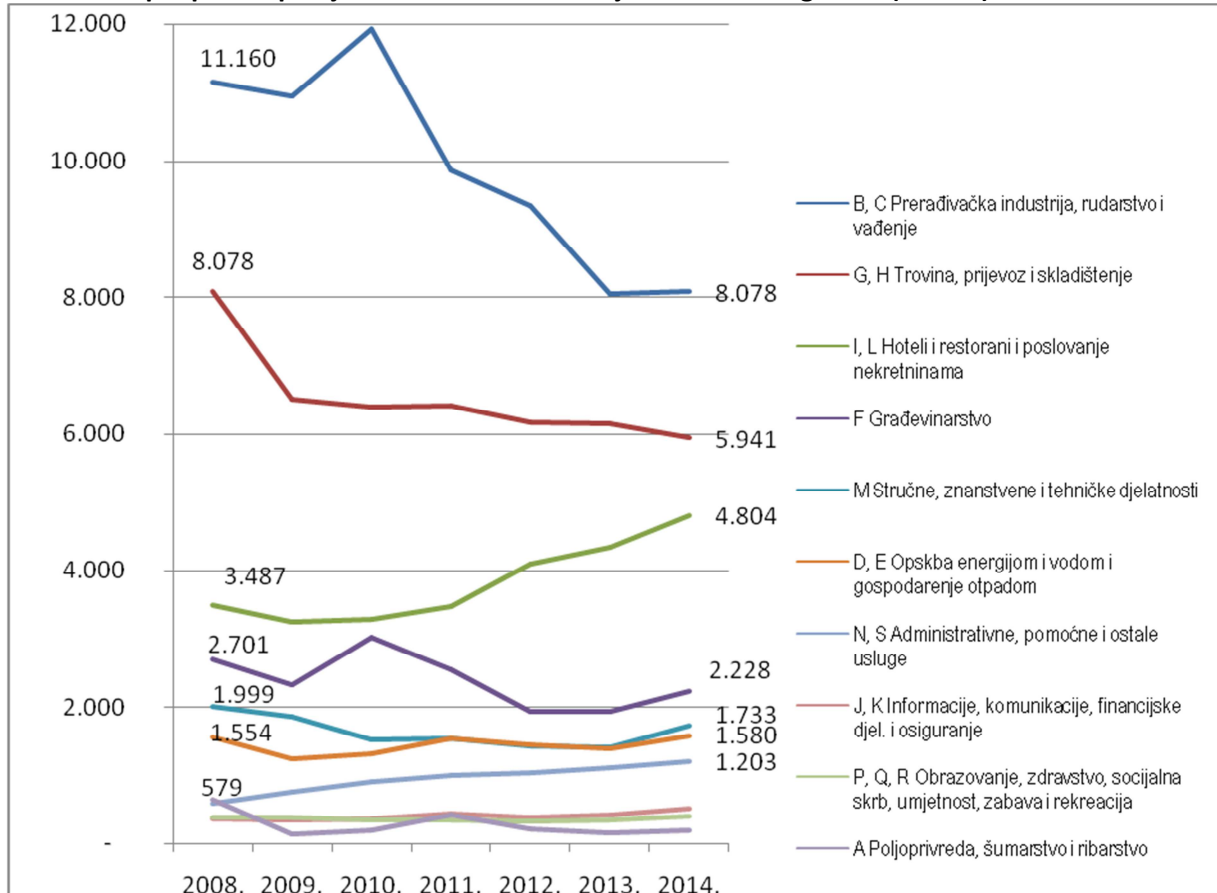
Slika 5. Udjeli pojedinih djelatnosti u BDP-u Istarskoj županiji 2001.–2012. (%)

Izvor: Državni zavod za statistiku, Priopćenje broj 12.1.6. od 13. ožujka 2015. godine

Iako je prema prethodnim podacima udio prerađivačke industrije u BDP-u do 2011. neznatno smanjen, nakon toga došlo je do velikog smanjenja gospodarskih aktivnosti u industriji, pa je njen ukupni prihod u samo tri godine smanjen sa 12 na samo 8 milijardi kuna. Trgovina, kao i građevinarstvo, također je u trendu smanjivanja aktivnosti, ali nešto sporijem nego za industriju, s primjetnim oporavkom građevinarstva u 2014. godini. Istodobno, turističke djelatnosti (definirane u užem smislu) bilježe rast solidne dinamike, ali nedovoljan da pokrene ukupno gospodarstvo. Zabrinjava niska razina i slabi rast aktivnosti stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti, ali je kontinuiran i solidan rast gospodarskih aktivnosti registriranih kao administrativne, pomoćne i ostale usluge.

Slika 6. Ukupni prihod po djelatnostima za razdoblje 2008.–2014. godina (mil. kn)

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA, Obrada: HGK ŽK Pula

Prema podacima FINA-e, pad zaposlenosti u prerađivačkoj industriji u razdoblju 2008.–2014. bio je 12%. S obzirom na to da su istodobno prihodi poduzetnika smanjeni čak 28,1%, a izvoz 23,4%, može se očekivati daljnje smanjenje zaposlenosti. Iako su investicije u razdoblju 2011.–2013. bile blizu 5% ukupnog prihoda, zamjetno je njihovo znatno smanjenje u 2014. godini, kao posljedica izrazitog pogoršanja financijskog rezultata poduzetnika u prerađivačkoj industriji, jer je razlika dobiti i gubitka činila 4,3% ukupnog prihoda u 2011. godini, a u 2013. i 2014. je ta razlika bila negativna, na razini 5,6% odnosno 0,3% prihoda.

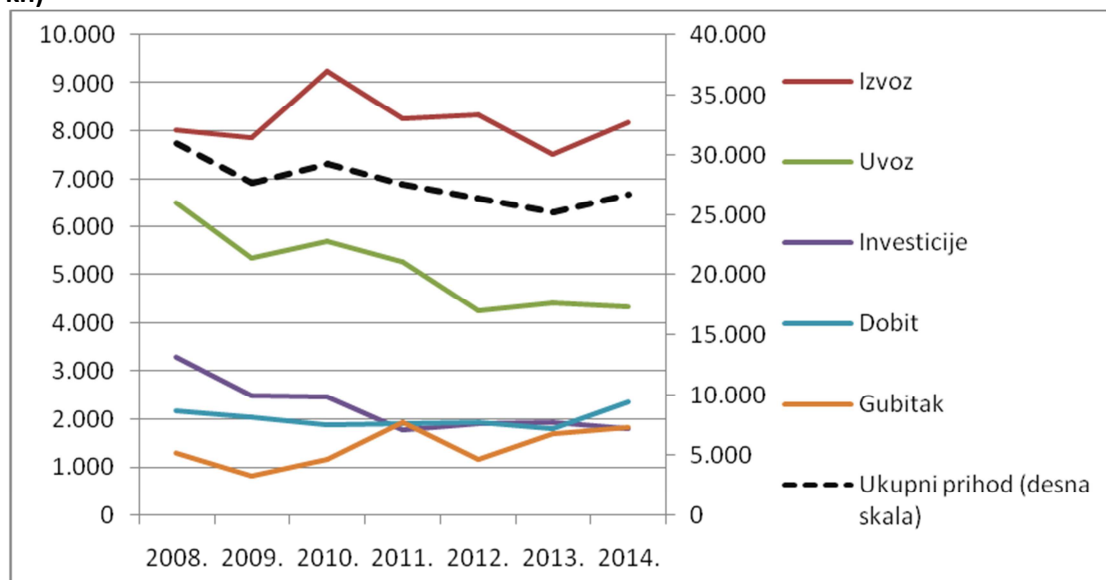
Tablica 35. Pokazatelji poslovanja poduzetnika Istarske županije u prerađivačkoj industriji

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2014. (2008.= 100)
Prosječan broj zaposlenih	13,639	13,332	12,664	12,462	12,118	11,828	11,996	88,0
Prihodi (mil. kn)	10,977	10,774	11,790	9,764	9,255	7,874	7,897	71,9
Izvoz roba i usluga (mil kn)	5,120	5,231	6,277	5,075	4,798	3,840	3,923	76,6
Konsolidirani fin. rezultat (mil kn)	430	573	560	422	164	-441	-23	-
Investicije (mil kn)	555	363	297	409	491	368	269	48,5
Izvoz roba i usluga (% prihoda)	46,6%	48,6%	53,2%	52,0%	51,8%	48,8%	49,7%	-
Konsolidirani fin. rezultat (% prihoda)	3,9%	5,3%	4,8%	4,3%	1,8%	-5,6%	-0,3%	-
Investicije (% prihoda)	5,1%	3,4%	2,5%	4,2%	5,3%	4,7%	3,4%	-

Izvor: FINA

Zbirni prikaz opisanih pokazatelja oslikava nepovoljna ekonomska kretanja u IŽ-u, s velikim padom vanjskotrgovinske razmjene i investicija, manjim padom dobiti i znatnim povećanjem gubitaka poslovanja u razdoblju 2010.–2013. te zamjetnim oporavkom ukupnog prihoda, izvoza i dobiti u 2014. godini.

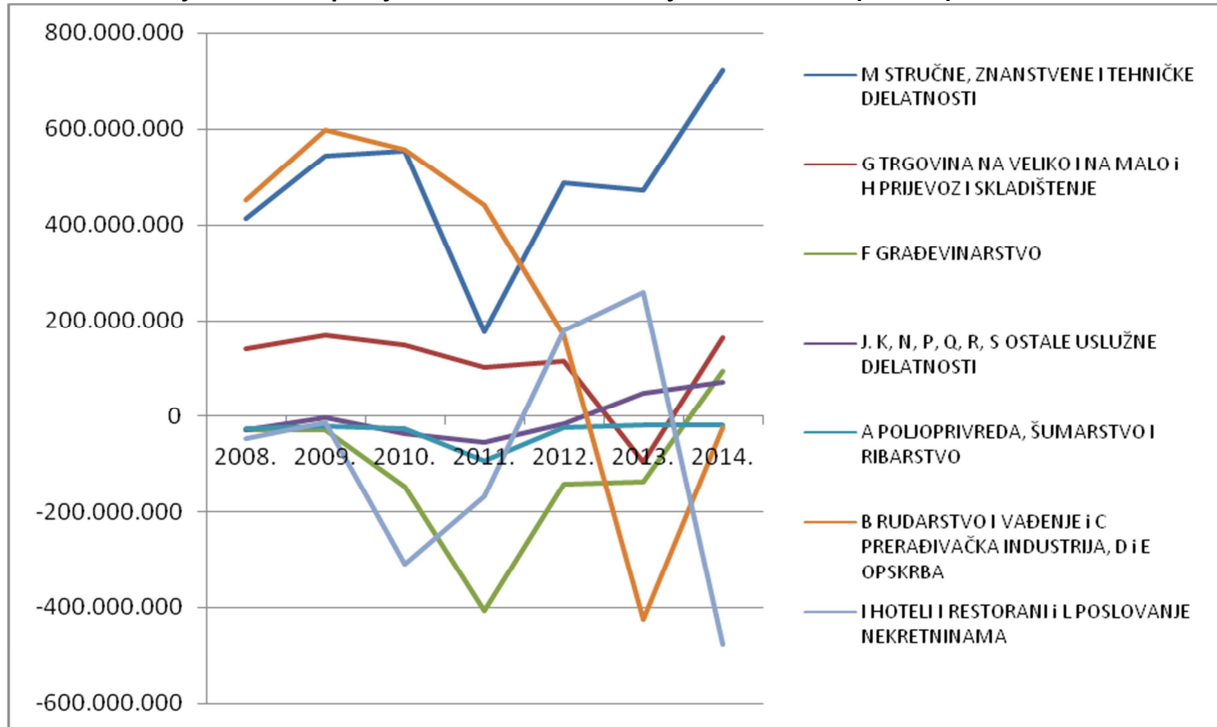
Slika 7. Ukupni prihod, investicije, izvoz, uvoz, dobit i gubitak Istarske županije 2008.–2014. (mil. kn)

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA
 Obrada: HGK ŽK Pula

Znatno pogoršanje pokazatelja industrije najviše se vidi iz neto financijskog rezultata (razlike dobiti i gubitka razdoblja), koji je s razine od gotovo 600 mil. kuna neto dobiti u 2009. godini izuzetno pogoršan na vrlo sličan iznos, ali negativan, u 2013. godini, sa znatnim oporavkom u 2014. Znatan pad profitabilnosti u 2013. i oporavak u 2014. bilježe i trgovačke djelatnosti. Građevinarstvo bilježi pogoršanje do 2011. godine i zamjetan oporavak u posljednje tri godine promatranog razdoblja. Djelatnosti turizma, nakon 2010. i 2011. godine s neto gubicima, bilježe znatno poboljšanje i ostvaruju dobit iznad 200 mil. kuna u 2012. i 2013. godini te znatan neto gubitak u 2014. godini. Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti izrazito su profitabilne te su u 2014. godini ostvarile neto dobit od 723 milijuna kn.

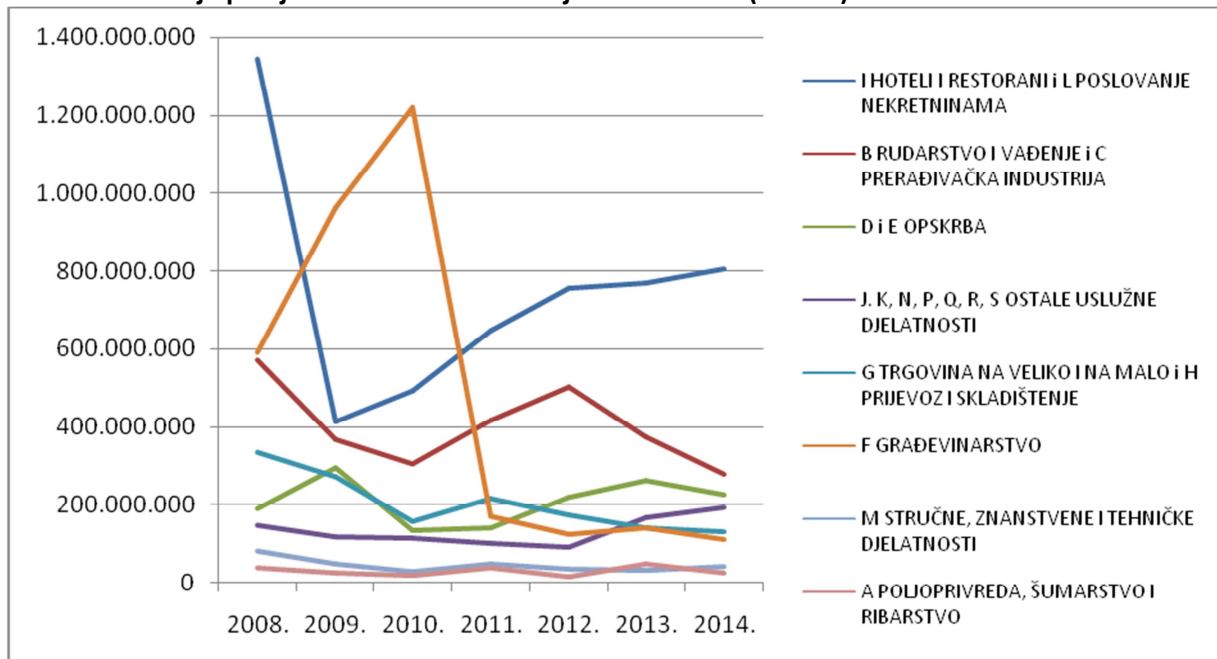
Slika 8. Financijski rezultat po djelatnostima za razdoblje 2008.–2014. (mil. kn)

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA
Obrada: HGK ŽK Pula

Građevinarstvo je bilo vodeća investicijska djelatnost, no te su investicije izrazito smanjene posljednje tri godine, a turističke su djelatnosti ponovno preuzele vodeću ulogu. Dinamizirale su se i infrastrukturne investicije (djelatnosti opskrbe), kao i one u administrativnim i pomoćnim uslugama. Ulaganja u fiksni kapital u trgovinskim djelatnostima bilježe izrazit trend smanjenja, a u industriji određenu cikličnost, ali na relativno niskoj razini.

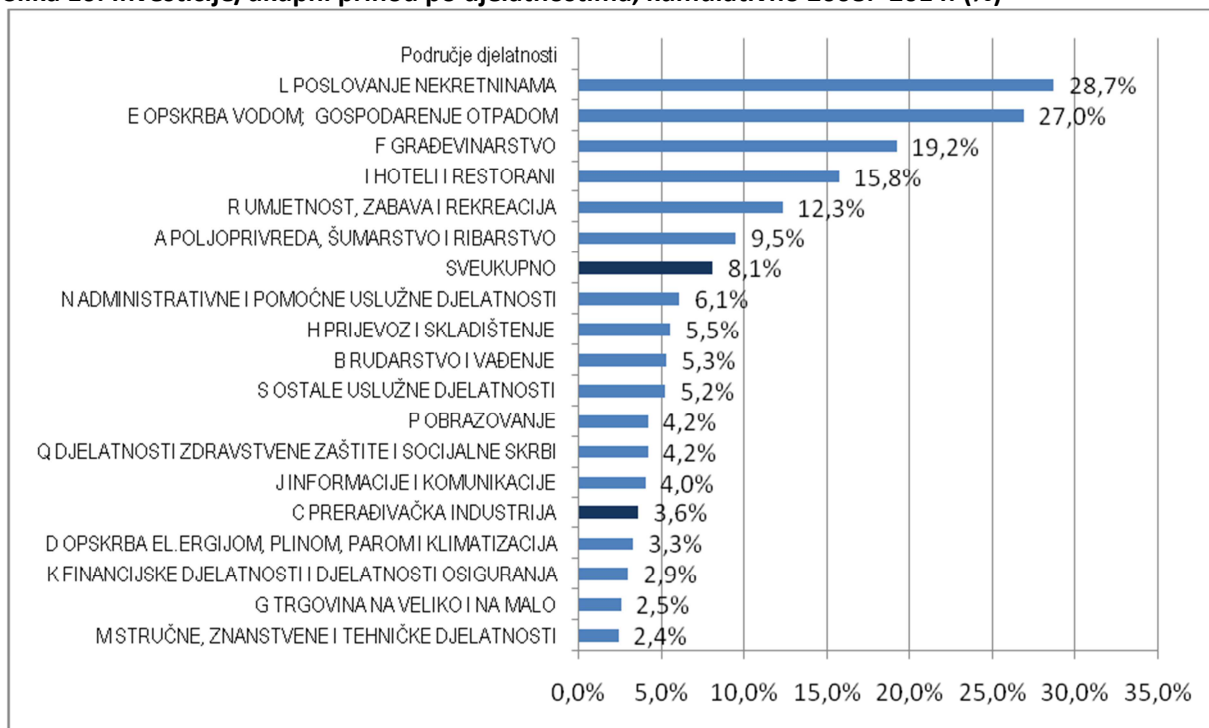
Slika 9. Investicije po djelatnostima za razdoblje 2008.–2014. (mil. kn)

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA
Obrada: HGK ŽK Pula

Stopa investiranja (odnos ulaganja u fiksni kapital i ukupnog prihoda) kumulativno u promatranom razdoblju u industriji izrazito je niska (3,6%) što je znatno manje od prosječne stope investiranja u IŽ-u (8,1%). Vrlo su visoke stope investiranja u građevinskim i infrastrukturnim djelatnostima, turizmu i djelatnostima umjetnosti, zabave i rekreacije, a iznimno niske u trgovini, kao i stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima.

Slika 10. Investicije/ukupni prihod po djelatnostima, kumulativno 2008.–2014. (%)

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA

Obrada: HGK ŽK Pula

Čak 37,3% ukupnih investicija u prerađivačku industriju u razdoblju 2008.–2012. odnosi se na proizvodnju prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda i dodatnih 24,7% na proizvodnju proizvoda od gume i plastike te ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda. Vrlo niska su ulaganja u tehnološki zahtjevnije djelatnosti, poput računala, električnih i elektroničkih proizvoda, strojeva i opreme.

Tablica 36. Investicije u dugotrajnu imovinu u Istarskoj županiji kumulativno 2008.–2012. (tisuće kn)

Ukupno	Prema djelatnosti i sjedištu investitora	Prema namjeni i lokaciji objekata
	14,228,759	16,057,851
C Prerađivačka industrija	2,006,665	1,748,741
CA Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda	748,268	535,390
CG Proizvodnja proizvoda od gume i plastike te proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	495,929	500,589
CL Proizvodnja transportne opreme	202,320	168,498
CB Proizvodnja tekstila, odjeće, kože i srodnih proizvoda	171,580	157,422
CH Proizvodnja osnovnih metala i proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	93,795	64,730
CK Proizvodnja strojeva i opreme, d. n.	72,544	70,011
CC Proizvodnja proizvoda od drva i papira, tiskanje	70,251	110,874
CM Ostala prerađivačka industrija, popravak i instaliranje strojeva i opreme	58,081	50,227
CJ Proizvodnja električne opreme	55,272	50,924
CE Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	30,007	31,250

CI Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	8618	8112
CD Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	-	671
CF Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	-	43

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Obrada: HGK ŽK Pula

Zamjetno je kako je izrazito velik izvoz djelatnosti Hoteli i restorani, uz porast 58,8% posljednjih 6 godina. Istodobno je izvoz prerađivačke industrije smanjen, čak 23,4%.

Tablica 37. Izvoz (robe i usluga) Istarskoj županiji po djelatnostima 2008.–2014.

Područje djelatnosti	2008.	2010.	2012.	2014.	2014. (2010.=100)
SVEUKUPNO	8011,7	9243,2	8343,9	8182,7	102,1
C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	5119,8	6277,2	4798,3	3923,0	76,6
I HOTELI I RESTORANI	1621,3	1716,5	2155,2	2574,9	158,8
G TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO	671,3	419,4	373,0	625,5	93,2
N ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	95,9	384,9	488,7	469,0	489,3
J INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	106,4	129,6	149,6	188,2	176,9
H PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	148,8	166,6	162,3	152,7	102,6
B RUDARSTVO I VAĐENJE	81,4	64,4	23,8	90,0	110,6
M STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	39,4	33,6	99,6	69,4	176,4
F GRAĐEVINARSTVO	23,0	19,1	61,0	37,6	163,7
E OPSKRBA VODOM; GOSPODARENJE OTPADOM	28,8	5,5	20,7	28,6	99,5
A POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	15,4	0,7	0,9	9,8	63,7
L POSLOVANJE NEKRETNINAMA	22,5	4,0	6,3	5,6	25,0
D OPSKRBA EL. ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	0,1	0,1	0,0	3,6	5906,0
S OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	4,5	1,9	3,3	2,8	62,9
R UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	13,6	16,2	0,6	1,1	8,1
P OBRAZOVANJE	0,0	3,4	0,4	0,4	#DIJ/0!
Q DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	0,1	0,0	0,0	0,4	612,3
K FINACIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	19,7	0,0	0,0	0,0	0,0

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja, FINA

Obrada podataka: HGK ŽK Pula

Izvoz IŽ-a i nadalje je strukturno tradicionalan, sa znatnim udjelom proizvoda resursno i radno intenzivnih djelatnosti. Pritom je dinamika izvoza izrazito ovisna o evidentiranju izvoza brodova. Od ostalih skupina proizvoda zabilježen je porast izvoza odjeće i građevinskih materijala, a pad izvoza duhanskih proizvoda.

Tablica 38. Struktura izvoza roba i usluga prerađivačke industrije Istarske županije u 2014. godini

Podgrupe prerađivačke industrije	Izvoz (u kunama)	udio %
Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	843.873.716	21,5
Proizvodnja odjeće	727.953.783	18,6
Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	524.945.080	13,4
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	483.490.692	12,3
Proizvodnja duhanskih proizvoda	280.124.384	7,1
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	279.534.656	7,1
Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	119.676.594	3,1
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	115.110.762	2,9
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	94.976.761	2,4
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	92.931.402	2,4
Proizvodnja električne opreme	83.333.007	2,1
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	72.948.383	1,9
Proizvodnja namještaja	44.697.571	1,1
Popravak i instaliranje strojeva i opreme	43.890.123	1,1
Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	24.976.515	0,6
Ostala prerađivačka industrija	23.230.051	0,6
Proizvodnja metala	21.858.400	0,6
Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	15.352.933	0,4
Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	13.713.782	0,3
Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	8.625.243	0,2
Proizvodnja pića	4.446.940	0,1
Proizvodnja tekstila	3.309.234	0,1
SVEUKUPNO	3.923.000.012	100,0

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja, FINA
Obrada podataka: HGK ŽK Pula

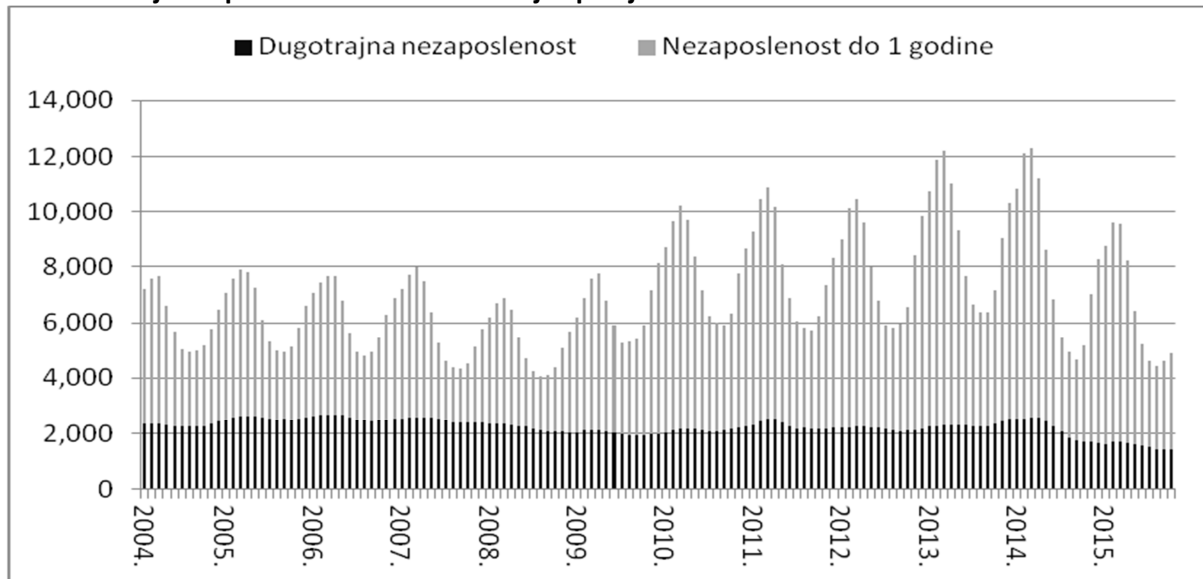
2.2. Tržište rada

2.2.1. Nezaposlenost

Stopa nezaposlenosti u IŽ pod znatnim je sezonskim utjecajem. Prepoznatljiv je trend najveće registrirane nezaposlenosti koncem veljače, u razdoblju kad se u evidenciju nezaposlenih osoba prijave sve odnosno većina osoba koje su bile zaposlene na sezonskim poslovima. Do 2009. godine u ljetnim se mjesecima broj nezaposlenih smanjivao na razinu između 4 i 5 tisuća, a izvan sezone porastao bi do 8 tisuća. Nakon 2010. godine, sezonska se nezaposlenost uravnotežila na razini 6 tisuća osoba, a izvansezonska dostiže 10 tisuća, s iznimkom 2013. i 2014. godine kada je zabilježena

rekordno visoka razina od 12 tisuća nezaposlenih osoba. Pritom dugotrajna nezaposlenost nije izrazit problem IŽ, te je u 2015. godini broj osoba koje su nezaposlene 12 ili više mjeseci smanjen na 2 tisuće.

Slika 11. Broj nezaposlenih osoba u Istarskoj županiji 2004.–2015.

Izvor: HZZ

Na razini godišnjeg prosjeka, stopa nezaposlenosti (prema podacima o zaposlenim osobama evidentiranim u Hrvatskome zavodu za mirovinsko osiguranje, nezaposlenima evidentiranim u Hrvatskome zavodu za zapošljavanje) u IŽ smanjena je sa 9,8% u 2013. godini na 8,7% u 2014. i najniža je u usporedbi sa svim hrvatskim županijama. U istim godinama, na razini Hrvatske, stopa nezaposlenosti smanjena je sa 19,3% na 18,8%.

Dobna, spolna i obrazovna struktura nezaposlenih osoba u Istarskoj županiji

Udio žena u ukupnom broju nezaposlenih osoba jednak je hrvatskom prosjeku i također ovisi o sezoni, pa je tako u zimskim mjesecima na razini 56% (2014.) a tijekom sezone kreće se oko 50%. Najveći udio nezaposlenih osoba je u dvjema skupinama i to mladih osoba do 29 godina (30,4%) i u skupini osoba starijih od 50 godina (28,0%), što je gotovo jednako hrvatskom prosjeku.

Većina nezaposlenih u IŽ-u ima završenu srednju školu za zanimanja do tri godine, završenu srednju školu u trajanju od četiri i više godina odnosno gimnaziju (prosjeak udjela takvih nezaposlenih osoba posljednjih pet godina iznosi 62,2%). Svakako treba obratiti pozornost na udio osoba sa završenom osnovnom školom, čiji je prosjek posljednjih pet godina 22,6%. U vrijeme kada na tržištu rada imamo sve manje poslova za koje je dostatna završena osnovna škola, gotovo ¼ nezaposlenih osoba sa završenom osnovnom školom u IŽ-u predstavlja velik udio osoba za čije uključivanje na tržište rada treba podići razinu kompetencija. Posljednjih pet godina zabilježen je rast udjela nezaposlenih osoba sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom odnosno sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom.

Tablica 39. Nezaposlene osobe prema obrazovnoj strukturi u razdoblju 2010.–2014.

Stanje na dan Razina obrazovanja	31. 12. 2010.	31. 12. 2011.	31. 12. 2012.	31. 12. 2013.	31. 12. 2014.
UKUPNO	9270	8994	10.742	10.826	8.761
Bez škole i nezavršena osnovna škola	359	369	358	401	328
Osnovna škola	2297	2142	2443	2339	1740
Srednja škola za zanimanja do 3 godine	3146	2953	3559	3523	2808
Srednja škola u trajanju od 4 i više godina i gimnazija	2614	2601	3080	3229	2691
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	357	406	559	578	527
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	497	523	743	756	667

Izvor: HZZ

Koncem lipnja 2015. godine od ukupnog broja prijavljenih nezaposlenih osoba njih 718 ili 15,62% teže je zapošljivo zbog određenih zdravstvenih čimbenika koji im otežavaju pristup tržištu rada, a preostalih 84,38% raspoloživo je za uključivanje na tržište rada. U evidenciji nezaposlenih osoba u IŽ-u koncem lipnja 2015. prijavljena je i 141 ili 3,07% osoba koje imaju status osobe s invaliditetom. Radi povećanja kompetencija nezaposlenih osoba kako bi bile što konkurentnije na tržištu rada HZZ kontinuirano kroz Mjere aktivne politike zapošljavanja provodi programe obrazovanja nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada. Obrazovanjem nezaposlenih osoba za deficitarna zanimanja povećava se njihova konkurentnost na tržištu rada i istodobno zadovoljavaju potrebe tržišta rada IŽ-a za deficitarnim zanimanjima. U razdoblju od 2010. do 2014. godine 740 nezaposlenih osoba uključeno je u programe obrazovanja.

Pravo na novčanu naknadu u razdoblju od 2009. do 2014. godine koristilo je u prosjeku 43,05% nezaposlenih. Pri korištenju prava na novčanu naknadu zabilježen je kontinuirani pad u odnosu na 2009. godinu. Trend smanjenja broja korisnika novčane naknade u 2014. godini dijelom jest posljedica činjenice da su poslodavci iz djelatnosti turizma i ugostiteljstva – za određeni broj svojih sezonskih radnika (oko 250 u 2013. i 752 u 2014.) – iskoristili mogućnost su/financiranja produženog mirovinskog osiguranja – i nakon turističke sezone ponudili im ugovor o stalnim sezonskim poslovima. „Stalni sezonac“ ne prijavljuje se u evidenciju nezaposlenih osoba i ne koristi pravo na novčanu naknadu. Naime, po prestanku rada na sezonskim poslovima, „stalnog sezonca“ poslodavac u kontinuitetu prijavljuje na produženo mirovinsko osiguranje, a radnik dobiva novčanu pomoć za razdoblje tijekom kojeg ne radi. Novčana sredstva za trošak produženog mirovinskog osiguranja poslodavcu su/financira HZZ. „Stalni sezonac“ prima novčanu pomoć – najduže za razdoblje od šest mjeseci – u iznosu utvrđenim odlukom Vlade Republike Hrvatske.

Tablica 40. Prikaz prosječnog broja korisnika prava na novčanu naknadu u odnosu na prosječan broj nezaposlenih osoba u razdoblju 2009.–2014.

Godina	Prosječan broj nezaposlenih osoba	Prosječan broj korisnika novčane naknade	Udio nezaposlenih osoba koji koriste novčanu naknadu u prosječnom broju nezaposlenih osoba
2009.	6738	3178	47,17%
2010.	7949	3637	45,75%
2011.	7914	3624	45,79%
2012.	8185	3524	43,05%
2013.	9071	3489	38,46%
2014.	7953	3030	38,09%

Izvor: HZZ

Potrebe za radnicima

Posljednje tri godine zabilježen je kontinuiran rast prijavljenih potreba za radnicima koje HZZ-u dostavljaju poslodavci za područje IŽ-a. Povećanje potreba za radnicima upućuje na veće povjerenje prema HZZ-u, koji se percipira kao vodeći sudionik u razvoju tržišta rada.

Tablica 41. Broj prijavljenih potreba za radnicima u Područnom uredu Pula HZZ u razdoblju 2009. - 2014.

Ispostava godina	Umag	Buzet	Labin	Pazin	Poreč	Pula	Rovinj	Ukupno
2009.	485	69	1159	409	1085	3231	1216	7654
2010.	535	146	1247	497	810	2899	735	6869
2011.	606	95	1190	507	1033	3850	673	7954
2012.	823	145	759	614	1539	3653	853	8386
2013.	1046	46	690	986	1916	4731	929	10.344
2014.	1073	121	964	1124	1581	6055	1012	11.930

Izvor: HZZ

Nezaposlene osobe obuhvaćene mjerama aktivne politike zapošljavanja

U razdoblju od 2009. do 2014. primjetno je kontinuirano povećanje broja nezaposlenih osoba obuhvaćenih mjerama aktivne politike zapošljavanja koje se razvijaju i mijenjaju prema potrebama tržišta rada. Uključivanjem sve većeg broja nezaposlenih osoba omogućuje se:

- mladim nezaposlenim osobama stjecanje prvog radnog iskustva te integracija na tržište rada ili kroz potpore za stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa ili kroz potpore za zapošljavanje mladih nezaposlenih osoba
- uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba kao i starijih osoba na tržište rada odnosno zapošljavanje skupine nezaposlenih osoba kojima prijeti dugotrajna nezaposlenost i socijalna isključenost
- uključivanje osoba s invaliditetom tj. zapošljavanje osoba kojima prijeti trajna nezaposlenost i socijalna isključenost
- zapošljavanje kroz program javnog rada omogućuje nezaposlenim osobama integraciju na tržište rada putem društveno korisnog rada, a mjera ujedno ima za cilj ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti i motiviranje nezaposlenih za traženje posla
- mjerom „Stalni sezonac“ pruža se podrška osobama koje rade na sezonskim poslovima te jedan dio godine nemaju osiguranu plaću ni kontinuitet prijave na mirovinsko osiguranje.

Tablica 42. Prikaz broja nezaposlenih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u odnosu na prosječan broj nezaposlenih osoba u razdoblju 2009.–2014. u Područnom uredu Pula

Godina	Prosječan broj nezaposlenih osoba	Broj nezaposlenih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja	Udio nezaposlenih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u odnosu na prosječan broj nezaposlenih osoba
2009.	6738	87	1,29
2010.	7949	214	2,69
2011.	7914	606	7,66
2012.	8185	608	7,43
2013.	9071	1454	16,03
2014.	7953	1556	19,56

Izvor: HZZ

Podaci pokazuju da je u 2009. godini mjerama aktivne politike bilo obuhvaćeno svega 1,29% prosječnog broja nezaposlenih osoba, a da u 2014. godini taj udio iznosi 19,56%. Većoj uključenosti nezaposlenih osoba zacijelo je pridonijelo širenje lepeze mjera iz nadležnosti HZZ-a, zatim gospodarska kriza tijekom koje je većina poslodavaca mogla realizirati novo zapošljavanje samo uz određene poticaje, ali i sve značajnije aktivnosti u promociji mjera aktivne politike zapošljavanja na svim razinama.

Tablica 43. Prikaz broja nezaposlenih mladih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u odnosu na prosječan broj nezaposlenih mladih osoba u razdoblju 2009.–2014. godine

Godina	Prosječan broj nezaposlenih mladih osoba (do 29 godina)	Broj nezaposlenih mladih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja	Udio mladih nezaposlenih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u odnosu na prosječan broj nezaposlenih mladih osoba
2009.	1895	12	0,63
2010.	2301	22	0,96
2011.	2287	182	7,96
2012.	2492	197	7,91
2013.	2737	667	24,37
2014.	2316	489	21,11

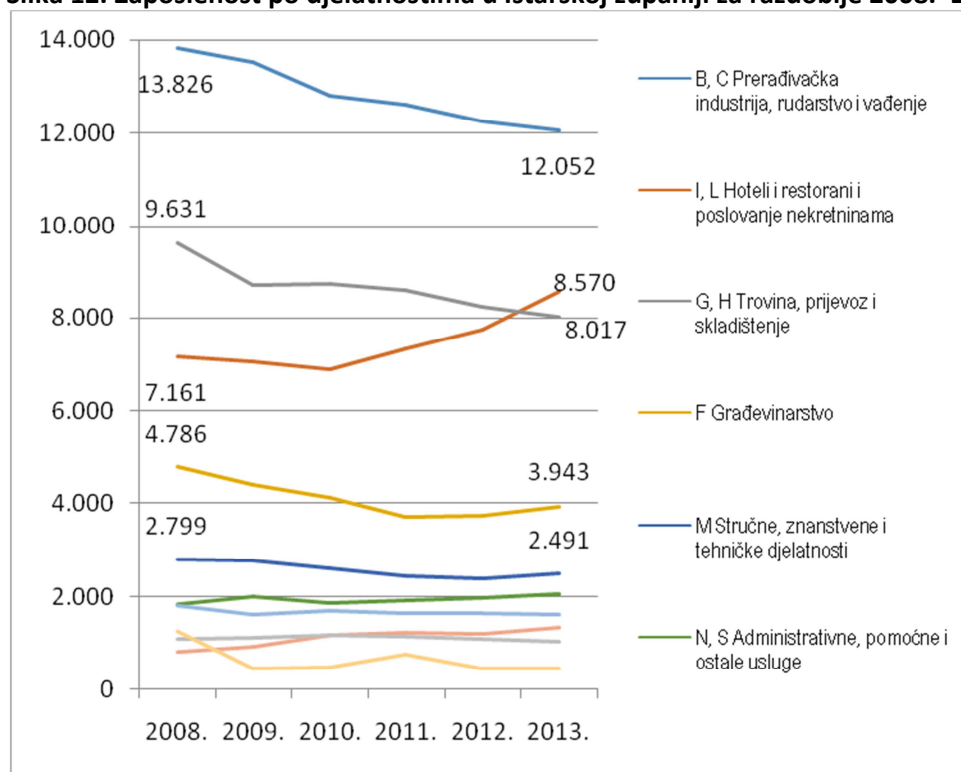
Izvor: HZZ

Podaci prikazuju povećanje broja nezaposlenih mladih osoba uključenih u neku od mjera aktivne politike zapošljavanja s najznačajnijim povećanjem tijekom 2013. godine kada je počela primjena Garancije za mlade – niz mjera aktivne politike zapošljavanja namijenjenih mladim osobama do 29 godina – od neznatnih 0,63% mladih nezaposlenih osoba uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja tijekom 2009. godine do 24,37% mladih nezaposlenih osoba uključenih 2013. godine i 21,11% mladih nezaposlenih osoba uključenih 2014. godine.

2.2.2. Zaposlenost

Broj zaposlenih (prema Registru godišnjih financijskih izvještaja) smanjen je u razdoblju 2008.–2013. sa 45.021 na 41.575, odnosno izgubljeno je 3466 radnih mjesta. Gotovo sav taj gubitak odnosi se na industrijske i trgovačke djelatnosti, a istodobno u turizmu je u 2013. zaposleno 1409 osoba više nego u 2008. godini. Dobar trend uspostavljen je i u informacijsko-komunikacijskim i financijskim djelatnostima, s povećanjem broja zaposlenih sa 824 na 1336 u promatranom razdoblju.

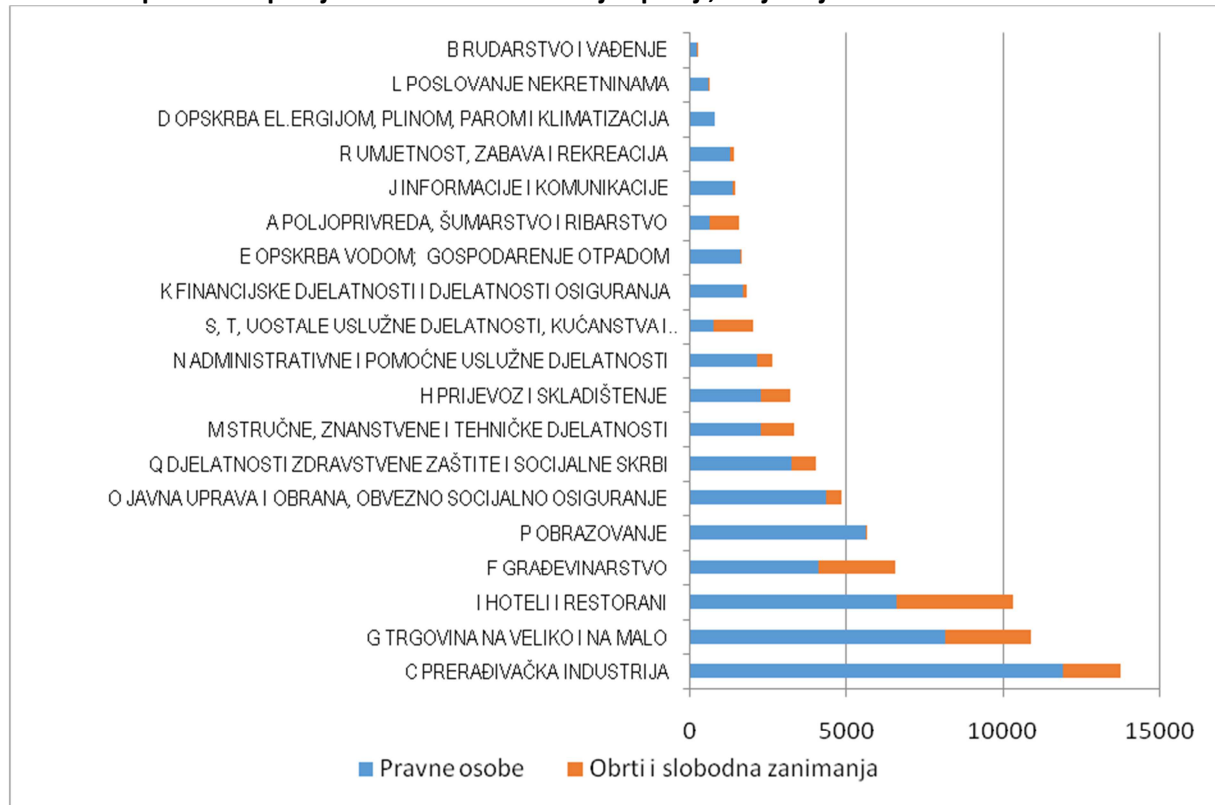
Slika 12. Zaposlenost po djelatnostima u Istarskoj županiji za razdoblje 2008.–2013.

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA
 Obrada: HGK ŽK Pula

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, krajem ožujka 2013. u IŽ-u bilo je 59.264 zaposlenih u pravnim osobama i 17.109 u obrtima i slobodnih profesija, odnosno ukupno 76.373.

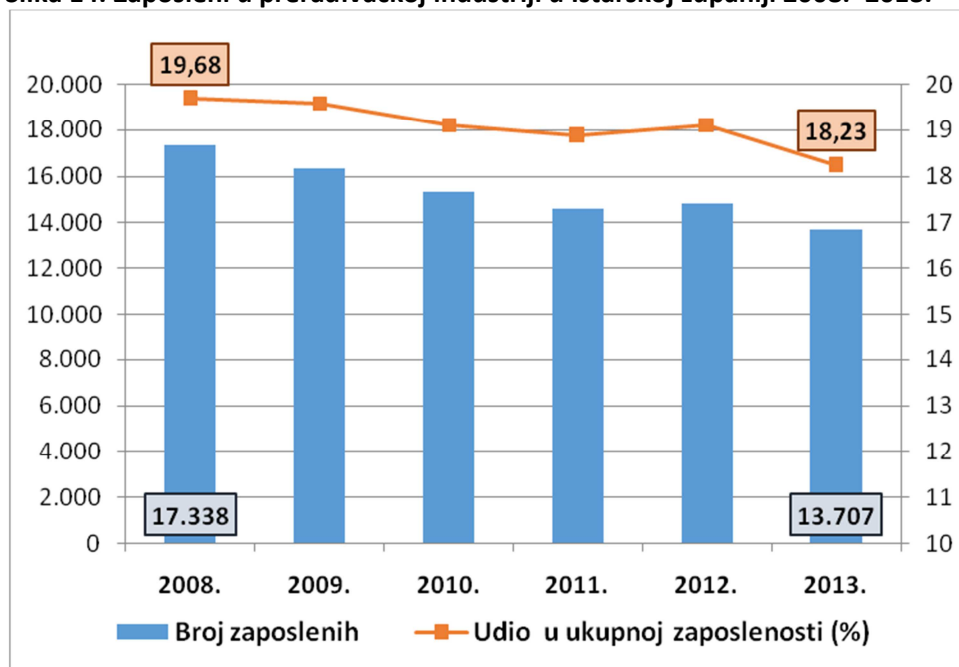
Slika 13. Zaposlenost po djelatnostima u Istarskoj županiji, kraj ožujka 2013.

Izvor: Državni zavod za statistiku, priopćenja

U razdoblju 2008.–2013. broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji IŽ-a smanjen je 21%, odnosno izgubljeno je 3600 radnih mjesta te je udio prerađivačke industrije u ukupnoj zaposlenosti smanjen sa 19,7% na 18,2%.

Slika 14. Zaposleni u prerađivačkoj industriji u Istarskoj županiji 2008.–2013.

Izvor: DZS; Obrada UO za gospodarstvo

Tablica 44. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nerazmjer između ponude i potražnje za radnom snagom na određenim razinama obrazovanja (strukovna zanimanja – srednje škole, zvanja koja se stječu na sveučilišnim i stručnim studijima) – podaci dostupni u preporukama za upisnu politiku koje svake godine izrađuje Hrvatski zavod za zapošljavanje za područje IŽ-a. • Nedovoljna integracija mladih nezaposlenih osoba poglavito onih koji nisu u radnom odnosu, obrazovanju i procesu osposobljavanja za tržište rada. • Nepostojanje CISOK-a – Centra za informiranje i savjetovanje u karijeri. • Nezadovoljavajuća razina ključnih kompetencija nezaposlenih osoba (znanje stranih jezika, digitalna kompetencija, poduzetništvo) traženih na tržištu rada. • Otežan pristup tržištu rada za osobe s invaliditetom. • Povećati udio u zapošljivosti populacije u dobi između 20 i 64 godine. • Nedostatak sustava financijskih potpora za tečajeve usavršavanja i edukacije za nezaposlene osobe te male i srednje poduzetnike. 	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj mreže škola u IŽ-u s ponudom programa za ona zvanja koja nedostaju tržištu rada, razvijati sustav stipendiranja školovanja učenika i studenata u zvanjima koja nedostaju tržištu rada u IŽ-u, razvijati partnerstva između obrazovanja/osposobljavanja i rada uključivanjem socijalnih partnera u planiranje obrazovanja u skladu potrebama tržišta rada. • Uz poticaje na državnoj razini osigurati poticaje na lokalnoj razini za integraciju/aktivaciju mladih nezaposlenih osoba bilo uključivanjem u obrazovanje, osposobljavanje, stažiranje, naukovanje ili zapošljavanje. • Osiguranje prostornih i financijskih uvjeta za osnutak i opremanje CISOK-a - Centra za informiranje i savjetovanje u karijeri • Uz poticaje na državnoj razini razviti i na lokalnoj razini sustav potpora za realizaciju programa osposobljavanja za nove vještine dugotrajno nezaposlenih osoba radi njihove aktivacije i ponovne integracije na tržište rada. • Osnivanje integrativnih i zaštitnih radionica te radnih jedinica za zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. • Razviti sustav poticaja za razvoj ključnih kompetencija nezaposlenih osoba. • Sukladno smjernicama Europske unije postići 75-postotnu zapošljivost populacije u dobi između 20 i 64 godine. • Osigurati fondove za financiranje tečajeva usavršavanja i edukacije za nezaposlene osobe te male i srednje poduzetnike.

2.3. Poslovno okruženje i razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima

2.3.1. Poslovno okruženje i konkurentnost

Prema „čvrstim“ odnosno statistički prikupljenim podacima i pokazateljima konkurentnosti, IŽ ima izrazito razvijeno poduzetništvo, kao i razinu i dinamiku ekonomskih rezultata. Međutim znatno su slabije investicijske aktivnosti i dinamika poduzetništva, infrastruktura, posebice poslovna, a relativno najlošija je razvijenost obrazovanja.

Slika 15. Profil konkurentnosti Istarske županije – „čvrsti“ (statistički) indikatori

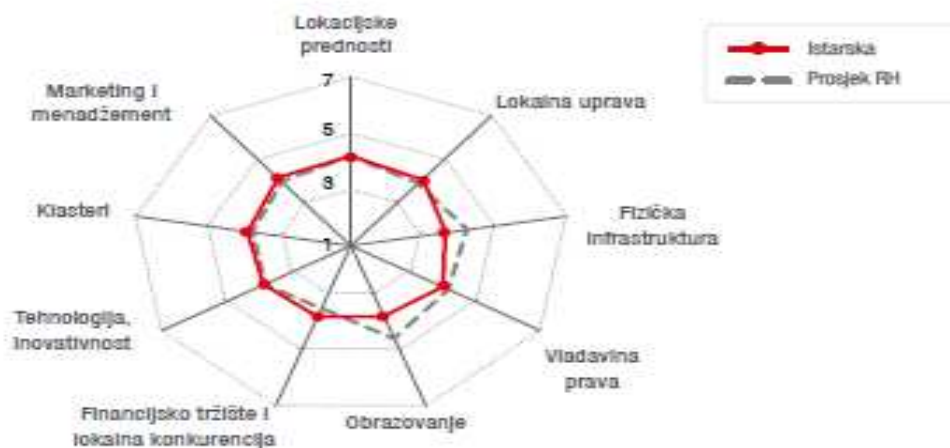
Profil konkurentnosti Istarske županije - statistički („čvrsti“) indikatori

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2013.

Slika 16. Profil konkurentnosti Istarske županije – anketni indikatori

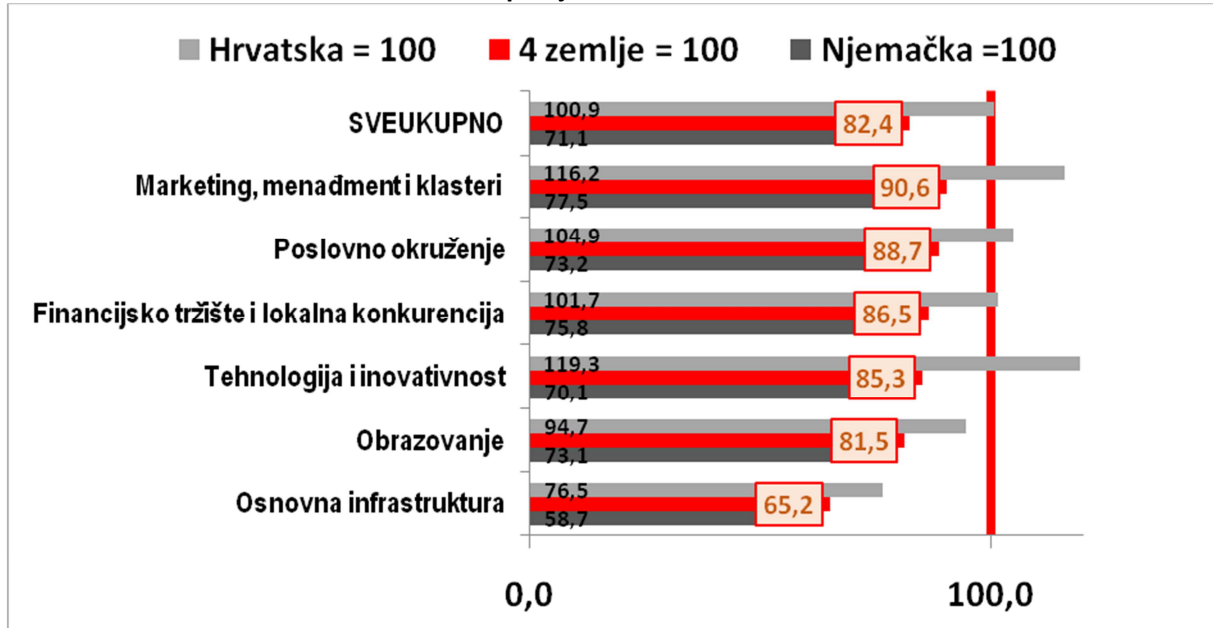
Profil konkurentnosti Istarske županije - anketni (perceptivni) indikatori

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2013.

Detaljniji uvid moguć je usporedbom perceptivnih (anketnih) indikatora s istovrsnim indikatorima za četiri zemlje (Austrija, Italija, Slovenija i Njemačka), pri čemu se ističu vrlo loše ocjene osnovne infrastrukture, ali se, uz potvrdu loše ocjene obrazovanja (u kontekstu konkurentnosti), pridružuju ne puno povoljnije ocjene tehnologije i inovativnosti financijskog tržišta, lokalne konkurencije te poslovnog okruženja.

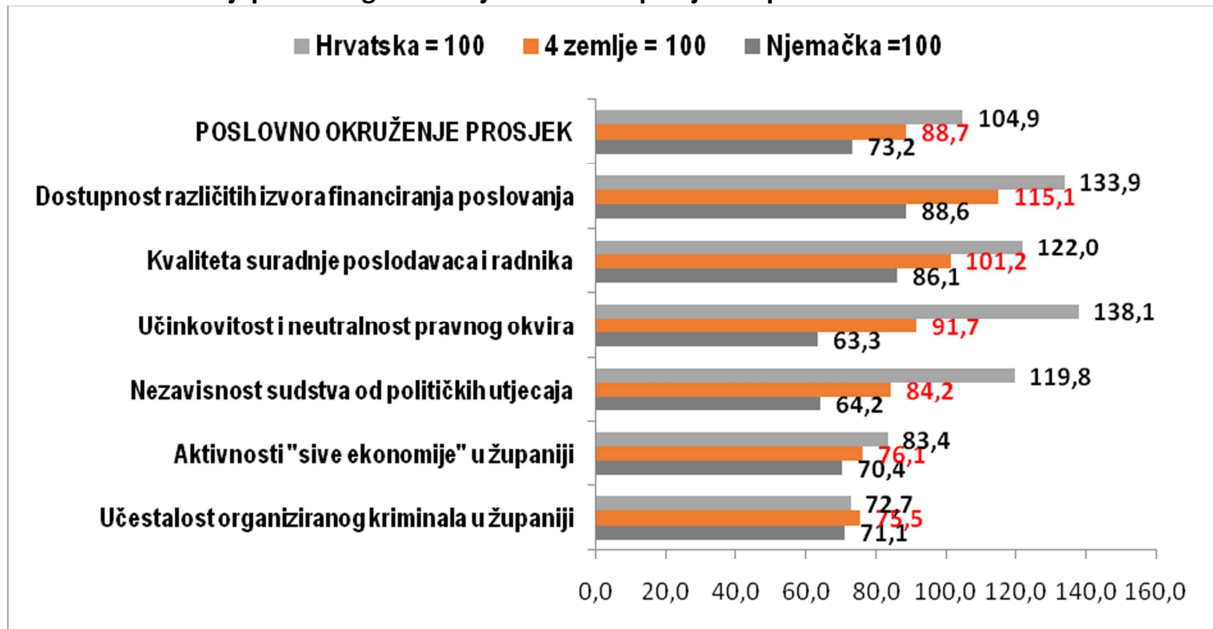
Slika 17. Profil konkurentnosti Istarske županije – anketni indikatori

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2013., Global Competitiveness Report (WEF 2014)

U okviru poslovnog okruženja, poduzetnici su posebno lošim ocijenili učestalost organiziranog kriminala, sivu ekonomiju i neovisnost sudstva.

Slika 18. Pokazatelji poslovnog okruženja Istarske županije i Republike Hrvatske

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2013, Global Competitiveness Report (WEF 2014)

2.3.2. Poslovna infrastruktura

Razvoj poslovne infrastrukture i stvaranje povoljne poduzetničke klime od presudne su važnosti za razvoj cjelokupnog gospodarstva IŽ-a. Razvoj poduzetničke infrastrukture u IŽ-u provodi se različitim inicijativama i aktivnostima.

Poslovne zone

Pri donošenju Dugoročnog programa razvoja poslovnih zona u IŽ-u 2002. godine utvrđeno je 15 strateških zona sa statusom prioriteta s obzirom na postojeću prostornoplansku dokumentaciju, dotadašnju infrastrukturnu opremljenost i raspoloživu radnu snagu u okruženju. U međuvremenu, zbog povećane poduzetničke aktivnosti i iskazanih potreba poduzetnika, broj zona povećan je na 34. Te zone zauzimaju više od 1200 ha zemljišta, a za njihovo opremanje i dovršetak potrebno je investirati više od 290 milijuna kuna. Udruživanjem namjenskih sredstava iz proračuna jedinica lokalne samouprave, IŽ-a i resornog ministarstva provodi se investiranje u zone, a Istarska razvojna agencija sukladno prihvaćenom modelu financiranja i upravljanja vodi računa o posebnostima svake pojedine zone, provodi i koordinira postupak izrade potrebne dokumentacije, faznu realizaciju infrastrukturnog opremanja zone i marketing poduzetničke zone.

U dosadašnjem tijeku provedbe tog programa u zone u IŽ-u uloženo je gotovo 168 milijuna kuna. Potpuno je opremljeno pola zona koje se nalaze u IŽ-u i trenutačno u zonama IŽ-a radi više od 2000 radnika. Poduzetničke zone udovoljavaju svim zadanim ciljevima koje je propisala Vlada Republike Hrvatske glede dostupnosti infrastrukture te ostalih preduvjeta za razvoj i minimalnih uvjeta i sadržaja poslovnih zona. Sve poduzetničke zone nalaze se u blizini većih naselja. Poslovne aktivnosti u zonama pretežno su proizvodnog karaktera, usmjerene izvozu, odnosno supstituciji uvoza. Tome govori u prilog i vanjskotrgovinska bilanca IŽ-a. Nadalje, zone su ravnomjerno raspoređene na području čitave Županije radi ujednačenog regionalnog razvoja.

Prema prostornim planovima uređenja općina i gradova IŽ-a zabilježena je sljedeća raspodjela gospodarskih zona prema veličini, uključujući već postojeće i planirane prostore.

Tablica 45. Gospodarske zone u Istarskoj županiji prema veličini

Veličina zona	Broj
Male (do 10 ha)	12
Srednje (10 do 100 ha)	19
Velike (100 ha +)	3
UKUPNO IZ	34

Izvor: IDA

Tablica 46. Proizvodna namjena u poduzetničkim zonama

Rb.	Naziv zone	Minimalni sadržaj poduzetničke zone u završnoj fazi	Proizvodna namjena u poduzetničkoj zoni
1.	Galižana	Da	metalna industrija; proizvodnja od plastičnih masa; izvoz i supstitucija uvoza; proizvodnja građevinskog materijala
2.	Vinež	Da	proizvodne djelatnosti; informatičke djelatnosti; građevinarstvo i projektanti; trgovina, servis i uslužne djelatnosti
3.	Vidal	Da	proizvodnja futrola za naočale; distribucija prirodnog plina; proizvodnja suhomesnatih proizvoda; proizvodnja opreme za plovila; veletrgovina; izvoz i supstitucija uvoza; obrti i uslužne djelatnosti, proizvodnja čokolade, proizvodnja tekstilnih proizvoda
4.	Žminj	Da	proizvodnja hrane; metalna industrija; grafičke usluge; distribucija prirodnog plina; veletrgovina; transport; izvoz i supstitucija uvoza
5.	Ciburi	Da	proizvodnja elektromehaničkih sklopova; proizvodnja namještaja; metalna industrija; servisni centar; izvoz i supstitucija uvoza
6.	Lupoglav	Da	servisne usluge; proizvodnja građevinskog materijala
7.	Milanezi	Da	proizvodni pogoni; manji prerađivački pogoni vezani za poljoprivredne proizvode; servisne usluge; veletrgovina

8.	Mala Huba	Da	tekstilna industrija; proizvodnja aluminijske bravarije; veletrgovina; servisne usluge; prerada drva; metalna industrija; izvoz i supstitucija uvoza
9.	GripoleSpine	Da	metalna industrija; skladišni prostori; veletrgovina; servisne usluge
10.	Buići – Žbandaj	Da	proizvodnja papirne galanterije; servisne usluge; skladišni prostori; izvoz i supstitucija uvoza
11.	Ungarija	Da	prehrambena industrija; grafička djelatnost; metalna industrija; izvoz i supstitucija uvoza
12.	Barban	Da	proizvodne djelatnosti; servisne usluge; veletrgovina; distribucijski centar
13.	Tison	Da	proizvodne djelatnosti; servisne usluge; izvoz i supstitucija uvoza
14.	Potpićan	Da	metalna industrija; proizvodnja kamene vune i izolacijskih materijala; servisne usluge
15.	Mazurija, Buje	Da	proizvodne djelatnosti; servisne usluge

Izvor: IDA 2014

Tablica 47. Broj zaposlenih u poduzetničkim zonama

r. br.	Jedinica lokalne samouprave	Naziv poduzetničke zone	Broj aktivnih poduzetnika	Broj zaposlenika	Ulaganja (u kn)	Ulaganja po zaposleniku (u kn)
1.	Grad Vodnjan	Galižana	26	211	12.585.500,00	93.223,33
2.	Grad Labin	Vinež	20	721	10.702.826,00	14.844,41
3.	Grad Novigrad	Vidal	25	243	14.083.895,00	57.958,41
4.	Općina Žminj	Žminj	14	296	6.802.828,00	27.703,15
5.	Općina Kaštelir Labinci	Labinci	23	112	4.618.500,00	53.492,25
6.	Grad Pazin	Ciburi	14	136	8.161.959,00	67.543,84
7.	Općina Svetvinčenat	Bibići	0	0	1.704.693,00	/
8.	Grad Buzet	Mažinjica	12	208	4.347.630,00	20.902,06
9.	Općina Lupoglav	Lupoglav	1	107	1.882.870,00	17.596,91
10.	Općina Višnjan	Milanezi	2	64	11.023.738,00	172.245,90
11.	Grad Buzet	Mala Huba 2	4	39	4.342.638,00	111.349,69
12.	Grad Rovinj	GripoleSpine	4	148	7.170.315,00	48.448,07
13.	Grad Buje	Buje	21	322	5.530.000,00	/
14.	Grad Poreč	Buići – Žbandaj	7	230	25.813.421,00	112.232,00
15.	Grad Umag	Ungarija	3	323	11.513.200,00	35.644,58
16.	Općina Tinjan	Butori	0	0	150.000,00	/
17.	Općina Vrsar	Neon	8	25	718.782,00	32.292,00
18.	Općina Barban	Barban	3	176	8.198.000,00	46.579,54
19.	Grad Vodnjan	Tison	0	0	1.787.755,00	/
20.	Općina Ližnjan	Aerodrom Pula	0	0	94.157,00	/
21.	Općina Raša	Raša	0	0	0,00	/
22.	Općina Pićan	Potpićan	12	210	9.272.580,00	44.155,14
23.	Općina Brtonigla	Štrpe	0	0	3.335.959,00	/
24.	Općina Sv. Nedjelja	Nedeščina	0	0	1.589.907,00	/
25.	Općina Bale	Monkaštel	1	4	78.440,00	19.610,00
26.	Općina Sv. Petar u Šumi	Škripelj	2	162	82.968,00	512,14
27.	Grad Poreč	Kukci	2	24	1.062.123,00	44.255,12
28.	Grad Poreč	Baderna	0	0	0,00	/
29.	Grad Poreč	Facinka	3	110	9.632.234,00	87.566,00
30.	Grad Buje	Mazurija	0	0	107.843,00	/

32.	Grad Rovinj	Rovinjsko selo	0	0	1.345.200,00	/
33.	Općina Funtana	Funtana	0	0	675.918,00	/
34.	Grad Pazin	Podberam	6	95	1.712.626,00	18.027,63
35.	Općina Sv. Nedjelja	Dubrova	0	0	1.589.907,00	/
UKUPNO			202	3890	162.086.178,00	53.627,72

Izvor: IDA 2014

U 34 poduzetničke zone uloženo je 166 milijuna kuna u razdoblju 2004.–2014. Jedinice lokalne samouprave uložile su 52%, IŽ 13%, RH 28%, a ostali izvori 7%.

2.3.3. Poduzetnička infrastruktura

Prema Jedinstvenom registru poduzetničke infrastrukture Ministarstva poduzetništva i obrta na području IŽ-a djeluju Istarska razvojna agencija (IDA) i Višnjanska razvojna agencija.

Ostale poduzetničke potporne institucije uključuju:

- inkubatore: Poduzetnički inkubator Izazov, Tehnološki inkubator METRIS, inkubatori u Labinu, Vodnjanu, Rovinju, Poreču (Žbandaj)
- Ustanovu Centar za istraživanje materijala Istarske županije – METRIS
- slobodne zone: Slobodna zona Luke Pula
- klaster: ICT, Automotive, Klaster maslinara, Klaster Vinistra
- razvojne agencije: Istarska razvojna turistička agencija, Istarska kulturna agencija, Istarska regionalna energetska agencija, Agencija za ruralni razvoj Istre i Pazinska razvojna agencija Srce Istre

Glavni programi razvoja poduzetničke infrastrukture u IŽ-u su:

program poticanja i razvoja poduzetničkih zona, konzorcij za jamstva Istra 21, program edukacija, poduzetnički inkubatori, klasteri, info centar, one-stop shop usluga investitorima.

Istarska razvojna agencija (IDA) d.o.o. iz godine u godinu osmišljava, ugovara i omogućava plasiranje kreditnih linija na tržište za obrtnike i poduzetnike s područja Istarske županije. Na taj se način poduzetnicima omogućava korištenje kredita po uvjetima povoljnijim od tržišnih, a od 2005. godine se pokretanjem Jamstvenog fonda pruža mogućnost izdavanja jamstava u visini do 75% glavnice kredita, bez obzira radi li se o poduzetnicima početnicima ili onima u fazi rasta i razvoja.

Uloga IDA-e u radu i razvoju aktivnosti:

- informiranje poduzetnika o kreditnim linijama
- provedba, koordinacija i promocija kreditnih linija
- komunikacija i koordinacija s poslovnim bankama
- izdavanje jamstava
- marketing kreditnih linija
- praćenje poduzetnika tijekom cijelog razdoblja korištenja i otplate kredita
- komunikacija i koordinacija programa s tijelima nadležnima za sustav državnih potpora
- koordinacija programa s institucijama za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.

Osim navedenih kreditnih linija Istarska županija financijski podupire malo gospodarstvo posebnim kreditiranjem: agroturizma, pansiona ,minihotela, poljoprivrede te mladih i žena.

U 2015. godini aktivne su sljedeće kreditne linije:

- kreditna linija Jamstvenog fonda za prerađivačku industriju i inovacije koja se realizira uz

sredstva Ministarstva gospodarstva.

Program Jamstvenog fonda za čiju provedbu su Istarska županija i Istarska razvojna agencija (IDA) d.o.o. sklopile ugovor o provedbi i u tijeku je:

- kreditna linija „PBZ – Poduzetnik Istarska županija 2015“; temeljem ugovora o poslovnoj suradnji sklopljenog između Istarske županije i Privredne banke Zagreb d.d. čime su stvoreni uvjeti za osiguranje kredita poduzetnicima (kreditni fond za Program iznosi ukupno 15 milijuna kuna).

Program financijske podrške za malo i srednje poduzetništvo odnosi se na potpore u obliku poduzetničkih kredita i jamstava za poduzetnike. Predmetni program u Istarskoj županiji provodi se od 1997. godine. Nakon osnutka 2000. godine operativnu provedbu kreditnih linija preuzela je Istarska razvojna agencija, koja je u 15 godina postojanja realizirala 12 kreditnih linija u okviru kojih je podržano 675 projekata ukupne vrijednosti 459,3 milijuna kuna.

Tablica 48. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none">• Zadržati i osnažiti stečeni vodeći položaj među 20 hrvatskih županija.• Trajni izazov opstojanja i pozicioniranja na globalnom tržištu i tržištu EU-a u uvjetima različitih postojećih ograničenja.	<ul style="list-style-type: none">• Jačati konkurentnost ukupnog gospodarstva, osobito ključnih djelatnosti prerađivačke industrije te djelatnosti u sektoru turizma.• Izgraditi i razvijati tehnološku infrastrukturu koja će poduprijeti i poboljšati povezivanje poduzetnika, posebno malih, s istraživačkim institucijama radi bržeg i boljeg korištenja i razvijanja novih tehnologija.• Sustavno podržavati formiranje mladih visokoobrazovnih stručnjaka i menadžera, uz osposobljavanje starijih, za potrebe ključnih djelatnosti te razvijati politiku privlačenja mladih stručnjaka iz drugih sredina.• Unaprijediti uvjete i načine financiranja gospodarskog ali i ukupnog razvoja jačanjem vlastite regionalne banke.• Dalje unapređivati uvjete za privlačenje ulaganja.

2.4. Obrtništvo

Najveći broj registriranih obrta zabilježen je koncem kolovoza 2007. godine, nakon čega počinje pad. Naznake predstojeće krize sve se jasnije mogu vidjeti, te je gašenje obrta sve brže, osobito u 2009. i 2010. godini. Nakon toga pad je manji, ali još uvijek evidentan.

Tablica 49. Kretanja broja obrtnika u Istarskoj županiji 2007.–2016.

Mjesec/godina	Broj registriranih obrta
1/2007.	8.960
7/2007.	9.145
1/2008.	9.107
7/2008.	9.160
1/2009.	9.001
7/2009.	8.832
1/2010.	8.509
7/2010.	8.520
1/2011.	8.141
7/2011.	8.212
1/2012.	7.994
7/2012.	8.086

1/2013.	7.719
7/2013.	7.893
1/2014.	7.532
7/2014.	7.647
1/2015.	7.420
7/2015.	7.463
1/2016.	7.271

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

U strukturi istarskog obrtništva po djelatnostima prevladavaju uslužne djelatnosti, trgovina te ugostiteljstvo i turizam.

Tablica 50. Struktura istarskog obrtništva po djelatnostima koncem 2012.-2015.

Djelatnost	2012	2013	2014	2015
Proizvodni obrt	10,80%	11,05%	10,86%	10,73%
Uslužni obrt	32,18%	32,37%	32,65%	33,24%
Ugostiteljstvo i turizam	15,43%	15,25%	15,23%	14,97%
Trgovina	21,01%	20,38%	20,10%	19,67%
Prijevoz osoba i stvari	8,11%	8,24%	8,48%	8,66%
Ribarstvo, poljodjelstvo	9,00%	9,11%	9,02%	8,91%
Osobne usluge (frizeri, kozmetičari, fitness)	3,47%	3,61%	3,67%	3,82%

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Najveće pozitivne promjene su se dogodile u Trgovini (+46), uslužnim djelatnostima – intelektualne usluge (+29) te prijevozu (+25) dok se najviše odjavilo u ugostiteljstvu i turizmu (-40), uslužnim obrtima – graditeljstvo (-29) te u ribarstvu i akvakulturi (-24).

Tablica 51. Prijave i odjave djelatnosti u istarskom obrtništvu

Djelatnost (branša)	Stanje 31.12.14	Stanje 31.12.15	Razlika 07-13	Razlika 2014	Razlika 2015
Proizvodni obrti – ostalo	37	33	-7	-1	-4
Proizvodni obrti – hrana i piće	122	113	-6	-5	-9
Proizvodni obrti – tekstil	39	44	-22	-4	+5
Proizvodni obrti – koža i krzno	3	3	-1	0	0
Proizvodni obrti – drvo	82	79	-26	-3	-3
Proizvodni obrti – papir	9	9	-2	-1	0
Proizvodni obrti – plastika i guma	28	26	-20	-2	-2
Proizvodni obrti – nemetali, staklo, keramika	57	56	-33	-5	-1
Proizvodni obrti – metal	134	120	-48	-9	-14
Proizvodni obrti – kemikalije	2	3	-5	-1	+1
Proizvodni obrti – različiti gotovi proizvodi	52	53	-13	0	+1
Uslužni obrti – ostalo	261	276	14	0	+15
Uslužni obrti – vađenje ruda	8	8	0	-2	0
Uslužni obrti – izdavaštvo	14	15	-8	-1	+1
Uslužni obrti – tiskarske usluge	52	45	-12	-4	-7
Uslužni obrti –	174	175	10	3	+1

iznajmljivanje					
Uslužni obrti – autostruke	166	163	-33	-3	-3
Uslužni obrti – popravci, instalacije	308	305	-29	-11	-3
Uslužni obrti – graditeljstvo	805	776	-225	-29	-29
Uslužni obrti – čišćenje	123	129	34	1	+6
Uslužni obrti – ostale zanatske usluge	90	85	-10	-7	-5
Ugostiteljstvo i turizam	1.390	1.350	-249	-50	-40
Trgovina	1.134	1.080	-456	-80	+46
Prijevoz	528	553	-138	-9	+25
Ribarstvo i akvakultura	495	471	-16	-13	-24
Poljodjelstvo	166	158	-24	-11	-8
Uslužni obrti – intelektualne usluge	694	723	-85	15	+29
Uslužni obrti – osobne usluge	413	420	25	1	+7

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

U većini gradova i općina Istarske županije se broj obrta smanjio (najviše Pula -40 i Poreč -25) ali je u nekima za minimalnu brojku porastao (Funtana +9 i Labin +8)

Tablica 52. Broj obrta po gradovima i općinama Istarske županije u 2014 i 2015

Grad/Općina	2014	2015
Bale	52	46
Barban	53	52
Brtonigla	65	60
Bujegrad/	140	133
Buzet	245	243
Cerovlje	52	52
Fažana	117	109
Funtana	72	81
Gračičće	46	47
Grožnjan	25	26
Kanfana	51	50
Karjba	58	51
Kaštelir-Labinci	56	56
Kršan	85	82
Labin	404	412
Lanišće	12	12
Ližnjan	108	107
Lupoglav	25	23
Marčana	101	96
Medulin	314	318
Motovun	44	42
Novigrad	206	199
Oprtalj	21	22
Pazin	368	371
Pičan	41	42
Poreč	959	934
Pula	1.535	1.495
Raša	59	61
Rovinj	737	729
Sveti Lovreč	59	43
Sveta Nedjelja	46	50
Sveti Petar u Šumi	35	32
Svetvinčenat	48	47

Tar-Vabriga	70	70
Tinjan	68	62
Umag	665	645
Višnjan	73	70
Vižinada	38	37
Vodnjan	165	159
Vrsar	153	156
Žminj	124	129

Od 2007. se nastavio trend smanjenja minimalnog i maksimalnog broja zaposlenih u istarskom obrtništvu sa najvećim padom u 2010. kada je u odnosu na 2009. čak 10% bio manji minimalan broj zaposlenih te 5,39% maksimalan broj zaposlenih.

Tablica 53. Zaposlenost u istarskom obrtništvu

Godina	minimalan broj zaposlenih	maksimalan broj zaposlenih
2007.	18.463	21.862
2008.	18.521	21.779
2009.	17.176	20.997
2010.	15.577	19.867
2011.	14.788	19.573
2012.	14.135	19.507
2013.	13.685	19.567
2014.	13.262	19.358
2015.	13.156	18.837

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Jedna od značajki je i relativno velik broj sezonskih obrta. Na koncu 2012. godine bilo je 828 obrta koji su radili na sezonski način, što je činilo 10,59% od ukupnog broja obrta. Koncem 2013. godine 903 obrta, odnosno njih 11,90% od ukupnog broja radila su sezonski, koncem 2014. godine njih 968 ili 13,05%, a koncem 2015. 940 ili 12,93%.

Najveći broj vlasnika obrta u istarskoj županiji su muškarci i to čak 70,65% ukupnog broja obrta. Ako gledamo dobnu strukturu vlasnika, prevladavaju oni iz dobne skupine 35 - 44 te 45 - 54 godina. U samo 82 obrta imamo vlasnike strance što je zanemariv broj u odnosu na ukupan broj obrta.

Financijski pokazatelji

Ukupni broj prijava¹ u razdoblju od 2007. do 2013. smanjio se s 9.784 na 7.873. Broj prijava s dohotkom smanjio se sa 7.957 na 6.209, dok je broj prijava s gubitkom rastao s 1.450 u 2007. godini do 1.771 u 2010. godini, nakon čega je zabilježen pad na 1.325.

Prosječni prijavljeni dohodak pao je s 52.417 na 45.434kn u 2011., nakon čega ponovno raste na 47.000, odnosno 66.000 kn. Prosječni prijavljeni gubitak stabilan oko 26.000 kn.

Broj zaposlenika smanjen je s 9.099 na 7.111 u 2011., a nakon toga porastao je na oko 7.290.

U usporedbi s cijelim područjem Republike Hrvatske visina prosječnog dohotka je jednaka, a prosječni gubitak u IŽ-u nešto manji. Također, Istarska županija slijedi trendove na razini Republike

¹ Pokazatelji se odnose na prijavljeni porez na dohodak što znači da ne odgovaraju potpuno podacima za obrtnike – naime, u statistikama se zajednički obrađuju podaci za obrtnike i slobodna zanimanja, a obrtnici koji su u sustavu poreza na dobit također nisu uključeni u ove analize.

Hrvatske u pogoršanju poslovanja u većini djelatnosti, osim, manjim dijelom, u nekim uslužnim djelatnostima.

Oko 10% aktivnih obrta u Istarskoj županiji je imalo problema sa solventnošću što je na razini prosjeka u Republici Hrvatskoj ali podaci pokazuju da je pao broj insolventnih obrta te iznos nepodmirenih obveza.

Tablica 54. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Još uvijek slab nadzor provedbe Zakona o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti. • Nerazmjer u kaznama potiče razvoj rada na crno. • Nedovoljna dorečenost postupaka pokretanja procesa predstečajnih nagodbi. • Slabi ili nikakvi rezultati u postupku za odvajanje osobnog identifikacijskog broja obrtnika od njegova obrta. • Način obračuna naknade ZAMP-u. • Izjednačivanje obrtnika s velikim turističkim poduzećima u definiranju radnog vremena. • Politika kupoprodaje poslovnoga prostora u vlasništvu Republike Hrvatske, gradova i općina. • Nerazmjerno korištenje prijevoza za vlastite potrebe. • Komplicirane i zahtjevne knjigovodstvene evidencije, administrativne evidencije te evidencije o radnom vremenu i djelomice o zaštiti na radu. • Visoke tarife za obrtnike u plaćanju energenata i komunalnih usluga. • Nepostojanje naknade za bolovanje u obrtništvu. • Nedostatak kontrole usklađenosti kategorizacije ugostiteljskih objekata sa stvarnim pružanjem usluga („zalogajnica“ pruža usluge „restorana“) što stvara nelojalnu konkurenciju. • Prereguliran hrvatski i europski pravni sustav, u cjelini nejasan i mnogim obrtnicima nedostupan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realan način obračuna naknada ZAMP-u. • Primjena rješenja dopunskog rada koja omogućava povremeni dnevni rad u ugostiteljstvu. • Gradovi i općine mogu politikom dodjele poslovnih prostora pridonijeti vlastitom razvoju, favorizirajući djelatnosti u skladu sa svojim razvojnim prioritetima (npr. tradicionalni obrti). • Rješavanje ili ublažavanje problema nelegalnog obavljanja djelatnosti. • Uvođenje principa „think small first“, olakšavanje poslovanja najmanjim gospodarskim subjektima (npr. ublažavanje nekih standarda vezano za zaštitu na radu, smanjenje administracije...). • Uspostavljanje ravnopravnosti i pravednosti u raspolaganju javnim prostorima. • Definiranje prijevoza za vlastite potrebe, odnosno svega što takav prijevoz može uključivati. • Pojednostavljenje administracije u vođenju obrta. • Smanjenje cijene energenata, kako bi se omogućila konkurentnost obrtništva na tržištu: tretiranje obrtnika kao fizičkih osoba odnosno kućanstava kod plaćanja energenata. • Potrebno uvesti naknade u slučaju bolovanja obrtnika.

2.5. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima

Između indikatora poduzetničkih aktivnosti zamjetno je održanje povoljne pozicije u pogledu vrijednosti investicija, ali i nizak udio opreme, što je posljedica ulaganja u zgrade i infrastrukturu, a manje u proizvodne djelatnosti. Nadalje, prestao je rasti broj aktivnih pravnih osoba i smanjena je zaposlenost u pravnim osobama i malim i srednjim poduzećima. Prema stopi nezaposlenosti i dugotrajne nezaposlenosti IŽ je u sva tri izdanja Regionalnog indeksa konkurentnosti na prvome mjestu među hrvatskim županijama. S tim u vezi i dalje je vodeća prema udjelu obrta i slobodnih

zanimanja u zaposlenosti te treća prema broju zaposlenih u malim i srednjim poduzećima na 100 stanovnika.

Tablica 55. Indikatori konkurentnosti poslovnog sektora

POSLOVNI SEKTOR	2007.		2010.		2013.	
	RANG		RANG		RANG	
A. Statistički indikatori						
Investicije i poduzetnička dinamika						
Aktivne pravne osobe – dinamika (2008./2006.; 2012./2009.) [indeks]	2	118,5	4	120,7	13	102,9
Ukupne investicije prema lokaciji objekata per capita ¹	4	40.263	2	57,37 1	2	37.722
Udio investicija u opremu u ukupnim investicijama prema lokaciji objekta ² [%]	12	35,8	12	33,8	14	20,3
Investicije u novu dugotrajnu imovinu MSP-ova /ukupni prihodi MSP-ova (2009.; 2012.) [%]	4	13,4	6	7,1	7	6,4
Broj MSP-a per capita – dinamika (2009./2004.; 2012./2010.) [indeks]	1	118,3	3	148,9	11	103,5
Razvijenost poduzetništva						
Obrt i slobodna zanimanja per capita (2008.; 2005.) [na 1000]	1	39,6	1	39,5	1	35,4
Broj zaposlenih MSP per capita (2009.; 2012.) [na 100]	3	16,3	3	16,4	3	15,8
(Dobit razdoblja – gubitak razdoblja) MSP/ukupni prihodi MSP-ova (2009.; 2012.) [%]	7	2,7	10	0,5	9	-0,2
Ukupni prihodi MSP-ova / stanje imovine MSP (2009.; 2012..) [%]	13	56,0	17	55,0	17	49,1
Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u industriji (2008.; 2010.) [000 kn]	2	258,2	1	306,0	3	229,0
Ekonomski rezultati – razina						
BDP per capita (2007.; 2010.) [000 kn]	2	66,3	2	91,4	2	94,0
Nezaposlene osobe/stanovništvo 25-64 (2009.; 2011.) [%]	1	5,6	1	5,5	1	3,9
Nezaposleni 12 mjeseci i više / ukupno nezaposleni (2009.; 2012.) [%]	1	40,5	1	29,9	1	27,3
Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenome (2011.) [kn]				-	4	7530,0
Broj zaposlenih ukupno per capita (2008.; 2012.) [%]	1	43,3	4	45,7	17	37,8
Ekonomski rezultati – dinamika [indeksi]						
Indeks BDP-a (2007./2004.; 2010./2008.)	7	134,1	16	121,5	2	99,2
Broj zaposlenih u malim i srednjim poduzećima (2009./2007.; 2012./2010.)			17	98,2	11	96,2
Nezaposlene osobe (2009./2007.; 2012./2010.)	19	102,2	21	115,8	7	103,0
Dobit prije oporezivanja u MSP-ima (2009./2007.; 2012./2010.)	18	111,5	18	70,1	11	101,2
Broj zaposlenih ukupno (2008./2006.; 2012./2009.)	17	102,6	13	107,2	11	96,6

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013.

2.5.1. Prerađivačka industrija

Prerađivačka industrija predvodi među svim sektorima IŽ-a i u pogledu upravljanja kvalitetom, s najvećim brojem poduzeća s certificiranim sustavima ISO9001 i ISO14001 (sustav upravljanja okolišem).

Najvažnije i najrazvijenije grane u prerađivačkoj industriji IŽ-a su: brodogradnja, proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, opeka, kamen), proizvodnja duhanskih proizvoda, namještaja, električnih strojeva i uređaja, dijelova za automobilsku industriju, stakla; obrada metala, plastike, drva, tekstila i proizvodnja hrane.

Tablica 56. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Postizanje i održavanje konkurentnosti. • Nedostatak željezničke povezanosti s ostatkom RH i šire. 	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijati i povezivati (klasteri) pojedine segmente prerađivačke industrije oko uspješnih i na tehnologiji zasnovanih poduzeća (automobilska industrija i dr.). • Razvijati metaloprerađivačku industriju temeljenu na proizvodima veće dodane vrijednosti, tj. višeg tehnološkog stupnja obrade; razvijati i povezivati prehrambenu industriju temeljenu na domaćim, autohtonim ekološki proizvedenim sirovinama iz Istre. • Poticati male i srednje tvrtke koje svoje poslovanje i rast temelje na primjeni znanja, razvoju tehnologija i inovacija i usmjerene su na proizvodnju viših tehnoloških razina. • Dalje unapređivati i koristiti sve čimbenike u Istri koji su omogućili dosadašnja uspješna ulaganja u industriju i druge djelatnosti. • Koordinirano razvijati gospodarski najperspektivnije lokacije za industriju i pri tome koristiti utvrđenu mrežu poduzetničkih zona u Istri (program IŽ-a koji operativno provodi IDA). • Jačati javno-privatno partnerstvo u stvaranju potpore istarskom gospodarstvu za povećanje konkurentnosti. • Potreba za kadrovima za razvoj tehnologija i gospodarstvo temeljeno na znanju. • Određivanje županijske luke s gospodarskom zonom logistički povezanom s EU-om.

2.5.2. Graditeljstvo i rudarstvo

Sektor graditeljstva sudjeluje u zapošljavanju u IŽ-u sa 9,5%. U 2013. godini u graditeljstvu posluje 1454 pravna subjekta.

Tablica 57. Prikaz ukupnog prihoda i dobiti u sektoru građevinarstva za razdoblje 2008.–2013.

Graditeljstvo	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Prihodi	2.701.024.337	2.328.851.314	3.011.726.255	2.551.119.410	1.940.683.953	1.924.342.372
ukupna dobit	130.060.004	120.483.172	85.516.386	72.071.836	80.517.435	72.486.880
ukupni gubitak	158.615.742	149.544.304	232.626.523	478.953.618	222.687.950	210.051.305
dobit razdoblja ili gubitak razdoblja	-28.555.738	-29.061.132	-147.110.137	-406.881.782	-142.170.515	-137.564.425

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja – FINA

Obrada: HGK ŽK Pula

Izgradnja većih objekata infrastrukture, obnova komunalne infrastrukture kao i rekonstrukcija i izgradnja turističkih objekata prilika su za snažniji razvoj graditeljstva, osobito za razvoj djelatnosti s većom dodanom vrijednosti.

Tablica 58. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Često ilegalno odlaganje građevinskog otpada na za to nepredviđena mjesta. • Usitnjenost građevinske operative u graditeljstvu. • Nedostaje stručnog kadra u poslovima izvođenja i nadzora nad izvođenjem. • Graditeljska operativna, posebno lokalna, nije tehnološki opremljena i stručno osposobljena za svladavanje postavljenih zahtjeva moderne gradnje i korištenja novih materijala. • Recesija. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povezivanje graditeljskih resursa radi zajedničkog nastupa na tržištu temeljem zajedničke strategije razvoja. • Usmjeravanje na tehnološki složenije i zahtjevnije poslove s većom dodanom vrijednosti. • Kontinuirano stručno usavršavanje graditelja vezano uz građevinsku operativu. • Unapređivanje poslovnih usluga vezanih uz graditeljsku djelatnost radi zaokruženja ponude građevinskih usluga (projektiranje, procjena i promet nekretnina i dr.). • Specijalizacija za potrebe razvoja istarskog turizma. • Jačanje promidžbe istarskog graditeljstva.

Rudarstvo

U Prostornom planu IŽ-a određeni su ciljevi eksploatacije mineralnih sirovina u smislu racionalnog korištenja prirodnih izvora. Krajem 2007. godine završena je izrada Studije potreba i opravdanosti eksploatacije mineralnih sirovina na prostoru IŽ-a.

Tablica 59. Pregled aktivnih eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina u Istarskoj županiji

Vrsta mineralne sirovine	2006.		2012.	
	Broj ekspl. polja	Površina (ha)	Broj ekspl. polja	Površina (ha)
Tehničko-građevni kamen (TGK)	43**	571,86	44**	612,94
Arhitektonsko-građevni kamen (AGK)	16	874,19	16	882,03
Karbonatna sirovina	3	82,83	2	74,53
Sirovina za proizvodnju cementa	4	240,21	3	245,98
Kreda	1	17,45	-	-
Boksit	1	17,30	1	19,25
Ciglarska glina	2	23,46	-	-
Ukupno	70	1.827,30	66	1.834,73

(stanje: kraj 2006. i početak 2012.)

** tehničko-građevni kamen eksploatira se i na 17 eksploatacijskih polja kao druga mineralna sirovina

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Istarske županije

Tablica 60. Pregled odobrenih istražnih prostora (IP) u Istarskoj županiji

Vrsta mineralne sirovine	2006.		2012.	
	Broj IP	Površina (ha)	Broj IP	Površina (ha)
Tehničko-građevni kamen	14	285,43	2	29,54
Arhitektonsko-građevni kamen	3	138,25	-	-
Ciglarska glina	1	23,75	-	-
Ukupno	18	447,43	2	29,54

(stanje: kraj 2006. i početak 2012.)

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Istarske županije

Tablica 61. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Negativni utjecaji eksploatacije mineralnih sirovina na okoliš (prostor, ekosustav, površinske i podzemne vode zrak, krajobraz i dr.). • Negativan stav i nezadovoljstvo lokalne zajednice u blizini eksploatacijskih polja zbog prometa, prašine, buke i utjecaja na okoliš, velikog broja nesaniranih napuštenih eksploatacijskih polja. • Stav je građana da se najmanja udaljenost novih eksploatacijskih polja od stambenih objekata/građevnih zona mora povećati sa 500 m na 2 ili više kilometara. • Stav je građana da koncesionari u eksploatacijama ne poštuju mjere zaštite okoliša, a da oni nemaju mogućnosti praćenja stanja okoliša. • Nestojanje sustava sanacije kamenoloma kao ni sustava efikasnog suzbijanja zvučnog i općeg onečišćenja okoliša njihovim radom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Održivo gospodarjenje mineralnim sirovinama temeljem preporuka EU-a, osobito prema učinkovitijem i manje štetnom društveno-ekološkom utjecaju iskopavanja. • Program praćenja stanja okoliša: program motrenja zraka, motrenja razine buke, kontrole seizmičkih utjecaja zbog miniranja, kontrole kakvoće površinskih voda, motrenja flore i faune. • Predvidjeti prostore za istraživanja i eksploataciju ostalih „visokoakumulativnih“ mineralnih sirovina (sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne sirovine za industrijsku preradu, opekarska glina, kremenij pijesci, ugljen). • Arhitektonsko-građevnom kamenu dati prednost pred ostalim mineralnim sirovinama i vrednovati istarski prirodni kamen i odgovarajućim označivanjem istarske kvalitete kamena. • Zaštita geološke baštine i rehabilitacija napuštenih kamenoloma u parkove prirode i odmora, uređenje muzeja istarskog kamena s obiljem geoloških i paleontoloških eksponata.

2.5.3. Poljoprivreda, ribarstvo i marikultura, šumarstvo i lovstvo

Poljoprivreda

Poljoprivreda i korištenje vodnih resursa imaju na području IŽ-a dugu tradiciju, a postojeći resursi s jedne strane te sektor turizma kao tržište za visokokvalitetne i tradicionalne proizvode s druge strane uvjeti su koji nedvojbeno omogućuju i daljnji uspješan razvoj poljoprivrede.

Veći dio (oko 72%) od ukupno 169.000 ha poljoprivrednog zemljišta (obradivo zemljište i pašnjaci) u IŽ-u privatnom je vlasništvu, a manji (oko 28%) u vlasništvu države.

Agrarna struktura nepovoljna je za intenzivan razvoj suvremene i specijalizirane poljoprivredne proizvodnje. Oko 19.000 obitelji u IŽ-u ima u svojem vlasništvu poljoprivredno i šumsko zemljište čija je prosječna veličina posjeda 9,5ha. Po odbitku šumskog zemljišta prosječna veličina posjeda koji obuhvaća samo poljoprivredno zemljište iznosi 6,4 ha, dok je prosječna veličina posjeda koji obuhvaća samo obradivo zemljište 3,8ha. Najveći udio OPG-ova (oko 68%) ima posjede manje od 5 ha poljoprivrednog zemljišta, oko 20% gospodarstava veličine od 5 do 10 ha te 12% veće od 10 ha. Prosječna veličina obradivih parcela je 0,22 ha što otežava primjenu suvremene tehnike i tehnologije u procesu proizvodnje i prepreka je ubrzanom procesu okrupnjivanja posjeda. Nešto više od 30% OPG-ova (oko 5900) registrirano je za tržišnu proizvodnju u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a ostali se bave poljoprivredom samo za „vlastitu potrošnju“ ili su napustili poljoprivrednu proizvodnju. Isključivo od poljoprivrede živi tek oko 1000 OPG-ova.

Ukupan broj nositelja poljoprivrednih gospodarstava u IŽ-u na dan 22. 9. 2015. bio je 6454. Najviše je nositelja u dobi od 65 i više godina (2366); 60-65 g. (898); 55-60 g. (890); 50-55 g. (696); 45-50 g.(517); 40-45 g.(393), manje od 40 g. (694).

Obrazovanje poljoprivrednog stanovništva, poglavito u segmentu primjene suvremenih tehnologija u poljoprivredi i ribarstvu, nije odgovarajuće. Posebno su uspješni oni OPG-ovi kod kojih su se u proces proizvodnje uključili mladi i školovani nasljednici. U njima su prisutne stručne i savjetodavne institucije i koriste se suvremena tehnološka i marketinška iskustva. OPG-ovi se uglavnom bave maslinarstvom, vinogradarstvom i vinarskom proizvodnjom te voćarstvom.

Tablica 62. Broj OPG-ova na području IŽ-a u razdoblju 2009.–2013.

Godina	Broj OPG-a
2009.	6055
2010.	6254
2011.	6387
2012.	6406
2013.	6463.

Izvor: Istarska županija

Ribarstvo i marikultura

Ribarstvo je u IŽ-u tradicionalna djelatnost sa 942 registrirana profesionalna ribarska plovila, od kojih 470 dužih od 14 metara te 920 registriranih plovila za bavljenje ribolovom ili oko 25% potencijala RH. Sektor je tržišno izrazito oslonjen na turističko gospodarstvo/tržište i izvoz. Ribolovne zone kojima gravitiraju ribari Istre su zone A, B, E, H i I.

Za ribarske luke kao luke posebne namjene planirane su lokacije: Tarska vala, Sveta Marina, Vrsar, Pula, Banjole, Medulin, Ližnjan-Kuje, Krnički porat, Plomin.

U Rovinju, Vrsaru i Puli, s obzirom na lov srdele uz zapadnu obalu Istre, redovno se nađe mnoštvo ribarskih brodova (uobičajeno ih je u Rovinju tada 30-ak, iz Istre, Kvarnera i sjeverne Dalmacije), lučka uprava u Rovinju je za iskrcaj ribe i manipulaciju mrežama uredila 60-ak metara obale u sjevernoj luci Valdibora, u blizini Mirnine hladnjače. Riječ je o jedinom dijelu operativne obale u zapadnoj Istri namijenjene isključivo ribarima.

Marikulturi su namijenjene sljedeće planirane lokacije: Piranski zaljev, Ušće Mirne, uređeni kanali rijeke Mirne, Tarska vala, Uvala Sv. Marina, Limski kanal, Pomerski zaljev, uvale Valun i Valmižeja, Uvala Budava i izdvojeni dijelovi Raškog zaljeva.

Radi kvalitetnog rješenja i funkcioniranja ribarskih luka i lokacija za akvakulturu mora se kroz PPUO/G odrediti i pripadajući uzobalni dio, dimenzionirano prema raspoloživim kapacitetima. Lokacije za akvakulturu, odabir tehnologija te praćenje stanja okoliša moraju se definirati u skladu s važećom zakonskom regulativom.

Do sada je izgrađena Veletržnica ribe u Poreču, najveća javna investicija u razvoju ribarstva u IŽ-u, u sklopu koje je realiziran i depurativno-otpremni centar za školjkaše. Planira se i realizacija centralnog laboratorija za analizu školjkaša za potrebe IŽ-a. Velika je potreba osnivanja burzi (otkupnih stanica) ribe i drugih morskih organizama uz ribarske luke ili luke javnog prometa u kojima se uobičajeno vezuje znatniji broj ribarskih brodova, u neposrednoj blizini iskrcajnih mjesta ili u nekoj poduzetničkoj zoni dobro cestovno povezanoj s mjestom iskrcaja.

U IŽ-u prisutna je neusklađenost dimenzija optimalnog kapaciteta flote s kapacitetom namjenski uređene obale kao i s razinom organiziranja proizvođača za nastup hrvatskog ribolova na europsko tržište.

Tablica 63. Ribarska plovila u Istarskoj županiji (brodovi po duljini) (PJ Pula)

0-6 m	6-12m	12m-18m	18m-24m	> 24m
303	388	110	9	14

Na području IŽ-a osnovana su 83 poljoprivredna udruženja s oko 6000 poljoprivrednih proizvođača, od čega je njih 42 udruženo u Savez poljoprivrednih udruženja IŽ-a; 38 lovačkih udruženja s oko 4000 lovaca objedinjenih u Lovački savez IŽ-a te 25 zadruga udruženih u Istarski regionalni zadružni savez koji objedinjuje zadružni sektor.

Na području IŽ-a djeluje ukupno 35 zadruga sa 2004 zadrugara i 60 zaposlenika, od kojih je 7 poljoprivrednih sa ukupno 189 zadrugara i 7 zaposlenika te 10 ribarskih sa ukupno 264 zadrugara i 34 zaposlenika.

Tablica 64. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<p><u>Poljoprivreda i prerada</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Usitnjenost poljoprivrednih parcela i poljoprivrednog posjeda. • Visoka cijena poljoprivrednog zemljišta (viša nego u drugim regijama RH). • Zastarjela tehnika i tehnologija. • Smanjenje gospodarske aktivnosti u ruralnom prostoru. • Nedovoljna obrazovanost poljoprivrednika • Nepostojanje razvojnih i obrazovnih centara u funkciji razvoja gospodarskih aktivnosti u ruralnom prostoru. • Sporo osposobljavanje poljoprivrednih subjekata i subjekata u ribarstvu za povlačenje sredstava iz fondova EU-a. • Nepostojanje katastra vinograda, maslina i voćnjaka. • Nedovoljni razvojni prerađivački kapaciteti za poljoprivredne proizvode i proizvode od divljači. • Nedovoljan broj udruženih proizvođača i prerađivača poljoprivrednih proizvoda i njihova nedovoljna komunikacija i suradnja. • Slaba suradnja gospodarstva s visokoškolskim i istraživačkim institucijama i nedovoljna ulaganja u nova znanja, istraživanje i razvoj. 	<p><u>Poljoprivreda i prerada</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Provesti okrupnjavanje posjeda i aktiviranje zapuštenog poljoprivrednog zemljišta (definiranje gospodarsko-proizvodnih područja – zone za uzgoj i držanje svih vrsta i kategorija stoke minimalne površine 50 ha do maksimalne površine od 500 ha, sve radi izgradnje stočnih farmi i formiranja stancija). • Izgraditi svekoliku infrastrukturu koja će biti u funkciji razvoja ruralnog prostora. • Trajno educirati poduzetnike u ruralnom prostoru i osposobljavati ih za primjenu suvremenih tehnologija. • Osnovati srednju poljoprivrednu školu u Poreču, Veleučilište u Rijeci i poljoprivredni odjel u Poreču - smjer vinarstvo i smjer mediteranske poljoprivrede te Visoke poljoprivredne škole – smjer ribarstvo i pčelarstvo. • Osnovati Veleučilište u Rijeci poslovni odjel u Pazinu –smjer poduzetništvo i studij održivog agroturizma koji bi se održavao u Pazinu. • Provesti zemljišnu reformu na području IŽ-a. • Osigurati financijska sredstva javnog sektora za provedbu razvojnih programa projekata u ruralnom prostoru. • Poticati diverzifikaciju gospodarskih aktivnosti u ruralnim prostorima IŽ-a. • Izraditi i usvojiti planski dokument za razvoj proizvodno-prerađivačkih kapaciteta u poljoprivredi (izgradnja prerađivačkih objekata radi poticanja ulaganja u proizvodnju i otkup sirovina poljoprivrednih proizvođača – OPG-ova, zadruga i drugih oblika organizacije). • Jačati povezivanje poljoprivrednih proizvođača i prerađivača, usmjeravati na tehnološki složenije i zahtjevnije autohtone i ekološke proizvode i proizvode s većom dodanom vrijednošću

	<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi obrazovne programe za sektor sekundarne poljoprivredne proizvodnje. • Poticati suradnju poljoprivrednog sektora s visokoškolskim i istraživačkim institucijama te korištenje znanja i inovacija radi stvaranja proizvoda veće dodane vrijednosti i veće konkurentnosti. • Povećati udio plasmana domaćih proizvoda u lokalnim restoranima/konobama/hotelima... • Poticati uspostavu kratkih lanaca distribucije po ekološkim standardima (minimiziranje potrebne udaljenosti za prijevoz, čuvanje/skladištenje/hlađenje robe).
<u>Ribarstvo</u> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno izgrađena temeljna ribarska infrastruktura (otkupno sabirni centri s rashladim prostorima te preradbeni kapaciteti). • Nedovoljna primjena dobre higijenske prakse u očuvanju kvalitete proizvoda na ribarskim brodovima. 	<u>Ribarstvo</u> <ul style="list-style-type: none"> • Valorizirati morske resurse te komparativne prednosti staviti u funkciju proizvodnje hrane. • Poticati interesno povezivanje ribara i udruživanje proizvođača radi organiziranog nastupa na tržištu. • Poboljšati lučku infrastrukturu namijenjenu ribarstvu da bi tržište ribom djelovalo sukladno standardima EU-a nužna (funkcionalne ribarske luke, veletržnice, otpremni i purifikacijski centri, otkupne stanice, skladišta, površine za održavanje plovila i opreme i sl.).
<u>Zaštita proizvoda</u> <ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje vlastitih strategija o robnim markama (brendu) i pozicioniranju proizvoda na tržištu. • Zloporaba i imitacija naziva poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na lokalnom i globalnom tržištu. • Nedovoljna informiranost i znanje proizvođača i drugih lokalnih sudionika glede posebnosti i mogućnosti koje otvara zemljopisna oznaka. • Nepostojanje uvjeta za kvalitetniju proizvodnju autohtonih proizvoda od domaće sirovine. • Neuspjeh horizontalne i vertikalne integracijske strategije za nadzor i plasiranje proizvoda na tržište. 	<u>Zaštita proizvoda</u> <ul style="list-style-type: none"> • Poticati marketinško planiranje – integriranje pojedinačnih marketinških strategija proizvođača u zajedničku strategiju na temelju mogućnosti, ograničenja, posebnih značajki tržišta, konkurencije, a sve radi pozicioniranja proizvoda na tržištu. • Poticati sve sudionike vrijednosnog proizvodnog lanca na pokretanje inicijativa za dobivanje zemljopisnih oznaka i njihova primjena na terenu • Osigurati financijske mehanizme i tehničku potporu udruženjima u postupku prijave zemljopisne oznake • Promicati sustav zaštite zemljopisnih oznaka kampanje za informiranje potrošača, stjecanje znanja i praktične vještine za postupke zaštite proizvoda zemljopisnim oznakama.
<u>Zadugarstvo</u> <ul style="list-style-type: none"> • Neadekvatna zakonska regulativa u sektoru zadugarstva. • Izostao je efekt mreže asocijacija koje poljoprivrednike i ribare drže na okupu. 	<u>Zadugarstvo</u> <ul style="list-style-type: none"> • Prilagoditi zakonsku regulativu propisima EU-a i stvarati organizacijske i financijske pretpostavke za intenzivniji razvoj zadružnog sektora. • Osposobiti i poticati aktivnosti i projekte od interesa za razvoj zadružnog poduzetništva. • Aktivirati cijelu mrežu asocijacija koje drže na okupu poljoprivrednike i ribare, kako bi putem edukacijsko/organizacijskih aktivnosti pokrenuli nedovoljno iskorišteni potencijal koji bi pridonio osiguravanju egzistencije za svakog žitelja u ruralnom prostoru.

Šumarstvo

U IŽ-u šume zauzimaju oko 35,5% ukupne površine. Prema strukturi vlasništva, više od 58% površina šuma nalazi se u privatnom posjedu, a oko 42% u državnom vlasništvu. Za razliku od privatnih posjeda koji su usitnjeni i čija je prosječna veličina oko 0,3 ha, državne šume prostiru se na znatno većim kompleksima i prosječno iznose i više od 1,0 ha. Kako su posjedi vrlo isprepleteni, šume čine značajne i vrijedne očuvane komplekse.

Šume se u IŽ-u prostiru na 94.848 ha. Struktura šuma prema namjeni je sljedeća: gospodarske šume (ukupno 66.383 ha), zaštitne šume (ukupno 9.450 ha), šume posebne namjene (ukupno 19.015 ha).

Šume na području IŽ-a predstavljaju sekundarni gospodarski resurs, s potencijalima ne samo drvene mase, već i niza sporednih šumskih proizvoda (divljač, nedrvni proizvodi, gljive, osobito tartufi).

Usporedba IŽ-a sa stanjem u Hrvatskoj i u Europi, pokazuje da je šumovitost Republike Hrvatske oko 43,5%, Europe oko 28%, a IŽ-a oko 36%. Po površini šume po stanovniku IŽ se sa 0,50 ha nalazi u okvirima državnog prosjeka 0,51 ha, dok je europski prosjek 0,34 ha.

Uz stručnu podršku šumarske struke privatni šumoposjednici mogu znatno poboljšati gospodarenje odnosno dugoročno planirati uzgoj i korištenje šuma na željen i ekonomski najisplativiji način, a to bi trebalo rezultirati i stvaranjem radnih mjesta u šumarstvu.

Osobita su vrijednost šuma u IŽ-u, kao turistički razvijenoj regiji, velike mogućnosti korištenja njihovih općekorisnih funkcija u turizmu odnosno agroturizmu. U tom sklopu potrebno je obuhvatiti i urbane ili gradske šume (drvoredi, perivoji, parkovi, park šume i sve šumske površine kojima se ne gospodari na klasičan način), a značajno pridonose razvoju turizma i poboljšanju zdravog okoliša.

Tablica 65. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none">• Nepostojanje planova gospodarenja za velik dio šuma privatnih šumoposjednika.• Manjak šumarskih kadrova u segmentu šumarstva, osobito za područje korištenja općekorisnih funkcija šuma.• Postojeće definirano gospodarenje (Hrvatskih šuma) i praksa nisu primjereni očuvanju postojećih mikro-staništa, i povećanju plodnosti.• Nepostojanje studije mogućnosti korištenja šumske biomase.• Nepostojanje udruga šumoposjednika.• Predviđena prenamjena gospodarskih šuma i šuma na kršu u "Zaštićenom obalnom području mora" u šume posebne namjene odredbama Prostornog plana Istarske županije bez suglasnosti šumoposjednika je protivna odredbama Zakona o šumama.• Drastično smanjenje i devastacija zelenih površina u gradskim i ruralnim područjima.• Zbog umjetnog uređenja korita rijeke Mirne nema više prirodnih poplava koje su korisne i nužne za održavanje staništa tartufa i postepeno dolazi do promjene vrsta stabala koje rastu na tom području, a također na štetu staništa tartufa i	<ul style="list-style-type: none">• Izrada planova gospodarenja za sve šume privatnih šumoposjednika.• Kadrovske popunjavanje i usavršavanje te materijalno opremanje Centra za općekorisne funkcije šuma „Josip Ressel“ u Pazinu.• Podizanje dugogodišnjih nasada mikoriziranim sadnicama odgovarajućih vrsta drveća (hrast lužnjak, topola, ljeska, kesten) na neobraslim, zapuštenim i opožarenim šumskim zemljištima i prenamijenjenim šumskim zemljištima s ciljem pokretanja komercijalne proizvodnje tartufa.• Izrada studije korištenja šumske biomase.• Osnivanje udruga šumoposjednika.• Predvidjeti prenamjenu gospodarskih šuma u "Zaštićenom obalnom području mora" u šume posebne namjene isključivo uz suglasnost šumoposjednika i sukladno odredbama Zakona o šumama, a Prostornim planom Istarske županije, propisati poticanje prirodne obnove šuma.• Donošenje i provedba planova prostornog uređenja urbanih šuma u svrhu povećanja njihove atraktivnosti u turizmu i očuvanja (izrada katastra urbanih šuma u turistički važnim područjima).• Unaprijediti edukaciju lovaca za poštivanje

<p>određenih vrsta stabala.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nelegalna i nesankcionirana lovačka aktivnost u privatnim šumama što stvara nesigurnost boravka i rekreacije u njima. 	privatnih šumskih posjeda.
---	----------------------------

Tablica 66. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje dugoročne strategije razvitka lovstva RH i IŽ-a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada studije svih mogućnosti razvitka lovstva u IŽ-u sukladno smjernicama Europske povelje o lovstvu i biološkoj raznolikosti, iz koje treba proizaći strategija razvitka lovstva.

Navodnjavanje

Procijenjena potreba za vodom za navodnjavanje poljoprivrednih površina na 49.291 ha zemljišta koja se obrađuju na području IŽ-a (prema Novelaciji Plana navodnjavanja IŽ-a) iznosi približno 83,4 mil. m³/godišnje, a navodnjava se svega 1,5 % (cca 740 ha) ukupnih obrađenih površina.

Danas se u IŽ za navodnjavanje poljoprivrednih površina koriste alternativni resursi (podzemne vode, bujični dotoci, vodovod, kišnica i sl.), a izgrađena je prva mini-akumulacija za navodnjavanje na području IŽ-a (Kaznionica u Valturi). Dosadašnja županijska prostorno planska dokumentacija rezervirala je ukupno 14 lokacija za izgradnju površinskih akumulacija, koje bi služile sustavu navodnjavanja poljoprivrednih površina u IŽ-u.

Tablica 67. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna usklađenost prostornoplanske dokumentacije (PP JLS) s Planom navodnjavanja IŽ-a. • Spora birokracija: a) na razini rješavanja imovinskopravnih odnosa zemljišta u vlasništvu RH, b) provedba postupka studija o utjecaju zahvata na okoliš. • Nedostatak strateške procjene na županijskoj razini. • Nekontrolirano i nelegalno crpljenje vode iz podzemlja za potrebe navodnjavanja poljoprivrednih površina. • Nediscipliniranost lovaca koji love i pucaju van granica lovišta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formiranje udruga krajnjih korisnika pojedinih sustava za navodnjavanje te Saveza Udruga za navodnjavanje u Istarskoj županiji. • Osnivanje tvrtke za realizaciju, upravljanje i održavanje sustava za navodnjavanje. • Edukacija lovaca i uspostava sustava oštrih sankcija onih koji love van granica lovišta.

Fond za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre

Neophodan je daljnji razvoj Fonda za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre te njegovo osnaživanje kako kroz kadrovske, tako i kroz tehničko/prostorne kapacitete, sve s ciljem osnivanja samostalne financijske institucije po modelu javnih fondova.

Fond je financijska institucija namijenjena prije svega kreditiranju i samofinanciranju poljoprivrednog i ribarskog sektora, ali i ostalih poslovnih subjekata pratećih djelatnosti u gospodarstvu koje komplementarno utječu na razvoj ruralnog prostora u cjelini. S obzirom da postoje primjeri takve pozitivne prakse u EU-u, ali i u bližem okruženju (Slovenija, Srbija), može se očekivati da se zakonski okvir u RH koji regulira tu problematiku, odnosno djelatnost, u skoroj budućnosti korigira u pravcu omogućivanja provedbe navedenih potreba i na lokalnoj, a ne samo na državnoj razini.

Tablica 68. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna dostupnost povoljnog financijskog kapitala (kratkoročnog i dugoročnog). • Velike potrebe malih obiteljskih gospodarstva za povoljnim kapitalom kako bi svoje raspoložive resurse stavila u optjecaj na tržištu kroz finalne proizvode. • Nedovoljna poduzetničko znanje poljoprivrednika i ribara te pogona za preradu njihovih primarnih proizvoda kao i financijskih linija/potpore. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neophodna je pravna osobnost Fonda kako bi ravnopravno mogao aplicirati na Kohezijski, ali i strukturne fondove EU-a. • Kroz Fond objediniti što više raspoloživog kapitala namijenjenog investiranju u ruralni prostor kroz OPG-ove i MSP-ove. • Raspoloživi kapital u Fondu mora, kroz ugovorni odnos, trajno zaštititi od obezvređivanja i/ili utjecaja tržišta kapitala. • Uspostaviti sustav podrške poljoprivrednicima i ribarima za preradu njihovih primarnih proizvoda.

Ruralna područja Istarske županije

Od ukupno 647 naselja u IŽ-u 52 su svrstana u urbane lokalne zajednice, a 595 u seoske lokalne zajednice. Prostor IŽ-a možemo nazvati pretežito ruralnom regijom. Tijekom provedbe Strateškog programa ruralnog razvoja IŽ-a (2008.–2013.) formirano je šest lokalnih akcijskih grupa (LAG), od kojih su tri ugovorile financiranje svojih aktivnosti s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i to u sklopu mjere 202 programa IPARD. Prepoznavši razvojne mogućnosti i potrebe ruralnog prostora, IŽ je pokrenula niz razvojnih procesa/inicijativa/aktivnosti/programa. Osnovni razvojni ciljevi te izazovi i potrebe sektora poljoprivrede u IŽ-u ustanovljeni su Programom razvitka poljoprivrede IŽ-a do 2020. godine.

Radi efikasnijeg korištenja sredstava iz Programa za ruralni razvoj Republike Hrvatske (2014.–2020), tijekom 2014. i 2015. godine od prijašnjih šest formirane su četiri Lokalne akcijske grupe na temelju prirodnih i gospodarskih uvjeta te socio-ekonomskih karakteristika: LAG Središnja Istra, LAG Sjeverna Istra, LAG Istočna Istra i LAG Južna Istra. Jedan od osnovnih zadataka LAG-ova na području Istarske županije je izrada lokalnih razvojnih strategija koje će napore i sredstva za ruralni razvoj koristiti i usmjeravati prema tzv. *bottom-up* sustavu koji uzima u obzir razvojne potrebe i potencijale područja na lokalnoj razini.

Prva Lokalna akcijske grupe u ribarstvu (LAGUR) u Istarskoj županiji pod nazivom "Istarski švoj". LAGUR "Istarski švoj", uključuje područje Grada Pazina i Poreča, te općina Funtane, Tar-Vabriga, Tinjana, Višnjana i Vrsara, a osnovan je kao poseban oblik lokalne akcijske grupe specijalizirane za ribarstvo, preradu ribe i marikulture s ciljem preuzimanja uloge nositelja gospodarskog razvoja ribarstva na lokalnom području kroz doprinos stvaranju, održavanju i poboljšanju radnih mjesta u ribarstvu i doprinos zaštiti i dodavanju vrijednosti ribljim proizvodima. S istom svrhom i ciljevima osnovana je i Lokalna akcijska grupa u ribarstvu „Alba“ a pripremi su još neke.

2.6. Turizam i kultura

2.6.1. Turizam

Broj turista i noćenja

Sektor turizma ima osobitu važnost u razvoju IŽ-a zbog njegovih ukupnih resursa te dostignutog stupnja razvijenosti i potencijala. Turistički pokazatelji prikazani su u tablici 69.

Tablica 69. Dolasci turista u Istarskoj županiji za 2013./2014.

	2013.			2014.		
	Domaći dolasci	Strani dolasci	Ukupno dolasci	Domaći dolasci	Strani dolasci	Ukupno dolasci
RH	1.485.361	10.948.366	12.433.727	1.505.455	11.622.961	13.128.416
IŽ	179.009	3.016.555	3.195.564	183.442	3.088.838	3.272.280
udio IŽ-a u RH u %	12.05	27.55	25.70	12.19	26.58	24.93

Izvor podataka: Registar godišnjih financijskih izvještaja, FINA.

Obrada: HGK ŽK Pula

Tablica 70. Dolasci turista u Istarskoj županiji za 2013./2014.

	Domaći noćenja	Stranci noćenja	Ukupno noćenja	Domaći noćenja	Stranci noćenja	Ukupno noćenja
Hrvatska	5.138.485	59.679.630	64.818.115	5.160.376	61.323.572	66.483.948
Istarska županija	932.348	21.100.342	22.032.690	945.392	21.329.149	22.274.541
udio Istarske županije (%)	18.14	35.36	33.99	18.32	34.78	33.50

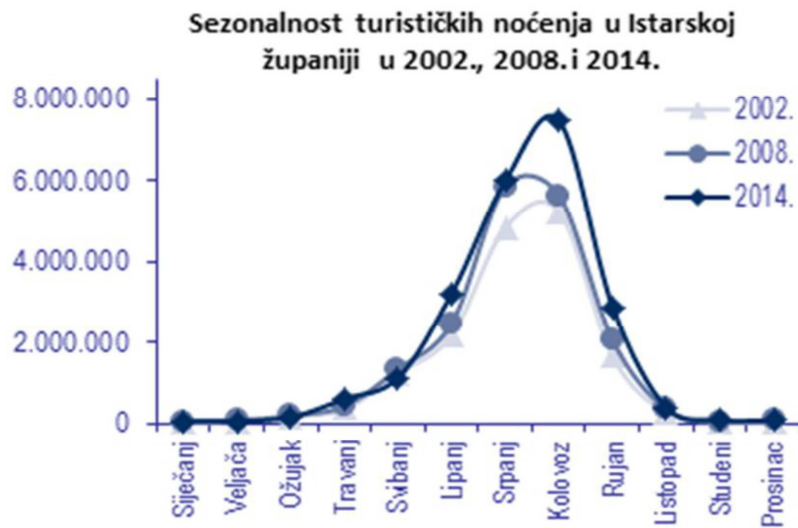
Izvor: TZ IŽ

Prema DZS-u, u 2014. godini IŽ je posjetilo 3,27 milijuna turista ili 25% ukupnog broja posjetitelja u RH. Rezultati su još bolji mjereno brojem ostvarenih noćenja: u IŽ-u je ostvareno 22 milijuna noćenja ili 33,50% ostvarenih u RH.

U dolascima i noćenjima turista po turističkim zajednicama za 2014. godinu prednjače Rovinj (478.810 dolazaka, 3.137.615 noćenja), Poreč (437.182 dolazaka, 2.839.064 noćenja) i Medulin (318.810 dolazaka, 2.313.353 noćenja).

Iz slike 19 (podaci TZŽI-a) razvidno je da je turizam u Istri i dalje pretežno sezonskog karaktera – većina gostiju dolazi u ljetnim mjesecima, a u predsezoni i posezoni, najbolje rezultate bilježe svibanj i rujan.

Slika 19. Pregled ukupnog broja turista po mjesecima

Izvor: TZ, Nacrt Master Plana istarskog turizma 2015.–2025.

Prema turističkom prometu Istra i dalje zauzima vodeće mjesto u Hrvatskoj: 1/3 ukupnog broja noćenja u Hrvatskoj i 1/4 ukupnog broja dolazaka turista u Hrvatsku i dalje otpada na Istru, iako se taj udio tijekom desetogodišnjeg razdoblja stalno smanjuje kako zbog ubrzanog rasta turističkog prometa u drugim dijelovima zemlje, tako i zbog dostignute visoke razine popunjenosti raspoloživih kapaciteta u Istri.

Struktura turista

Prema podacima Turističke zajednice IŽ-a u strukturi turista prema zemljama iz kojih dolaze za 2014. godinu većinu i dalje čine gosti iz Njemačke sa 30,5% (2012. je udio bio 30,14%), slijede gosti iz Slovenije 13,9%, (2012. je bilo 13,61%), Austrije 11,6%, (2012. je udio bio 10,85%) te Italije 8,81% (2012. je bilo 9,28% gostiju).

Prema istraživanju Instituta za turizam Tomas za ljeto 2014., sunce i more su primarni motivi dolaska koji privlači istarske goste uz blagi porast gastronomije i prirode.

Turistički kapaciteti

Ukupni turistički kapaciteti (sve kategorije i vrste) u razdoblju nakon rata (posljednjih desetak godina) bilježe blag porast (206.382 stalnih postelja 1995.; 217.924 u 2000. ; 243.680 u 2005. te 259.817 u 2014.) koji se posljednjih nekoliko godina stabilizirao na razini od oko 240 tisuća stalnih postelja. Tim brojkama valja pribrojiti i kapacitete u 14 luka nautičkog turizma, koliko ih ima u Istri, koji su se posljednjih godina ustalili na oko 15 tisuća postelja.

U istom razdoblju znatnije se promijenila i struktura turističkih kapaciteta prema broju, kategorijama i udjelu u ukupnom broju. Prema podacima DZS-a i TZ-a za 2014. godinu, sa 107.381 postelja ili 41,32% u ukupnim kapacitetima prevladava privatni smještaj koji je utrostručen od 2002., a slijedi ga smještaj u kampovima od 102.879 postelja ili 39,59% koji je trenutačno nešto manji u usporedbi s prijeratnom 1989. godinom (129.324 postelja), ali i veći nego 2000. (106.067 postelja). Udio hotelskog smještaja razmjerno je malen, sa svega 27.840 stalnih postelja ili 10,71% ukupnih kapaciteta, iako taj segment ponude bilježi blagi porast kapaciteta, ali i podizanja kvalitete (porast udjela hotela sa 4 i 5 zvjezdica, pri čemu prevladavaju hoteli sa 4 zvjezdice sa 48% i hoteli sa 3 zvjezdice sa 34%). U turističkim naseljima se nalazi 27.717 postelja ili 10,66%.

Turistička infrastruktura

Istra se posljednjih nekoliko godina profilirala u destinaciju vrhunskog vina, maslinova ulja i tartufa te su otvorene vinske ceste i ceste maslinova ulja. Na vinskoj cesti ukupno se nudi 118 vinskih podruma i kušaonica vina, a na cesti maslinova ulja ima 160 maslinara i kušaonica maslinova ulja. Također, u Istri ima otprilike 100 biciklističkih staza u ukupnoj dužini oko 3000 km i 100 pješačkih staza ukupne dužine 1000 km, koje se uglavnom mogu koristiti i za trčanje, *treking* i planinarenje.

Ulaganja u turizam

Ulaganja u turizam dinamično su rasla u trogodišnjem razdoblju 2004.–2006. godine kada su dostigla 5,3 milijardi kuna, a nakon toga trend se počeo usporavati. U trogodišnjem razdoblju 2010.–2012. ulaganja su iznosila 5,9 milijardi kuna ulaganja, što je u skladu s projekcijama u Master planu razvoja turizma Istre 2004.–2012. godine. Udio realizacije Master plana za razdoblje 2004.–2012. iznosi 94,5%. U strukturi ulaganja najviše sudjeluju velike istarske hotelsko-turističke tvrtke (oko 4,5 milijardi kuna u posljednjih 6 godina), novi turistički (Rezidencija Skiper i Hotel Kempinski) i infrastrukturni (Istarski epsilon) projekti, zatim jedinice lokalne samouprave, malo i srednje poduzetništvo, ugostitelji-obrtnici, turističke zajednice i drugi. U strukturi hotela prema kategorizaciji vidljiv je pomak naspram 2002. godine kada nije postojao nijedan hotel sa 5 zvjezdica; 2012. bilo ih je četiri, a znatno je porastao i broj hotela sa 4 zvjezdice, s tri na dvadeset osam.

Planovi i programi razvoja turizma

Iako je implementacijom Master plana razvoja turizma IŽ-a unaprijeđen cjelokupni turistički proizvod i potaknuti selektivni oblici turizma (ruralni, agroturizam, *gourmet* turizam, vinske i ceste maslinova ulja), iz predviđene strategije razvoja vidljivo je da nije ostvaren planirani rast smještajnog kapaciteta u hotelima, apartmanima i vilama te da se i broj smještajnih kapaciteta u kampovima i privatnom smještaju povećao umjesto da se smanjio kako je bilo predviđeno.

Realizirani planovi Master plana razvoja turizma Istre su (prema Finalnom izvješću o implementaciji i realizaciji postavki i nalaza iz Master plana):

1. Vizija i misija dobrim su dijelom realizirane.
2. Strategija rasta je ostvarena (254.700 vs 261.800).
3. Investicije u turizam Istre su realizirane (2789mrld vs 2954 mrld).
4. Novi proizvodi realizirani na zavidnoj razini s dodatnom vrijednošću.
5. Specijalizacija proizvoda: kreiran sustav doživljaja na zavidnoj razini.
6. Promocija brenda Istre realizirana je na visokoj razini.

Konkretni rezultati repozicioniranja i restrukturiranja 2001.–2012. (prema Finalnom izvješću o implementaciji i realizaciji postavki i nalaza iz Master plana):

- značajno povećanje dolazaka i noćenja = +450.000 D i + 6,2 mil N
- značajno povećanje noćenja u središnjoj Istri = + 700-000 N
- značajno povećanje noćenja u sezoni (9 i 10) = + 1.400.00 N
- značajno povećanje prihoda od ugostiteljske djelatnosti
- značajna promjena strukture hotela (4 i 5 zvjezdica)
- značajno podignuta razina branda Istre
- značajno podignuta razina konkurentnosti destinacije (MP) (nove marine, novi restorani, nove vinarije, nove uljare, kulturni i biciklistički turizam

Nerealizirani ciljevi Master plana (prema Finalnom izvješću o implementaciji i realizaciji postavki i nalaza):

1. Strategija rasta je ostvarena, no nije ostvarena željena struktura smještajnih jedinica.
2. Investicije u turizam su realizirane, no nije ostvarena željena struktura investicija.
3. Portfelj klastera nije realiziran prema nalazima i postavkama MP-a.
4. Strategija pozicioniranja nije realizirana prema nalazima i postavkama MP-a.

Nerealizirani projekti prema MP-u (prema Finalnom izvješću o implementaciji i realizaciji postavki i nalaza iz Master plana):

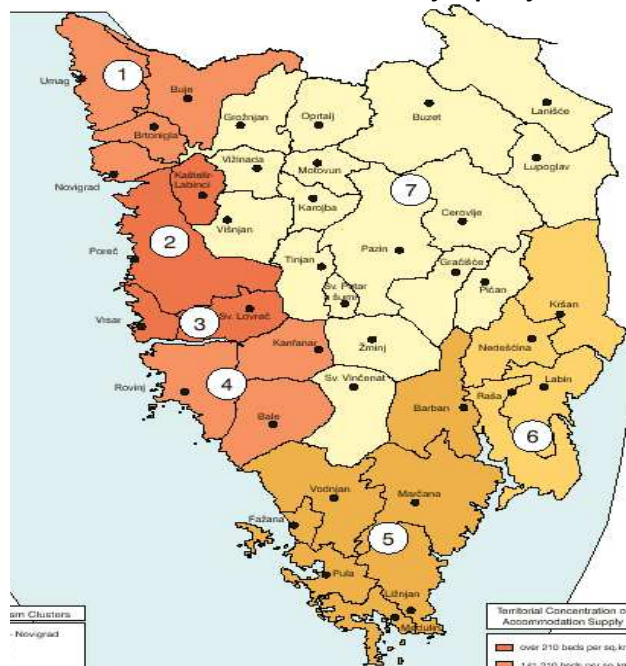
1. Nisu realizirani strateški novi projekti – *resorti* nove generacije, hoteli, marine.
2. Nisu realizirani golfski projekti.
3. Plaže/tematski parkovi.
4. Zabava/noćni život/mogućnost *shoppinga*.
5. Urbana estetika gradova općenito/glavne ulice + šetnice uz more/bankarele, zapušteni sadržaji u jezgri/neuniformirana i prenatrpana signalizacija.
6. Problem parkinga/najatraktivniji dijelovi grada uz samo more/javni prijevoz unutar IŽ-a.

Glavne nositelje razvoja turizma čini osam turističkih kompanija: ISTRATURIST d.d., Umag; LAGUNA NOVIGRAD d.d., Novigrad; VALAMAR RIVIERA d.d., Poreč; PLAVA LAGUNA d.d., Poreč; MAISTRA d.d. Rovinj; ARENATURIST d.d., Pula; MASLINICA d.o.o., Rabac; Valata d.o.o.. Uz njih postoji niz lokalnih poduzetnika koji se većinom bave ugostiteljstvom, agencijskim poslovima, trgovinom, privatnim smještajem i slično.

Organizacijski sustav turizma u Istri podijeljen je na razne organizacije i odjele, kao što su županijski Upravni odjel za turizam, Turistička zajednica IŽ-a, turističke zajednice gradova, općina i mjesta te upravni odjeli u sklopu jedinica lokalne samouprave.

Istra je prva hrvatska županija koja je započela sa strateškim upravljanjem razvojem turizma.

Slika 20. Klasteri u Istarskoj županiji

Izvor: Master plan istarskog turizma

Istra je destinacija i proizvod koji je tržištu nužno promovirati, a što je posve racionalan izbor uzimajući u obzir relativnu homogenost istarskog turističkog proizvoda i prakse uzornih regija. Ovo istovremeno znači da je primarna uloga turističkih klastera Istre (koji su još uvijek u fazi integracije) biti operativne jedinice unutar ukupnog turističkog sustava Istre, a ne roba koja se globalno komunicira i prodaje;

Iako su u osnovi ispravni, pozicioniranju turističkih klastera iz prethodnog MP potrebna je dodatna razrada kako bi se prilagodili novo stvorenoj ponudi, ali i uočenim promjenama na tržištu potražnje. Pripadnost općina pojedinom klasteru stvar je odluka klastera i samih JLS te se u proteklih 10 godina nametanje granica turističkih klastera pokazalo kontraproduktivnim. Stoga će se ovim planom postaviti osnove tržišnog pozicioniranja 5 vodećih destinacija i njihovih gravitacijskih područja, odnosno područja Središnje Istre kao šeste destinacije:

1. UMAG / NOVIGRAD

- karakter: aktivna Istra (active Istria)
- dominantni proizvodi: sunce i more, sport i aktivnosti, enogastronomija.

2. POREČ

- karakter: živahna Istra (lively Istria)
- dominantni proizvodi: sunce i more, sport i aktivnosti, kratki odmori.

3. ROVINJ

- karakter: istarski šik (Istrian chique)
- dominantni proizvodi: kratki odmori, sunce i more, touring / kultura

4. PULA

- karakter: inspirirajuća Istra (inspiring Istria)
- dominantni proizvodi: sunce i more, kratki odmori, touring i kultura, sport i aktivnosti

5. LABIN

- karakter: ležerna Istra (laidback Istria)
- dominantni proizvodi: sunce i more, touring i kultura, događaji.

6. SREDIŠNJA ISTRA

- karakter: skrivena/autentična Istra (Hidden/Authentic Istria)
- dominantni proizvodi: enogastronomija, kratki odmori, touring i kultura.

Ciljevi koji su se planirali postići u 2014. godini:

1. Strateški razvoj Istre kao kvalitetne i konkurentne turističke destinacije.
2. Diverzifikacija i specijalizacija turističke ponude – selektivni oblici turizma kroz inovacije (INNOVATION) i pametnu specijalizaciju (SMART SPECIALIZATION).
3. Percepcija Istre kao prepoznatljive turističke destinacije te konsolidacija novih tržišta.
4. Ulaganje u javnu turističku infrastrukturu i resursnu osnovu Istre s ciljem stvaranja novih motiva dolaska u Istru.
5. Provedba projekata EU-a.

Tablica 71. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Kratka turistička sezona, vezana uglavnom za ljetne mjesec. • Globalna kriza i stoga slaba kupovna moć na našim tradicionalnim emitivnim tržištima. • Nedostatak novih motiva za dolazak u Istru. • Formalno obrazovanje turističkih i ugostiteljskih kadrova nije prilagođeno svjetskim trendovima u turizmu. • Nepovoljna zakonska, fiskalna i parafiskalna regulativa u pojedinim segmentima u turizmu. • Nekonzistentnost u privlačenju inozemnog kapitala, poglavito <i>greenfield</i> i <i>brownfield</i> ulaganja u turizmu. • Vrlo složena, komplicirana birokracija i zakonska regulativa. • Brojni neiskorišteni objekti u vlasništvu MORH-a na iznimno atraktivnim priobalnim lokacijama. • Nepovoljna struktura kapaciteta: puno kampova i privatnog smještaja, malo hotela. • Povećanje međustope PDV-a u turizmu sa 10% na 13%. 	<ul style="list-style-type: none"> • Produženje turističke sezone te po mogućnosti stvaranje preduvjeta za cjelogodišnje poslovanje turističke djelatnosti. • Podizanje kvalitete turističkih usluga i proizvoda. • Pametna specijalizacija/diverzifikacija turističke ponude uvođenjem inovativnih proizvoda s ciljem podizanja konkurentnosti (cikloturizam, <i>gourmet</i>, golf, zdravstveni turizam, nautički turizam i dr.). • Promjena obrazovnog sustava, privlačenje stranih obrazovnih institucija i kontinuirana edukacija ljudskih resursa. • Fiskalno rasterećenje turizma kao izvozne djelatnosti. • Poticanje i razvoj novih (<i>greenfield</i>) ulaganja u turizmu Istre (hoteli, <i>resort</i>-i, tematski parkovi i dr.). • Kvalitetnije definiranje ključnih zakonskih okvira koji se izravno ili neizravno tiču turizma. • Ulaganja u infrastrukturu (komunalnu, prometnu i javnu turističku infrastrukturu: plaže, tematski putovi i dr.). • Razvoj postojeće i izgradnja nove sportske infrastrukture radi produžetka turističke sezone i stvaranja novih motiva i sadržaja dolaska • Promjena postojeće strukture i podizanje kvalitete turističkog smještaja. • Turistički razvoj unutrašnjeg/ruralnog područja Istre. • Izrada, usvajanje i promocija jedinstvenog vizualnog identiteta regije – brenda. • Kvalitetnije upravljanje turističkim destinacijama. • Povećanje udjela domaćih proizvoda u turističkoj ponudi na području Istre. • Veća primjena IT tehnologija u turizmu.

2.6.2. Kultura

Istarska županija – Regione Istriana (IŽ-RI) definirana je kao regija kulture sa željom da postane prepoznatljivo europsko kulturno odredište. Istarski umjetnici i kulturni djelatnici definirali su prioritete kulture IŽ – RI-ja donošenjem Istarske kulturne strategije II. – Strategia culturale istriana II. / X2 / 2014. godine te kandidaturom Pule i Istre za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.

Osnovno obilježje kulture na području IŽ-RI-ja prvenstveno je tematiziranje tradicije u skladu sa suvremenim promišljanjima, objedinjenima u rečenici Kreativna Istra za kreativnu Europu pri, čemu su umjetnici i kulturni djelatnici otvoreni za utjecaje raznih kultura i stavova čije su osnovne ideje tolerancija, plurikulturalnost, višejezičnost.

Ciljevi su Istarske kulturne strategije 2/IKS2/ izgraditi novu kulturnu infrastrukturu namijenjenu umjetničkoj produkciji, edukaciji, prezentaciji i čuvanju građe, unaprijediti rad ustanova u kulturi kao i neinstitucionalnog kulturnog sektora, učinkovitije upravljati kulturnom infrastrukturom, ustanovama,

uslugama i projektima, unaprijediti izdavačku djelatnost u Istri, povećati interes javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju te produbiti njihovo razumijevanje čime će se povećati kulturni standard građana i znatno ojačati zavičajni identitet.

Materijalna i nematerijalna kulturna baština iznimno je vrijedna i jedinstvena svojom brojnošću i raznolikošću na malom prostoru. Nematerijalna baština uključuje između ostaloga: dvoglasje tijesnih intervala Istre, glazbenu praksu violine i bajs, rovinjske bitinade, karakteristične dijalekte (žminjski, „buzetski“, „labinjanski“, istrorumunjski, istromletački i istriotski govor....), karakteristične plesove (baluni settepass) te tradicionalne vještine poput izrade batana, narodnih instrumenata, suhozida.... Vrijednost i jedinstvenost nematerijalne baštine potvrđena je time što je dvoglasje tijesnih intervala postalo dio UNESCO-ove liste zaštićene svjetske baštine na kojoj se nalazi i Eufrazijana u Poreču.

Istra je regija sa 50 zaštićenih povijesnih cjelina i više stotina zaštićenih spomenika. Od materijalne baštine IŽ-RI-ja ističu se histarske gradine, sela i gradići uz obalu i u unutrašnjosti te posebno kašteli (Morosini-Grimani, Rota, Pietrapelosa, Possert) središnje Istre. Naročito je vrijedna antikna baština od koje se ističe pulska Arena, Augustov hram, Malo rimsko kazalište, Slavoluk Sergijevaca..

Posebnu ljepotu čine freske kojima su obogaćene gotovo sve crkve i crkvice te biseri arhitekture poput pulskih i brijunskih vila, austrijskih tvrđava, vojnih područja, planiranih gradića Svetvičenta i Raše. Istarski kažun je jedinstvena povijesno graditeljska baština Istre, a posebno Južne Istre gdje se samo na području Vodnjanštine nalazi gotovo 2.000 kažuna - najveća koncentracija kažuna na Mediteranu. Akcija „Moj Kažun-Lamia casita“ u Vodnjanu manifestacija je koja već deset godina promovira kažune i na temelju koje se obavljaju radionice za izradu i popravak kažuna dok je u Vodnjanu organiziran i Park kažuna.

Urbana graditeljska baština Labina s izvrsno sačuvanom rudarskom arhitekturom i infrastrukturom prepleće se s rimskim, srednjovjekovnim i suvremenim gradnjama i spomenicima Poreča, Pule, Rovinja, Novigrada, Buja, Buzeta, Motovuna, a sve je to protkano ruralnim graditeljstvom istarskog sela. Ističu se srednjovjekovni gradići poput Grožnjana, Motovuna, Gračišća. Važni su i vrijedni samostanski sklopovi: Sv. Petar u Šumi, Dajla, Franjevački samostan u Puli, zatim arheološka baština (prethistorijske gradine i rimske vile) kao i vrijedni hidroarheološki lokaliteti uz obalu te memorijska baština (spomenici i registrirana povijesna groblja).

Također, važni su projekti kulturne baštine Grada Labina, Park skulptura Dubrova i Zbirka Matije Vlačića Ilirika. Park skulptura Dubrova (skulpture na otvorenom) i osnivanje udruge Maditeranski kiparski simpozij s gotovo pet desetljeća postojanja i zbirka Matije Vlačića Ilirika. Grad Labin jedan od osnivača međunarodne udruge ATRIUM čija je svrha promocija, razvoj i upravljanje novoosnovanom europskom kulturnom rutom „ATRIUM – Arhitektura totalitarnih režima XX. stoljeća u gospodarenju urbanim razvojem“.

Na području IŽ-RI-ja djeluju mnoge ustanove i udruge u kulturi te kulturno-umjetnička društva koji svojim aktivnostima i opredjeljenjem određuju kulturnu sliku Županije.

Tablica 72. Broj ustanova u kulturi

Broj stanovnika	208.055
Ustanove u kulturi čiji su osnivač JLS-ovi	23
Dom kulture	-
Kazalište	1
Kino	5
Otvorena ili pučka učilišta	9
Muzeji, galerije, zbirke	9
Knjižnica/čitaonica ili bibliobus	9
Civilne udruge u kulturi	96

Izvor: Istarska županija – Regione Istriana

Na području IŽ-RI-ja djeluju 23 ustanove u kulturi čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave i IŽ-a. Programi ustanova financiraju se sredstvima državnog, županijskog te proračuna jedinica lokalne samouprave, a osnivači osiguravaju sredstva za plaće i materijalne troškove. Dodatna sredstva ustanove ostvaruju sudjelovanjem u projektima financiranim iz fondova EU-a te sponzorskim i vlastitim prihodima.

Ustanove u kulturi čiji je osnivač država jesu Arheološki muzej Istre i Državni arhiv Pazin. Ustanove u kulturi čiji je osnivač IŽ-RI jesu Povijesni i pomorski muzej Istre – MSNI u Puli, Etnografski muzej Istre – MEI u Pazinu, Muzej suvremene umjetnosti Istre – MACI u Puli i Istarska kulturna agencija – CI u Puli. Gradovi su osnivači kulturnih ustanova u raznim organizacijskim oblicima: Grad Buje – Buje u sklopu POU-a ima i knjižnicu, Grad Buzet u sklopu POU-a ima muzej i knjižnicu, Grad Labin u sklopu POU-a ima muzej, Grad Novigrad – Cittanova osnivač je knjižnice i muzeja, Grad Pazin osnivač je POU-a, knjižnice i muzeja, Grad Poreč – Parenzo osnivač je POU-a, knjižnice i muzeja, Grad Pula – Pola osnivač je Istarskog narodnog kazališta – Gradskog kazališta Pula, JU Pula film festival i knjižnice, Grad Rovinj – Rovigno osnivač je POU-a, knjižnice i muzeja, a Grad Vodnjan – Dignano osnivač POU-a.

Na području IŽ-RI djeluje 9 knjižnica čiji su osnivači gradovi Buje, Buzet, Labin, Novigrad, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj i Umag. Gradska knjižnica Pula jedina ima 5 ogranaka. Knjižnice IŽ-RI-ja imaju 27.128 članova te se bliže brojci od 16% obuhvata ukupnog stanovništva pri čemu postotno najmanji obuhvat ima Buje (5,44%), a najveći Novigrad (27%). Istra još uvijek nije dosegla, ali se približava standardima propisanim na državnoj razini. Većini knjižnica nedostaje propisani prostor (osim knjižnica u Labinu, Novigradu i Puli, a knjižnica u Umagu blizu je određenog standarda - 80%). Istarskim knjižnicama većinom nedostaju stručno osoblje, oprema i financijska sredstva za stručno usavršavanje i kupnju knjiga. Narodne knjižnice otvaraju različite odjele koji odgovaraju potrebama građana (odjeli za djecu, treću životnu dob, zavičajni odjeli). Problem jest neujednačen razvoj tih odjela jer za njihov su razvoj potrebni profiliran stručni kadar, oprema, odvojeni prostori itd. što se financira, kao i ostale potrebe knjižnica, ovisno o mogućnostima proračuna osnivača te traženjem sredstava iz drugih izvora. Kako je IŽ-RI multietnička i multijezična sredina osobito se nastoje zadovoljiti potrebe nacionalnih manjina, stvarajući funduse na jezicima nacionalnih manjina.

Na području IŽ-RI-ja djeluje 5 kinematografa i to u Labinu, Pazinu Poreču, Puli i Rovinju. Kinodjelatnost je digitalizirana uz pomoć sredstava koja su dodijelili Ministarstvo kulture, IŽ-RI i gradovi na čijem području djeluju.

Na području IŽ-RI-ja djeluje 9 muzeja i to: po jedan muzej u Novigradu, Poreču, Rovinju i Umagu; dva u Pazinu (Gradski muzej i Etnografski muzej Istre – MEI), a tri u Puli (Arheološki muzej Istre, Povijesni i pomorski muzej Istre – MSNI i Muzej suvremene umjetnosti Istre – MACI). Muzeji u Buzetu, Bujama i Labinu organizacijski su dio POU-a navedenih gradova. Muzejske ustanove imaju u svom sastavu 35 zbirke, a u općinama ih ima 6. Na području istarskih gradova nalazi se 41 izložbeni prostor, a na području općina 23 izložbena prostora. Gotovo svi istarski muzeji suočavaju se s problemom izložbenog i skladišnog prostora za zbirke. Naime, prostori u kojima se nalaze muzeji predstavljaju prepreku razvoju muzejske djelatnosti s obzirom na to da su većinom smješteni u zgradama koje su zaštićeni spomenici kulture. U Rovinju djeluje ekomuzej „Batana“, osnovan je 2004. pod pokroviteljstvom Grada Rovinja-Rovigno i posvećen tradicijskom drvenom plovilu batàni i memoriji rovinjske zajednice koja ga je izabrala za svoj simbol.

Na području IŽ-RI-ja imamo i 11 sakralnih zbirki (Lapidarij župne crkve Pohođenja Marijina u Balama, Zbirka sakralnih umjetnina – crkva sv. Marije Tješiteljice u Labinu, Sakralna zbirka župne crkve sv. Pelagija i lapidarij u Novigradu, Zbirka crkvene umjetnosti u biskupiji Eufrazijane katedralnog kompleksa u Poreču, Zbirka samostana sv. Franje u Puli, Crkveno blago rovinjskih franjevac u Rovinju, Memorijalna zbirka slugе Božjega Miroslava Bulešića i Sakralna zbirka župne crkve u

Svetvinčentu, Zbirka sakralne umjetnosti župe sv. Martina u Taru, Jedinствена zbirka sakralne umjetnosti župe Sv. Blaža u Vodnjanu sa velikim brojem relikvija i neraspadnutim tijelima Svetaca iz čitavog područja Rimskog carstva i Sakralna zbirka Funtane i Vrsara u crkvi sv. Foške u Vrsaru).

Kod specijaliziranih ustanova u kulturi poput muzeja, knjižnica ili kazališta problem je i nedostatak kvalitetnog kadra. Ključno je zadržavanje kvalitetnih ljudi za što je potrebno stvoriti financijske i razvojno-stručne, ali i položajne pretpostavke jer je status umjetničkog osoblja u Istri poprilično nizak.

Značajan problem s kojim se suočavaju ustanove u kulturi Istre jest sezonsko „bavljenje“ kulturom, odnosno razumijevanje i korištenje kulture prvenstveno kao animacije za turiste. Naime, izdvajaju se sredstava za kulturne događaje u ljetnim mjesecima, a radi se vrlo često o „uvoznom“ programu, stoga je od ključne važnosti podržati samo iznimno vrijedne manifestacije te tražiti da one počnu uključivati i lokalnu produkciju.

Sudjelovanje građana u kulturnim aktivnostima kao članova udruga u suradnji s ustanovama ili kao pojedinaca bilo kao konzumenata ili stvaraoca kulture je znatno, ali osim podataka koje dostavljaju ustanove i udruge prilikom prigodnih traženja ne postoji razrađen sustav dostupnosti podataka.

U proračunu IŽ-RI-ja izdvojeno je za kulturu u 2014. Godini 16.024.556 kuna što predstavlja 5,50% ukupnog proračuna IŽ-RI-ja. U 2014. su sredstva za kulturu povećana u odnosu na prethodne dvije godine kada su iznosila cca 13.000.000 kuna. Udio sredstava za kulturu u ukupnom proračunu IŽ-RI-ja iznosio je u 2012.g 4,26 %, a u 2013. 4,56%.

U proračunima IŽ, gradova i općina u 2014. godini za kulturu je izdvojeno 77.233.400 kuna, u 2013. godini 75.811.613 kuna, a u 2012. godini 64.639.072 kuna, odnosno sredstva za kulturu sudjeluju u ukupnim proračunskim sredstvima IŽ-a, gradova i općina u 2014. sa 5,79 %, u 2013. sa 5,69 %, a u 2012. sa 5,17%.

Stalno iako neveliko povećanje izdvajanja za kulturu potvrđuje opredijeljenost IŽ-RI-ja te gradova i općina za daljnji razvoj kulturnih djelatnosti.

Sredstva Ministarstva kulture namijenjena financiranju javnih potreba u IŽ-RI-ju iznosila su 2012. godine 15.761.061, u 2013. godini 13.525.528 kuna, a sredstva namijenjena za kulturu u 2014. godini iznosila su 13.297.136 kuna. Iz navedenih brojki očito je stalno smanjivanje sredstava koja dodjeljuje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske za financiranje javnih potreba u kulturi na području IŽ-RI-ja.

Kulturno stvaralaštvo na području IŽ-RI-ja događa se cijele kalendarske godine iako su još uvijek najbrojnije manifestacije u turističkoj sezoni. Sve je dulje razdoblje tijekom kojeg se zbivaju značajni kulturni događaji, ali postoji znatna razlika u brojnosti publike i medijskoj vidljivosti događanja tijekom turističke sezone i izvan nje.

Većina ustanova i udruga svoj rad i predstavljanje učinjenog iznose na manifestacijama tijekom ljetnih mjeseci uz iznimke u književno-nakladničkoj (turistička sezona 20% - ostalo 80%), vizualnoj djelatnosti (48% - 52%), muzejsko-galerijskoj (50% - 50%) i kazališnoj (50% - 50%) tj. iznimke su izložbe, promocije knjiga, kazališne predstave.

Većina manifestacija događa se od svibnja do listopada, a ostalih mjeseci većinom se događaju promocije knjiga, znanstveni i stručni skupovi, kazališne predstave, predavanja tj. kulturni događaji namijenjeni specijaliziranoj publici.

Značajni kulturni projekti koji se događaju na području IŽ-RI-ja su:

- Književnost i izdavaštvo. Uz potporu tiskanju - (časopis *Nova Istra*, edicija Umjetnička baština istarske crkve, *Statuti istarskih gradova*, *Sabrana djela Milana Rakovca*) i otkupu knjiga, radu Kuće za pisce – Hiže od besid, Sajma knjige u Istri i Monte libriću ističemo i manifestacije Forum Tomizza, BOOKtiga, Verši na šterni, Pulski dani eseja, Šoljanovi dani, Dani Mirka Kovača u Rovinju, Susreti na dragom kamenu
- Glazbeno-scenska djelatnost. Najznačajniji su projekti: Međunarodni orguljaški festival Organum Histriae, Međunarodni festival komornog teatra Zlatni lav Umag, Dvigrad festival u Kanfanaru, Međunarodni susret harmonikaša Pula, Susret hrvatskih pjevačkih zborova u Novigradu, Festival plesa i neverbalnog teatra u Savičenti, Koncerti u Eufrazijevoj bazilici, Međunarodno violončelističko natjecanje Antonio Janigro, BaRoMus festival u Rovinju, Susret puhačkih orkestara Istre, Panphonia Istriana, Čakavska scena INK, Dječja čakavska scena Teatra Naranča, 10.kazališni kamp u Pazinu, Kazališni festival smijeha Zlatni zub, Kazalište Ulysses Brijuni, Međunarodni festival PUF, Festival uličnih čarobnjaka, Grillpeace United u Savičenti Klub Pulske filmske tvornice, Pulski filmski festival, Motovun film festival.
- Zaštita materijalne kulturne baštine i muzeologija. Dugotrajni su projekti: sanacija kaštela (Possert, Dvigrad, Pietrapilosa, Rota, kaštel u Pazinu) i restauracija fresaka (crkva sv. Katarine u Svetvinčentu, župna crkva sv. Nikole u Pazinu, samostan sv. Mihovila u Kloštru nad Limom) uz potporu izlagačkoj, manifestacijskoj, restauratorskoj i znanstveno-stručnoj djelatnosti ustanova i udruga (izložba Istra od Rima do Austrije, izložba Ljubav i spolnost, izložba Buzet i Bužeština na starim razglednicama, izložba Istra u NOB-u – u povodu 70. obljetnice oslobođenja Istre, izložba Slavenski karnevali, ETNOFilm – Festival etnografskog filma, Martin bez etikete, Međunarodni festival antike Sepomaia viva, međunarodni znanstveni skup U sjeni Velikog rata, međunarodni znanstveni skup Istarsko biennale, Virtualni muzej rudarstva i industrije Istre.
- Zaštita nematerijalne kulturne baštine. Najznačajniji projekti su: Središnja smotra narodne glazbe i plesa Istre, susret pjevačkih zborova Naš kanat je lip, Očuvanje Vlaškog i žejanskog jezika, Z armonikom v Roč, Zaštita nematerijalne kulturne baštine Kršana i Istre, Nedilja u 5 popolne, Meh na srcu, Labinske konti, Supci pod mavricun, Festival Tradinetno, Mali kanat, Bajsi u Draguču, Z vijulini sopu muškardini, Zarozgajmo na Ćićariji, međunarodni festival folklor „Leron, Dani Kažuna Rovinjskog Sela, Legendfest, Rovinjska bitinada i umijeće izgradnje rovinjske batane.
- Vizualne umjetnosti. Podrška radu galerija, muzeja i udruga (MSUI – MACI, MKS, HDLU, Muzej – museo Lapidarium, HDLU, MMC Luka, UO Robot, Šikuti machine, Apoteka, Singular, Bubamara, Alvona DAI / SAI..), izložbama i projektima (Multimeridijan, Arterija, Annale, Cinemaniac..) te sufinanciranje izložaba umjetnika (Bojan Šumonja, Đanino Božić, Silvo Šarić, Goran Škofić, Đani Celija).
- Nove medijske kulture. Radi promocije kulture potporu dobivaju projekti Kulturistra, Kultivator i Artistra, podržavaju se projekti Sedam dana stvaranja, Visualia, Metamedia Lab, Istrakon, Audioart, Lamparna, Cinemaniac, Seasplash klub, Tit (raj).
- Međunarodna suradnja. Suradnja na projektima s Regijom Veneto i Autonomnom pokrajinom Vojvodinom, projekti EU-a iz sredstava prekogranične suradnje (IPA Slovenija i IPA Adriatico) – Heart of Istria, Revitas I. i II., Ex.Po.Aus, Adriamuse i HERA, niz gostovanja istarskih umjetnika u inozemstvu te suradnja ustanova i udruga na projektima s udrugama ili ustanovama iz inozemstva.

Na području IŽ-RI-ja registrirano je sveukupno 96 udruga u kulturi koje su se javljale na natječaj u Upravni odjel za kulturu IŽ-a (u registar udruga pri Ministarstvu uprave upisano njih 449). Najviše udruga u kulturi (ukupno 23) obavlja glazbenu i glazbeno-scensku djelatnost, a najmanje filmsku (2). Problem s kojim se suočavaju udruge, kao i ustanove u kulturi, većinom je financiranje događanja tijekom turističke sezone iz sponzorskih sredstava te nedostatak prostora i stručnih djelatnika – voditelja i organizatora kulturnih aktivnosti. Nužno je znatnije uključiti udruge u ljetne manifestacije te ih poticati u umrežavanje i zajedničke produkcije s ustanovama.

Tablica 73. Djelatnost udruga u kulturi na području Istarske županije – Regione Istriana koje se javljaju na javni natječaj za PJP u kulturi

Djelatnost udruge	Broj
glazbena i glazbeno-scenska	23
kazališna	6
filmska	2
književno-nakladnička	11
medijska	4
kulturno-umjetnički amaterizam	18
vizualne umjetnosti	21
muzejsko-galerijska	10
ostalo	1
ukupno	96

Izvor: Istarska županija – Regione Istriana

Tablica 74. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Zapuštenost i propadanje brojnih vrijednih objekata kulturne baštine. • Neriješeni imovinskopravni odnosi. • Kulturna baština nedovoljno je valorizirana kao jedan od ključnih razvojnih resursa. • Nepostojanje uvjeta za razvoj poduzetništva u kulturi i kreativnih industrija. • Neodgovarajući sustav promocije, organizacije, prezentacije i financiranja kulturnih aktivnosti. • Nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u institucijama, kulturno-umjetničkim društvima, lokalnoj samoupravi i školstvu koji su spremni stvarati i realizirati inovativne i poduzetničke projekte i programe iz kulture. • Nedovoljna infrastrukturna opremljenost ustanova u kulturi (muzeja, kazališta, arhiva i dr.). • Nedostatna financijska sredstva za realizaciju kulturnih aktivnosti. • Naglašen sezonski karakter kulturnih sadržaja. • Nezainteresiranost stanovništva za „proizvodnju kulture/kulturne industrije“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obnova kulturne baštine putem revitalizacije i održivog razvoja gradova i ruralnih područja te zaštita okoliša i održivost resursa. • Obnova i opremanje objekata kulturne baštine s ciljem njihova uključivanja u turističku ponudu te provedba vezanih edukacijskih programa razvojem kurikula, centara kompetencije i cjeloživotnog učenja. • Osiguranje otvaranja novih radnih mjesta i mobilnosti kadrova u kulturi osiguranjem infrastrukturnih i institucionalnih uvjeta za razvoj kulture, poduzetništva u kulturi i kreativnih industrija. • Osnivanje novih i umrežavanje postojećih kulturnih institucija. • Širenje kulturne ponude s ljetnih mjeseci na cjelogodišnju i s obale na područje cijele Županije razvojem kreativnih industrija, inovativnih interpretacija baštine, brendiranja, novih medija, paketa, razvoja kulturnih proizvoda i promocije. • Poticanje kulturnih i obrazovnih programa u svrhu njegovanja istarskog (regionalnog) identiteta.

3. STANJE U PROSTORU/OKOLIŠU

3.1. Kvaliteta okoliša, izloženost klimatskim rizicima i klimatskim opasnostima

Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša

Praćenje stanja okoliša na području IŽ-a uglavnom zadovoljava s obzirom na prosjek RH.

Razvijeni sustavi praćenja postoje za praćenje:

- kakvoće površinskih i podzemnih voda posebno u dijelu praćenja sirovih voda koje se koriste u vodoopskrbi
- kakvoće mora posebno u dijelu praćenja sanitarne kakvoće mora za kupanje, sport i rekreaciju i
- kakvoće zraka.

Znatno slabije prati se stanje bioraznolikosti (slabo upravljanje izrazito vrijednom Motovunskom šumom, Limskim zaljevom i Ušćem rijeke Mirne) te stanje tala. Uzroci su nedostatka sustavnog praćenja stanja bioraznolikosti i stanja tala na području IŽ-a nedostatak administrativnih kapaciteta u samoj Županiji, nepovezanost institucija i javnih ustanova u domeni zaštite prirode na lokalnoj, područnoj i nacionalnoj razini te nedostatak financijskih sredstava.

Vode

Kakvoća površinskih i podzemnih voda prati se kontinuirano putem programa Hrvatskih voda, programa IŽ-ate Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije koji prati u skladu s Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/2013) i Pravilnikom o parametrima sukladnosti i metodama analize voda za ljudsku potrošnju (NN 125/2013, 141/2013). Provođenje navedenog Zakona i Pravilnika započelo je od ove godine.

Većina Istre pripada dinarskom kršu, pa je zaštita voda veoma kompleksna i antropogeni su učinci izraženiji što neminovno zahtijeva značajna ulaganja u zaštitu voda.

U sklopu monitoringa na cijelom teritoriju RH, najviše uzoraka je i u 2014.g. uzeto upravo u IŽ i to više od Plana. U sklopu monitoringa u javnom vodoopskrbnom sustavu utvrđeno je ukupno 10 (1,0%) zdravstveno neispravnih uzoraka (mikrobiološki neispravni). Uzorci su u pravilu na ponovljenim uzorkovanjima bili ispravni.

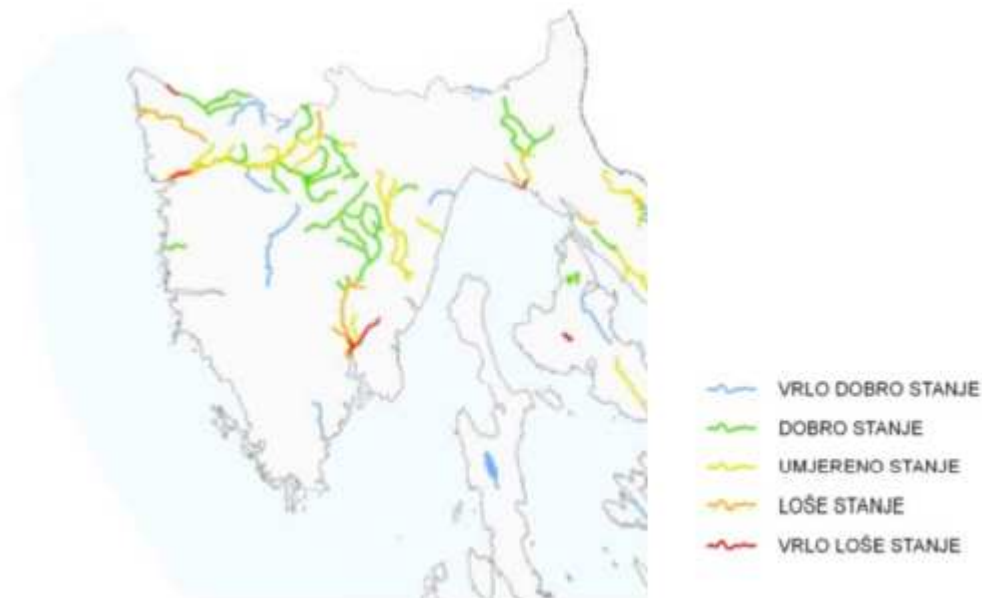
Na području Istarske županije utvrđena su područja (zone) sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, koja se koriste ili su rezervirana za javnu vodoopskrbu, s ciljem primjene mjera zaštite od zagađenja ili drugih nepovoljnih utjecaja u gospodarskom korištenju. Zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće određene su Odlukom o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Službene novine Istarske županije broj 12/05, 2/11) i primjenjuju se u smislu provedbe upravnih postupaka vezanih za izgradnju objekata i uređivanje prostora.

Osnovni su pritisci na kvalitetu voda na području IŽ-a nedovoljno riješeni sustavi komunalnih, industrijskih i oborinskih otpadnih voda, još uvijek neadekvatno postupanje s krutim otpadom "ilegalna" odlagališta te poljoprivredna (ratarska i stočarska) proizvodnja).

Premda je posljednjih desetak godina učinjen znatan pomak, osobito u dijelu izgradnje sustava javne odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda te uspostave uređenog sustava gospodarenja komunalnim otpadom, potrebno je uložiti dodatan napor i financijska sredstva u izgradnju infrastrukture zbrinjavanja krutog i tekućeg otpada. ZZJŽ je analizirao 719 uzoraka otpadnih voda, od kojih je 33,4% bilo neispravno prema zahtjevima vodopravnih dozvola.

Osobito je potrebno planirati i izgraditi sustave javne odvodnje u zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće IŽ-a. Također, budući da ispitivanja kakvoće voda tekućica, stajaćica, izvora i bunara u IŽ-u pokazuju da je stanje njihove kakvoće narušeno, izrazito je potrebno uspostaviti integriran pristup zaštiti voda. Prema ukupnoj ocjeni ekoloških elemenata kakvoće vode, uglavnom prevladava vrlo dobro do umjereno stanje, dok su na određenim dijelovima Mirne i Raše prisutna znatnija odstupanja bioloških elemenata kakvoće te su kategorizirana vrlo lošim stanjem (vidi na sljedećoj slici).

Slika 21. Ekološko stanje vodnih tijela na području IŽ-a

Izvor: Zeleni Plan Istarske županije, 2014.

Sustav uređenja vodotoka u oko 80% slučajeva zadovoljava funkciju osiguranja neškodljivog protoka voda za najučestalije uvjete hidrometeorološke prognoze, odnosno za najučestalije hidrološko i hidrometeorološko stanje sliva. Postojeći sustavi obrane od poplava kontinuirano se održavaju i nadograđuju. Za ekstremne ugroze od bujičnih voda na pojedinim se mikrolokacijama provode mjere obrane od poplava. Dosadašnji sustavi obrane od poplava sastojali su se uglavnom od regulacijskih radova uređenja korita i izgradnje nasipa. Uslijed kratkotrajnijih ali intenzivnijih poplava zbog klimatskih i posljedično hidroloških promjena posljednjih petnaestak godina potrebno je preispitati efikasnost postojećih sustava i naći rješenja s najboljim učinkom u obrani od poplava.

Akumulacija Butoniga, izgrađena prvenstveno radi zaštite od velikih voda dolinskog područja rijeke Mirne te navodnjavanja poljoprivrednih površina, u međuvremenu je postala mnogo važnija kao vodozahvat i rezerva vode koja se koristi u vodoopskrbnim sustavima velikog dijela Istre. U Istri su od poplava nedovoljno zaštićeni niže ležeći dijelovi Buzeta, Pazina i Umaga, koje ugrožavaju velike vode Mirne, Pazinskog potoka i Umaškog potoka te naselja i poljoprivredne površine u dolini Mirne, Dragonje i Raše, te Umaškog potoka. Na širem području Buzeta, Pazina i Umaga zaštitnih sustava gotovo nema, a zaštitni sustavi u dolinama Raše i Dragonje u lošem su stanju. Velike poteškoće mogu stvoriti i bujice koje često ugrožavaju gradove, naselja, prometnice i poljoprivredne površine na zapadnoj obali Istre.

More

Zaštita mora kao važnog razvojnog resursa na području IŽ-a ne zadovoljava.

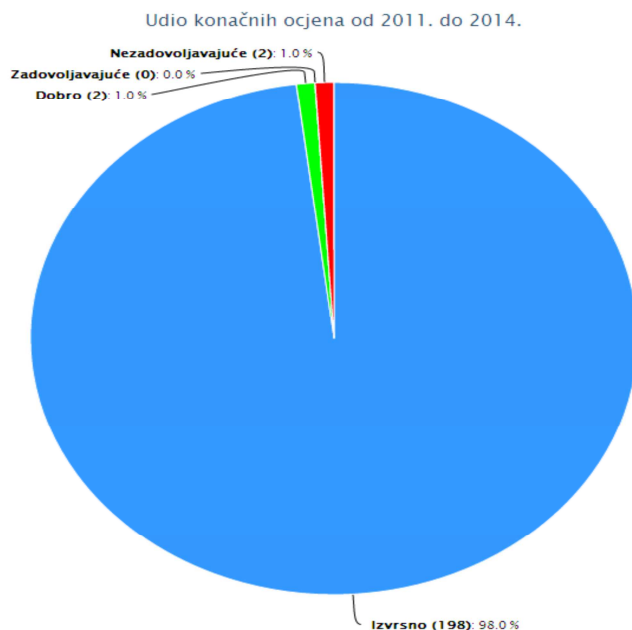
Istarska je županija zbog svojeg položaja izložena većim rizicima onečišćenja mora od međunarodnog transporta ugljikovodika i dugih opasnih tvari prema lukama sjevernog Jadrana i iz njih nego onečišćenjima iz lokalnih izvora. Naime, osim turističkih plovila i ribarske flote gotovo ne postoji pomorski transport roba iz luka na području IŽ i u njih. Tako se lokalni izvori onečišćenja svode na ispuštanje otpadnih voda s niskim ili nikakvim stupnjem pročišćavanja, procijednih voda, na „ilegalna odlagališta“ i onečišćenja koja u more dopijevaju brojnim izvorima slatke vode u moru i rijekama. Onečišćenju znatno pridonosi i rijeka Po.

Unatoč tome, prema rezultatima praćenja kakvoće mora za kupanje, more je uglavnom visoke kakvoće.

Prema Nacionalnom izvješću o kakvoći mora za kupanje u sezoni 2014., ZZJZiŽ je proveo ispitivanje kakvoće mora na 203 točke, a od ukupno 2053 uzetih uzorka, 1972 (96,05%) je ocjenjeno ocjenom izvrsno, 46 (2,24%) ocjenom dobro, 26 (1,27%) ocjenom zadovoljavajuće i 9 (0,44%) ocjenom nezadovoljavajuće.

Godišnja je ocjena kakvoće mora bila izvrsna na 192 (94,58 %) točaka ispitivanja, dobra na 9 (4,43%), zadovoljavajuća na 1 (0,49%) i nezadovoljavajuća na 1 (0,49 %). Konačna je ocjena kakvoće mora bila izvrsna na 199 (98,03 %) točaka ispitivanja, na 2 (0,99%) dobra, niti na jednoj zadovoljavajuća i na 2 (0,99 %) nezadovoljavajuća.

Slika 22. Prikaz pojedinih udjela konačnih ocjena u Istarskoj županiji za razdoblje 2011. – 2014.

Izvor: Izvješće o kakvoći mora za kupanje u RH, 2014.

Iznenadna ili kratkotrajna onečišćenja nastaju na plažama u neposrednoj blizini kanalskih ispusta. Prema godišnjim ocjenama, a posebno prema konačnim ocjenama kojim je obuhvaćen trend posljednje četiri godine, uočeni su znatni pomaci na lokacijama na kojima su izgrađeni novi dijelovi sustava javne odvodnje komunalnih otpadnih voda. Izgradnjom cjelovite infrastrukture zbrinjavanja tekućeg i krutog otpada smanjit će se lokalni pritisci na kvalitetu mora.

Promjene na podmorskim staništima indikator su negativnih utjecaja uzrokovanih antropogenim pritiscima. Priobalne jedinice lokalne samouprave (JLS) vrlo su rano spoznale da su im projekti zbrinjavanja krutog i tekućeg otpada strateški najznačajniji radi razvijanja turizma (sezonska opterećenost priobalja negativno utječe na kakvoću mora, a uređaji primarne obrade otpadnih voda smješteni su na samoj obali te zauzimaju prostor za razvoj turizma, sporta i rekreacije).

Osim toga, izgradnja marina i nautičkih centara te plovidba brodica dodatno utječu na onečišćenje mora u bakteriološkom pogledu te krajobraznim opterećenjem. Ugrožena su i posebno osjetljiva područja utvrđena nacionalnim programima praćenja stanja Jadranskog mora (Limski zaljev, Pulska luka). More i podmorje ugroženi su također prekomjernim i ilegalnim ribolovnim iskorištavanjem morskih resursa. Uz to, potrebna je valorizacija područja „biserne ogrlice Istre“ koju čini 79 otočića i hridi u svrhu njihova održivog korištenja.

Zrak

IŽ je jedno od područja RH s najdužom tradicijom sustavnog praćenja kakvoće zraka, a zaštita zraka ušla je u Plan za zdravlje Istarske županije.

Prema rezultatima mjerenja kvalitete zraka koje je proveo ZZJŽ po svim općim pokazateljima zrak je na područjima zastupljenim mjernim postajama I. kategorije, osim izmjerenih razina za prizemni ozon na dvije mjerne postaje Koromačno – Brovinje i TE Plomin – Ripenda Verbanci (vidi sliku 23). Treba istaknuti da se uz sve veće potencijalne onečišćivače zrak prati automatskim mjernim postajama, ali i posebnim mjerenjima uz kamenolome na sadržaj ukupne taložne tvari (UTT) i metala u njoj.

Slika 23. Kategorija zraka prema onečišćenosti pojedinom tvari na mjernim postajama IŽ-a u 2014. godini

Mjerna mreža	Mjerna postaja	Onečišćujuća tvar							
		SO ₂	NO/NO ₂	CO	O ₃	H ₂ S	PM10	UTT	TM u UTT
Grad Pula	PU 02	I KAT	I KAT	-	-	-	-	-	-
	PU 04	I KAT	I KAT	-	-	-	-	-	-
	PU 03	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	PU 05	I KAT	I KAT	-	-	-	-	-	-
	PU 06	-	-	-	-	-	-	I KAT	-
	PU 08	-	-	-	-	-	-	I KAT	-
	PU 10	-	-	-	-	-	-	I KAT	-
	PU 12	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	PU 13	-	-	-	-	-	-	I KAT	-
	PU 14	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
Grad Umag	UM 01	I KAT	-	-	-	-	-	-	-
	UM 03	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
Općina Rata	RO 01	I KAT	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	MR 01	I KAT	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
Koromačno	BROVINJE	I KAT	I KAT	I KAT	II KAT	-	I KAT	-	-
	PLOMIN GRAD	I KAT	I KAT	-	-	-	-	-	-
Te Plomin	RIPENDA VERBANSKI	I KAT	I KAT	-	II KAT	-	I KAT	-	-
	SV. KATARINA	I KAT	I KAT	-	I KAT	-	-	-	-
	KLAJAR	-	-	-	-	-	I KAT	-	-
Rockwood - Pizna	ČAMBARELICI	I KAT	-	-	-	I KAT	I KAT	-	-
	ZANCI	I KAT	-	I KAT	-	I KAT	I KAT	-	-
Grad Pazin	KR 01	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	KR 02	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	KR 03	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	PO 01	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	PO 02	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
PO 03	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT	
Općina Marčana	SVN 01	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	SVN 02	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	SVN 03	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
Grad Buje	PL 04	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	PL 05	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
Općina Sv. Nedelja	SU 01	-	-	-	-	-	-	I KAT	-
	SU 02	-	-	-	-	-	-	I KAT	-
Općina Lupoglav	VR 01	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
	VR 02	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT
Grad Rovinj	MP 01	-	-	-	-	-	-	I KAT	I KAT

Izvor: Godišnji izvještaj o praćenju onečišćenja zraka na području Istarske županije za 2014.

U okružju i na području IŽ-a postoje potencijalno veliki izvori onečišćenja zraka. Od prekograničnih utjecaja potencijalno su najveći oni smješteni u priobalju Tršćanskog zaljeva. Uz to, onečišćenja dolaze i s područja riječke mikroregije. Od lokalnih onečišćivača zraka potrebno je istaknuti TE Plomin, tvornicu kamene vune Rockwool Adriatic te tvornice cementa Holcim (Hrvatska) u Koromačnu i Calucem u Puli i tvornice na području Umaga koje u proizvodnom procesu koriste otapala (Sipro, Aluflexpack, Hempel). Osim toga, na kvalitetu zraka utječe promet, posebice u ljetnim mjesecima. Iako onečišćenja s navedenih područja ne ugrožavaju kvalitetu životne sredine ljudi na području IŽ-a, kisele kiše nedvojbeno štetno utječu na biljni pokrov i tlo i u IŽ-u. Utjecaj emisije lokalnih onečišćivača na pojavu kiselih kiša znatno je manji od emisije iz Tršćanskog i Riječkog zaljeva.

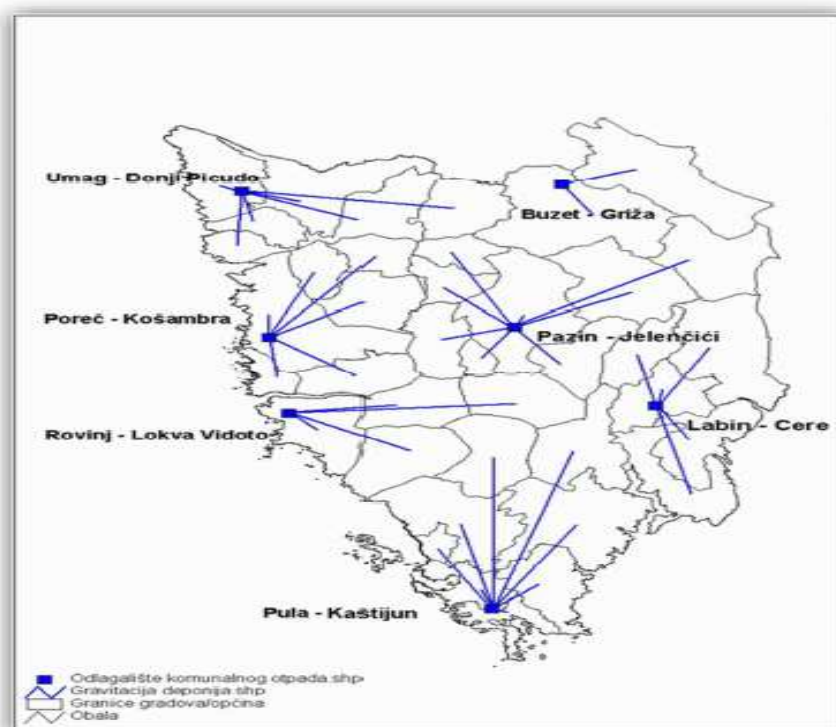
Strateški cilj u domeni kvalitete zraka za područje Istarske županije je uspostaviti i održati prvu kategoriju kvalitete zraka te podignuti kvalitetu informiranja javnosti i pridobivanje povjerenja u rezultate mjerenja, struku i institucije koje su nadležne za kvalitetu zraka na nacionalnoj, regionalnoj (područnoj) i lokalnoj razini.

Otpad

Prema Izvješću o komunalnom otpadu 2013. Agencije za zaštitu okoliša, obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem otpada u IŽ-u iznosi 99%, a na nacionalnoj je razini obuhvat 98%.

Na području IŽ-a nalazi se 7 službenih odlagališta (vidi sliku 24) koja ne udovoljavaju potpuno uvjetima nacionalne regulative i regulative EU-a.

Slika 24. Odlagališta otpada u Istarskoj županiji

Izvor: Zeleni plan Istarske županije, 2014.

U IŽ-u gospodarenje komunalnim otpadom obavljaju komunalne tvrtke u vlasništvu jedinica lokalne samouprave te privatne tvrtke koje imaju dozvolu za provedbu sustava gospodarenja otpadom.

Tablica 75. Popis odlagališta otpada, komunalnih trgovačkih društava koja njima upravljaju te jedinica lokalne samouprave (područja djelovanja)

Naziv odlagališta	Komunalno trgovačko društvo koje upravlja odlagalištem	JLS na čijem se području sakuplja komunalni otpad.
Donji Picudo	6. maj d.o.o.	gradovi Buje, Novigrad, Umag te općine Oprtalj, Brtonigla i Grožnjan
Košambra	Usluga Poreč d.o.o.	grad Poreč te općine Funtana, Kaštelir-Labinci, Sv. Lovreč, Tar-Vabriga, Višnjan, Vižinada i Vrsar
Lokva Vidoto	Komunalni servis d.o.o.	grad Rovinj te općine Bale, Kanfanar i Žminj
Kaštijun	Pula Herculanea d.o.o.	gradovi Pula i Vodnjan, te općine Barban, Fažana, Ližnjan, Marčana, Medulin, Svetvinčenat
Cere	1. maj d.o.o.	grad Labin te općine Kršan, Pićan, Raša, Sv. Nedelja
Jelenčići	Usluga d.o.o.	grad Pazin te općine Cerovlje, Gračišće, Tinjan, Karojba, Lupoglav, Motovun, Sv. Petar u Šumi
Griža	Park d.o.o.	grad Buzet te općina Lanišće

Izvor: Prostorni plan IŽ

Ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada u IŽ-u iznosila je 2013. godine 110 611t. Količina otpada po stanovniku u IŽ-u iznosi 532kg/stanovnik, što je znatno veće od nacionalne razine (402kg/stan). Međutim, veće vrijednosti specifične količine proizvedenog komunalnog otpada u odnosu na nacionalni prosjek zabilježene su kod svih priobalnih županija, što se može pripisati utjecaju turizma.

Od ukupno proizvedene količine komunalnog otpada u IŽ-u u 2013.godini, odlagalištima je upućeno 92,6%, a na uporabu je upućeno tek 6,8% komunalnog otpada, što je znatno ispod nacionalne stope komunalnog otpada upućenog na uporabu koji iznosi 15% u 2013. godini.

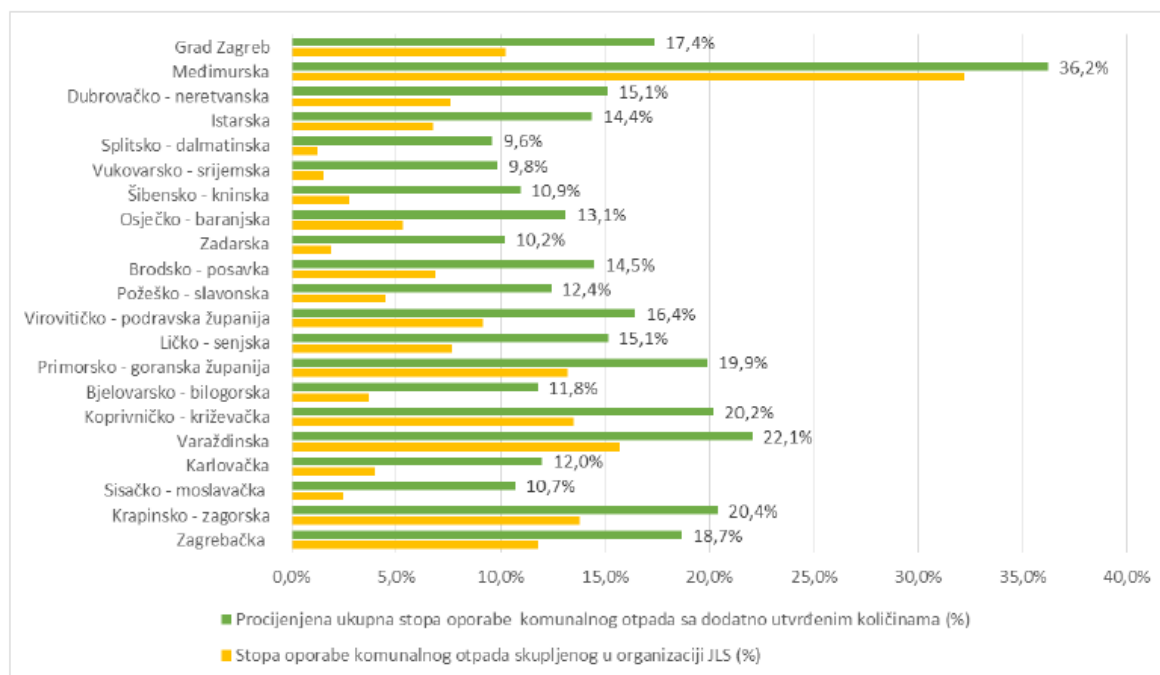
Tablica 76. Gospodarenje komunalnim otpadom u 2013. s iskazanim stopama uporabe komunalnog otpada skupljenog u organizaciji JLS-ova IŽ-a

	Ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada (t)	Predano odlagalištu (t)	Udio komunalnog otpada upućenog odlagalištima (%)	Direktno upućeno na uporabu (t)	Udio komunalnog otpada upućenog na uporabu
IŽ	110 611	102 447	92,6%	7 479	6,8%
RH	1 720 758	1 413 157	82,1%	258 056	15,0%

Izvor: AZO, Izvješće o komunalnom otpadu 2013.

U procjeni ukupne stope uporabe komunalnog otpada u 2013. s uključenim dodatno utvrđenim količinama dobivene su više vrijednosti te za Istarsku županiju iznose 14,4%, što je niže od nacionalnog prosjeka (15,0%). U usporedbi procjena ukupne količine uporabe komunalnog otpada po županijama, Istarska županija značajno zaostaje za županijama s najvišim vrijednostima u koje se ubrajaju Međimurska (36,2%) i Varaždinska (22,1%) županija.

Slika 25. Procijenjena stopa oporabe komunalnog otpada s uključenim dodatno utvrđenim količinama u odnosu na stopu oporabe komunalnog otpada skupljenog u organizaciji JLS-ova u 2013., po županijama

Izvor: AZO, Izvješće o komunalnom otpadu 2013.

U Istarskoj županiji u 2013. godini ukupno je odloženo 110 524t otpada, od čega 5 153t neopasnog otpada, 105 371t komunalnog otpada te 96 117t miješanog komunalnog otpada.

Tablica 77. Količine odloženog otpada na odlagališta na koja se odlagao komunalni otpad u 2013. – Istarska županija

Naziv odlagališta	Ukupno odloženo (t)	Neopasni proizvodni otpad (t)	Komunalni otpad (podgrupa 15 01 i grupa 20) (t)	Miješani komunalni otpad (t)
Cere	11 077	1 770	9 306	8 837
Donji Picudo	19 011	735	18 276	17 209
Griža	2 677	599	2 078	2 078
Jelenčići	9 053	708	8 345	7 573
Kaštijun	39 116	902	38 214	34 820
Košambra	18 816	279	18 537	15 154
Lokva Vidotto	10 774	161	10 614	10 446
Istarska županija	110 524	5 153	105 371	96 117

Izvor: AZO, Izvješće o komunalnom otpadu 2013.

Aktualna situacija u pogledu gospodarenja otpadom u Istarskoj županiji, komentar stanja te ciljevi i mjere za njihovo postizanje prvi put su konkretnije prikazani u Programu zaštite okoliša (s Izvješćem o stanju okoliša) (Sl. novine Istarske županije 01/07) i Planu gospodarenja otpadom Istarske županije do 2015. godine (Sl. novine Istarske županije 14/08). Plan predstavlja glavni provedbeni dokument za gospodarenje otpadom na području županije i obuhvaća smjernice i odredbe Strategije gospodarenja otpadom RH (NN 130/05) i nacionalnog Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.– 2015. (NN 85/07) te važeće zakonske propise i smjernice EU-a.

Županijski centar za gospodarenje otpadom Kaštijun (ŽCGO Kaštijun) predstavlja ključnu građevinu u integriranom sustavu gospodarenja otpadom u Istarskoj županiji. Profunkcionirao je do kraja 2015. godine tako što će početi raditi svih šest pretovarnih stanica (Rovinj, Poreč, Umag, Buzet, Pazin i Labin) te postrojenje za mehaničko-biološku obradu (MBO) na ŽCGO-u Kaštijun. U narednom planskom razdoblju (2016.–2020.) predstoji unapređenje i dodatna izgradnja sekundarne infrastrukture. Stoga će jedinice lokalne samouprave nastaviti sa sanacijama odlagališta komunalnog otpada te, uz pretovarne stanice, provesti rekonstrukciju lokacija izgradnjom reciklažnih dvorišta, sortirnica primarno izdvojenog korisnog i opasnog otpada iz komunalnog otpada te kompostana za obradu „biootpada“ ako studija opravdanosti pokaže da je to ekonomski opravdano. Istodobno će se intenzivirati edukacija stanovništva, osobito u pogledu važnosti primarne reciklaže i uvođenja novog tarifnog sustava u kojem se mora uvesti mjerna jedinica za ostatni komunalni otpad, količina proizvedenog otpada (kg ili m³). Osnovni zadatak zaokruživanja jedinstvenog sustava gospodarenja otpadom, jest uspostava nadzora nad tokovima otpada od njegova nastanka do konačnog zbrinjavanja uz uvođenje znatnih ušteda prirodnih resursa i smanjenja onečišćenja okoliša. U konačnici, učinkovitost i uspješnost sustava ovisit će o svakom pojedinom proizvođaču otpada (građani i privredni subjekti) i završavati na ŽCGO-u Kaštijun. Ovim projektom, uz kontinuirano održavanje i unapređivanje sustava, Istarska županija stvara dugoročno rješenje u skladu s najvišim europskim i svjetskim ekološkim standardima u gospodarenju otpadom.

U planskom razdoblju nadalje neophodno je razviti učinkovit ekološki, energetski i ekonomski opravdan sustav energetskog iskorištavanja otpada nastalog posebno u postrojenju za mehaničko-biološku obradu ostatnog dijela otpada iz komunalnog otpada na ŽCGO-u Kaštijun te muljeva iz uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda.

Pored službenih odlagališta na području Županije još uvijek postoje i „ilegalna“ odlagališta (266 popisanih divljih odlagališta), unatoč kontinuiranom procesu sanacije. Konkretni problem i jedan od glavnih uzroka nastanku novih kao i korištenja postojećih lokacija ilegalnih odlagališta na području Istarske županije leži u neadekvatno riješenoj situaciji sa građevinskim otpadom. Iako je Zakonom o otpadu propisano da bi gradovi i općine na svom području morali imati barem jedno reciklažno dvorište namijenjeno razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevinskog otpada veći broj jedinica lokalne samouprave još uvijek čak niti u prostorno planskoj dokumentaciji nije definirao postojanje spomenutih lokacija (trenutačno su u funkciji samo 3 službene lokacije na kojima je moguće odložiti građevinski otpad; sve tri na području južne Istre). Ilegalno odloženi građevinski otpad nerijetko postaje motiv za odlaganje drugih, pa i opasnih vrsta otpada. Drugi je problem što na mjestu saniranog divljeg odlagališta nerijetko ubrzo ponovo nastane novo.

Zaštita prirode

Biološka i krajobrazna raznolikost u IŽ-u relativno je dobro očuvana na većini prostora. To je više posljedica razmjerno kasne pojave razvojnih pritisaka nego učinkovitog sustava zaštite. Prema Zakonu o zaštiti prirode, na području IŽ-a zaštićeno je 37 područja na ukupno 7,64% površine IŽ-a, a pod različitim režimima zaštite prirodne baštine nalazi se 19,86 % područja IŽ-a što odgovara prosjeku od 20% zaštićenih dijelova prirode unutar Natura 2000. područja zemalja članica EU-a.

Tablica 78. Površine (ha) zaštićenih područja prirode Istarske županije

Kategorija zaštite/ Zaštićeno područje	Naziv zaštićenog područja	Površina zaštićenog područja (ha)	Površina i postotni udio zaštićene kategorije
Nacionalni park (1)	"Brijuni"	3401,263 (more-2648)	3 401,263 ha 1,209 %
Park prirode (1)	"Učka"	7 956,93	7 956,93 ha 2,828 %
Posebni rezervat (5)	Motovunska šuma	276,186	1 417,89 ha 0,504 %
	Kontija	59,539	

	More i podmorje Limskog zaljeva	429,508	
	Močvara Palud-Palu	226,911	
	Datule-Barbariga	425,746	
Park šuma (5)	Zlatni rt-Škaraba	71,418	312,103 ha 0,110 %
	Šijana	152,844	
	Busoler	22,059	
	Poluotok Kašteja	34,056	
	Brdo Soline kod Vinkurana	31,726	
Značajni krajobraz (10)	Okolina istarskih toplica kod Buzeta	83,428	7 009,069 ha 2,491 %
	Obronci Limskog zaljeva	883,010	
	Pazinski ponor	7,238	
	Rovinski otoci i priobalno područje	1371,514	
	Područje Pićan	744,763	
	Područje između Labina, Rapca i uvale Prklog	1346,841	
	Gornji Kamenjak	366,313	
	Donji Kamenjak imedulinski arhipelag	424,117	
	Učka-Semić (Učka-sjeverni dio)	905,657	
Učka-Plomin (Učka-južni dio)	876,188		
Spomenik prirode (7)	Vela draga pod Učkom	70,975	74,363 ha 0,026%
	Kamenolom Fantazija	3,388	
	4 pinije u Karojbi		
	Javor maklen na stanciji Bašarinka		
	Pincinova pećina		
	Markova jama		
	Jama Baredine		
Spomenik parkovne arhitekture (6)	Drvored čempresa na groblju u Rovinju	1,595	2,742 ha 0,002%
	Skupina stabala na groblju u Vrsaru		
	Aleja piramidalnih čempresa na groblju u Poreču		
	2 stabla glicinije u Labinu		
	Skupina stabala oko crkvice Sv Ane kraj Červara	1,147	
	Stablo čempresa u Kaščergi		
UKUPNO		20 174,36	20 174,36 ha 7,17%

Izvor: Prostorni plan IŽ

Za uspostavu adekvatne i aktivne zaštite potrebno je međutim izraditi planove upravljanja zaštićenim objektima prirode, sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13). Također, zaštitu kulturne baštine treba bolje povezati s područjima kojima je prema Zakonu o zaštiti prirode dodijeljena kategorija zaštićenog krajolika.

Zaštita šuma

Šume se na području IŽ-a prostiru od morske obale do planinskih vrhova Ćićarije i Učke, dakle do gotovo 1 200 metara nadmorske visine.

Šume osnovne namjene predstavljaju sekundarni gospodarski resurs ruralnog prostora, ali zato uz morske resurse, predstavljaju temeljnu ekološku vrijednost u prostoru Istarske županije. Kumulativna

vrijednost površine svih šuma osnovne namjene koje su utvrđene Prostornim planom Istarske županije iznosi 114.608 ha.

Prostornim planom Istarske županije šume se razvrstavaju u slijedeće kategorije:

- Šume gospodarske namjene obuhvaćaju najveći dio ukupnog šumskog resursa (kumulativna vrijednost površine od 47.529 ha), a namijenjene su isključivo gospodarskom korištenju;
- Zaštitne šume obuhvaćaju najmanji dio šumskog resursa (kumulativna vrijednost površine od 24.765 ha), a temeljna im je namjena zaštita i sanacija ugroženih područja (opožarene površine, površine izložene eroziji, poboljšanje mikroklimatskih osobina prostora);
- Šume posebne namjene (kumulativna vrijednost površine od 42.314 ha) teritorijalno su razgraničene od ostatka šumskog resursa te se Prostornim planom planiraju unutar ZOP-a i unutar zaštićenih područja prirode, a temeljna im je namjena održanje ekoloških vrijednosti prostora ili specifičnih (zaštićenih) staništa, rekreativna namjena i oplemenjivanje.

U gospodarenju ovim šumama posebno mjesto i pažnju zaslužuje nizinska šuma u dolini rijeke Mirne, tzv. "Motovunska šuma", koju se u prijašnjim razdobljima nastojalo pretvoriti u poljoprivredno zemljište, radi čega je dio šume (nekoliko stotina hektara) iskrčen. Na iskrčenim predjelima obnavlja se iskonski tip šume te je uzgojnim zahvatima potrebno obnoviti ovu vrlo vrijednu šumsku zajednicu.

Jedan od novijih načina opterećenja šuma je njihovo korištenje za smještaj kampova i autokampova. Drugo značajno opterećenje šumskih prostora je brojnost malih i većih kamenoloma, koji u značajnoj mjeri uništavaju prostor. Daljnje opterećenje šumskih kompleksa predstavlja izgradnja infrastrukturnih građevina – dalekovoda, vodovoda, kanalizacije, plinovoda i izgradnja modernih cesta. Emisija štetnih plinova iz industrije te ispušni plinovi motornih vozila opterećuju šumski ekosustav. Najzastupljeniji i najštetniji je među plinovima sigurno sumpordioksid, koji se oslobađa iz fosilnih goriva (ugljen i nafta). Prema ispitivanjima sadržaja sumpora u iglicama crnog bora, najveći je postotak izmjeren u okolici TE Plomin na području Šumarije Labin, gdje su i najviše oštećene kulture crnog bora. Inače je cijelo područje Istre i susjednog Kvarnerskog zaljeva pod velikim opterećenjem kiselim kišama koje dolaze genovskim ciklonama iz industrijski jako razvijene Sjeverne Italije. Veliko opterećenje i uzrok propadanja šumskih ekosustava predstavljaju česti požari u zimsko-proljetnom i ljetnom razdoblju. Ljetni šumski požari naročito su veliko opterećenje, obzirom da oni u potpunosti uništavaju cjelokupan život na zahvaćenom području.

Opisani negativni utjecaji imaju odraz na oštećenost šumskog fonda na području Istarske županije. Značajnu oštećenost, a to znači osutost krošnje - defolijaciju iznad 26% promatrano po vrstama drva, ima hrast medunac sa 73%, hrast crnika i cer imaju svega 25% odnosno 27% značajno oštećenih stabala. Najveće oštećenje imaju borovi, a među njima najviše alepski bor i to više od 70% značajno oštećenih stabala.

Zaštita tla

Zbog nedostatka zakonskog okvira za održivo gospodarenje i zaštitu tla i zemljišta podaci o stanju tla gotovo ne postoje, pa je kontinuirano praćenje onečišćenja tla onemogućeno. Zakonska obveza identifikacije onečišćenih i potencijalno onečišćenih lokaliteta ne postoji ni na razini EU-a ni u Hrvatskoj, a opasnost od novih onečišćenja tla preventivno je regulirana EU-ovom i nacionalnom legislativom.

Većina tala na području IŽ-a visoke je plodnosti za ratarsku proizvodnju, posebice ako se stvore uvjeti za sustavno navodnjavanje. Problem je i to što nema sustavnog praćenja pogodnosti, kakvoće i onečišćenosti tala, preduvjeta kako za očuvanja tala, tako i za razvoj kvalitetne poljoprivredne proizvodnje.

Osnovni negativni utjecaji su trajni gubitak tala uslijed urbanizacije i prekomjernog širenja građevinskih područja (naročito u obalnim dijelovima), erozija pojačana neodgovarajućim korištenjem zemljišta, zasljanjivanje uzrokovano precrcpljivanjem podzemnih voda putem „ilegalnih“ bušotina u priobalju te onečišćenje tala deponijima otpada i kemikalijama korištenim u poljoprivredi.

Nadalje, s obzirom na to da je velik dio IŽ-a pod zonama sanitarne zaštite potrebno je kroz sve razvojne planove, programe i strategije, razvoj poljoprivrede temeljiti na izobrazbi poljoprivrednika, modernizaciji konvencionalne poljoprivredne proizvodnje uz primjenu novih tehnologija te ekološkoj poljoprivredi u II. zoni sanitarne zaštite i na ostalim područjima gdje se iskaže interes krajnjih korisnika.

Zaštita od buke

Izvori buke na području Istarske Županije su prometnice, gradilišta (mehanizacija) turizam i djelatnosti vezane uz turizam (ugostiteljski objekti) i dr. Buka se sve više nalazi u podlozi brojnih kardiovaskularnih, psiholoških i neuroloških bolesti i umanjuje kvalitete života ljudi, a istovremeno umanjuje i vrijednost prostora na kojem živimo.

Tablica 79. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<i>Očuvanje kakvoće voda</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Mjestimično velik antropogeni pritisak na vodne resurse. • Nepostojanje i/ili nezadovoljavajuća kanalizacijska mreža te nepostojanje i/ili nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te kvalitetno upravljanje radom postojećih uređaja. • Gotovo 70% ukupne površine IŽ-a je pod zonama sanitarne zaštite izvorišta (I-IV) u kojima je industrijska i poljoprivredna proizvodnja ograničena ili njihova realizacija iziskuje znatnija financijska ulaganja u odnosu na realizaciju istih zahvata izvan zona. • Kontinuirano nastajanje novih te nedovršena sanacija postojećih „ilegalnih odlagališta“ čije procijedne vode mogu negativno utjecati na kakvoću podzemne vode. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sačuvati od onečišćenja te poboljšati kategoriju vodnih resursa koji se koriste i mogu koristiti kao osnova za vodoopskrbu (u prvom redu izvori i akumulacija Butoniga). • Sudjelovati u donošenju strateških planskih dokumenata na razini RH i EU-a u domeni zaštite voda. • Novelirati postojeće odluke o odvodnji otpadnih voda za sustave koji se protežu na više jedinica lokalne samouprave sukladno odredbama važećih zakonskih propisa –trenutačno važeći Zakon o vodama (NN br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14). • Izgraditi učinkovit sustav odvodnje otpadnih voda koji čini kanalizacijska mreža s krajnjim objektima – uređajima za pročišćavanje otpadnih voda sa stupnjem pročišćavanja kojim se omogućava uporaba pročišćene otpadne vode - posebno u obalnom dijelu Istre – navodnjavanje zelenih površina, voda za pranje cestovnih površina i hortikulturno uređenje turističkih kompleksa te uporaba pročišćene vode za sanitarne potrebe (WC). • Osigurati infrastrukturu koja omogućuje neometan razvoj i na područjima vodozaštite bez ugrožavanja kakvoće vodnih resursa. • Provesti sanaciju legalnih i ilegalnih odlagališta komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada te izgraditi integriran sustav gospodarenja otpadom čiju okosnicu čini županijski centar. • Nadgraditi sustav nadzora kakvoće voda, posebno površinskih vodotoka.

<i>Očuvanje kakvoće mora</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Neodgovarajuća komunalna opremljenost naselja duž obalne linije. Degradacija i devastacija staništa obalnog mora i podmorja neadekvatnim ispuštima nepročišćenih/ili nedovoljno pročišćenih komunalnih i industrijskih voda (polovična kontrola ispusta otpadnih voda). • Nedovoljno utvrđena namjena prostora kroz prostornoplanske dokumente. • Izgradnja u zaštićenom obalnom pojasu (ZOP) bez osigurane infrastrukture za odvodnju otpadnih voda (te kvalitetne krajobrazne valorizacije). Koncentracija ilegalne i neplanske izgradnje u izdvojenim zonama u ZOP-u. • Osiromašenje biozaliha priobalnog mora znatno povećanih ribolovnim pritiskom. • Onečišćenje koje dolazi s mora. • Nedovoljna prepoznatljivost i valorizacija otoka, otočića i hridi za njihovo održivo korištenje. • Nepostojanje DPSIR pristupa. • Nedovoljno istražena (kartirana) morska staništa (ugroženi i rijetki stanišni tipovi) sukladno direktivama i konvencijama EU-a (Direktiva o staništima, Bernska konvencija). • Nepostojanje programa za praćenje stanja u akvatoriju ugroženih i rijetkih stanišnih tipova. • Nepostojanje GIS baze podataka o akvatoriju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Planirati i izgraditi ili rekonstruirati postojeće sustave javne odvodnje s dislokacijom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u zaleđe te pročišćavati vodu do stupnja kakvoće za navodnjavanje hortikulturnih površina u naseljima i turističkim kompleksima kao i golf-igrališta i sl. i tek višak pročišćene vode ispuštati putem podmorskih ispusta u more. • Plan odvodnje otpadnih voda u priobalju koji će se izraditi u sklopu strukturnih izmjena i dopuna PPIŽ-a, preispitati kroz Stratešku procjenu utjecaja na okoliš. • Uskladiti plan razvoja marina i nautičkih centara koji će se izraditi u sklopu strukturnih izmjena i dopuna PPIŽ-a, preispitati kroz Stratešku procjenu utjecaja na okoliš uvažavajući prihvatni kapacitet akvatorija. • Uspostaviti sustav upravljanja onečišćenjima koja dolaze s mora. • Uspostava DPSIR pristupa za akvatorij IŽ-a u suradnji s CIM-om Ruđer Bošković Rovinj. • Kartirati postojeće stanje morskih staništa kao osnovu za buduću namjenu akvatorija. • Propisati praćenje ugroženih i rijetkih stanišnih tipova. • Izrada GIS baze podataka akvatorija.
<i>Očuvanje kakvoće tla</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Erozija pojačana neodgovarajućim korištenjem zemljišta. • Onečišćenje (kemijskim sredstvima, ali i salinizacija u priobalju i ušćem Mirne i Raše) i degradacija tala uzrokovana poljoprivrednom proizvodnjom. • Brojna ilegalna odlagališta krutog otpada. • Urbanizacija u ZOP-u i trend <i>neplanskog</i> širenja građevinskih zona. • Nepostojanje sustavnih programa praćenja kvaliteta tala. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi kartu erozije na području IŽ-a i uvažavati je pri određivanju načina korištenja zemljišta. • Očistiti divlja odlagališta otpada i uvesti mjere za sprječavanje njihova ponovnog nastajanja osobito intenzivnom edukacijom svih dobnih skupina stanovništva.
<i>Očuvanje kakvoće zraka</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Održati I. kategoriju zraka: <ul style="list-style-type: none"> ▪ u gradovima i naseljima uz omogućavanje njihova širenja, ▪ u blizini industrijskih zona uz mogućnost širenja malog i srednjeg poduzetništva te povećanje industrijske proizvodnje te ▪ u blizini prometnica uz razvoj cestovnog prometa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšati javni promet modernizacijom voznog parka, uvođenjem plina kao energenta unapređenjem pooštavanja tehničkih pregleda vozila posebno u dijelu koji se odnosi na ispunjavanje ekoloških normi. • Prostornoplanskom dokumentacijom osigurati koridore za korištenje bicikla kao prijevoznog sredstva u naseljima.
<i>Otpad</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Nepotpuna pokrivenost područja Županije organiziranim sustavom zbrinjavanja otpada. • Nerazmjer planski definiranih infrastrukturnih objekata u sustavu gospodarenja otpadom i 	<ul style="list-style-type: none"> • U što kraćem roku realizirati planirani integrirani sustav gospodarenja otpadom na području IŽ-a i održavati ga. • Postojeća službena odlagališta prenamijeniti u

<p>financijskih mogućnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje osmišljene sveobuhvatne pozitivne medijske kampanje uspostave planiranog sustava. • Nedovoljna razina obrazovanja i edukacije svih dobnih skupina stanovništva u pogledu provedbe segmenata u sustavu gospodarenja otpadom (izbjegavanje nastajanja otpada, vrednovanje/odvojeno prikupljanje, materijalna i energetska uporaba i odlaganje ostatnog obrađenog otpada na uređena odlagališta. • Postojanje ilegalnih odlagališta/smetlišta. • Još uvijek nedostatan nadzor nad tokovima zbrinjavanja otpada svih kategorija, količinama proizvedenog i odloženog otpada kao i tipizacije posebno komunalnog otpada. 	<p>transfer-stanice i reciklažna dvorišta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti infrastrukturu za primarnu reciklažu. • Definirati organizacijske, administrativne prostorne i vlasničke odnose između tvrtke Kaštijun d.o.o. i ostalih komunalnih tvrtki. • Sanirati ilegalna/divlja odlagališta i sustavno sprječavati njihovo ponovno nastajanje. • Sustavno podizati ekološku svijesti među građanima – širenje kulture odgovornog postupanja s otpadom.
<p><i>Problematika buke</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje svijesti o buci kao vrlo štetnom narušavanju kvalitete životnog prostora. • Neuspostavljen sustav praćenja razine buke. • Nepostojanje informacije o onečišćenju bukom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada dokumenata koje su Županija i njeni JLS-ovi dužni donijeti, a potom njihova provedba.
<p><i>Zagađenje svjetlošću</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Još uvijek nedovoljna svijest o okolišnoj, ekonomskoj i sigurnosnoj štetnosti neekološke rasvjete. • Nepostojanje informacija o svjetlosnom onečišćenju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osvještavanje problema, donošenje i dosljedna provedba odluke o ugradnji isključivo ekološke rasvjete. • Utvrditi područja ugrožena neekološkom rasvjetom i pokrenuti „samofinancirajuće“ projekte prelaska na ekološku rasvjetu.
<p><i>Zaštita i održivo korištenje prirodne baštine – biološke i krajobrazne raznolikosti</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Nepotpuna inventarizacija i poznavanje biološke i krajobrazne raznolikosti. • Nema sustavnih istraživanja i monitoringa u zaštićenim područjima. • Neučinkovita provedba zaštite u stvarnosti – „papirnata zaštita“ (sporost u proglašavanju zaštite nad novim područjima koja su već predviđena prostornim planom IŽ-a). • Nedovoljna prepoznatost zaštićenih područja kao razvojnog resursa. • Izostanak učinkovitog nadzora nad zaštićenim morskim područjima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada i provedba akcijskih planova te planova upravljanja za sve zaštićene dijelove. • Staviti zaštićena područja (i prirodna i kulturna) u funkciju razvoja – izrada plana održivog razvoja. Naglasiti važnost okoliša kao osnovne komparativne prednosti i ključnog elementa u izboru IŽ-a za turističko odredište Zelenog utočišta Mediterana. Pripremiti ponude zaštićenih prirodnih područja za potrebe turizma.

3.2. Primarna infrastruktura

Opskrba pitkom vodom

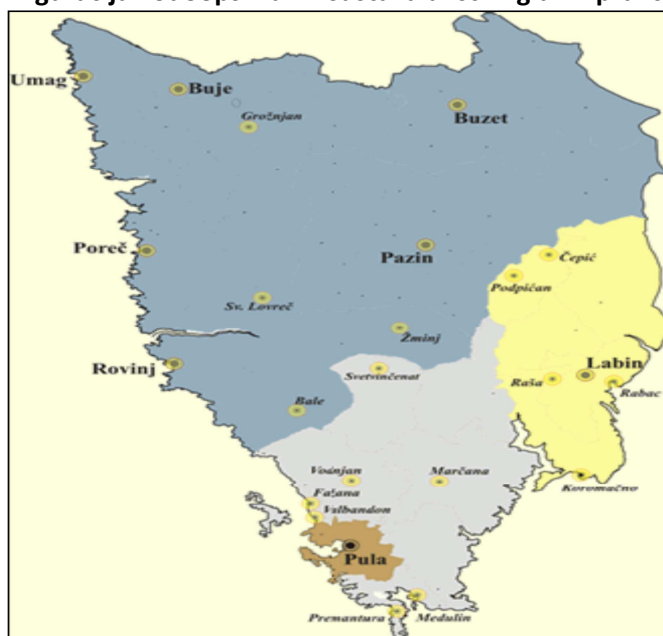
U Istarskoj županiji na sustav javne vodoopskrbe priključeno je 98,7% ukupnog broja stanovnika, što je znatno više od hrvatskog prosjeka koji prema posljednjim dostupnim podacima iznosi oko 82%. U vodoopskrbi Županije, vode iz krških izvora sudjeluju sa 75,8%, a vode iz površinske akumulacije Butoniga sa 24,2%. Djelatnost javne vodoopskrbe obavljaju 3 komunalna društva (Istarski vodovod Buzet, Vodovod Labin, i Vodovod Pula) koja formiraju 3 vodoopskrbna područja.

Tablica 80. Priključenost stanovništva Istarske županije na javni vodoopskrbni sustav

Javni isporučitelj	Površina u km ²	Broj stanovnika na 1/km ²	Broj kućanstava	Broj stanovnika priključenih na sustav javne vodoopskrbe	Broj stanovnika na području vodoopskrbe	Postotak priključenih stanovnika na javnu vodoopskrbu
Istarski vodovod d.o.o., Buzet	1 872	53	52 408	98 794	99 537	99,3%
Vodovod d.o.o., Pula	576	151	37 472	85 362	87 104	98,0%
Vodovod Labin d.o.o., Labin	365	59	10 402	21 455	21 757	98,6%
Ukupno	2 813	74	100 282	205 611	208 398	98,7%

Izvor: Izvješće o obavljenoj posebnoj reviziji ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe (PU Pazin, 2013.)

Slika 26. Prostorna konfiguracija vodoopskrbnih sustava u Istri i glavni pravci transporta vode

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije (u izradi)

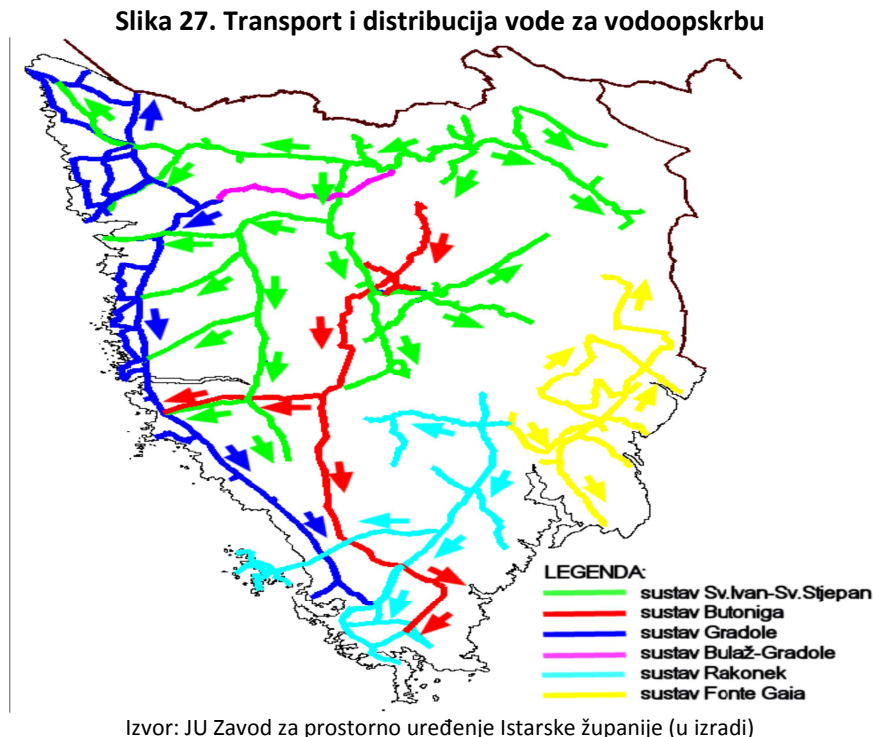
Zdravstvena ispravnost vode za piće uglavnom zadovoljava. Zdravstvenu ispravnost vode na području Županije provjeravaju Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo te isporučitelji usluga vodoopskrbe u internim laboratorijima. U 2011. u društvu Vodovod d.o.o. Buzet ispitano je 4523 uzoraka vode, od čega 63 uzorka ili 1,4% nisu zadovoljavala kriterije pitke vode; u društvu Vodovod Labin d.o.o. od 769 ispitanih uzoraka 30 ili 3,9% nije zadovoljavalo kriterije pitke vode, a u društvu Vodovod d.o.o. Pula od ukupno 3222 uzorka jedan je bio nezadovoljavajući.

Temeljni cjevovodi istarskih vodovodnih sustava izrađeni su većinom od azbest cementa (AC) i PVC-a, a manjim dijelom od kvalitetnijih materijala (čelika). Prosječna starost cjevovoda Istarskog vodovoda Buzet je 26 godina, a Vodovoda Pula 50 godina. Pojedini su vodoopskrbni cjevovodi zbog starosti u lošem stanju i podložni lomovima i kvarovima. Zbog dotrajale vodoopskrbne mreže dolazi do gubitaka vode od oko 23%.

Glavni transportni cjevovodi svih vodovodnih sustava dobro su raspoređeni i pokrivaju glavninu

cijelog istarskog prostora. Na području Rovinja i Vodnjana izveden je izravan fizički spoj cjevovoda gradolskog i butoniškog sustava. Realizacijom te poprečne veze temeljnih cjevovoda sustava Gradole i Butoniga definirana je glavna transportna okosnica regionalnog vodoopskrbnog sustava IŽ-a.

Postojeći regionalni distributivni kapaciteti zadovoljavaju vodoopskrbne potrebe s obzirom na pokrivenost prostora i nominalnih transportnih kapaciteta, no u kritičnim ljetnim razdobljima potrebe za vodom veće su od izdašnosti kaptiranih glavnih izvorišta. Naime, ukupna mjesečna potrošnja vode u mjesecu srpnju i kolovozu (u m³) povećava se i do približno tri puta u odnosu na potrošnju u ostalim mjesecima. U područjima razvijenog turizma u srpnju i kolovozu vršno opterećenje u l/s naraste od 2,5 do 5 puta.

Cjelogodišnje pokrivanje vodoopskrbnih potreba, a naročito vršne ljetne potrošnje, nameće potrebu kombiniranog korištenja izvorišta podzemnih voda i površinskih voda iz akumulacije Butonige. Stoga sigurnost zahvata vode za javnu vodoopskrbu ne ovisi samo o izdašnosti izvorišta, nego i o složenoj problematici osiguranja dovoljnih količina kvalitetne vode iz akumulacije Butonige. Ti problemi rezultiraju vrlo niskom razinom ukupne sigurnosti regionalnog vodoopskrbnog sustava. Najkritičniji su sustavi nepovezanih, nedovoljno iskorištenih i nedovoljno sigurnih vodnih resursa u dolinama Mirne i Raše što uvjetuje nesigurnost zahvaćanja dovoljnih količina vode te s time povezan problem degradacije kakvoće vode, naročito iz akumulacije Butonige.

Glavni transportni cjevovod vodovoda Butoniga, koji je okosnica sadašnjeg i budućeg regionalnog vodoopskrbnog sustava, zahtijeva stalno održavanje minimalnih protoka (oko 200 l/s) radi očuvanja minimuma izmjene vode. Taj tehnološki zahtjev treba zadovoljavati cijelu godinu, a posebno ga je teško zadovoljiti u izvansezonskom razdoblju kad potrošnja vode u Istarskoj županiji znatno pada u odnosu na sezonske vrijednosti.

Dugoročna potreba za vodom utvrđena je temeljem analize postojeće potrošnje vode i prognoze buduće potrošnje u IŽ (vidi tablicu 81). Može se očekivati da će vodoopskrbne potrebe u Istri ubuduće rasti te treba očekivati postupan porast zahtjeva za dobavom vode. Većina porasta

potrošnje očekuje se u turizmu i manjim industrijskim pogonima u postojećim i planiranim poduzetničkim zonama. U prostornom smislu, u planskom razdoblju do 2020. može se očekivati nastavak postupnog povećavanja pritiska na obalno područje zapadne i južne Istre odnosno porast zahtjeva usmjerenih prema vodovodima Gradole i Butoniga koji u najvećoj mjeri opskrbljuju ta područja.

Tablica 81. Prognoze ukupne godišnje potrošnje vode u Istarskoj županiji u milijunima m³

Prognoze ukupne godišnje potrošnje vode u Istarskoj županiji u milijunima m ³					
Vodovod	Potrošači	2021.	2031.	2041.	2051.
Buzet	kućanstva	7,176	8,379	9,673	11,059
	ostali	6,436	7,324	8,271	9,274
	ukupno	13,612	15,704	17,944	20,333
Pula	kućanstva	5,747	6,545	7,395	8,298
	ostali	3,070	3,560	4,086	4,648
	ukupno	8,817	10,105	11,481	12,945
Labin	kućanstva	1,192	1,355	1,529	1,714
	ostali	0,700	0,795	0,895	1,002
	ukupno	1,892	2,150	2,424	2,715
Sveukupno		24,320	27,958	31,850	35,994

Napomena: U tablici je prikazana varijanta koja uzima u obzir postupno povećanje specifičnih vodoopskrbnih normi u odnosu na izračunate veličine za 2005. godinu, prema realnijim vrijednostima.

Izvor: Prostorni plan IŽ-a

U planskom razdoblju do 2020. procjenjuje se da će se pristupiti korištenju jamskih voda Tupljaka i Ripende ukupnog kapaciteta 500 l/s te da će biti u uporabi svi izvori u dolini rijeke Raše minimalnog kapaciteta većeg od 500 l/s, čime će se ukupni kapaciteti povećati na cca 4,0 m³/s, ne računajući na vodu iz sustava Bužini – Gabrijeli u slivu Dragonje. Jamske vode Tupljaka i Ripende predstavljaju značajan vodni potencijal kako Labinštine tako i šireg područja. Potrebno je u javni vodoopskrbni sustav uključiti jamske vode Bubić jame (Plomin).

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Prema podacima za 2011. godinu organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području IŽ-a pokriveno je oko 57% stanovništva, dok se na području RH priključenost na sustave javne odvodnje procjenjuje na oko 46%.

Jedan je od strateških razvojnih i okolišnih projekata IŽ-a za iduće razdoblje izgradnja sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u središnjoj Istri radi zaštite izvorišta pitke vode. Najveća je pokrivenost sustavom javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima i turističkim područjima priobalja. Dio kanalizacijskih sustava, naročito u starim dijelovima gradova, mješovitog je tipa.

Premda se kanalizacijski sistemi međusobno razlikuju po kapacitetu, tehničkim karakteristikama i starosti, uzevši u cijelosti kanalizacijske sustave u naseljima (na koje je priključena i većina industrijskih objekata) mogu se istaknuti ove osnovne zajedničke karakteristike:

- izgradnja kanalizacijskih sistema, naročito u unutrašnjosti, ne prati izgradnju vodoopskrbnih objekata, kao ni ukupni društveno-ekonomski razvoj
- dio kanalizacijskih sistema, naročito u starim dijelovima gradova, čine mješovite kanalizacije kod kojih pri jakim oborinama dolazi do probijanja kanalskih voda, mreža je uglavnom stara i u većini slučajeva nedovoljno se održava, a kanalizacije su građene za znatno manje kapacitete od onih koji su danas priključeni
- većina postojećih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda su tzv. mehanički uređaji koji podrazumijevaju primjenu mehaničkog postupka kojim se iz otpadnih voda izdvajaju krupnije

- plivajuće tvari, šljunak, pijesak, ulja i masti
- uređaji za pročišćavanje u većini slučajeva rade sa smanjenom efikasnošću i neracionalno, jer nisu istraženi svi parametri koji određuju vrstu i kapacitet tih uređaja

Većina uređaja za pročišćavanje otpadnih voda nema propisani zadovoljavajući stupanj pročišćavanja otpadnih voda. Dio, uglavnom mješovitih kanalizacijskih mreža izgrađenih u prethodnom razdoblju nedovoljno je održavan i ne zadovoljava potrebe povećanih protoka kao posljedice povećanja stupnja priključenosti i povećanih protoka zbog jakih oborina. Uređaji za pročišćavanje uglavnom nemaju sustav za izdvajanje mulja i obradu izdvojenog mulja s uređaja te sustav za prihvata i obradu sadržaja septičkih/sabirnih jama. Nije definiran način i odgovarajuće mjesto zbrinjavanja mulja s uređaja za pročišćavanje te se mulj se u pravilu odlaže na sanitarna odlagališta, a pročišćene otpadne vode se ne koriste. Mnoga naselja, naročito središnje Istre, još uvijek nemaju izgrađen sustav javne odvodnje otpadnih voda te se one ispuštaju u septičke jame upitne vodotjesnosti ili sabirne jame. U priobalnom području pojedina turistička naselja i izdvojeni turistički objekti još uvijek primjenjuju sustav centralnih taložnica s kratkim podmorskim ispustima. Takva "privremena" rješenja pokazala su slab učinak.

Projekt izgradnje sustava javne odvodnje i zaštite pitke vode temelji se na studiji *Organizacija, izgradnja i održavanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji*. Cilj je te studije utvrditi pojedinačne prioritete pri izgradnji sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Idejnim rješenjima za cjelokupni programski zadatak predviđeno je:

- o obuhvatiti 173 naselja u kojima živi 37.723 stanovnika
- o planirati sustav za oko 45.400 stanovnika
- o ugraditi 522.443 m gravitacijskih cjevovoda
- o ugraditi 21.508 m tlačnih cjevovoda
- o izgraditi 190 crpnih stanica
- o izgraditi 176 uređaja za pročišćavanje otpadnih voda raznih kapaciteta, a prvom fazom realizacije projekta predviđeno je zbrinjavanje otpadnih voda za oko 101 naselje.

Energetski sustavi

U distribuciji energije putem ustrojenih jedinica energetskeg sustava, udjeli su potrošnje pojedinih vrsta energije u ukupnoj potrošnji energije energetskeg sustava IŽ-a sljedeći: električna energija čini 33% (4200 TJ) ukupne energije, tekuća goriva (benzin, dizel, kerozin i loživo ulje) 55% (7.000 TJ), a plin (gradski plin, prirodni plin i UNP) 12% (1600 TJ). Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora u Istarskoj županiji trenutačno nije značajna i ne utječe bitno na ukupnu proizvodnju.

Opskrba električnom energijom

Električnu energiju na području IŽ-a distribuira elektroenergetska tvrtka Elektroistra Pula sa sjedištem u Puli. Djelatnost obavlja u pogonima Pula, Rovinj, Poreč, Buje, Buzet, Pazin i Labin.

Tablica 82. Broj i instalirana snaga trafostanica po pogonima elektroenergetske tvrtke Elektroistra Pula

Red. br.	Pogoni elektroenergetske tvrtke Elektroistra Pula	Broj trafostanica 35/X kV	Instalirana snaga u trafostanicama (MVA)
1.	Pula	8	118,5
2.	Rovinj	2	24
3.	Poreč	5	68
4.	Buje	5	53,6

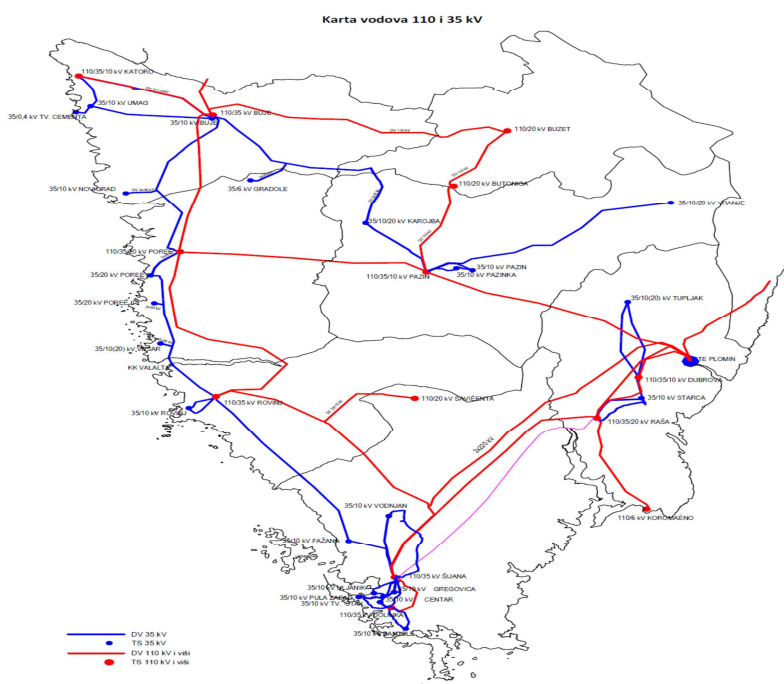
5.	Buzet	0	0
6.	Pazin	4	44,1
7.	Labin	4	48

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje IŽ-a (u izradi)

Prema podacima za 2012. godinu u mreži je instalirano 55 transformatora 35/xkV ukupne snage 356 200 kVA. Ukupna je dužina dalekovoda 35 kV 257,92 km. Ukupna dužina kablskih vodova 35 kV je 97,46 km. Ukupna dužina svih vodova 35 kV iznosi 355,38 km.

Distribucijska mreža električne energije za potrebe gospodarstva i kućanstava u IŽ-u prikazana je slikom 28.

Slika 28. Distribucijska mreža – elektroenergetski objekti naponske razine 35 kv, 20 kv

Izvor: HEP ODS Pula

Središnje je mjesto proizvodnje električne energije u IŽ termoelektrični kompleks TE Plomin. Proizvodne jedinice u TE Plomin su proizvodni blokovi TE Plomin I, s instaliranom snagom 125 MW i TE Plomin II s instaliranom snagom 210 MW. Sporedna veza s ostalim dijelom elektroenergetskog sustava RH je dvostruki dalekovod 110 kV Plomin – Lovran – Matulji (u Primorsko-goranskoj županiji), a veza s elektroenergetskim sustavom Slovenije je dalekovod 110 kV Buje – Kopar. Oba su dalekovoda izgrađena prije četrdesetak godina i nemaju dovoljan kapacitet za osiguranje opskrbe.

Tablica 83. Proizvodnja električne energije u proizvodnom kompleksu TE Plomin u razdoblju 2002.–2012.

Proizvodni blokovi termoelektrane	Godišnja proizvodnja (GWh)		Snaga agregata	Godina izgradnje
	Prosječna (10 god.)	2007.		
TE Plomin I	689 GWh	786 GWh	125 MW / 156,3 MVA	1969.
TE Plomin II	1.483 GWh	1.401 GWh	210 MW / 247 MVA	2000.

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje IŽ-a (u izradi)

Tablica 84. Potrošnja električne energije u Istarskoj županiji u razdoblju 2002.–2012.

Godina	Ukupna potrošnja (MWh)	Godina	Ukupna potrošnja (MWh)	Godina	Ukupna potrošnja (MWh)
2002.	1.028.782	2006.	1.039.253	2010.	1.182.677
2003.	1.008.942	2007.	1.210.235	2011.	1.173.854
2004.	1.008.163	2008.	1.218.322	2012.	1.180.342
2005.	1.028.811	2009.	1.167.938		

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje IŽ-a (u izradi)

U razdoblju od 2002. do 2012. godine potrošnja električne energije rasla je prosječno 1,9% godišnje. Godišnja potrošnja električne energije u IŽ-u 2012. godine iznosila je 1180 GWh, kada je zabilježeno i najveće vršno opterećenje, 224,2 MW.

Proizvodnja električne energije u termoenergetskom kompleksu TE Plomin (I i II), trenutačno jedinom izvoru električne energije u Istarskoj županiji, potpuno zadovoljava potrebe potrošnje u IŽ. IŽ koristi oko 55% električne energije proizvedene u TE Plomin, pa se oko polovica proizvedene električne energije predaje u ostali dio energetske mreže RH. Budući da bi u slučaju remonta ili ispada termoelektrana iz pogona bila narušena sigurnost opskrbe električnom energijom, potrebno je predvidjeti mogućnost kvalitetnog povezivanja elektroenergetske mreže IŽ-a s ostatkom elektroenergetskog sustava RH.

Temeljem pokazatelja Regionalnog indeksa konkurentnosti (vidi tablica 86), ocjene opskrbe električnom energijom posebno su nepovoljne. Prema tom indikatoru IŽ bilježi izražen pad konkurentnosti – sa 8. mjesta u 2007. godini pala je na 20. mjesto u 2010. i tu poziciju zadržala i u 2013..

Tablica 85. RIK – anketni indikatori infrastrukture

	Vrijednost 2007.	Vrijednost 2010.	Vrijednost 2013.	Rang 2007.	Rang 2010.	Rang 2013.
Kvaliteta i sigurnost opskrbe električnom energijom	5,39	3,07	4,22	8	20	20

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti RH 2013.

Planirani ciljevi u području proizvodnje, prijenosa i distribucije električne energije:

- Osigurati kvalitetan i siguran prijenos električne energije izgradnjom novih dalekovoda i trafostanica naponske razine 110 kV, 220 kV i 400 kV.
- Supstitucija dotrajalih postojećih proizvodnih blokova i/ili izgradnja novih zamjenskih proizvodnih blokova termoenergetskog kompleksa TE Plomin radi modernizacije i povećanja proizvodnih kapaciteta elektrana u RH.
- U području distribucije električne energije, zbog sadašnjeg i realno očekivanog porasta potrošnje, osigurati kvalitetnu i sigurnu opskrbu električnom energijom prelaskom tronaponskog sustava (110 kV, 35 kV i 10 kV) na dvonaponski (110 kV i 20 kV), izgradnjom novih dalekovoda i trafostanica te rekonstrukcijom postojećih.

- Poboljšanje ukupnih bilanci i sigurnosti opskrbe te kvalitete napajanja i štednja neobnovljivih izvora (resursa) korištenjem obnovljivih izvora energije.

Relativno veći iznos potrošnje električne energije po stanovniku za Istarsku županiju u odnosu na prosjek Hrvatske, mora se promatrati vrlo kritički. Ukupna potrošnja po stanovniku u Istarskoj županiji veća je 64% hrvatskog prosjeka. Nedostatak zemnog plina kao energenta, glavnog nositelja energetske zadovoljenja široke potrošnje po Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske, znatno utječe na stvaranje ove razlike.

Opskrba plinom

Plinovodnu infrastrukturu za transport i distribuciju plina sačinjavaju dva različita sustava jer se radi o dva potpuno različita energenta u tehničkom smislu transporta. Prvi energent je prirodni plin (čija je infrastruktura novijeg datuma), koji se distribuira cijevnim putem (visokotlačni, srednjetačni i niskotlačni plinovodi) u plinovitom stanju. Drugi energent je UNP (ukapljeni naftni plin poznat pod trgovačkim nazivom „propan-butan“) čija je infrastruktura malo starijeg datuma. On se dostavlja krajnjim korisnicima putem boca, kontejnera ili spremnika u tekućem stanju.

IŽ se opskrbljuje prirodnim plinom iz sjevernojadranskih nalazišta plina putem magistralnog plinovoda za međunarodni transport Platforma „Ivana K“ – Terminal Pula (Vodnjan) – Karlovac (DN 500/75 bara i duljine kopnene dionice u IŽ 54,6 km) i magistralnog plinovoda Terminal Pula (Vodnjan) – Umag (DN 300/50 bara i duljine 71 km).

Prirodnim plinom opskrbljuje se dio većih gradova južnog i zapadnog područja IŽ-a. Plinovodne distribucijske mreže (veći dio plinovodne mreže) izgrađene su u Puli (112 km), Rovinju (15,5 km), Poreču (10 km) i Umagu (21 km). Izgrađen je i distributivni plinovod na dionici Kršan – Pićan jug, duljine 4,5 km.

U IŽ se provodi projekt „Plinifikacija Istre“, podijeljen u više faza. Prva je faza rekonstrukcija plinovodne mreže u Puli i izgradnja četiriju MRS-a (mjerno redukcijskih stanica). Druga je plinovod koji spaja MRS Kršan s industrijskom zonom u Pićnu (trenutačno je jedini potrošač Tvornica kamene vune Rockwool). Treća faza (sjeverna Istra) predviđa izgradnju i proširenje distribucijske plinovodne mreže na preostali teritorij IŽ-a. Prema natječajnoj dokumentaciji koncesionar je obavezan do kraja 2015. godine u osam mjesta izgraditi 207 km distribucijske plinovodne mreže s pripadajućim MRS-ima i odorizacijskim stanicama. Izgradnjom tog sustava (svih triju faza) predviđena je godišnja potrošnja 73 milijuna m³ prirodnog plina što odgovara energiji od 2,5 PJ. Treba istaknuti da magistralni plinovod Vodnjan – Umag, iako na neki način sastavni dio ovog projekta, nije uključen zato što koncesiju za njegovu izgradnju daje Vlada RH. Transportni sustav je u vlasništvu tvrtke Plinacro, koja i upravlja njime.

Intervencije na postojećim proizvodnim energetske postrojenjima odnose se na poboljšanje učinkovitosti postojećeg sustava zadržavajući pri tome postojeće lokacije eksploatacijskih polja plina s pripadajućim plinovodom. Dopunska rješenja s ciljem poboljšanja ukupnih bilanci i sigurnosti opskrbe, te štednji energije, obuhvaćaju sustave postavljene na Nacionalnim programima – programima tehnoloških unapređenja za korištenje plina (PLINACRO) i uvođenje kogeneracijskih postrojenja (KOGEN). Potrebno je planirati nove energetske prijenosne sustave, odnosno proširenje plinske mreže uz osiguranje, na županijskoj razini, vođenja pojedinih trasa plinske mreže koje se predviđaju izgrađivati u plinom još neopskrbljenim područjima.

Obnovljivi izvori energije

U Istarskoj županiji trenutačno se iskorištavaju gotovo svi oblici obnovljivih izvora energije. Energetski gledano daleko je najznačajnija kruta biomasa (drvo), ali je i naširoko zastupljeno iskorištavanje sunčeve energije koja putem kolektora zagrijava potrošnu toplu vodu (PTV) kako u turističkom sektoru, tako i u kućanstvima. Prva vjetroelektrana za iskorištavanje energije vjetra je izgrađena još početkom 80-ih godina prošlog stoljeća, a u isto vrijeme i nešto kasnije su izgrađeni i sustavi za iskorištavanje geotermalne energije.

Energija biomase

Drvena biomasa (drva) koja sačinjava najveći dio sadašnje godišnje potrošnje OIE iznosi 700 TJ (procjenjuje se da se godišnje u istarskim šumama posiječe oko 90.000 m³, a da se manji dio uveze iz drugih krajeva RH). Vezujući se za mogućnost iskorištavanja neiskorištenih obradivih površina za uzgoj kultura pogodnih za proizvodnju tekućih biogoriva, a prema scenariju da se 11.000 ha zasije sa uljanom repicom, moglo bi se godišnje dobiti 12.000 t biodizela energetskog ekvivalenta 450 TJ. Proizvodnja bioplina iz biomase (komine maslina i grožđa, ostalog biorazgradivog otpada) i deponijskog plina procjenjuje se na 8.000.000 m³ energetskog ekvivalenta 170 TJ.

Energija sunca

Za područje Istarske županije prosječna je vrijednost dnevne insolacije na horizontalnu plohu 1,1-1,4 kWh/m² (prosječno 4,36 sunčanih sati dnevno) te ima vrlo dobrog potencijala za iskorištenje. Obzirom na značajnu insolaciju, pretpostavlja se da bi se energija sunca mogla sve više koristiti za direktnu pretvorbu u električnu energiju – izgradnjom sunčanih (solarnih) elektrana kao samostalnih energetskih građevina ili instaliranjem solarnih panela (fotonaponskih ploča) na krovnim površinama građevina.

Energija vjetra

Za područje Istarske županije može se govoriti o opravdanosti vjetropotencijala budući da su brzine vjetra na području cijele IŽ (kopno i more) veće od 5,5 m/s na visini 80 m koja se smatra prihvatljivom prilikom razmatranja mogućih lokacija za vjetroelektrane. Značajnije brzine (jačine) vjetra u IŽ, koje bi se mogle koristiti za proizvodnju električne energije, postoje na moru i uz samu obalu. Istočna i južna obale Istre, u tom su smislu pogodnije od zapadne.

Hidroenergija

Na području IŽ energija hidropotencijala razmatra se kao oblik energije manjeg energetskog potencijala. Energiju hidropotencijala moguće je koristiti planiranjem malih hidroelektrana unutar vodoopskrbnog sustava (uz vodospreme) i na rijeci Mirni (od Buzeta do Ponte Portona) koja je zbog svojih hidroloških karakteristika, pogodna za korištenje energije hidropotencijala.

Projekti proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije

Proizvedena toplinska energija za PTV je 13,61 GWh, a procjenjuje se da je iskorištena energija u tom sektoru dobivena na taj način oko 8 GWh. Instalirano je i 5 fotonaponskih sustava, koji su priključeni na mrežu, a njihova je ukupna snaga 1059 kW uz očekivanu godišnju proizvodnju električne energije od oko 1,64 GWh. Geotermalna energija iskorištava se u Istarskim topicama.

Prije petnaestak godina u IŽ je provedena analiza mogućnosti implementacije projekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije te je sve uključeno u PPIŽ i niže prostorne planove gradova i općina. Preliminarne studije su pokazale da bi ukupna maksimalna instalirana snaga svih postrojenja bila najviše 80 MW, a godišnja proizvedena energija oko 1,15 PJ (320 GW h), što bi činilo 25% godišnje potrošnje električne energije.

Nabrojani su samo oni projekti koji su već bili ušli u višu fazu prema krajnjoj realizaciji:
Prirodni plin: CHP OB Pula (3,5 MW); CHP Istraturist Umag (1,5 MW)

- CHP SIPRO Umag (3,5MW); Adris Rovinj (2,5MW)
- Deponijski bioplin: CHP Košamba Poreč (330kW); CHP Brtonigla (1MW)
- CHP Tinjan (1MW) i
- CHP Vodnjan (1MW).

Prema predloženim projektima koji bi mogli biti realizirani do 2015. godine (instalirana snaga 5 MW) procjenjuje se 12,5 GWh proizvedene električne energije – oko 1% ukupne potrošnje električne energije IŽ-a (prema: Program energetske učinkovitosti Istarske županije 2014.–2016: 32).

Energetska učinkovitost

Istarska županija izradila je Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije za Istarsku županiju za razdoblje od 2014. do 2016. godine. Indikativni cilj energetske učinkovitosti postavljen je na 3% - 0,39 PJ (odnosno 1% godišnje – 0,13 PJ) od ukupne godišnje potrošnje neposredne energije, s iznimkom velikih potrošača koji koriste kameni ugljen i prirodni plin u svrhu energetske transformacije. Razrada ciljeva i detaljna razrada mjera sadržani su u Programu energetske učinkovitosti 2014.–2016.

Tablica 86. Ukupna neposredna potrošnja energije

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
	PJ				
Neposredna potrošnja energije					
Potrošnja energije velikih potrošača obuhvaćenih Direktivom o trgovanju emisijama	29,7	28,9	29,2	29,5	26,5
Neposredna potrošnja energije u okviru ESD-a	12,39	12,73	12,94	13,27	13,47
Industrija u okviru ESD-a	1,75	1,77	1,82	1,93	2,00
Promet	5,11	5,31	5,44	5,50	5,69
Ostali sektori (kućanstva, usluge, graditeljstvo i poljoprivreda)	5,53	5,65	5,68	5,84	5,78
Prosječna potrošnja u petogodišnjem razdoblju	13,03 PJ				
Cilj uštede energije od 3% u 2016.	0,39 PJ				
Predloženi cilj uštede	0,39 PJ				
Predloženi cilj uštede energije – godišnje 1%	0,13 PJ				

Izvor: Program energetske učinkovitosti Istarske županije 2014.–2016: 13.

Istarska je županija prepoznala nacionalni cilj energetske učinkovitosti i pristupila projektu SGE (Sustavno gospodarenje energijom) koji provode Program Ujedinjenih naroda za razvoj u Hrvatskoj (UNDP Hrvatska) i Ministarstvo gospodarstva (MINGO), Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja (MGIPU) uz potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU) te Globalnog fonda za okoliš (GEF). Pristupom projektu preuzela je obvezu brinuti se sustavno i trajno o potrošnji energije u IŽ-u. U internetskoj aplikaciji za ISGE kreirano je 358 objekata – 143 objekta IŽ-a i 215 objekata gradova u Istarskoj županiji. Od 358 objekata njih 285 do sada redovito upisuje nove račune za energente i očitavanja stanja brojlara. Za 10 gradova u IŽ registar je upotpunjen, a korisnici već duže prate potrošnju.

Osim toga, u IŽ-u se provodi Sporazum gradonačelnika – Covenant of Mayors (vidi Program energetske učinkovitosti Istarske županije 2014.–2016.). Gradovi i općine koji su pristupili ovoj inicijativi izradili su vlastiti akcijski plan energetske održivog razvitka sukladno preuzetim obvezama

Sporazuma. Navedenim akcijskim planovima definirane su mjere energetske učinkovitosti za sektore zgradarstva, prometa i javne rasvjete provedive do 2020. godine.

Tablica 87. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
ENERGETIKA	
<ul style="list-style-type: none"> • Strategija energetskeg razvoja RH je donesena, ali nedostatak zakonskih akata koji bi je sprovodili u djelo uzrokuje goleme probleme u razvoju energetskeg sektora. • U ljudima se stvorilo pogrešno mišljenje vezano za energetske sektor kao djelatnost koja veoma zagađuje okoliš, što u stvari ne odgovara istini. • Resursi za korištenje obnovljivih izvora energije (OIE) nisu veliki, ali nisu ni neznatni. • Nedostatak financijskih sredstava u realizaciji projekata energetske efikasnosti (EE) koji bi dugoročno dali daleko veće rezultate kako s energetskeg aspekta tako i s gospodarstvenog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plinifikacija IŽ-a. Nastavak uvođenja prirodnog plina kao energenta iz umreženog sustava za potrebe građanstva i gospodarstva. • Izgradnja kogeneracija (CHP) na mjestima gdje postoji potreba za toplinskom energijom. Instalirana snaga pojedinog postrojenja ne bi smjela biti veća od 5 MWth, a svih jedinica zajedno ne veća od 80 MWth. • Nastavak radova na projektu Sustavnog gospodarenja energijom (SGE). • Razvoj elektroenergetskog sustava (EES) – “Pametna mreža”. • Izgradnja tri do četiri postrojenja za proizvodnju električne energije iz biomasa, ali bez gorenja biomase (proizvodnja bio plina). Razvoj prijenosnog i distribucijskog elektroenergetskog sustava. • Ispitivanje mogućnosti izgradnje farme vjetroelektrana na moru (off shore). Vezano za kopno ispitati mogućnost, ali samo na mjestima najmanje 3 km udaljenim od nastanjenih objekata. • Fotonaponske (PV) elektrane na mjestima gdje je prostor već iskorišten. • Stimuliranje građana za uvođenje sustava fotonaponskih kolektora i kolektora za proizvodnju tople vode te dizalica topline. • Stimuliranje građana za uštedu energije povećanjem izolacije zgrade (ovojnice, krova i stolarije).

3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

Prometna infrastruktura

Cestovni promet

Prikaz cestovne infrastrukture u IŽ-u:

Izvor: PU Istarske županije, 2014.

Najveći udio u mreži javnih cesta IŽ-a čini sustav županijskih i lokalnih cestovnih prometnica. One čine gotovo ¾ ukupnih javnih cesta Županije, a kvantitativno najmanji udio imaju autoceste, ukupno 7% udjela (vidi tablicu 88).

Tablica 88. Duljina javnih cesta

Duljina javnih cesta Istarske županije (2014.)			
Redni broj	Skupina ceste	Oznaka ceste	Ukupna duljina ceste (km)
1.	autoceste	AC	125,41
2.	državne ceste	DC	353,45
3.	županijske ceste	ŽC	618,55
4.	lokalne ceste	LC	660,22
Ukupno javnih cesta u Istarskoj županiji			1757,63 km

Izvor: Hrvatske ceste (HC), Županijska uprava za ceste Istarske županije (ŽUC IŽ): Uredba o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta (NN 34/12); Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 94/14).

IŽ je po duljini cestovne mreže jedna od cestovno najrazvijenijih hrvatskih županija te u tom pogledu zadovoljava aktualnu prometnu potražnju.

Cestovna gustoća IŽ-a, odnosno km/km², znatno premašuje hrvatski prosjek. Na razini države od ukupno 22 županije u Republici Hrvatskoj IŽ zauzima visoko 5. mjesto (2012.).

Ukupni udio javnih cesta IŽ-a u ukupnim javnim cestama Republike Hrvatske iznosi 6,50%, čemu duljinom prednjače novoizgrađene autoceste sa 8,83% udjela u cestama državnog značenja – autocestama Republike Hrvatske.

Kvaliteta i tehničko stanje cestovne mreže u odnosu na sadašnju i buduću prometnu potražnju uglavnom ne zadovoljavaju. Velik dio cestovne mreže IŽ pretežno je u lošem stanju (loše građevinsko stanje, niska razina tehničkog standarda i opremljenosti – horizontalne i vertikalne krivine, nagibi niveleta, širina kolnika, nosivost, prometna signalizacija i oprema) što predstavlja ograničavajući čimbenik u nesmetanom odvijanju prometa. Problem predstavlja i nepostojanje obilaznica oko mnogih naselja, nedostatak i neorganiziranost sustava parkirališta u većim turističkim središtima te neodgovarajuća mreža javnog prijevoza.

Prvi i osnovni element planirane koncepcije razvoja cestovne mreže IŽ-a interno je povezivanje svih područja Županije te sukladno tome planirani razvoj IŽ-a (gradova/općina). Potrebno je postupno izraditi i dovršiti izgradnju cesta najviše razine služnosti u osnovnim magistralnim koridorima u skladu sa sadašnjom i prognoziranim prometnom potražnjom te strateškim opredjeljenjima ukupnog razvitka RH odnosno IŽ-a (dovršetak izgradnje punog profila autoceste A8; povezivanje sa sustavom autocesta Republike Slovenije odnosno transeuropskom mrežom cesta – TEM; povezivanje istočne obale IŽ-a). Ostvarenjem izgradnje planiranih obilaznica obalnih naselja i gradova uz zapadnu obalu Istre bit će stvoren svojevrsan sustav obilaznica koji će, kad budu izgrađene, predstavljati obalnu regionalnu cestu državnog značenja. Navedena cesta će imati funkciju općinskog i međuopćinskog povezivanja, a njezin puni značaj očitovat će se pri pojačanom intenzitetu prometa u turističkoj sezoni. Planirane obilaznice predstavljaju segmentirane prespoje županijske ceste Ž5002 odnosno državne ceste D75 na potezu od Savudrije na sjeveru do Vrsara (Limski kanal) na jugu. Otežano odvijanje prometa i zagušenje prometnih tokova na ulazu u Pulu, osobito ljetnih mjeseci, bit će riješeno u doglednoj budućnosti prometno-prostornim rješenjem kojim će se postići ravnomjerno opterećenje i omogućiti daljnja povezanost s turističkim zonama u gradu i okolnim naseljima – zapadni ulaz/izlaz preko postojeće ceste D75 (D21) te glavni ulaz/izlaz preko Istarskog ipsilona, odnosno Čvora Pula (izgrađeno).

U 2014. godini na području PU istarske evidentirana je 1871 prometna nesreća (PN) ili 37% manje nego 2010. godine kada su evidentirane 2974 prometne nesreće. U odnosu na 2013. godinu očit je smanjenje broja prometnih nesreća za 4%.

Tablica 89. Broj prometnih nesreća

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	razlika 2014./2013.	% 2014./2013.	Prosjek 5 godina	% 2014./2010.
UKUPNO PN	2974	2891	2482	1947	1871	-76	-4%	2632,8	-37%
PN s nastradalim	883	884	790	731	692	-39	+46%	796	-22%
PN s poginulim	25	17	25	13	19	+6	-6%	19,8	-24%
PN s ozlijeđenim	857	867	765	718	674	-44	-6%	776	-21%
PN s materijalnom štetom	2092	2007	1692	1216	1178	-38	-3%	1637	-44%

Izvor: PU Istarske županije

Ukupno je 2014. godine stradalo 937 osoba ili 10% manje nego 2013. godine te čak 22% manje nego 2010. godine. Broj smrtno stradalih u prometnim nesrećama u 2014. godini manji je 30% nego 2010. godine (19/27), no u odnosu na 2013. godinu povećan je 27% (19/15). Iako se broj smrtno stradalih

povećao, ispunjen je zacrtani cilj smanjenja broja smrtno stradalih osoba za 20% u odnosu na broj smrtno stradalih u 2010. godini (zacrtani cilj bio 21,6 smrtno stradalih u 2014. godini).

Tijekom 2014. godine na području PU istarske broj smrtno stradalih na 100.000 stanovnika iznosi 9,1, a broj smrtno stradalih u RH 7,1 (u RH je smrtno stradalo 307 osoba).

Tablica 90. Broj osoba stradalih u prometu

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	razlika 2014./2013.	% 2014./2013.	Prosjek 5 godina	% 2014./2010.
UKUPNO stradalih	1236	1180	1073	969	937	-33	-10%	1078,8	-22%
smrtno stradalih	27	18	27	15	19	+4	+27%	21,2	-30%
teške tjelesne ozljede	151	182	145	143	129	-14	-10%	150	-15%
lakše tjelesne ozljede	1058	980	901	811	789	-22	-3%	907,6	-25%

Izvor: PU Istarske županije

Unatoč ukupnom pozitivnom trendu smanjenja broja smrtno stradalih osoba i broja prometnih nesreća u cestovnom prometu, IŽ u hrvatskim okvirima zauzima visoko 5. mjesto s udjelom od 6,7% u ukupnom broju prometnih nesreća na području RH (2012.). Iz navedenog slijedi da stanje razine sigurnosti na području IŽ-a nije zadovoljavajuće te da iziskuje poboljšanja i napore radi povećanja sigurnosti cestovnog prometa u IŽ.

Kvalitetna cestovna infrastruktura također je presudan čimbenik sigurnosti cestovnog prometa. To uključuje potrebu za poboljšanjem tehničkih karakteristika postojećih prometnica uz omogućavanje njihova kvalitetnog održavanja te pravodobnu sanaciju opasnih mjesta (tzv. crne točke).

Na području PU istarske evidentirano je 128.182 vozila ili rast od 0,6% u odnosu na 2013. godinu. Od ukupnog broja registriranih vozila 77% čine osobni automobili, 10,4% mopedi i motocikli te 8% teretni automobili što čini 95% registriranih vozila na području PU istarske.

Tablica 91. Prikaz registriranih vozila

Registrirana cestovna vozila						
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	% 2014./2013.
Mopedi	8500	8532	8058	8026	7644	-4,7%
Motocikli	5453	5536	5433	5462	5648	+3,4%
Osobni automobili	97.208	98.742	97.403	97.571	98.275	+0,7%
Autobusi	224	225	222	221	225	+1,8%
Teretni automobili i radno vozilo	10.639	10.594	10.202	10.282	10.416	+1,3%
Kombinirani automobili	271	215	166	141	128	-9%
Radni stroj	634	623	585	592	601	+1,5%
Traktori	2785	2949	2999	3166	3256	+2,8%
Priključno vozilo	1623	1643	1636	1671	1718	+2,8%
Laki četverocikl	64	67	47	40	37	-7,5%
Četverocikl	174	172	216	206	234	+13,6%
Sveukupno	127.575	129.298	126.967	127.379	128.182	+0,6%

Izvor: PU Istarske županije 2014.

Zračni promet

Aktivne objekte infrastrukture zračnog prometa na području Istarske županije čine:

- Zračna luka Pula, operator je Zračna luka Pula d.o.o.
- Aerodrom Campano – Medulin, operator aerodroma je Aeroklub Krila Istre

- Aerodrom Vrsar, operator aerodroma je North Adria Aviation d.o.o.
- Letjelište za ovjesne jedrilice i parajedrilice Raspadalica – Buzet, operator je Klub za slobodno letenje Tići
- Letjelište za ovjesne jedrilice i parajedrilice Učka (poletišta: Vojak i Brgud, sletišta: Boljunska polje), operatori su JU Park prirode Učka i Klub za slobodno letenje Homo Volans i
- Hidroavionsko pristanište Luka Pula – Vargarola.

Zračna luka Pula koristi se za domaći i međunarodni promet putnika i robe. Postojeća infrastruktura zračnog prometa zadovoljava potrebe IŽ te nije potrebno planiranje i izgradnja novih zračnih luka i aerodroma. Međutim, nužna su tehnička, tehnološka i sigurnosna poboljšanja, proširenja i dogradnja novih površina.

Tablica 92. Broj putnika i zrakoplovnih operacija u Zračnoj luci Pula 2014.

Pozicija	2013.	2014.	Promjena u %
Dolazni putnici	178.327	188.026	5,4%
Odlazni putnici	176.243	187.296	6,3%
UKUPNO	354.570	375.322	5,9%
Transferni i tranzitni putnici	6459	7670	18,7%
UKUPNO	361.029	382.992	6,1%
Broj operacija	7292	7106	-2,6%

Izvor: Podaci prometnog sektora Zračne luke Pula

Prognoze prometa polazište su za utvrđivanje razvoja podsustava u zračnom prometu. Ovisno o očekivanom broju putnika, količini tereta i broju operacija zrakoplova grade se ili rekonstruiraju zračne luke i razvija kontrola letenja. Prema očekivanom prometu tereta, Zračna luka Pula trebala bi imati odgovarajuće kapacitete cargo objekata, kao i opreme za prijam i otpremu tereta, odnosno zrakoplova.

Osim Zračne luke Pula, značajni objekti infrastrukture zračnog prometa na području IŽ su aerodromi Vrsar i Campanož – Medulin, koji svojom ponudom predstavljaju respektabilne čimbenike u turističkoj ponudi IŽ-a. Aerodrom Vrsar koristi se za prihvat sportsko-rekreativnih zrakoplova i nekomercijalne operacije, sport i turizam. Prosječni je godišnji broj operacija 600 slijetanja, a lokalne operacije Aerokluba čine oko 1500 slijetanja. Aerodrom je opremljen za prihvat i održavanje manjih zrakoplova. Aerodrom Campanož-Medulin namijenjen je prvenstveno za sportske zrakoplove, „zmajeve“ (uključujući i motorni pogon), ovjesne jedrilice, balone, parajedrilice i slične letjelice. Na aerodromu se održavaju različita natjecanja, manifestacije i treninzi. Oba aerodroma iziskuju poticaj za daljnji razvitak u pogledu povećanja kvalitete usluga, modernizacije, proširenja postojećih kapaciteta te povećanja sigurnosti.

Letjelište za ovjesne jedrilice i parajedrilice Raspadalica – Buzet pogodno je i uređeno za polijetanje paraglidera i ovjesnih jedrilica te nudi kraće i dulje prelete u smjeru Učke, Lanišća, Huma i Buzeta. Letjelište je zatvoreno za individualno letenje bez odobrenja. Letjelište za ovjesne jedrilice i parajedrilice Učka registrirano je 2003. godine za obavljanje djelatnosti slobodnog letenja ovjesnih jedrilica i parajedrilica. Letjelište se nalazi unutar područja Parka prirode Učka, a sve sportsko-rekreativne aktivnosti obuhvaćene su programom „Učka Outdoor“ kojim se izravno potiču, promoviraju i kontroliraju razni oblici rekreacije u prirodi, uz nužan i neizostavan preduvjet očuvanja i zaštite vrijedne prirodne baštine Parka.

Hidroavionsko pristanište Luka Pula – Vargarola izgrađeno je krajem 2014. godine u suradnji s Gradom Pulom odnosno Lučkom upravom Pula i privatnim investitorom putem projekta IPA ADRIATIC CBC Programme – projekt ADRI-SEAPLANES. Cilj je izgradnje hidroavionskog pristaništa

unutar Pulske luke uspostavljen je zračnih putničkih veza s jadranskim otocima i obalom, posebice za područje sjevernog Jadrana i Dalmacije. Takav oblik prometovanja pospješuje prometno povezivanje i komunikaciju Grada Pule s jadranskom obalom i otocima te unaprjeđuje turističku ponudu IŽ-a.

Stanje helikopterskog zračnog prometa u IŽ nije zadovoljavajuće. Unutar postojeće prostorno-planske dokumentacije pojedinih općina i gradova iskazan je interes za takvim oblikom prometovanja i definirane su lokacije potencijalnih helidroma na lokalnoj razini, ali većinom se radi o lokacijama za interventne odnosno helidrome za vlastite potrebe. Puni potencijal helikopterskog zračnog prometa još uvijek nije prepoznat.

Temeljem pokazatelja Regionalnog indeksa konkurentnosti, zrakoplovna povezanost IŽ-a s inozemstvom je nepovoljna i bilježi trend slabljenja konkurentnosti. Prema tom indikatoru IŽ bilježi pad konkurentnosti sa 12. mjesta u 2007. godini na 13. mjesto u 2010. i tu je poziciju zadržala i u 2013..

Tablica 93. RIK – Anketni indikatori infrastrukture

	Vrijednost 2007.	Vrijednost 2010.	Vrijednost 2013.	Rang 2007.	Rang 2010.	Rang 2013.
Zrakoplovna povezanost Županije s inozemstvom	4,43	3,32	3,59	12	13	13

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti RH 2013.

Sukladno prioritetima Programa prostornog uređenja RH i Strategiji prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2030. godine razvojni pravci infrastrukture zračnog prometa na području IŽ-a uključuju:

- opremanje, modernizaciju i proširenje kapaciteta postojećih zračnih luka i pristaništa
- opremanje i organiziranje hrvatske kontrole zračnog prometa (integracija i harmonizacija kontrole leta u Europi)
- osnivanje i poticanje razvoja zrakoplovnih tvrtki, opremanje zrakoplovima koji bi povezivali obalne zračne luke, otočne zračne luke te ostale regionalne zračne luke međusobno
- organizaciju zračnog prostora IŽ i obalnih aerodroma – zračnih luka i pristaništa za što veći i bolji prihvat zrakoplova opće namjene kako bi se te zračne luke i pristaništa tretirali kao turistički objekti slično marinama za prihvat malih brodica.

Pomorski promet

U skladu s posebnim propisima, morske luke se dijele na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene (sportske, ribarske, brodogradilišne, nautičke). Luke nautičkog turizma, s obzirom na to da ulaze i u kategoriju turističke namjene površina, u sustavu prostornog uređenja dodatno su regulirane Zakonom o prostornom uređenju i gradnji.

Na području IŽ-a nalazi se ukupno 76 morskih luka, od toga 37 luka otvorenih za javni promet i 39 luka posebne namjene. Prema ukupnom broju luka i stupnju razvijenosti infrastrukture pomorskog prometa IŽ-a najviše je luka na području južne Istre – Općina Medulin (16 luka) i Grad Pula (13 luka) brojčano čine gotovo 40% svih istarskih luka.

Na području IŽ-a danas je razmještenih ukupno 14 luka nautičkog turizma - marina i to 11 marina državnog značaja i 3 županijskog značaja. Većina marina razmješteno je duž zapadne i južne obale istarskog poluotoka, dok je istočna obala u pogledu nautičkog turizma nerazvijena. Prema broju marina, najrazvijeniji gradovi/općine u Županiji su Grad Poreč i Općina Medulin s po 3 marine. Na području IŽ ne postoji niti jedna luka nautičkog turizma – suha marina.

Tablica 94. Planirane luke nautičkog turizma – marine i suhe marine

Red.br.	Naziv luke nautičkog turizma – marina / suha marina	Kategorija	Kriteriji odabira i prostorne karakteristike lokacija planiranih LNT-marina i suhih marina
1.	Savudrija	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
2.	Umag-Kravlji rt (Fijandara)	Marina	Prenamjena postojeće industrijske luke
3.	Novigrad - Antenal	Suha marina	Sanacija devastiranog područja – kamenoloma
4.	Črvar porat II	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
5.	Zelena laguna (Molindrio)	Marina	Unutar postojećeg izdvojenog građevinskog područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene
6.	Rovinj – Luka II (Valdibora)	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
7.	Barbariga – Porto Mariccio	Marina	Unutar planiranog izdvojenog građevinskog područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene
8.	Pula - Monumenti	Suha marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
9.	Pula – Sv. Katarina	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
10.	Muzil	Marina	Prenamjena vojne luke, postojeća infrastruktura
11.	Muzil Fižela	Marina	Prenamjena vojne luke, postojeća infrastruktura
12.	Pula - Bunarina	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
13.	Ližnjan - Kuje	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
14.	Rakalj – Sv. Agneza	Marina	Sanacija devastiranog područja - kamenoloma
15.	Tunarica	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
16.	Plomin	Suha marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a, smanjen kapacitet
17.	Bršica	Suha marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a
18.	Bršica	Marina	Postojeća luka i infrastruktura, unutar istog LP-a

*Napomena: kratica LP označava lučko područje

Izvor: Prostorni plan IŽ-a

Najveća je luka u Županiji Luka Pula. S obzirom na to da se koncepcija razvoja pomorskog gospodarstva Luke Pula u konstelaciji odnosa (Rijeka, Kopar, Trst) nije uspjela razviti u trgovačku luku, novo usmjerenje okrenuto je nautičkom turizmu.

Marina Veruda danas raspolaže sa 630 vezova (380 more + 250 kopno), a popunjenost je 100%; ACI marina u Pulsnoj luci ima kapacitet 298 plovila. ACI Pomer sa svojih 260 vezova (220 more + 40 kopno) predstavlja marinu u sklopu sustava ACI koja je locirana na istočnoj obali Istre u Medulinskom zaljevu i sa svojim okolnim prostorom predstavlja potencijal budućeg razvoja nautičkog turizma. Interes stranih ulagača za nautički turizam iskazan je u Uvali Kuje, koja predstavlja najbližu vezu s otocima te za marinu u Barbarigi.

U Bujštini postoje morske luke javnog prometa u Kanegri, Savudriji, Zambratiji, Bašaniji – Gambocu, Katoru, Stella Marisu, Umagu, Lovrečici, Karigadoru, Dajli, Novigradu i Antenalu. Industrijska specijalna luka na lokaciji tvornice cementa nalazi se u Umagu, a na lokaciji kamenoloma Antenal u Novigradu. Od luka nautičkog turizma izgrađena je marina u Umagu i Novigradu.

Grad Poreč razvijen je kao lučko središte otvoreno i za međunarodnu plovidbu (granični prijelaz). Porečka luka je opća luka koja služi za putnički promet i promet roba. Nautičke marine u Poreštini izgrađene su na sljedećim mjestima: Marina Črvar-Porat u Črvar-Portu, Marina Parentium u uvali Molindrio, u sastavu Zelene Lagune, Marina Poreč u porečkoj luci i Marina Vrsar u vrsarskoj luci.

Posebne, odnosno ribarske luke su: Luka Mirna u Tarskoj uvali, između Novigrada i Vabriga, sidrište ribarica, Luka Poreč u gradu Poreču, sidrište ribarica za potrebe tvornice za preradu riba i luka Vrsar u Vrsaru.

Rovinjska luka sastoji se od sjeverne i južne luke koje služe za putnički promet, a sjeverna luka i kao sidrište (vezovi). Nautičke marine su Marina Rovinj u gradu Rovinju i Marina Valalta na ulazu u Limski kanal.

Na području Labinštine u funkciji je veći broj luka različitih namjena (putnički, turistički, izletnički, trajektni, teretni promet). Na području Labinštine Luke javnog prometa su: Luka Rabac (višenamjenska), Luka Plomin (putničko-ribarska), Luka Raša – Bršica (izvoz drva, kamena, žive stoke) i Luka Brestova (trajektna luka za vezu s otokom Cresom) te luke posebne namjene: Industrijska luka Koromačno (izvozno-uvozna luka za potrebe tvornice cementa) i Industrijska luka Plomin (uvoz ugljena za potrebe termoelektrane).

Prostorni plan IŽ-a mijenjao se i dopunjavao dijelom i radi usklađenja s važećim posebnim propisima iz područja uređenja luka i pomorskog dobra te radi novelacije svojih rješenja i odredaba za planiranje pomorskog prometa odnosno luka. Proteklo razdoblje u pogledu pomorskog prometa, obilježava relativno mala iskorištenost potencijala lučkih kapaciteta i isto tako mala investicijska aktivnost. Uglavnom se radilo na konsolidaciji postojećih lučkih kapaciteta, posebice u lukama posebne namjene – lukama nautičkog turizma. Uočljiv je trend slabijeg razvoja luka posebne namjene – sportskih luka i ribarskih luka te favoriziranje luka otvorenih za javni promet kao fleksibilnijih zakonitih odgovora na zahtjeve lokalnih zajednica za putničkim privezom, komunalnim vezom (često kao zamjena za ribarski i sportski vez) i komercijalnim – nautičkim vezom. Te luke obično imaju i temeljnu obalnu infrastrukturu već izgrađenu, te su lokalna ulaganja znatno manja nego što bi bila kod gradnje novih luka.

U današnjim uvjetima gravitacijsko područje istarskih luka (kao teretnih tako i putničkih) svodi se na usko zaleđe, pa je prometna funkcija istarskih luka tek regionalnog značaja. Procjene budućih prometnih tokova upućuju na očekivanja porasta pomorskog prometa osobito na sjevernojadranskom prometnom pravcu i to prvenstveno zbog prekapacitiranosti sjevernoeuropskih luka. S jedne strane ta prekapacitiranost, a s druge sve veće količine tereta koji se prevozi morem, dat će veći značaj sjevernojadranskom prometnom pravcu.

Dvije najznačajnije istarske teretne luke (Pula i Bršica) nisu adekvatno opremljene infrastrukturom i opremom i nemaju dovoljno uređen prostor za manipulaciju teretom. U domeni prijevoza putnika vrlo je izražen potencijal luka Umag, Novigrad, Poreč, Vrsar, Rovinj, Rabac i Plomin, kojima treba pridodati Pulu uz uvjet sanacije lukobrana. Potencijal svih tih luka znatno je veći u usporedbi s prometom putnika koji ostvaruju, no potrebno je i daljnje poboljšanje prihvatnih sadržaja i prilagođavanje novim rastućim zahtjevima. U domeni nautike procjenjuje se daleko veća potražnja za uređenim lučkim sadržajima od postojećih, kako po broju vezova, tako i po razini usluga za potrebe nautičara u koje se moraju uključiti kvalitetne brodograđevne i servisne radionice za održavanje plovila.

Strategijom pomorskog razvitka i integralne pomorske politike RH za razdoblje 2014.–2020.godine i Strategijom razvoja nautičkog turizma RH za razdoblje 2009.–2019. određeni su sljedeći ciljevi razvoja pomorskog prometa IŽ-a do 2020. godine:

- stimulativnim mjerama i politikom ulaganja podići razinu kvalitete brodarstva te osigurati njegovu dugoročnu konkurentnost s nužnim povećanjem brodarske flote i ukupnog udjela pomorskog prometa naspram drugih oblika prometa u IŽ-u

- unaprjeđenje i redefinicija sustava obalnog linijskog i putničkog prijevoza IŽ-a te njegovo povezivanje s drugim oblicima prometa (hidroavionska pristaništa, integralni i kontejnerski promet) uz povećanje dostupnosti usluga i kvalitete
- specijalizacija luka i samoodrživost lučkog sustava IŽ-a: omogućiti razvoj lučke infrastrukture u funkciji obalnog linijskog, putničkog i ro-ro prometa prvenstveno kroz razvoj infrastrukture županijskih luka; uspostaviti i jačati integralno upravljanje lučkim sustavom radi povećanja njegove učinkovitosti
- revitalizacija postojećih i gradnja novih lučkih kapaciteta na području IŽ: proširivanje lučkih područja te akvatorija za potrebe sidrenja; povećanje komunalnih dijelova luka te izgradnja novih; osiguranje kapaciteta i standarda iskrcajnih mjesta za ribarsku flotu; u funkciji gospodarskog razvoja staviti u funkciju neiskorištene i napuštene bivše industrijske, vojne i slične građevine te otvoriti servisne centre za popravak i opremanje plovnih objekata
- u skladu s osnovnim načelima održivog razvoja valorizirati, afirmirati i osigurati prepoznatljivost IŽ-a kao jedne od najznačajnijih i najatraktivnijih nautičkih destinacija na Mediteranu
- povećati razinu sigurnosti plovidbe, ljudskih života i imovine te sigurnosne zaštite pomorskih brodova i luka
- provoditi i poticati odgovornu zaštitu morskog okoliša IŽ-a poduzimanjem mjera sprečavanja onečišćenja mora i zraka s brodova i drugih izvora onečišćenja u pomorskom prometu u skladu s osnovnim načelima održivog razvoja.

Željeznički promet

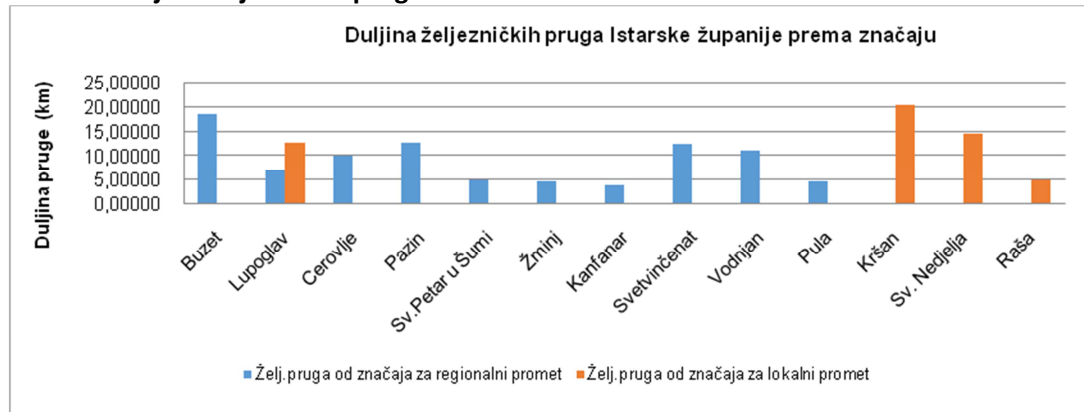
Pruge pod upravom Hrvatskih željeznica na prostoru IŽ-a (vidi sliku 29 imaju ukupnu dužinu 152,5 km uključujući i 2,7 km industrijskih kolosijeka.

Slika 29. Željezničke pruge u Istarskoj županiji

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Istarske županije 2007.–2012.

Slika 30. Duljina željezničkih pruga

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije (u izradi)

Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti i stoga nerentabilan. Stanje infrastrukture željezničkog prometa na području IŽ-a je ispod zadovoljavajuće razine i gubi svoju gospodarsku funkciju. Istarska pruga nije povezana s ostalom željezničkom mrežom Hrvatske (osim obilazno preko Slovenije). Stoga nije moguća valorizacija Istre za značajnije prirodne lokacije s jedne strane, a s druge strane ona je slabo upotrijebljena i za putnički promet jer ne prolazi područjem najjače koncentracije stanovništva i turističkih kapaciteta uz zapadnu obalu Istre. U tim uvjetima željeznička infrastruktura Istre gubi svoju gospodarsku važnost.

Izgradnja predviđenog tunela kroz Ćićariju (varijantno rješenje Ćićarija) u sklopu planirane pruge visoke učinkovitosti Trst/Kopar – Lupoglav – Rijeka – Josipdol (Karlovac) – Zagreb/Split – Dubrovnik te izravno željezničko povezivanje Pule s Rijekom, a time posredno i sa Zagrebom i Europom, povećali bi gospodarsko značenje postojeće željezničke mreže u Istarskoj županiji.

Potrebno je sačuvati rezervat postojeće željezničke infrastrukture i osigurati priključak Grada Rovinja na mrežu državne željeznice. Opravdanje za reafirmaciju željezničkog prometa su potrebe turističkih djelatnosti te u funkciji prigradskog prometa na razvojnoj osnovi: Rovinj-Rovinjско selo-Kanfanar (Žminj). Željeznička pruga kroz područje Labinštine, koja se kod Lupoglava odvaja od pruge Divača – Pula te ide do industrijsko-teretne luke Bršica, treba se modernizirati, a probijanjem željezničkog tunela kroz Ćićariju (varijantno rješenje Ćićarija) i direktno uključiti u željezničku mrežu Republike Hrvatske. Time bi bili stvoreni osnovni preduvjeti za uvođenje i razvijanje kombiniranog/integralnog prometa čime bi se efikasnije iskoristio potencijal Luke Raša (terminali Bršica, Štalije) kao budućeg robno-transportnog središta od iznimnog značaja za RH, odnosno Istarsku županiju. Osim značajnije teretne funkcije, pruga bi mogla preuzeti i određeni putnički promet. Za nove velike industrijske zone po potrebi će trebati izgraditi posebne industrijske kolosijেকে. Grad Pula kao najveće gradsko središte i luka na području županije posjeduje veliki broj neiskorištenih industrijskih kolosijekova čime bi se, uslijed spajanja istarskih pruga s ostatkom Hrvatske te očekivanim porastom prometa, buduća aktualna potreba razdvajanja putničkog i teretnog prometa, učinkovito i ekonomski opravdano mogla zadovoljiti.

Javni putnički prijevoz

Osnovni je oblik javnog prometa na području IŽ-a autobusni promet. Razina pokrivenosti linijama autobusnog prometa i učestalost dnevnih polazaka zadovoljavaju. Kao mogući ograničavajući čimbenici izdvajaju se nedovoljni prostorni kapaciteti pojedinih autobusnih kolodvora i loša opremljenost pratećih objekata, a daljnja poboljšanja treba postići modernizacijom lokalne cestovne mreže radi atraktivnosti, brzine i sigurnosti, te modernizacijom vozničkih parkova prijevoznih organizacija.

Tablica 95. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Cestovna mreža ne zadovoljava sigurnosne i tehničke uvjete. • Nepostojanje obilaznica oko mnogih naselja. • Nedostatna financijska sredstva za ostvarenje planiranih projekata izgradnje cestovne infrastrukture. • Nedostatak i neorganiziranost parkirališta i parkirališnih kuća u većim gradovima i turističkim središtima. • Nestanak željezničkog prometa. • Nedostatno korištenje pomorskog prometa. • Neodgovarajuća mreža javnog prijevoza. • Preopterećenost lokalnih cesta i s time povezano zagušivanje prometa te posljedično smanjena kvaliteta života. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izgraditi puni profil autoceste Istarski ipsilon. • Izgraditi sustav parkirališta i parkirnih kuća u gradskim središtima. • Izgraditi obilaznice oko gradova i turističkih središta. • Donijeti dugoročni razvojni plan unapređenja željezničke mreže i povezati je s nacionalnom i europskom željezničkom mrežom. • Sanirati dotrajale lučke objekte i izgraditi nove (lukobrani, operativne obale, prometnice). • Modernizirati pomorske luke radi povećanja kapaciteta i sigurnosti prijevoza putnika i tereta. • Razviti zračni promet, posebice u pogledu izgradnje dodatnih pratećih objekata u zračnim lukama vezanim uz razvoj turizma. • Revitalizirati infrastrukturu bivšeg vojnog aerodroma s ciljem obrazovanja i gospodarskog razvoja (sanacija piste, trening akademija za pilote, izgradnja terminala za teretni zračni promet, izgradnja terminala za servis zrakoplova). • Razviti širokopojasnu infrastrukturu radi lakšeg pristupa internetu za sve građane u županiji.

Elektronička komunikacijska infrastruktura

Dostignuti stupanj razvoja telefonske mreže IŽ-a može se ocijeniti vrlo dobrim. To potvrđuje gustoća pretplatnika u nepokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži od 48,59%, koja je znatno veća od prosječne gustoće u Hrvatskoj koja iznosi 41,92% i prosječne gustoće u Europskoj uniji (EU-27), koja iznosi 41,29%. U pokretnoj komunikacijskoj mreži gustoća korisnika u Istarskoj županiji procjenjuje se na 150% što je više od nacionalnog prosjeka (136%) i prosjeka EU-27 (119%).

Planiranje i razvoj pristupa širokopojasnom internetu na lokalnoj i regionalnoj razini provode se u skladu s Digitalnom agendom za Europu 2014.–2020. i Strategijom razvoja širokopojasnog pristupa u RH 2012.–2015. odnosno Okvirnim nacionalnom programom za razvoj širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja. U 2011. godini IŽ je imala iznadprosječnu zastupljenost širokopojasnih priključaka u Republici Hrvatskoj sa 22,60% (prosjeak RH bio je 19,52%), no još uvijek ispod prosjeka Europske unije (EU 27) od 26,60%. Prema podacima HAKOM-a te uzimajući u obzir posljednji popis stanovništva iz 2011. godine, ukupan je broj širokopojasnih priključaka u Istarskoj županiji 52.139. Penetracija širokopojasnog interneta je 70%, a prosječna izgrađenost DTK-a 36%.

U području elektroničkih komunikacija u IŽ-u je postignut relativno visok stupanj razvijenosti koji prati europske trendove. Broj korisnika pokretne elektroničke komunikacijske mreže stalno raste i već je iznad prosjeka EU-a. Pokretna elektronička komunikacijska mreža zadovoljava potrebnu pokrivenost teritorija radijskim signalom, ali konfiguracija terena uvjetuje jačinu signala. Baznim (radijskim) postajama pokriveno je 100% teritorija IŽ-a i one imaju dovoljne kapacitete i u vrijeme najvećeg opterećenja (na vrhuncu turističke sezone). U segmentu elektroničkih komunikacija događa se stalna modernizacija odnosno ponuda novih tehnologija i usluga koje prate svjetske trendove,

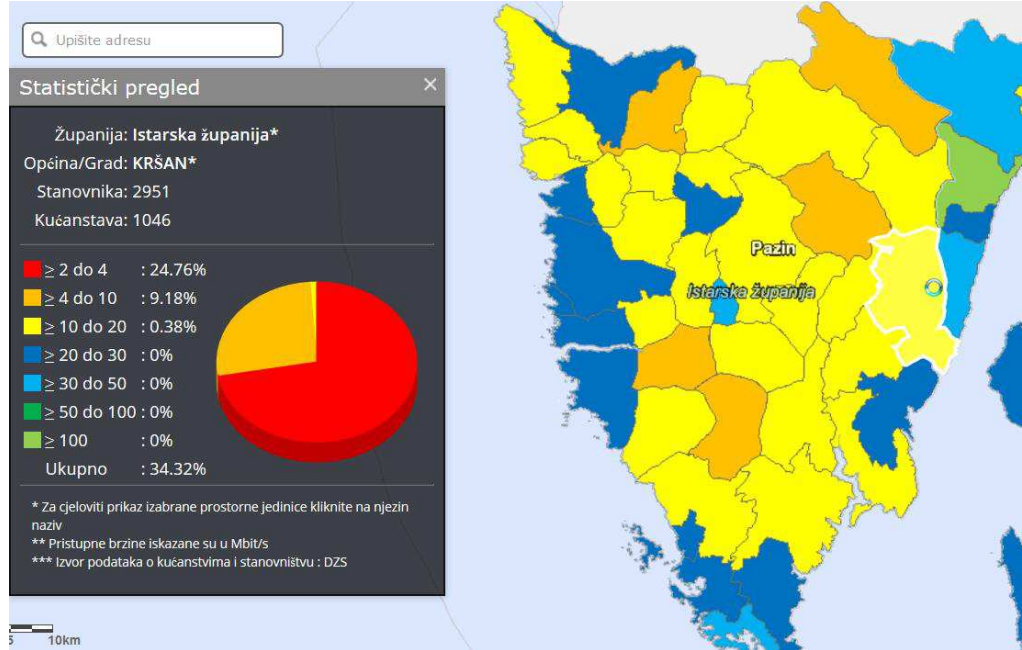
stoga gradnju, održavanje, razvoj i korištenje građevina elektroničke pokretne komunikacije treba planirati u skladu s tim potrebama.

Tablica 96. Telekomunikacijski pokazatelji

JLS	HALO	ADSL	IPTV	DTH	ULL	Bitstream	CPS/WRL
Bale	322	189	98	18	0	43	51
Barban	869	367	136	47	0	130	134
Brtonigla	604	345	112	35	169	49	62
Buje	1329	780	369	52	516	165	214
Buzet	1.281	569	291	87	573	101	197
Cerovlje	410	202	56	40	0	49	109
Fažana	1134	700	460	60	0	170	191
Funtana – Fontane	324	205	92	10	0	32	36
Gračišće	335	171	55	15	7	52	60
Grožnjan	235	140	45	5	0	21	31
Kanfanar	474	215	98	38	0	49	69
Karolja	334	204	100	19	0	53	65
Kaštelir-Labinci	446	269	160	35	0	47	58
Kršan	1047	585	244	37	6	130	221
Labin	2.568	2038	992	89	868	341	528
Lanišće	186	35	21	6	0	5	33
Ližnjan	1167	713	421	37	0	172	173
Lupoglav	320	140	67	14	0	17	48
Marčana	1375	700	351	50	0	134	211
Medulin	2655	1727	931	94	31	315	344
Motovun	287	175	68	17	0	40	55
Novigrad	1313	843	448	35	401	104	107
Oprtalj	383	190	55	24	0	40	49
Pazin	2362	1267	507	94	594	254	328
Pićan	406	233	85	11	0	46	82
Poreč	5.992	3716	1941	358	915	438	486
Pula	13.441	7234	4129	351	9026	808	1.231
Raša	1081	559	282	49	0	103	171
Rovinj	4833	3034	1497	176	721	371	470
Sveta Nedjelja	828	436	176	39	170	64	117
Sveti Lovreč	514	296	128	45	0	42	49
Sveti Petar u šumi	278	167	92	13	0	63	63
Svetvinčenat	827	368	130	56	0	89	106
Tar	484	315	159	26	0	47	79
Tinjan	530	305	98	45	0	44	88
Umag	4306	2.539	1258	137	998	374	446
Višnjan	828	477	209	73	0	86	94
Vižinada	333	180	69	26	0	42	71
Vodnjan	1859	1111	661	78	5	215	296
Vrsar	660	452	291	26	0	46	69
Žminj	819	421	145	49	195	70	69
Ukupno	60.797	34.612	17.527	2.516	15.195	5.461	7.361

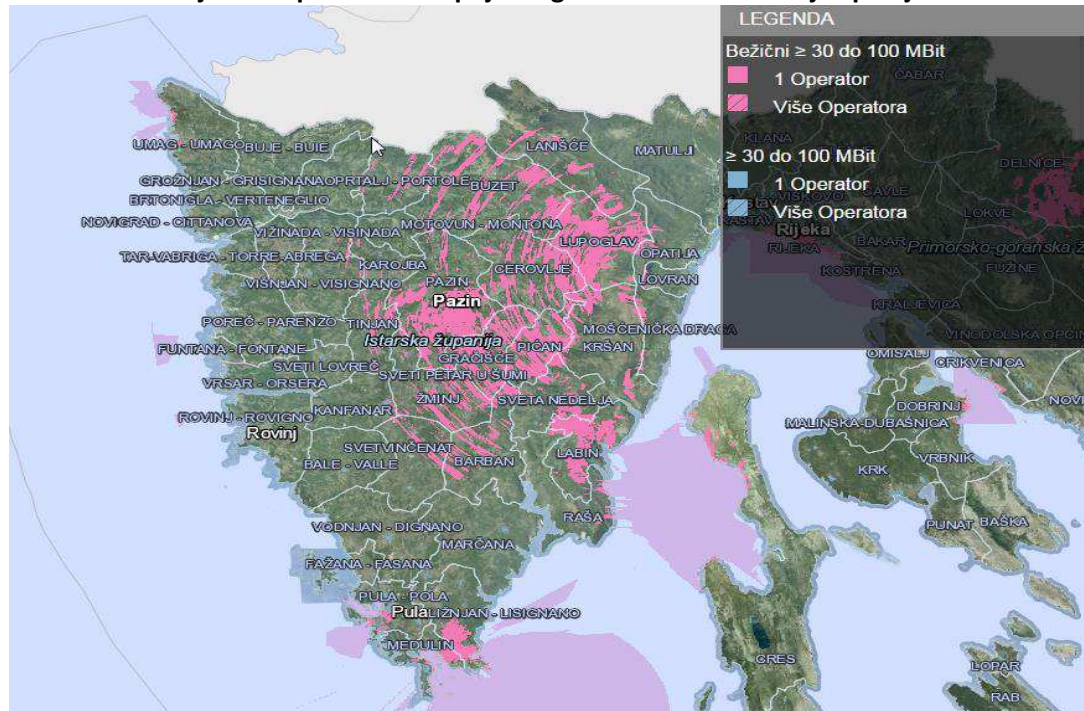
Izvor: HAKOM

Slika 31. Prikaz korištenja brzina širokopojasnog interneta u Istarskoj županiji

Izvor: HAKOM

Slika 32. Područja dostupnosti širokopojasnog interneta u Istarskoj županiji

Izvor: HAKOM

Tablica 97. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
KOMUNALNA INFRASTRUKTURA: vodoopskrbni i kanalizacijski sustavi	
<ul style="list-style-type: none"> Ne postoji sustav odvodnje otpadnih voda za oko 50% kućanstava na području IŽ-a. Nedovoljno razvijen sustav odvodnje i pročišćavanja industrijskih otpadnih voda. 	<ul style="list-style-type: none"> Unaprijediti sustav javne vodoopskrbe. Povećati postotak uključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje. Rekonstruirati i izgraditi kanalizacijsku mrežu i

<ul style="list-style-type: none"> • Neodgovarajući sustav pročišćavanja otpadnih voda. • Dotrajala transportna i distribucijska mreža vodovoda. 	<p>izgraditi uređaje s većim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda posebno sa stanovišta zaštite vode za piće.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objediniti vodoopskrbne sustave na području IŽ-a sukladno odredbama Prostornog plana Istarske županije. • Dovršiti izgradnju vodoopskrbnog sustava na području Županije. • Obnoviti dotrajale građevine u sustavu vodoopskrbne mreže.
--	---

4. INSTITUCIONALNI KONTEKST

4.1. Institucionalni kapaciteti

Razvojem na području IŽ-a prvenstveno se bave upravna tijela jedinica lokalne samouprave, 10 gradova i 31 općine, preko kojih se oblikuje i provodi razvojna politika. Ovome treba pribrojiti i više drugih institucija koje su angažirane u oblikovanju i provedbi županijskog razvoja, uključujući razvojne agencije (Istarsku razvojnu agenciju – IDA-e, Agenciju za ruralni razvoj Istre – AZRRI, Istarsku razvojnu turističku agenciju – IRTA i Istarsku regionalnu energetska agenciju – IRENA), Hrvatsku gospodarsku komoru i Hrvatsku obrtničku komoru, turističke zajednice, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, poduzetničke potporne institucije, organizacije civilnog sektora i druge.

Upravna tijela IŽ-a su upravni odjeli i službe županije koji su ustrojeni za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga županije, kao i za obavljanje poslova državne uprave prenesenih na županiju. Njihovo ustrojstvo uređuje se općim aktom u skladu sa zakonom i statutom.

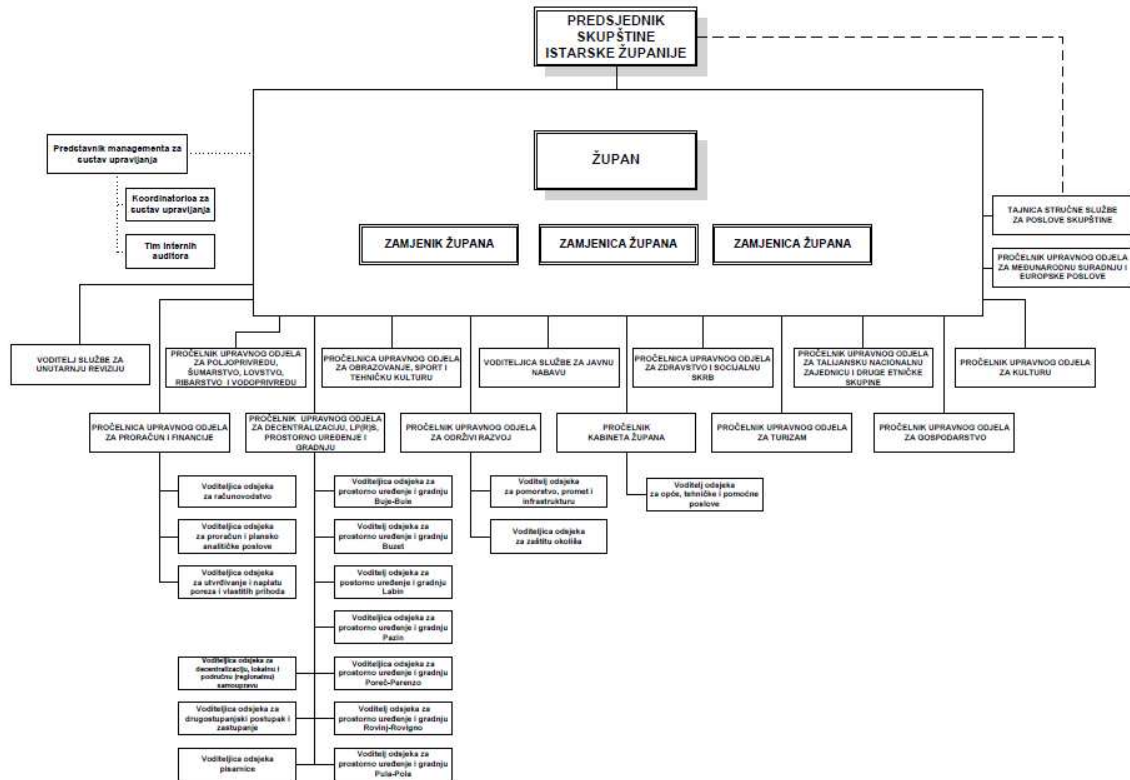
Upravna tijela IŽ su:

- Stručna služba Skupštine
- Služba za unutarnju reviziju
- Služba za javnu nabavu
- Kabinet župana
- Upravni odjel za održivi razvoj
- Upravni odjel za obrazovanje, sport i tehničku kulturu
- Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
- Upravni odjel za proračun i financije
- Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu
- Upravni odjel za turizam
- Upravni odjel za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine
- Upravni odjel za decentralizaciju, lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, prostorno uređenje i gradnju
- Upravni odjel za kulturu
- Upravni odjel za gospodarstvo
- Upravni odjel za međunarodnu suradnju i europske poslove

U IŽ-u je zaposleno 180 službenika i 3 dužnosnika (na dan 30. lipnja 2015.).

Broj zaposlenih u javnoj upravi u IŽ-u u odnosu na ukupan broj zaposlenih u IŽ-u (nije) se značajnije mijenjao i iznosi 1,60%.

Slika 33. Shema ovlaštenja odgovornosti u upravi Istarske županije

Jedinice lokalne samouprave i IŽ imaju ukupno 1250 zaposlenih, a još je 2045 zaposlenih kod korisnika proračuna.

U jedincima lokalne samouprave ukupno je 1070 zaposlenika. Najviše je zaposlenih u Gradu Poreču – 263, a najmanje u Gradu Bujama – 19. U 31 općini zaposleno je 257 zaposlenika.

Suradnja IŽ-a i JLS-ova odvija se putem redovnih sastanaka. IŽ nastoji proširiti suradnju s njima objedinjavanjem i ujednačivanjem interesa općina i gradova te njihovim zastupanjem na državnoj i međunarodnoj razini.

4.2. Financijski kapaciteti

Za provedbu razvojnih projekata utvrđenih mjerama i ciljevima županijske razvojne strategije bitna je analiza strukture prihoda i rashoda na razini Županije i jedinica lokalne samouprave. Ona pokazuje kakve su mogućnosti sudjelovanja u financiranju razvojnih projekata iz vlastitih i ostalih izvora.

Osim toga, bitno je povezivanje strateškog i proračunskog planiranja za ostvarivanje utvrđenih razvojnih ciljeva. To znači da odluke o proračunskim alokacijama trebaju biti transparentno povezane sa strateškim ciljevima i prioritetima razvoja.

U sljedećoj tablici dan pregled dinamike i osnovne strukture prihoda i rashoda za IŽ protekle 3 godine.

Tablica 98. Proračun Istarske županije 2012.–2014, najvažnije stavke (u kn)

	2012.	2013.	2014.
PRIHODI	261.939.093,15	304.445.077,88	304.651.008,18
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	1.171.520,00	973.032,48	200.000,00
RASHODI	228.322.001,13	262.781.251,37	249.535.726,66
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	28.824.723,54	48.785.214,99	39.371.311,19
RAZLIKA – VIŠAK / MANJAK	5.963.888,48	-6.148.356,00	15.943.970,33
PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	46.024.000,00	46.391.812,00	93.685.813,00
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	52.553.275,33	39.618.533,64	96.092.962,15
NETO ZADUŽIVANJE / FINANCIRANJE	-6.529.275,33	6.773.278,36	- 2.407.149,15

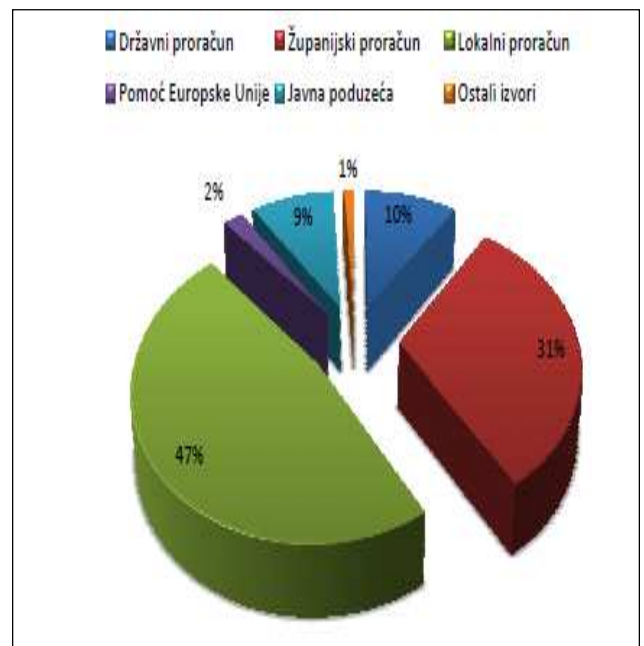
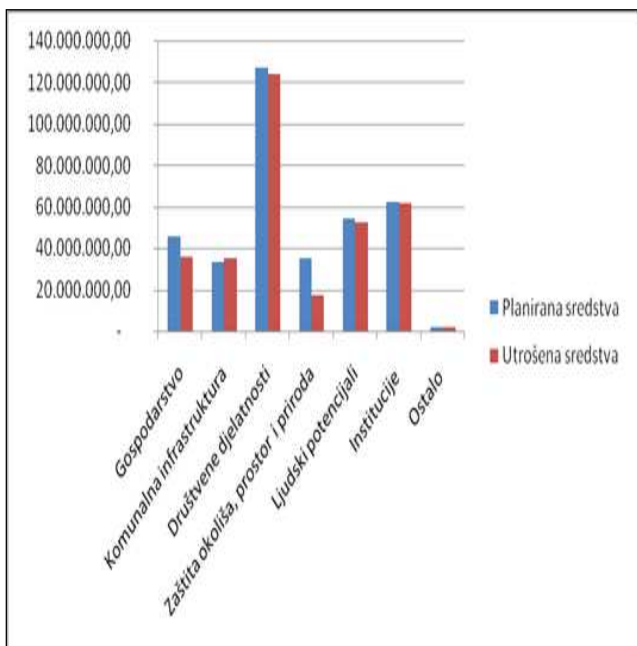
Izvor: Istarska županija, 2015.

Za financiranje razvojnih rashoda u proračunima općina, gradova i županija izdvaja se prosječno između 5 i 40 % ukupnih rashoda. To je nedovoljno za financiranje različitih razvojnih projekata nužnih za lokalni razvoj te stoga postoji potreba za zaduživanjem lokalnih jedinica.

U proračunima svih lokalnih jedinica, udio rashoda za razvojne projekte posljednjih 10 godina ne pokazuje kontinuitet.

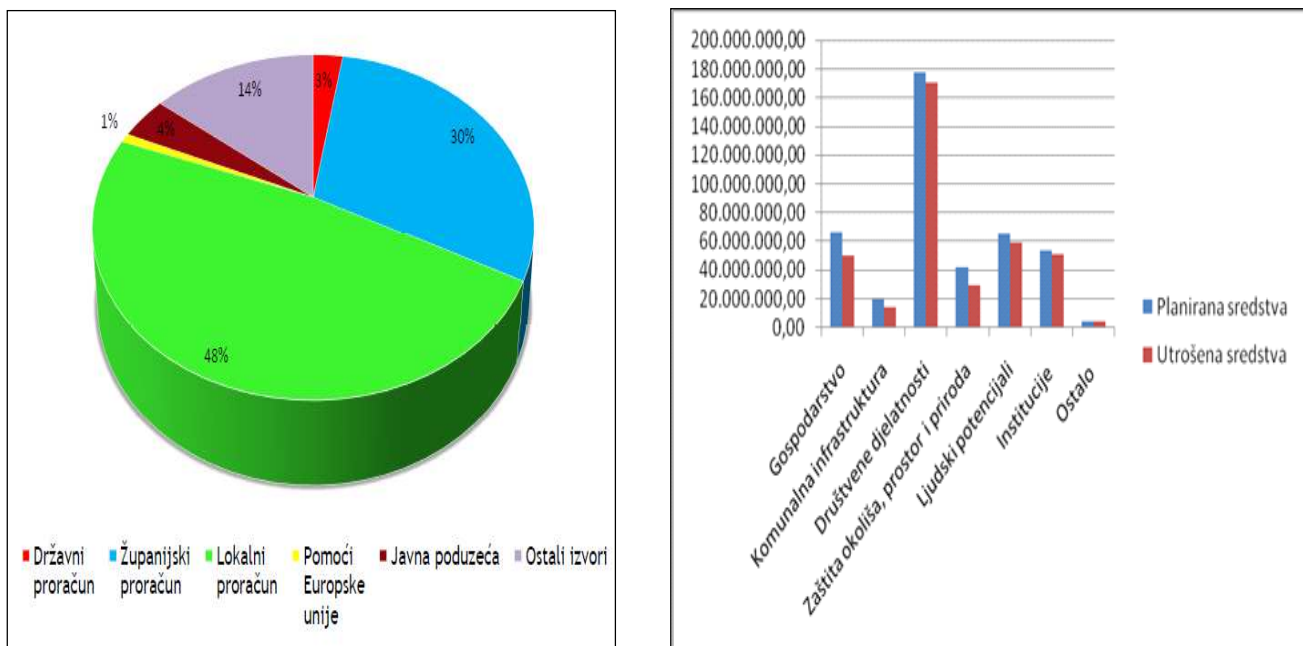
Financijski potencijal za financiranje razvojnih projekata i programa važan je posebice kada su u pitanju lokalni i županijski proračuni, budući da isti imaju najveći udio u izvorima financiranja ukupnih troškova provedbe razvojnih projekata u IŽ-u. Njihov udio je iznosio 78% ukupnih troškova provedbe razvojnih projekata, prema Izvješću o provedbi razvojne strategije IŽ-a 2011.–2012. Potom slijede ostali izvori s udjelom od 1-14%, javna poduzeća (4-9%), državni proračun (3-10%) te pomoći EU-a s udjelom od 1-2%.

Slika 34. Planirana i utrošena sredstva u 2011. godini u Istarskoj županiji prema područjima razvoja i ostvareni izvori sredstava

Izvor: IDA

Slika 35. Planirana i utrošena sredstva u 2012. godini u Istarskoj županiji prema područjima razvoja i ostvareni izvori sredstava

Izvor: IDA, 2012.

Za ocjenu mogućnosti budućih ulaganja u razvojne projekte i provedbu razvojne strategije IŽ-a važno je sagledati potencijalne izvore u županijskom proračunu. Projekcije proračuna za IŽ ukazuju na očekivanja porasta prihoda u 2016. i 2017., a time i na moguće povećanje financiranja razvojnih projekata i njihovo sufinanciranje iz drugih izvora.

Tablica 99. Projekcija proračuna do 2017. za Istarsku županiju

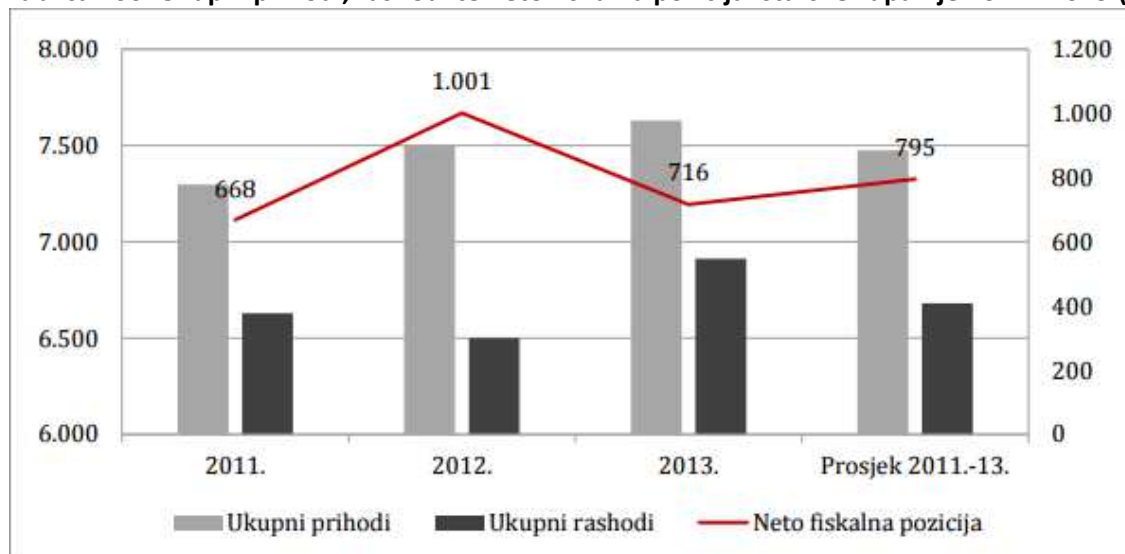
Prihodi i primici	2015	2016	2017
Ukupni prihodi	302.206.894,37	341.090.000,00	352.475.000,00
Višak prethodnih godina	830.000,00	830.000,00	830.000,00
Primici od financijske imovine i zaduživanja	86.973.105,63	10.280.000,00	9.695.000,00
Ukupno raspoloživa sredstva	390.300.000,00	352.600.000,00	363.500.000,00
Ukupni rashodi	291.719.394,37	312.813.350,00	340.750.350,00
Izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova	98.580.605,63	39.786.650,00	22.749.650,00
Ukupno raspoređena sredstva	390.300.000,00	352.600.000,00	363.500.000,00

Izvor: Proračun Istarske županije za 2015. godinu

Pri razmatranju financiranja razvojnih projekata, posebno kad je riječ o udjelu iz županijskog proračuna, treba imati na umu da je IŽ jedna od svega četiri županija od 21, koje su u razdoblju 2011.–13. zabilježile pozitivnu neto fiskalnu poziciju.

Očekivano, najbolju prosječnu godišnju neto fiskalnu poziciju ima Grad Zagreb (13,7 mlrd. kuna), te Istarska (795 mil. kuna), Primorsko-goranska (731 mil. kuna) i Zagrebačka županija (134 mil. kuna). Ostale županije bilježe negativne neto fiskalne pozicije od čega najslabiju ima Vukovarsko-srijemska (1,69 mlrd. kuna) i Osječko-baranjska županija (1,67 mlrd. kuna).

Tablica 100. Ukupni prihodi, rashodi te neto fiskalna pozicija Istarske županije 2011.–2013.(u kn)

Izvor: Institut za javne financije, Zagreb

Slika 36. Karta neto fiskalnih pozicija po stanovniku, prosjek razdoblja 2011.–2013. (u kn)

Izvor: Institut za javne financije, Zagreb

Tablica 101. Razvojni problemi i potrebe

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatno smanjivanje materijalnih troškova rada administracije, održavanja zgrada i povećanje funkcionalnosti radnih prostora za predstavničko tijelo i javnu administraciju. • Uređenje zgrade Mirna u Pazinu za predstavničko tijelo, Admiraliteta u Puli za javnu administraciju i Spomen doma sjedinjenja i slobode u Pazinu za društvene i političke aktivnosti). • Nedovoljno povećanje učinkovitosti javne uprave, nedovoljna integracija mladih (uslijed mjera štednje i zabrane zapošljavanja), posljedično nedovoljna educiranost i osposobljenost mladih za uključivanje u poslovne procese i u donošenje odluka u lokalnoj samoupravi. • Nedovoljna uključenost građana i ključnih dionika (jedinica lokalne samouprave, znanstvenih institucija, udruga poslodavaca, sindikata, političkih stranaka, civilnog sektora i drugih ciljanih skupina) u proces donošenja odluka. • Smanjenje rizika od korupcije. • Nedovoljna informiranost građana o ključnim politikama, reformama i sl. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganja u javne zgrade, osobito u pametno upravljanje energijom, te podupiranje energetske učinkovitosti. • Ulaganje u zgradu Mirna za potrebe predstavničkog tijela uključujući i infrastrukturu za održavanje višezjezičnosti, u svim zgradama uključujući i infrastrukturu za pristup osoba s invaliditetom. • Razvijanje koncepta pametne administracije, ulaganje u institucionalne kapacitete i učinkovitost javne uprave i javnih usluga s naglaskom na reformama za bolju regulativu, dobro upravljanje, zapošljavanje i uključivanje mladih, stručno osposobljavanje i edukaciju. • Izgradnja kapaciteta dionika u provedbi sektorskih politika, podupiranje reformskih procesa decentralizacije, paktova za mobilizaciju reformi, potpore stručnjaka razvojnim timovima, reforme upravljanja trgovačkim društvima i ustanovama u javnom sektoru, prenošenje znanja, razmjene iskustava i sl. • Jačanje transparentnosti, odgovornosti i mjerljivosti rezultata rada. • Izgradnja kapaciteta dionika u informiranju građana o reformskim potrebama i procesima u medijima, na okruglim stolovima, prezentacijama i sl. • Jačanje aplikacija informacijskih i komunikacijskih tehnologija za e-upravu, e-učenje, e-uključenost. • Izgradnja kapaciteta i potpore dionicima u središnjoj i sjevernoj Istri u provedbi zapošljavanja, održavanje lokalnih inicijativa za zapošljavanje, održavanje inicijativa za revitalizaciju urbanih područja, ulaganje u infrastrukturu, osnaživanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave, promocija i održavanje društvenog poduzetništva, poticanje stvaranja novih poduzeća, osnivanje zaštitne radionice i dr. • Potpore programima na poboljšanju zapošljivosti teško zapošljivih skupina na preventivnim aktivnostima u svrhu zaštite ekosustava od utjecaja klimatskih promjena i posljedica elementarnih nepogoda. • Potpore ključnim dionicima koji unapređuju položaj podzastupljenog spola (povjerenstvima za ravnopravnost spolova, sigurnim kućama, obiteljskim centrima, kao osnivanje centra za žene i mlade u ruralnom prostoru i njihovim programima).

4.3. Međuregionalna i međunarodna suradnja

Istarska županija ubraja se u hrvatske županije s najrazvijenijom međunarodnom suradnjom (međuregionalnom, bilateralnom, multilateralnom i prekograničnom) te brojnim aktivnostima u procesu EU integracija, putem kojih su stečena znanja i iskustva u regionalnom razvoju te stvoreni preduvjeti za kvalitetnu pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz EU-a i drugih međunarodnih fondova. Politička suradnja za cilj ima poticanje gospodarske, kulturne, znanstvene i drugih oblika suradnje.

Bilateralna suradnja – Sporazumi o suradnji s drugim regijama koji uključuju suradnju u različitim područjima, sklopljeni su sa sljedećim regijama: Toscana (Italija, 6. 10. 1994.), Veneto (Italija, Izjava o nakani 21. 10. 1995., Protokol o razumijevanju 8. 2. 2013.), Friuli Venezia Giulia (Italija, 22. 2. 1999., obnovljen 2011.), Somogy (Mađarska, 29. 4. 1998.), Koruška (Austrija, Pismo namjere 21. 4. 1998., Pismo namjere II 26. 8. 1999), Hargita (Rumunjska, 10. 5. 2000.), Vojvodina (Srbija, 2006.), Zeničko-dobojski kanton (Bosna i Hercegovina, 2004.), Yunnan (Kina, 2004.), Trenčín (Slovačka, 2006.), Zheijang (Kina, 2006.), Sarajevski kanton (Bosna i Hercegovina, 2008.), Champagne-Ardenne (Francuska, 29. 4. 2009.), Puglia (Italija, 2009.), Emilia–Romagna (Italija, 2011.), Malopolska (Poljska, 2013.), Konstanz (Njemačka, 14. 4. 2015.). Osim ovih regija, Istarska županija kroz EU projekte ili u sklopu rada međunarodnih organizacija uspješno surađuje s brojnim drugim regijama (Molise, Abruzzo, Marche, Toskana, Hercegovačko-neretvanski kanton, hrvatske županije posebice u sklopu Jadranske Hrvatske i dr.).

Međunarodne organizacije – Istarska županija je članica te njezini predstavnici surađuju s brojnim međunarodnim organizacijama, inicijativama i mrežama. Među najvažnijima zasigurno su Skupština europskih regija (Assembly of European Regions – AER), najveća nezavisna mreža regionalnih vlasti u široj Europi koja okuplja 35 zemalja uz 15 međuregionalnih organizacija, u kojoj je Istarska županija članica od 1994., zatim Institut regija Europe (Institute of the Regions of Europe – IRE) sa sjedištem u Salzburgu gdje je Istarska županija bila jedan od osnivača 2005. godine, te Jadransko jonska euroregija (Adriatic-Ionian Euroregion – AIE), organizacija osnovana u Puli 2006., čiji je predsjednik do 2011. bio bivši župan Istarske županije Ivan Jakovčić.

Veliku važnost za Istarsku županiju također imaju Savez Alpe-Jadran (Alps-Adriatic Alliance), Europska asocijacija lokalne demokracije (European Association for Local Democracy – ALDA), Skupština europskih vinskih regija (Assembly of European Wine Regions – AREV), Mreža mediteranskih modelnih šuma (Mediterranean Model Forest Network – MMFN), Mreža europskih regija za konkurentan i održivi turizam (Network of European Region for a Sustainable and Competitive Tourism – NECSTouR), te R20 – Regije za klimatsko djelovanje (R20 – Regions of Climate action). Istarska županija suradnju ostvaruje i s Kongresom regionalnih i lokalnih vlasti Vijeća Europe i Odborom regija Europske unije. Istarska županija pridruženi je član u Europskoj udruzi regija za izvorne proizvode (Association of European Regions for Products of Origin – AREPO) te u mreži Europske regije za inovacije u poljoprivredi, prehrani i šumarstvu (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry – ERIAFF).

EU projekti - Istarska županija, odnosno, različiti subjekti iz javnog, gospodarskog ili civilnog sektora sudjelovali su do sada u više od 360 projekata financiranih iz raznih EU programa ili drugih međunarodnih izvora. Ukupna vrijednost realiziranih projekata za partnere iz Istarske županije iznosi oko 117 milijuna eura. Dosadašnja iskustva sudjelovanja u takvim programima i projektima, uz realizaciju konkretnih projektnih ciljeva, ostvarenom direktnom ili indirektnom financijskom koristi, temelj su znanja neophodnog za apsorpciju sredstava strukturnih fondova i kohezijskog fonda EU, koji su hrvatskoj postali dostupni nakon ulaska u EU. Informacije o svim projektima dostupne su u informatičkoj Bazi projekata (www.istra-europa.eu). Najviše je projekata realizirano u području održivog razvoja, zaštite okoliša, ruralnog razvoja, poticanja malog i srednjeg poduzetništva, turizma, kulture i civilnog društva.

EU programi – Najvažniji programi u kojima su do sada sudjelovali partneri iz Istarske županije su: INTERREG inicijative, Programi temeljem Zakona 84 Republike Italije, Programi temeljem bilateralne suradnje s drugim regijama EU-a, CARDS, Pretpristupni fondovi (ISPA, Phare, SAPARD), IPA Instrument pretpristupne pomoći, Programi Zajednice i drugi. U procesu korištenja EU programa koordinirano djeluju svi upravni odjeli Istarske županije kao i županijske razvojne agencije: IDA – Istarska razvojna agencija, IRENA – Istarska regionalna energetska agencija, AZRRI – Agencija za ruralni razvoj Istre i IKA – Istarska kulturna agencija; te druge institucije kojima je osnivač Istarska županija.

Ured Istarske županije u Bruxellesu – Istarska je županija u lipnju 2005. otvorila regionalno predstavništvo u političkom i administrativnom sjedištu Europske unije. Ured u Bruxellesu je otvoren u suradnji s Autonomnom regijom Friuli Venezia Giulia. Ured pruža podršku pri pronalasku međunarodnih partnera za projekte istarskih subjekata, informira o mogućnostima uključivanja istarskih subjekata u međunarodne organizacije i mreže, sudjeluje u aktivnostima europskih institucija i međunarodnih organizacija te sudjeluje u predstavljanju istarskog turizma, kulture i gospodarstva. Također, surađuje s predstavništvima raznih hrvatskih institucija u Bruxellesu, daje potporu delegacijama iz Istre u suradnji s tijelima EU i pomaže im u drugim aktivnostima koje održavaju u Bruxellesu. Redovito sudjeluje u manifestaciji „Open Days“ i drugim manifestacijama, pruža uslugu stažiranja mladima iz Istarske županije te održava odnose s istarskim iseljenicima u Belgiji.

Informiranje o EU-u – Istarska županija redovito informira istarsku javnost o bitnim pitanjima vezanih za Europsku uniju (dostupni EU programi i natječaji, aktivnosti Istarske županije, informacije o uvjetima djelovanja unutar EU-a) putem sljedećih instrumenata:

- Web stranica - www.istra-europa.eu

- Centar za EU i međunarodnu suradnju – u sklopu projekta AdriGov, financiranog iz Programa prekogranične suradnje IPA Adriatic CBC 2007.-2003., u Balama je u 2013. godini otvoren Centar za EU i međunarodnu suradnju, gdje su održane brojne radionice i edukacije na temu fondova EU-a i upravljanja projektima EU-a namijenjene javnom, civilnom i gospodarskom sektoru Istarske županije.

- Istarska županija aktivno priprema javni, gospodarski i civilni sektor za korištenje sredstava kohezijske i drugih politika EU-a putem raznih programa edukacija i radionica.

- Suradnja s lokalnim medijima – Istarska županija surađuje s lokalnim medijima (TV, internetski portali, novine) putem kojih informira građane, javnu upravu, gospodarstvo i civilno društvo o EU-u i važnim pitanjima u EU-u te predstavlja aktivnosti Istarske županije na području međunarodne suradnje i europskih poslova.

- Informacijski centar Europe Direct (EDIC) Pula-Pola – otvoren u studenom 2014. godine u partnerstvu Grada Pule, Istarske županije, Istarske razvojne agencije i Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, a građanima nudi odgovore na pitanja u vezi Europske unije, besplatne publikacije i dokumente, organizira različita događanja i tribine o temama vezanim uz EU te potiče građane na aktivno sudjelovanje na lokalnoj razini.

Jadransko jonska euroregija – Osnovana je 30. lipnja 2006. u Puli. Istarska županija koordinirala je rad ove međunarodne udruge od osnutka do 2011. godine, a u tom je periodu predsjednik bio bivši župan Istarske županije Ivan Jakovčić. Predsjedništvo se trenutno nalazi u talijanskoj regiji Molise, a aktualni predsjednik Jadransko-jonske euroregije je tamošnji predsjednik regije Paolo di Laura Frattura. To je međunarodna udruga koja se sastoji od 27 članica – regionalnih i lokalnih vlasti iz Italije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Albanije i Grčke. U sklopu Jadransko jonske euroregije djeluje 7 radnih komisija: Komisija za kulturu i turizam, Komisija za ribarstvo, Komisija za transport i infrastrukturu, Komisija za zaštitu okoliša, Komisija za proizvodne aktivnosti, Komisija za socijalna pitanja i Komisija za institucionalna pitanja i priznanja. Jadransko jonska euroregija na skupštini održanoj u listopadu 2009. godine u Splitu, pokrenula je inicijativu za

donošenje Strategije EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR), po uzoru na Baltičku i Dunavsku europsku strategiju. Nakon odobrenja od strane Europske komisije, EUSAIR je službeno pokrenut 18. studenoga 2014. na inauguracijskoj konferenciji održanoj Bruxellesu. Glavni ciljevi EUSAIR-a su promicanje održivog gospodarskog i socijalnog prosperiteta u regiji kroz rast i stvaranje radnih mjesta te, još važnije, doprinos integraciji EU zemalja tzv. Zapadnog Balkana koje su kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje.

Suradnja s iseljenicima – Jedna je od aktivnosti Istarske županije kontinuirana suradnja s istarskim iseljenicima u inozemstvu, napose s onima organiziranim u klubove iseljenika putem različitih inicijativa.

Eurodyssée/Eurodysey – Međunarodni program razmjene mladih između regija članica Skupštine europskih regija (Assembly of European Regions – AER). Istarska županija, koja je članica Skupštine europskih regija od 1994. godine, u program se uključila 1996. i od tada ga aktivno i kontinuirano provodi. Do kraja 2015. godine u programu je sudjelovalo 158 mladih iz Istarske županije, a u Istri boravilo 117 mladih Europljana.

Tablica 102. Osnovni izazovi i potrebe na području međunarodne suradnje i EU integracija

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Uslijed centraliziranosti države nedovoljan financijski odnosno proračunski kapacitet jedinica lokalne i regionalne samouprave za potrebe pripreme, sufinanciranja i predfinanciranja projekata iz programa EU-a. • Restrikcije u zapošljavanju i stimuliranju kadrova, koje uključuju i potrebne stručne kadrove koji se bave politikama, programima i projektima EU-a. • Nedostatno informiranje i suradnja s nacionalnim odgovornim tijelima vezano za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova. • Nedovoljna angažiranost pojedinih jedinica lokalne samouprave u procesu korištenja sredstava iz EU i drugih međunarodnih izvora financiranja. • Manjak sustavne i planirane edukacije djelatnika, posebice u pogledu ESI fondova i upravljanja EU politikama. • Nedovoljna uključenost institucija visokog školstva i znanosti u korištenje EU fondova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veći stupanj decentralizacije s ciljem jačanja financijskog kapaciteta za korištenje programa EU-a. • Poboljšanje protoka informacija i permanentne suradnje s tijelima na nacionalnoj razini nadležnim za programe EU-a. • Učinkovitija koordinacija svih upravnih odjela u županijskoj upravi te širenje mreže suradnje s javnim ustanovama, nevladinim organizacijama i drugim skupinama u području provedbe međunarodnih projekata. • Motiviranje jedinica lokalne samouprave za snažnije financiranje razvojnih potreba putem programa EU-a. • Sustavno informiranje i edukacija svih dionika na području Istarske županije o procesu korištenja programa EU-a. • Koordiniran rad i partnerstvo tijela Istarske županije i JLS-ova u pripremi razvojnih projekata financiranih iz EU-a. • Jačanje kadrovskog kapaciteta javnog sektora za pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz programa EU-a. • Jačanje ciljanih partnerstva s drugim regijama radi boljeg korištenja dostupnih programa EU-a. • Potreba definiranja uloge pojedinih tijela Županije u odnosu na različite programe EU-a. • Poticanje provedbe projekata EU-a u području obnovljivih izvora energije, zdravstva i socijalne skrbi, istraživanja i razvoja te visokih tehnologija.

5. Usporedba konkurentnosti Istarske županije u određenim područjima u odnosu na Hrvatsku, prosjek odabranih zemalja EU-a i Njemačku

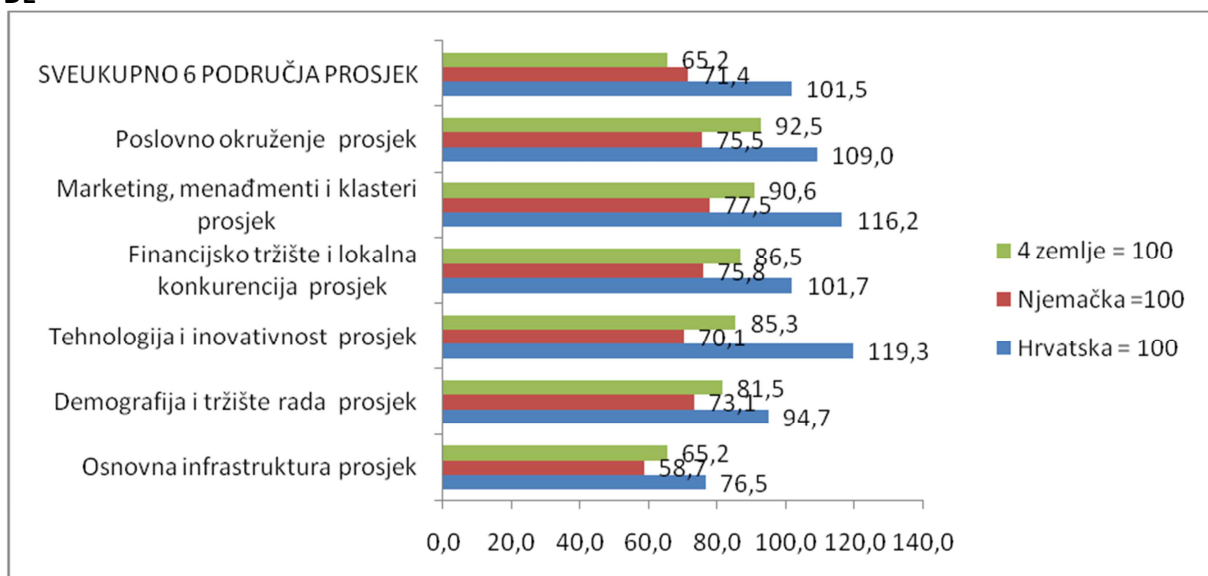
Cilj je ovog poglavlja analizirati konkurentnost IŽ-a u odnosu na prosjek četiriju odabranih zemalja EU-a (Italija, Slovenija, Austrija i Njemačka), Hrvatsku te Njemačku u ukupno 6 odabranih tematskih područja. Navedene zemlje odabrane su kao mjerilo za procjenu konkurentnosti IŽ-a jer se u analizama ove vrste u pravilu uzimaju zemlje ili regije u blizini. Njemačka je dodatno odabrana za usporedbu jer se radi o jednom od najrazvijenijih područja EU-a. Ocjene konkurentnosti odabranih zemalja određene su temeljem vrijednosti njihovih pojedinačnih (anketnih) indikatora sadržanim u World Economic Forumu. Budući da uzorak ima regionalnu komponentu, izračuni te ocjene konkurentnosti za prosjek 4 odabrane zemlje EU-a, Hrvatsku i Njemačku usporedive su s ocjenama konkurentnosti IŽ-a.

Ocjene konkurentnosti za IŽ u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, Hrvatsku i Njemačku izračunate su na temelju vrijednosti pojedinih anketnih indikatora Regionalnog Indeksa konkurentnosti za IŽ i korespondirajućih anketnih indikatora za odabrane zemlje iz World Economic Forumu za ukupno 6 tematskih područja. Navedena područja korespondiraju temama osnovne analize ŽRS-a IŽ-a i obuhvaćaju: *osnovnu infrastrukturu, demografiju i tržište rada, poslovno okruženje, marketing, menadžment i klastere, financijsko tržište i lokalnu konkurenciju te tehnologiju i inovativnost*. Svako tematsko područje obuhvaća skupinu indikatora na temelju kojih je izračunat prosjek ocjene konkurentnosti IŽ-a za to područje u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, Hrvatsku i Njemačku.

U nastavku slijede prikazi:

- prosjeka ocjena ukupne konkurentnosti IŽ-a za 6 odabranih tematskih područja
- prosjeka ocjena konkurentnosti IŽ-a za pojedina tematskih područja i
- ocjena konkurentnosti IŽ-a u pojedinim (anketnim) indikatorima koji čine stupove konkurentnosti; u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, Hrvatsku i Njemačku.

Slika 37. Ocjena ukupne konkurentnosti Istarske županije u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

Izvor: IRMO

IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a u ukupnoj konkurentnosti 17,1%, a u usporedbi s Njemačkom gotovo trećinu. Ocjena ukupne konkurentnosti IŽ-a neznatno je veća (1,5%) u usporedbi s Hrvatskom.

Najmanji zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a je u području *poslovno okruženje*, a iznosi 7,5%. U tom području IŽ zaostaje za Njemačkom 24,5%, a od hrvatskog prosjeka bolja je za 9%. Najveći zaostatak IŽ-a je u području *osnovna infrastruktura*. U tom području IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a 35%, za Njemačkom čak 41,3% te gotovo četvrtinu u usporedbi s Hrvatskom.

U području *tehnologija i inovativnost* IŽ ima znatnu prednost u odnosu na Hrvatsku (19,3%), ali u usporedbi s Njemačkom bilježi znatan zaostatak (29,9%), dok za prosjekom 4 zemlje EU-a zaostaje 14,7%.

Slika 38. Ocjena konkurentnosti Istarske županije u području *poslovno okruženje* u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

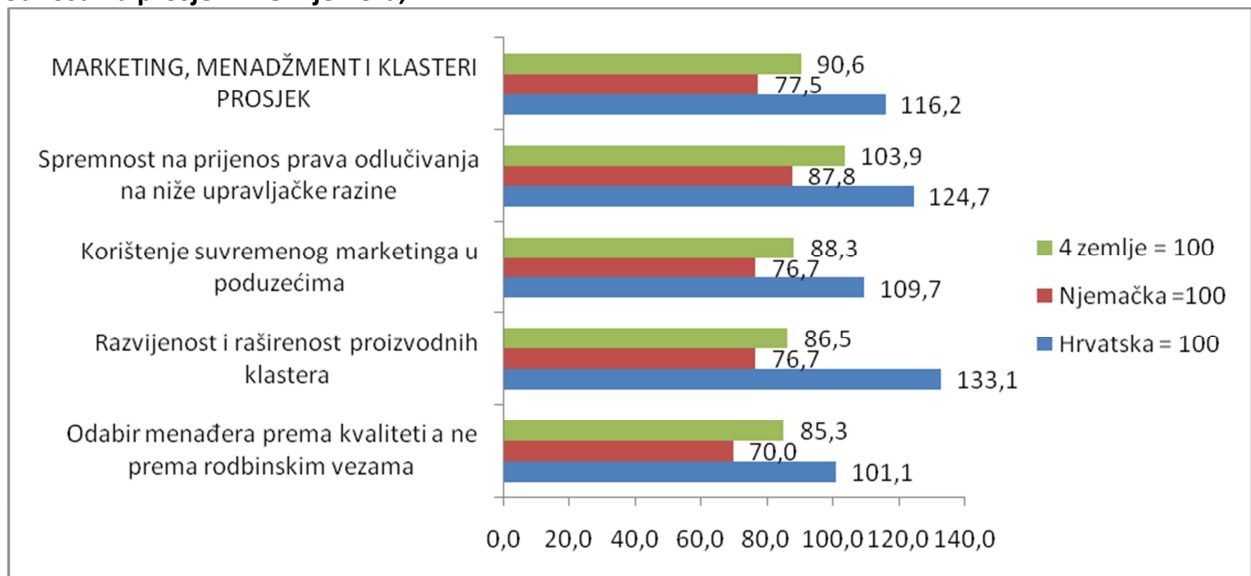
Izvor: IRMO

U području *poslovno okruženje* IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a 7,5%, a za prosjekom Njemačke za četvrtinu. IŽ je u ovom području 9% uspješnija od hrvatskog prosjeka.

IŽ ima znatnu prednost u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a u pojedinim (anketnim) indikatorima ovog tematskog područja. Najveća prednost IŽ-a ostvarena je u *dostupnosti kredita za inovativne i rizične projekte*, gdje je 31,1% bolja od prosjeka 4 zemlje EU-a.. U usporedbi s Hrvatskom, IŽ ima prednost od čak 50,4%, dok za Njemačkom neznatno zaostaje (2,7%). Najveći je zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a prema pojedinim (anketnim) indikatorima u *učestalosti organiziranog kriminala u IŽ*, a iznosi jednu četvrtinu. Prema ovom indikatoru, IŽ zaostaje za Hrvatskom 27,3%, a za Njemačkom 28,9%.

Prema indikatoru *učinkovitost i neutralnost pravnog okvira* IŽ ima znatnu prednost u odnosu na Hrvatsku (38,1%), ali izrazito zaostaje za Njemačkom (36,7%). Također, prema indikatoru *nezavisnost sudstva od političkih utjecaja* IŽ je bolja od Hrvatske 19,8%, a u usporedbi s Njemačkom zaostaje 35,8%. U ovim indikatorima IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a 8,3% odnosno 15,8%.

Slika 39. Ocjena konkurentnosti Istarske županije u području *marketing, menadžment i klasteri* u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

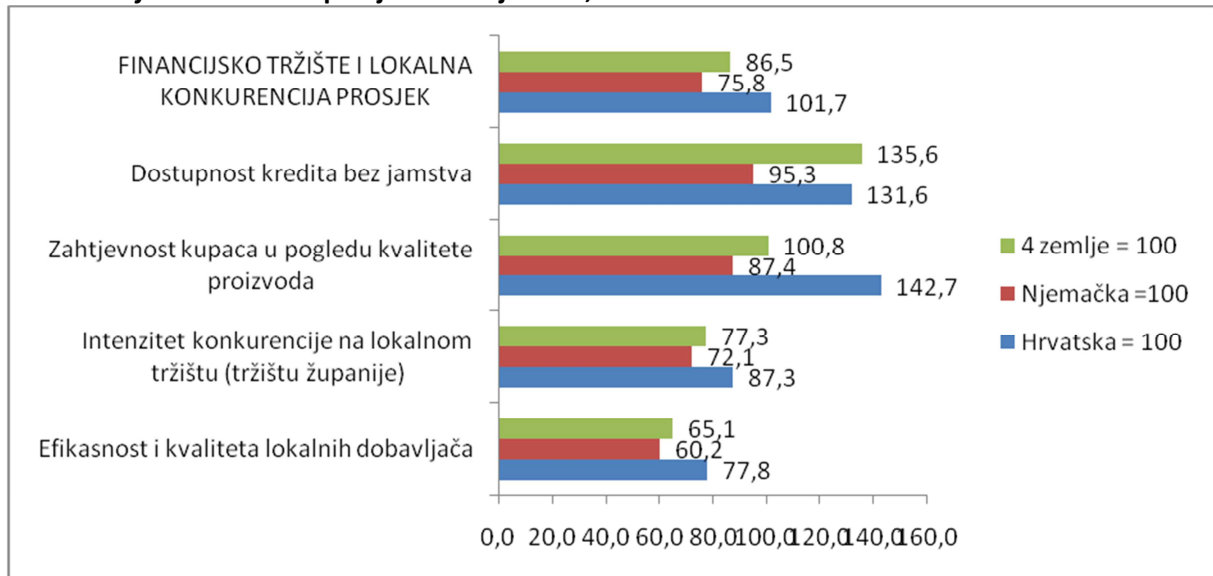
Izvor: IRMO

U području *marketing, menadžment i klasteri* IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a 9,4%. U usporedbi s prosjekom Hrvatske, bolja je 16,2% u tom području, a za prosjekom Njemačke zaostaje 22,5%.

IŽ je bolja 3,9% u *spremnosti na prijenos prava odlučivanja na niže upravljačke razine* u usporedbi s prosjekom 4 zemlje EU-a. Također, prema navedenom indikatoru uspješnija je od Hrvatske 24,7%, a za Njemačkom zaostaje za 12,2%. Najveći zaostatak za prosjekom 4 zemlje EU-a IŽ bilježi za indikator *odabir menadžera prema kvaliteti a ne prema rodbinskim vezama* (14,7%). U usporedbi s Njemačkom, IŽ zaostaje 30%, a od Hrvatske je neznatno uspješnija (1,1%).

IŽ je za trećinu uspješnija od Hrvatske u *razvijenosti i raširenosti proizvodnih klastera*. Prema navedenom indikatoru zaostaje za Njemačkom 23,3%, a za prosjekom 4 zemlje EU-a 13,5%.

Slika 40. Ocjena konkurentnosti Istarske županije u području *financijsko tržište i lokalna konkurencija* u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

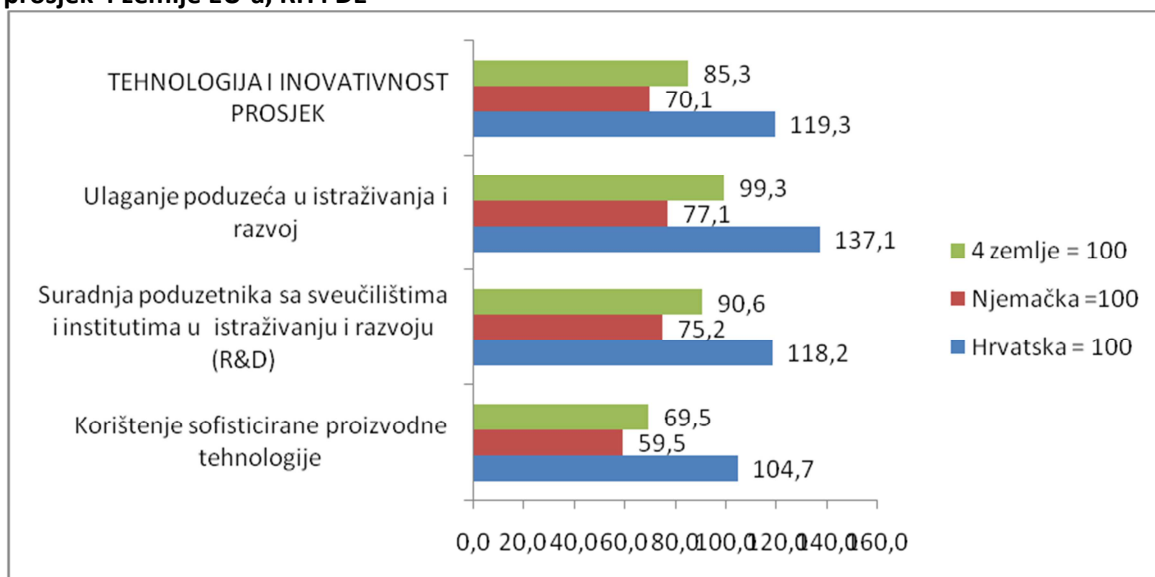
Izvor: IRMO

IŽ zaostaje 13,5% za prosjekom 4 zemlje EU-a u području *financijsko tržište i lokalna konkurencija*. U navedenom tematskom području IŽ je neznatno bolja od prosjeka Hrvatske (1,7%), a za prosjekom Njemačke zaostaje 24,2%.

Najveća je prednost IŽ-a u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a u pojedinim (anketnim) indikatorima ovog tematskog područja u *dostupnosti kredita bez jamstava*, a iznosi 35,6%. U usporedbi s Hrvatskom, IŽ je u tom indikatoru uspješnija 31,6%, a za Njemačkom zaostaje 4,7%. Najveći je zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a u *efikasnosti i kvaliteti lokalnih dobavljača* i iznosi 34,9%. Prema ovom indikatoru, IŽ zaostaje za Hrvatskom 22,2%, a za Njemačkom čak 39,8%.

IŽ je izrazito uspješnija (42,7%) od Hrvatske u indikatoru *zahtjevnost kupaca u pogledu kvalitete proizvoda*, međutim za Njemačkom zaostaje 12,6%. U usporedbi s prosjekom 4 zemlje EU-a, IŽ je u tom indikatoru neznatno bolja (0,8%).

Slika 41. Ocjena konkurentnosti Istarske županije u području *tehnologija i inovativnost* u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

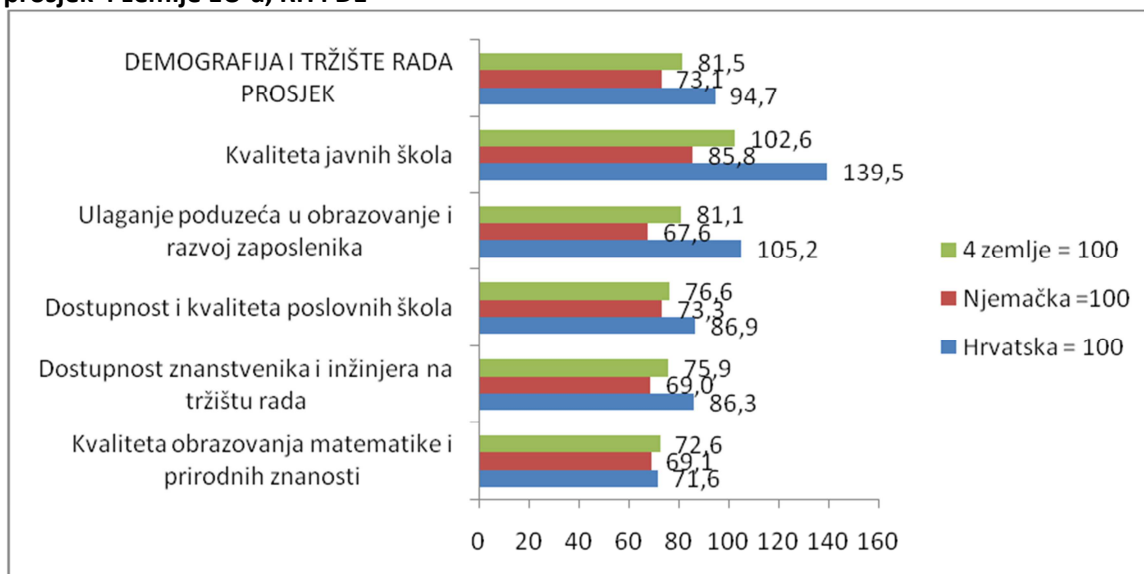

Izvor: IRMO

U području *tehnologija i inovativnost* IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a 14,7%. U odnosu na prosjek Njemačke zaostatak IŽ-a je 29,9%, a od prosjeka Hrvatske IŽ je bolja 19,3%.

Najmanji je zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a je u indikatoru *ulaganje poduzeća u istraživanja i razvoj*, a iznosi 0,7%. U usporedbi s Hrvatskom, međutim, IŽ je u tom indikatoru bolja čak 37,1%, a za Njemačkom zaostaje 22,9%. Najveći zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a je u indikatoru *korištenje sofisticirane proizvodne tehnologije* (30,5%). U usporedbi s Njemačkom, zaostatak IŽ-a u tom indikatoru iznosi čak 40,5%, a u usporedbi s Hrvatskom IŽ je uspješnija 4,7%.

Slika 42. Ocjena konkurentnosti Istarske županije u području *demografija i tržište rada* u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

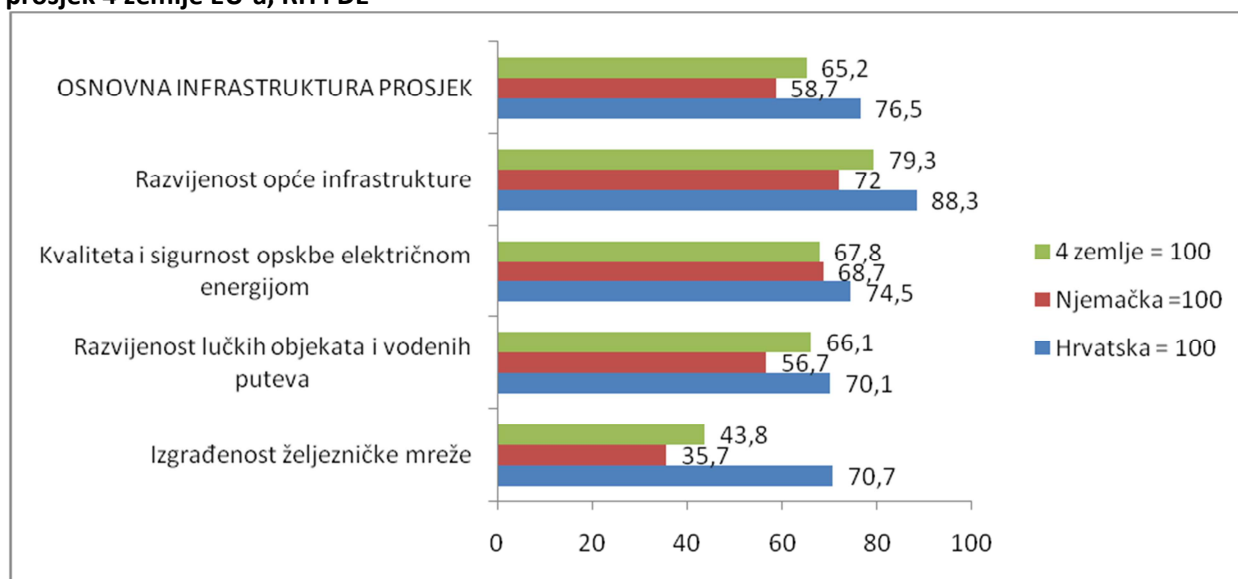

Izvor: IRMO

IŽ zaostaje 18,5% u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a u području *demografija i tržište rada*. U usporedbi s prosjekom Hrvatske, zaostatak IŽ-a iznosi 5,3%, a za prosjekom Njemačke zaostaje 26,9%.

Prema pojedinačnim (anketnim) indikatorima ovog područja, IŽ je uspješnija od prosjeka 4 zemlje EU-a u *kvaliteti javnih škola* (2,6%). U tom je indikatoru bolja u usporedbi s Hrvatskom čak 39,5%, a za Njemačkom zaostaje 14,2%. Najveći zaostatak za prosjekom 4 zemlje EU-a IŽ bilježi u *kvaliteti obrazovanja matematike i prirodnih znanosti* (27,4%). U ovom indikatoru IŽ zaostaje 28,4% u odnosu na Hrvatsku te 30,9% u odnosu na Njemačku.

Slika 43. Ocjena konkurentnosti Istarske županije u području osnovna infrastruktura u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a, RH i DE

Izvor: IRMO

U području *osnovna infrastruktura* IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a 34,8%. Također, zaostaje za prosjekom Hrvatske (za 23,5%) te posebice za prosjekom Njemačke (čak 41,3%).

Prema pojedinačnim (anketnim) indikatorima ovog područja, najmanji je zaostatak IŽ-a u odnosu na prosjek 4 zemlje EU-a u *razvijenosti opće infrastrukture*, a iznosi 20,7%. Prema navedenom indikatoru, IŽ zaostaje 11,7% u odnosu na Hrvatsku te 28% u odnosu na Njemačku. IŽ najviše zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a u *izgrađenosti željezničke mreže* (čak 56,2%). U usporedbi s Njemačkom, zaostaje u tom indikatoru visokih 64,3%, a u usporedbi s Hrvatskom zaostatak je 29,3%.

II. REZULTATI PROVEDBE PRIJAŠNJIH STRATEGIJA

2.1. Razvojna strategija IŽ-A 2011.–2013.

Županijska razvojna strategija IŽ-A (ŽRS IŽ) temeljni je planski dokument za održivi društveno-gospodarski razvoj za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09) definira Županijsku razvojnu strategiju kao dokument jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave. Županijsku razvojnu strategiju donosi jedinica područne (regionalne) samouprave u skladu s načelom Partnerstva i suradnje.

Razvojna strategija IŽ-A 2011.–2013. izrađivala se tijekom 2010. godine, a prihvaćena je 30. svibnja 2011. Temeljem nalog Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije od 26. rujna 2013. produženo je trajanje svih županijskih razvojnih strategija za jednu godinu odnosno na razdoblje od 2011. do 2014. Tako je Odlukom Županijske skupštine IŽ-a 27. Veljače 2014. produženo važenje Razvojne strategije IŽ-a 2011.–2013. do 2014. godine.

U nastavku slijedi prikaz strateških ciljeva, prioriteta i mjera županijske razvojne strategije za razdoblje 2011.–2013. (2014.).

Županijska razvojna strategija Istarske županije 2011.–2013.: ciljevi – prioriteti - mjere

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1 Poticanje razvoja poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	1.1.1. Stvaranje povoljnog administrativnog okruženja za razvoj poduzetništva
		1.1.2. Razvoj poduzetničkih zona i ostale poduzetničke infrastrukture
		1.1.3. Privlačenje stranih i domaćih ulaganja
		1.1.4. Razvoj, internacionalizacija klastera i povezivanje gospodarskih subjekata
		1.1.5. Poboljšanje i koordiniranost institucionalne infrastrukture za poticanje poduzetništva
	1.2. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva	1.2.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za malo i srednje poduzetništvo
		1.2.2. Edukacija poduzetnika s ciljem podizanja konkurentnosti
		1.2.3. Razvoj poduzetničkih inkubatora s ciljem poticanja otvaranja novih radnih mjesta
	1.3. Poticanje istraživanja i razvoja u poduzetništvu, primjena novih tehnologija i komercijalizacija inovacija	1.3.1. Poticanje istraživanja i razvoja s ciljem pronalaženja i primjene novih tehnologija i proizvoda
		1.3.2. Jačanje istraživačko razvojne infrastrukture
		1.3.3. Razvoj tehnoloških parkova
		1.3.4. Uspostava mehanizama za komercijalizaciju inovacija
	1.4. Razvoj informacijskog društva	1.4.1. Povećanje udjela korištenja informacijskih tehnologija u poduzetništvu
		1.4.2. Informatizacija i umrežavanje županijske uprave i jedinica lokalne samouprave
		1.4.3. Informatizacija javnih ustanova
	1.5. Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva te poticanje i razvoj novih turističkih proizvoda (s naglaskom na izravna ulaganja u turizmu)	1.5.1. Privlačenje izravnih ulaganja u turizmu s naglaskom na nove sadržaje (atrakcije)
		1.5.2. Unaprjeđenje kvalitete turističkih proizvoda i usluga
		1.5.3. Specijalizacija i diversifikacija turističkih proizvoda i usluga
		1.5.4. Unaprjeđenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu
		1.5.5. Promocija i afirmacija brenda Istre kao turističke regije u međunarodnim okvirima
	1.6. Razvoj održive poljoprivrede, šumarstva i lovskog gospodarstva te ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru	1.6.1. Povezivanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i javnog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenja novih tehnologija i komercijalizacija inovacija u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu, te drugim djelatnostima u ruralnom prostoru
		1.6.2. Potpora uspostavi, funkcioniranju i umrežavanju subjekata u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu te ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru
		1.6.3. Primjena načela politike kvalitete i sigurnosti hrane
		1.6.4. Jačanje strukovnog, cjeloživotnog i specijalističkog obrazovanja u skladu s potrebama sektora poljoprivrede, šumarstva, lovskog gospodarstva i ostalih grana gospodarstva u ruralnom prostoru
1.6.5. Izgradnja infrastrukture (za preradu, skladištenje, itd.) i institucija u poljoprivredi, šumarstvu, lovnom gospodarstvu te svim ostalim djelatnostima u ruralnom prostoru		

	1.6.6. Razvoj, zaštita i valorizacija, te promicanje poljoprivrednih proizvoda i usluga s većom dodanom vrijednošću	
1.7. Održivi razvoj ruralnog prostora	1.7.1. Razvoj ruralnog turizma i diversifikacija gospodarskih aktivnosti	
	1.7.2. Osnivanje, djelovanje i jačanje lokalnih akcijskih grupa	
	1.7.3. Jačanje institucijske podrške gospodarskim aktivnostima u ruralnom području	
1.8. Razvoj ribarstva, marikulture, slatkovodnog ribarstva i ribarskog turizma	1.8.1. Izgradnja, opremanje i modernizacija infrastrukture i potporne infrastrukture u ribarstvu i marikulturi	
	1.8.2. Jačanje strukovnog, cjeloživotnog i specijalističkog obrazovanja u skladu s potrebama sektora ribarstva i marikulture	
	1.8.3. Umrežavanje javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu prenošenja znanja i iskustava, uvođenja novih tehnologija i komercijalizacija inovacija u sektoru ribarstva i marikulture	
	1.8.4. Uvođenje dobrih proizvođačkih praksi, standarda higijenske ispravnosti i standarda kvalitete u sektoru ribarstva i marikulture	
1.9. Razvoj vodnog gospodarstva i korištenje vodnih resursa	1.9.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava navodnjavanja	
1.10. Energetska efikasnost (EE) i obnovljivi izvori energije (OIE)	1.10.1. Povećanje efikasnosti korištenja primarnih izvora energije	
	1.10.2. Uspostava podrške za poticanje projekata energetske efikasnosti	
	1.10.3. Korištenje obnovljivih izvora energije	
	1.10.4. Informiranje i edukacija stanovništva	
CILJ 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA	2.1. Osiguranje pune zaposlenosti	2.1.1. Jačanje Lokalnog partnerstva za zapošljavanje
		2.1.2. Razvoj i uspostava sustava za praćenje analiza tržišta rada na regionalnoj razini
		2.1.3. Priprema i provedba projekata za zapošljavanje i socijalno uključivanje posebnih ciljanih skupina u nepovoljnom položaju (mladi, žene, invalidi)
		2.1.4. Podrška aktivnom starenju
	2.2. Osposobljavanje, jačanje i unaprjeđenje predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova te visokih učilišta	2.2.1. Izgradnja i opremanje obrazovnih institucija
		2.2.2. Opremanje i/ili izgradnja infrastrukture za praktičnu nastavu prema suvremenim potrebama javnog, civilnog i poslovnog sektora
		2.2.3. Povećanje broja i stručno usavršavanje postojećeg stručnog osoblja u obrazovanju
		2.2.4. Vannastavna edukacija djece, mladeži i roditelja
		2.2.5. Razvoj eksperimentalnih programa u odgojno- obrazovnim i znanstvenim ustanovama
		2.2.6. Uvođenje novih studijskih programa na visokim učilištima
	2.3. Potpora održivom zapošljavanju i prilagodljivosti radnika	2.3.1. Jačanje kapaciteta znanstvenih istraživača
		2.3.2. Reorganizacija strukovnog obrazovanja na regionalnoj razini s ciljem usklađivanja nastavnih programa s potrebama tržišta rada
2.3.3. Razvoj i uspostava programa cjeloživotnog učenja		
2.3.4. Stjecanje znanja o EU, razvoj kadrovskih kapaciteta za korištenje instrumenta europskih politika		
2.3.5. Jačanje prilagodljivosti radnika u procesima restrukturiranja		

	2.4. Jačanje županijske politike za mlade	2.4.1. Razvoj i uspostava programa stambenog zbrinjavanja mladih s ciljem zadržavanja obrazovanih ljudi
		2.4.2. Jačanje sudioničkog procesa izrade županijskog strateškog programa za mlade
		2.4.3. Jačanje udruga i mreža mladih
		2.4.4. Unapređivanje postojećih institucija, i po potrebi osnivanje novih, sukladno potrebama mladih u Istarskoj županiji
CILJ 3: ZAŠTITA PRIRODNIH RESURSAI UPRAVLJANJE PROSTOROM	3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem i prostorom	3.1.1. Unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša
		3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
		3.1.3. Uspostava integriranog prostorno-planskog i informacijskog sustava prostornog uređenja
	3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava	3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
		3.2.4. Plinifikacija
		3.2.5. Razvoj prijenosnog i distribucijskog elektro-energetskog sustava
		3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture
		3.2.7. Izgradnja i održavanje sustava sportske infrastrukture
	3.3. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine	3.3.1. Unapređenje sustava upravljanja velikim nesrećama i katastrofama
		3.3.2. Povećanje tehničke opremljenosti i osiguranje prostornih uvjeta za skladištenje i smještaj opreme
		3.3.3. Povećanje i unapređenje ljudskih potencijala operativnih snaga zaštite i spašavanja
		3.3.4. Edukacija stanovništva o prevenciji i provedbi mjera zaštite i spašavanja
		3.3.5. Uspostava i opremanje sustava za zaštitu i spašavanje na moru
		3.3.6. Jačanje kapaciteta i interventnosti HGSS-a u Istarskoj županiji
	3.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem	3.4.1. Osnazivanje kapaciteta područne (regionalne) i lokalne samouprave
		3.4.2. Usklađivanje programa i aktivnosti između institucija na regionalnoj razini
		3.4.3. Jačanje međunarodne suradnje i suradnje s institucijama EU
		3.4.4. Unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima
4. 4. VISOKA KVALITETA ŽIVOTA	4.1. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite	4.1.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti
		4.1.2. Promicanje zdravlja, prevencija i rano otkrivanje te liječenje bolesti, uz naglasak na županijske javnozdravstvene prioritete
		4.1.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite posebno osjetljivih skupina stanovništva
		4.1.4. Demografski poticaji i potpora roditeljima u podizanju i odgoju djece
		4.1.5. Jačanje zdravstvene zaštite i sigurnosti na radu

		4.1.6. Aktivno uključivanje građana u sportsku rekreaciju
		4.1.7. Uspostava sustava potpore postizanju vrhunskih rezultata u sportu
	4.2. Povećanje kvalitete kulturne ponude	4.2.1. Jačanje umjetničke produkcije, razvoj publike, kritičke refleksije i razumijevanja umjetničkog rada
		4.2.2. Potpora razvoju ljudskih resursa u kulturi
		4.2.3. Razvoj međusektorske i međunarodne suradnje u kulturi
		4.2.4. Priprema i provedba projekata infrastrukture u kulturi
	4.3. Razvoj civilnog društva	4.3.1. Osnajivanje kapaciteta organizacija civilnog društva
		4.3.2. Osnivanje Centra potpore za organizacije civilnog društva
		4.3.3. Razvoj volonterstva i filantropije
		4.3.4. Osnajivanje zakladništva
		4.3.5. Stvaranje poticajnog okruženja za partnerstvo javnog, civilnog i poslovnog sektora
5. PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	5.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti	5.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
		5.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode
		5.1.3. Racionalno upravljanje i zaštita obalnog pojasa
	5.2. Valorizacija i očuvanje višekulturalne (plurikulturalne) baštine u funkciji razvoja	5.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet
		5.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine
		5.2.3. Podrška umjetničkoj produkciji i edukacija za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti
		5.2.4. Zaštita ugroženih jezika u Istarskoj županiji
	5.3. Razvoj višekulturalizma (plurikulturalizma) i multikulturalizma	5.3.1. Uspostava zavičajne nastave
		5.3.2. Promocija multikulturalnosti kroz unaprjeđenje rada institucija, udruga nacionalnih zajednica i drugih etničkih skupina

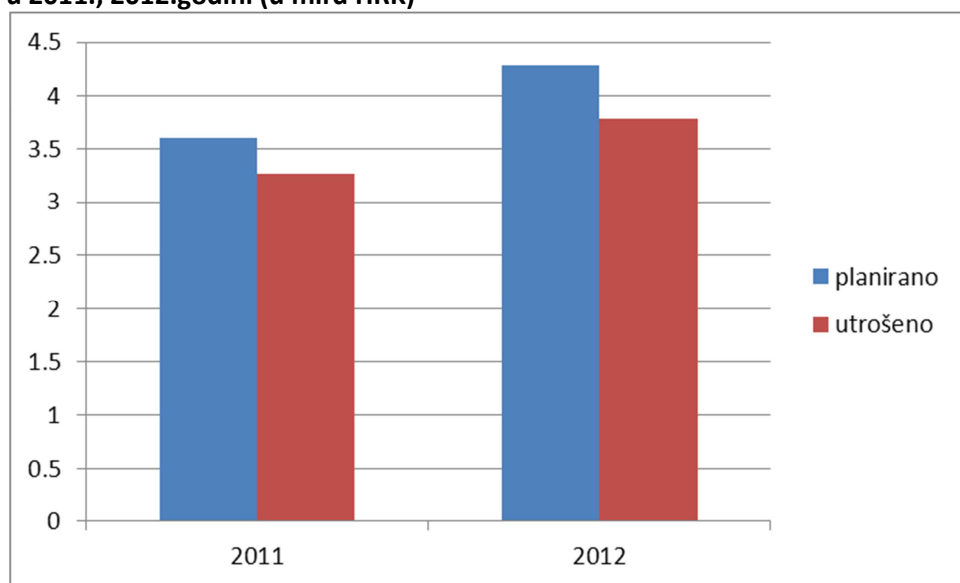
Jedna od novina Razvojne strategije u odnosu na prethodni strateški dokument (ROP) jest uspostavljanje Baze razvojnih projekata koji su evaluirani temeljem postavljenih strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju RH ustrojila se Središnja elektronička baza razvojnih projekata, koju ustrojava i vodi nadležno ministarstvo za regionalni razvoj. Obveznici upisa podataka u središnju bazu su regionalni koordinatori koji vode županijsku bazu razvojnih projekata.

Utvrđeno je da županije na godišnjoj razini izvještavaju MRRFEU o provedbi ŽRS-a. Sustavno praćenje i vrednovanje provedbe ŽRS IŽ omogućuje transparentnu i učinkovitu provedbu strategije. Praćenje provedbe omogućuje akumulaciju novog znanja, odnosno unaprjeđenje razumijevanja o tome što na koji način funkcionira i u kojim uvjetima, te kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

Dva su cilja izvještavanja županija o provedbi ŽRS-a. Prvi se cilj odnosi na sumarno prikazivanje MRRFEU provedenih razvojnih mjera u zadanoj godini s ciljem postizanja strateških ciljeva i prioriteta razvoja utvrđenih u ŽRS-ima. Drugi je cilj usmjeren na izvještavanje MRRFEU o postignutim konkretnim rezultatima provedenih razvojnih mjera pomoću pokazatelja rezultata.

Najviše sredstava je planirano i ostvareno za provedbu mjera vezanih uz institucionalni razvoj –96,8% ukupno realiziranih. Slijede mjere vezane uz društvene djelatnosti 96,7%, područje Razvoja (ostalo) 94,4%, komunalna infrastruktura 93,1%, ljudski potencijali 92,8, gospodarstvo 76,6% te zaštita prirode i okoliša 61,1%.

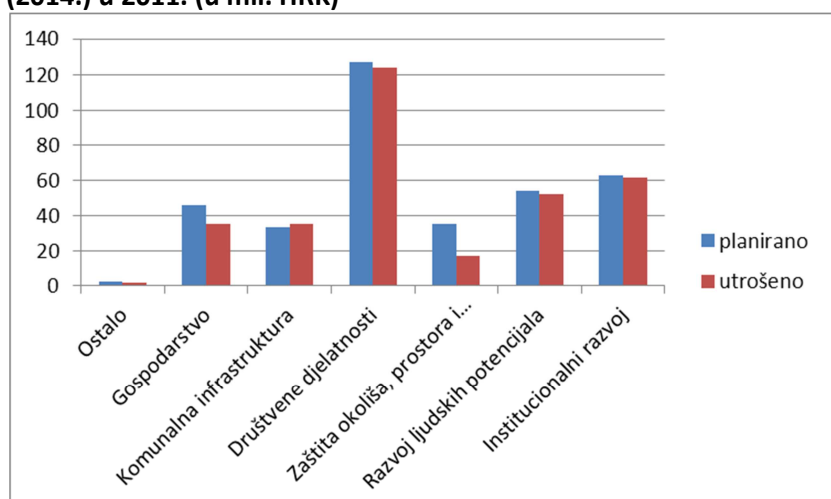
Slika 44. Usporedba planiranih i realiziranih sredstava za provedbu mjera ŽRS IŽ 2011-2013 (2014.) u 2011., 2012.godini (u mlrd HRK)

Izvor: Izvještaj o provedbi ŽRS IŽ 2011, 2012

Iz priložene slike se može vidjeti kako su u 2011. planirana sredstava bila i u većini mjera gotovo potpuno utrošena osim u mjerama vezanim uz komunalnu infrastrukturu gdje je čak utrošeno više nego što je planirano te u mjerama vezanim uz zaštitu okoliša, prostora i prirode gdje je manje od 50% planiranih sredstava utrošeno.

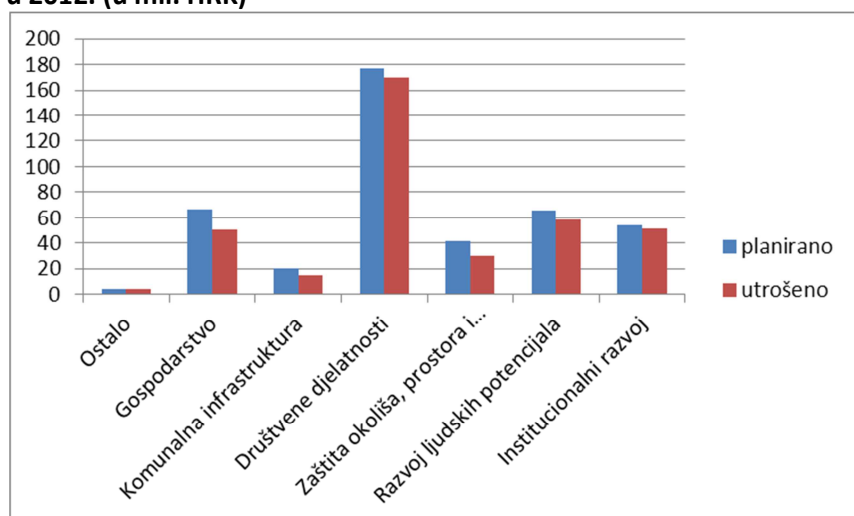
Slika 45. Planirana i utrošena sredstva prema područjima razvoja i mjera ŽRS IŽ-a 2011.–2013 (2014.) u 2011. (u mil. HRK)

Izvor: Izvještaj o provedbi ŽRS IŽ 2011, 2012

Iz priložene slike može se vidjeti kako su u 2012. planirana sredstva bila i u većini mjera gotovo potpuno utrošena sa najvećom razlikom od planiranog i utrošenog u mjerama vezanih uz zaštitu okoliša, prostora i prirode (-29%) te komunalne infrastrukture (-27%)

Slika 46. Planirana i utrošena sredstva prema područjima razvoja i mjera ŽRS IŽ 2011.–2013 (2014.) u 2012. (u mil. HRK)

Izvor: Izvještaj o provedbi ŽRS IŽ 2011., 2012.

III. SWOT ANALIZA RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE – PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

SNAGE	SLABOSTI
<p><u>Geoprometni položaj</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povoljan zemljopisni položaj – blizina razvijenih europskih regija/zemalja 	<p><u>Geoprometni položaj</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljna prometna povezanost s ostalim dijelovima RH
<p><u>Okoliš</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra raspoloživost prirodnih resursa za razvoj gospodarstva i visoku kvalitetu življenja (more, šume, obradivo tlo, vodni resursi, mineralne sirovine i za obnovljive izvor energije) ▪ Dobra kvaliteta okoliša i očuvana priroda - prirodni resursi i očuvana raznovrsnost prirodnih i krajobraznih vrijednosti 	<p><u>Okoliš</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prirodni resursi i zaštićena prirodna područja ne koriste se u funkciji razvoja prema načelima održivosti ▪ Nedovoljna edukacija i uključivanje javnosti u upravljanje prirodnim resursima i zaštitu okoliša ▪ Nedefiniran koncept i mjere za rješavanje onečišćenja koja dolaze s mora ▪ Nedostatno praćenje stanja zaštite okoliša (ugroženih i rijetkih stanišnih tipova, nepostojanje GIS baze podataka o akvatoriju, nedostatne baze podataka o tlima u Županiji) ▪ Nedostatan razvoj sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama
<p><u>Infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra izgrađenost osnovne komunalne infrastrukture (vodoopskrba, distribucija električne energije) te djelomično gospodarenje otpadom u nekim dijelovima Županije ▪ Dobra pokrivenost Županije cestovnom mrežom ▪ Razvijen telekomunikacijski i informatički sustav ▪ Izrađena prostornoplanska dokumentacije dobro pokriva i razinu IŽ-a i JLS-ova 	<p><u>Infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Neučinkovit sustav vodoopskrbne mreže (cca 23% gubitaka) i sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda (cca 40% neizgrađeno) ▪ Nesanirana legalna i ilegalna odlagališta otpada ▪ Neuspostavljen integrirani sustav gospodarenja otpadom ▪ Nedovoljna kvaliteta cestovnih prometnica ▪ Tehnički zastarjele i – nekonkurentne željezničke pruge, nepovezane s hrvatskim i međunarodnim željeznicama ▪ Slaba opremljenost morskih luka ▪ Nedovoljno velik zračni promet i velika sezonalnost ▪ Visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture ▪ Vozni park javnog prijevoza ne ispunjava potpuno ekološke norme ▪ Neuređen i neosiguran biciklistički promet u naseljima
<p><u>Energetika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sigurna i dobra opskrba električnom energijom • Plinifikacija provedena u većem dijelu Županije i izrađeni planovi za dovršenje 	<p><u>Energetika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatna provedba programa energetske učinkovitosti i u javnom i u privatnom sektoru

<p>plinske infrastrukture</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj elektroenergetskog sustava (EES) – „pametna mreža“ • Utvrđene osnove (baze podataka i planovi) za provedbu energetske učinkovitosti na objektima javnog sektora (škole, zdravstvene ustanove, uprava i dr.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatno planiranje i provedba programa korištenja obnovljivih izvora energije (fotonaponske elektrane, vjetroelektrane) osobito u privatnom sektoru ▪ Manjak programa i projekata kongeneracije na prirodni plin, bioplina, deponijskog plina ▪ Nedostatna županijska i lokalna financijska sredstva za realizaciju projekata energetske učinkovitosti
<p><u>Obrazovanje i znanost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Razgranata mreža osnovnih i srednjih škola zadovoljava županijske potrebe ▪ Siguran i zaštićen rad predškolskih i osnovnoškolskih odgojno- obrazovnih ustanova ▪ Sveučilište Jurja Dobrile centar je visokoškolskog obrazovanja i razvoja znanosti s prepoznatljivim određenim sastavnicama Sveučilišta u drugim hrvatskim županijama 	<p><u>Obrazovanje i znanost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak odgovarajućih prostornih kapaciteta u obrazovnim ustanovama ▪ Nedovoljna opremljenost obrazovnih ustanova opremom za informatiku i praktičnu nastavu ▪ Nedovoljna organizacijska učinkovitost u obrazovnim ustanovama (neprilagođenost radnog vremena predškolskih ustanova potrebama roditelja, onemogućen pristup podacima iz e-Matice MZOS-a) ▪ Nedostatni ljudski resursi u odgojno-obrazovnim, visokoškolskim i znanstvenoistraživačkim ustanovama ▪ Nedovoljna zastupljenost visokoškolskih programa i znanstvenoistraživačkog rada iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te biomedicine i zdravstva ▪ Nedovoljna usklađenost obrazovnih programa s potrebama tržišta rada i potrebama gospodarstva – nedovoljna uključenost gospodarstva, tijela lokalne i regionalne samouprave u procese oblikovanja studijskih programa i ulaganja gospodarstva u visokoškolsko obrazovanje i znanstvenoistraživački rad ▪ Nedovoljno uključivanje visokoškolskih ustanova u istraživačke projekte financirane iz fondova za znanost, tehnologiju i inovacije i u korištenje fondova EU-a ▪ Slaba povezanost znanstvenih institucija i javnog, civilnog i poslovnog sektora te tijela javne uprave na području razvojnih i primijenjenih istraživanja te primjene njihovih rezultata ▪ Nedovoljno praćenje i vrednovanje kvalitete rada u visokoškolskim i drugim obrazovnim ustanovama ▪ Nedostatak smještajnih kapaciteta za studente na području Grada Pule ▪ Odljev visokoobrazovanog mladog stanovništva u deficitarnim zanimanjima ▪ Nedovoljna osviještenost stanovništva o potrebama cjeloživotnog obrazovanja ▪ Nepoticažno okruženje za komercijalizaciju rezultata provedenih primijenjenih istraživanja – inovacija

<p><u>Zdravstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobro popunjena mreža zdravstvenih ustanova na svim razinama zdravstvene zaštite te dobre zdravstvene usluge i kvalitetan kadar u svim segmentima ▪ Zdravstveni sustav u velikoj je mjeri informatiziran ▪ Operativna efikasnost (dobra pokrivenost i dostupnost) mreže ljekarničke djelatnosti ▪ Odlična informatička podrška i organiziran prostor za savjetovanje u ljekarništvu ▪ Ostvareni pozitivni rezultati u razvoju i implementaciji Plana za zdravlje (posebno rano otkrivanje raka dojke, prevencija kardiovaskularnih bolesti, palijativna skrb u kući bolesnika) ▪ Uspostavljeni partnerski odnosi Istarske županije s jedinicama lokalne samouprave i nevladinim organizacijama (koji su dijelom formalizirani posebnim ugovorima i/ili sporazumima) 	<p><u>Zdravstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak i/ili dotrajalost prostora i opreme ▪ Nedostatak i nepovoljna dobna struktura zdravstvenih djelatnika u zdravstvenom sustavu i na tržištu rada ▪ Manjak kontinuiranog obrazovanja i poticanja izvrsnosti zdravstvenih radnika ▪ Nedostatak kliničkog znanja i kadra te konzervativan pristup u ljekarništvu ▪ Nepostojanje dugoročnih razvojnih planova, strategije razvoja zdravstva u Županiji i planova na razini ustanova ▪ Nedovoljna razvijenost i neujednačena dostupnost bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite ▪ Trend smanjenja broja preventivnih pregleda i kućnih posjeta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti ▪ Nedovoljno razvijena zaštita mentalnog zdravlja ▪ Nedovoljno ulaganje u prevenciju kroničnih nezaraznih bolesti ▪ Relativno slabo korištenje zdravstvenih kapaciteta u privatnom vlasništvu za usluge u javnom sektoru ▪ Nedovoljan kapacitet i stimuliranost za pripremu i provedbu projekata EU-a ▪ Nedovoljna zdravstvena prosvijećenost građana ▪ Manjak planova za uključivanje zdravstva u razvoj zdravstvenog turizma
<p><u>Socijalna skrb</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uspostavljeni partnerski odnosi Istarske županije s lokalnom samoupravom i organizacijama civilnog društva ▪ Višegodišnje iskustvo i dobri rezultati Županije u (strateškom i operativnom) planiranju i provedbi za zdravlje i socijalno blagostanje uz suradnju posebno ustrojenih županijskih tijela i odbora ▪ Uspješni lokalni primjeri uvođenja inovacija u sastav skrbi, višegodišnja praksa pružanja izvaninstitucionalnih usluga u zajedništvu više jedinica lokalne samouprave i pojedinačna lokalna iskustva u uvođenju sustava kvalitete ▪ Uključivanje pružatelja i korisnika usluga u procese ispitivanja potreba i postavljanja županijskih prioriteta socijalne skrbi ▪ Motivirani i proaktivni pojedinci sposobni unaprijediti sustav socijalne skrbi 	<p><u>Socijalna skrb</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljna i neujednačena dostupnost usluga socijalne skrbi (teritorijalno, financijski i pojedinim korisničkim skupinama) ▪ Nedovoljno razvijeni izvaninstitucionalni oblici skrbi za sve korisničke skupine i nedovoljna razvijenost pojedinih specijaliziranih vrsta usluga ▪ Nezadovoljavajući prostorni uvjeti i oprema (ne odgovaraju propisanim standardima) ▪ Nedovoljna funkcionalna i informacijska povezanost pružatelja usluga međusobno te korisnika i pružatelja usluga, nepotpun sustav praćenja statističkih podataka u socijalnoj skrbi ▪ Nedovoljno rašireno partnerstvo pružatelja usluga ▪ Nepripremljenost i otpor zajednice (djelatnika u ustanovama socijalne skrbi i šire mreže) za preuzimanje obveza i provedbu Nacionalnog plana deinstitucionalizacije te za prihvaćanje promjena novih zahtjeva korisnika ▪ Manjak stručnih kadrova u socijalnoj skrbi i nedovoljna znanja i vještine za korištenje mogućnosti poboljšanja rada (korištenje fondova EU-a i ostalih međunarodnih izvora financiranja)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manjak vrednovanja učinkovitosti programa i socijalnih usluga ▪ Manjak stručnih kapaciteta u organizacijama civilnog društva za pružanje kvalitetnih socijalnih usluga ▪ Nepoznavanje mogućnosti koje se u sektoru socijalne skrbi mogu ostvarivati društvenim poduzetništvom
<p><u>Kulturne djelatnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijedna i raznovrsna očuvana materijalna i nematerijalna kulturna baština u gradovima i ruralnim područjima ▪ Postojanje brojnih tradicionalnih kulturnih manifestacija ▪ Suvremena kulturna produkcija (izvedbene umjetnosti, književnost, slikarstvo i dr.) ▪ Uspješno djelovanje brojnih udruga u kulturi, kulturno-umjetničkih društava i umjetnika pojedinaca ▪ Umrežavanje i zajednički rad istarskih muzeja i galerija kao i postignuća umjetnika pojedinaca i umjetničkih skupina radi stvaranja specifičnog kulturnog paketa, Istarski paket kulture ▪ Razvijena multikulturalnost, nacionalne manjine svojim specifičnostima pridonose stvaranju cjelovitog bogatstva kulturne baštine Županije ▪ Tradicionalne multikulturalne veze s Italijom, Slovenijom i zemljama jugoistočne Europe ▪ Dugogodišnja dobra međunarodna suradnja i razmjena iskustava 	<p><u>Kulturne djelatnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljna valorizacija kulturne baštine za održivo korištenje ▪ Neriješeni imovinskopravni odnosi objekata kulturne baštine ▪ Zapuštenost i propadanje brojnih vrijednih objekata kulturne baštine ▪ Nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u institucijama, kulturno-umjetničkim društvima, lokalnoj samoupravi i školstvu koji su spremni stvarati i realizirati inovativne i poduzetničke projekte i programe u kulturi ▪ Nedostatak menadžera u kulturi ▪ Nepostojanje kapaciteta i uvjeta za razvoj poduzetništva u kulturi i kreativnih industrija ▪ Nedovoljno financiranje kulturnih manifestacija i projekata iz neproračunskih i međunarodnih izvora i nedovoljno samofinanciranje ▪ Naglašen sezonski karakter kulturnih događanja i kulturne ponude ▪ Nedovoljna uključenost kulturne baštine, kulturnih manifestacija i projekata u turističku ponudu i ostale s njima povezane sektore ▪ Nedovoljno povezivanje obrazovnih, znanstvenih i kulturnih institucija ▪ Loš sustav informiranja, edukacije i komunikacije o razvojnim mogućnostima putem fondova EU-a
<p><u>Sport</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra i geografski ravnomjerna izgrađenost sportske infrastrukture u vlasništvu JLS-ova za dvoranske sportove i nogomet ▪ Dobra i efikasna organizacija sustava sporta u Istri (30 strukovnih saveza, 12 gradskih i općinskih sportskih zajednica) ▪ Više od 30% (najviše u državi) učenika osnovnih i srednjih škola uključeno je u programe školskog sporta ▪ Dobri sportski rezultati jer je Istarska županija prema svim pokazateljima četvrta najuspješnija u državi ▪ Dobri uvjeti za sportski turizam (sportska infrastruktura, smještajni kapaciteti i ukupna turistička ponuda) 	<p><u>Sport</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrlo loše stanje u pogledu izgrađenosti sportske infrastrukture za sportove u vodi i na vodi ▪ Nedostatak ili dotrajalost sportske infrastrukture i opreme u osnovnim i srednjim školama ▪ Nedovoljan broj obrazovanog i educiranog stručnog kadra ▪ Nedovoljna uključenost pojedinih dijelova populacije (marginalne skupine, dijelovi ženske populacije i dr.) u programe sporta ▪ Nedovoljna valorizacija vrhunskih sportskih rezultata i nepostojanje sredstava za poticanje izvrsnosti ▪ Nedovoljna uključenost sportskih programa i manifestacija u turističku ponudu

<p><u>Civilno društvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veliki broj OCDA koji djeluje na području Istarske županije • Znanje dijela OCDA o pisanju, apliciranju i provođenju EU projekata • Kapacitiranost Zaklade za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva za provedbu natječaja za dodjelu sredstava OCDima • Kapacitiranost Zaklade za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva za pisanje, apliciranje i provedbu EU projekata • Postojanje pojedinih filantropskih fondova • Postojanje Volonterskog centra Istra • Postojanje Povjerenstva za ravnopravnost spolova • Postojanje OCDA u području zagovaranja ljudskih prava, prava manjina, jednakosti spolova • Financijska sredstva koja se svake godine odvajaju za provođenje Programa javnih potreba u JLRS 	<p><u>Civilno društvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna educiranost i informiranost građana o važnosti i vrijednosti civilnog društva. • Nedovoljna osnaženost civilnog sektora u financijskom, tehničkom i ljudskom pogledu. • Nepostojanje strategije razvoja civilnog društva u Istarskoj županiji. • Nepostojanje institucionalnog okvira za poticanje razvoja civilnog društva. • Nedovoljna osviještenost o značaju i mogućnostima partnerstva javnog, civilnog i poslovnog sektora. • Nedovoljna umreženost organizacija civilnog društva. • Nepostojanje sustavnog modela dodjele financijskih potpora. • Neusklađeni prioriteti za dodjelu financijskih potpora organizacijama civilnog društva unutar JLS-a. • Nepostojanje sustavne politike razvoja zakladništva i filantropije. • Nedovoljna osviještenost građana i mladih o volontiranju. • Nedovoljna uključenost OCD-a u proces donošenja odluka na lokalnoj razini. • Nedovoljna prepoznatljivost društvenog poduzetništva kao metode razvoja lokalne zajednice. • Neiskorištenost potencijala OCD-a u informiranju o EU-u. • Neuključenost OCD-a od strane JLS-a u proces planiranja razvojnih projekata za kandidiranje na fondove EU-a. • Neiskorištenost potencijala za zapošljavanje putem OCD-a.
<p><u>Gospodarstvo – opće</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvijenost Županije i JLS-ova iznad prosjeka Hrvatske ▪ Duga gospodarska tradicija i visoka razina usvojenog znanja i iskustva u nekim sektorima (turizam, brodogradnja, prerađivačka industrija) ▪ Izvozno orijentirano gospodarstvo, najviše prerađivačka industrija (brodogradnja, prerada duhana i kamena, automobilska i kemijska industrija), dio poljoprivrede i informatičko-telekomunikacijskih usluga ▪ Visok stupanj poduzetničke i obrtničke aktivnosti (iznadprosječan broj poduzetnika i obrtnika u odnosu na republički prosjek – visok rang u ocjeni regionalne konkurentnosti RH) 	<p><u>Gospodarstvo – opće</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaostajanje u gospodarskom razvoju u odnosu na prosjek zemalja EU-a (mjereno BDP-om po stanovniku) ▪ Neuravnotežen gospodarski razvoj na području Županije (unutrašnjost zaostaje za priobalnim područjem) ▪ Nedostatna <i>greenfield</i> i <i>brownfield</i> ulaganja ▪ Nepostojanje jedinstvene i uniformirane baze podataka o demografskim i gospodarskim kretanjima kao podloge za donošenje odluka te mjerenje učinaka ▪ Nedostatna upućenost, poznavanje postupka, vještina pripreme projekta među gospodarskim subjektima za korištenje sredstava iz fondova EU-a
<p><u>Industrija</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvijene usko specijalizirane proizvodnje u prerađivačkoj industriji ▪ Brodograđevna i prateća industrija, prehrambena industrija, poljoprivreda i 	<p><u>Industrija</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatne aktivnosti za povećanje konkurentnosti industrije (tehnološki razvoj, inovacije, poslovno tehnološko povezivanje, klasteri i dr.)

<p>ribarstvo, vađenje, prerada kamena i proizvodnja građevinskog materijala te proizvodnja automobilskih dijelova i strojeva imaju dugu tradiciju poslovanja koja je rezultirala visokom akumulacijom intelektualnog kapitala</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Velike eksploatacijske rezerve kamena, dobra infrastruktura za eksploataciju mineralnih sirovina i kadar za obradu arhitektonsko-građevnog kamena 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepovoljan utjecaj na okoliš djelatnosti eksploatacije mineralnih sirovina ▪ Usitnjenost poslovnih subjekata i nedostatan interesno povezivanje malih i srednjih poduzetnika rudarske djelatnosti te poduzetnika u djelatnosti eksploatacije mineralnih sirovina i obrade ▪ Spor napredak u unapređenju opreme i tehničkih sredstava za izvođenje eksploatacije ▪ Izostanak brendiranja istarskog prirodnog kamena
<p><u>Turizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Blizina turističke destinacije Istre emitivnim tržištima (kvalitetna cestovna i zračna povezanost) ▪ Razvijeno turističko gospodarstvo ▪ Izrađeni planovi za pozicioniranje Istre kao destinacije visokokvalitetnog turizma i jakog turističkog identiteta ▪ Bogata i raznovrsna kulturno-povijesna baština kao temelj za visokokvalitetan turizam ▪ Visok stupanj ekološki zdrave prirode i mora kao temelj za visokokvalitetan turizam 	<p><u>Turizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sezonski karakter turizma ▪ Nedovoljna profitabilnost turističkog sektora zbog prevladavajuće prisutnosti masovnog turizma i male izvanpansionske potrošnje gostiju ▪ Smještajni objekti prosječne kvalitete i kategorije, stoga i popratni sadržaji i usluge prosječne kvalitete ▪ Neiskorišteni resursi (atraktivna područja u vlasništvu MORH-a, otoci) ▪ Nedostatna primjena IT tehnologija u turizmu ▪ Niska integracija kulturne baštine u turistički proizvod ▪ Brendiranje ponajprije Istre kao turističke regije, a tek nakon toga lokacija unutar regije s jasno naznačenim specifičnostima/specijalizacijama jedinica lokalne samouprave
<p><u>Poljoprivreda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povoljni pedološki i klimatski uvjeti za razvoj nekih grana poljoprivrede ▪ Duga tradicija u poljoprivrednoj proizvodnji (voćarstvo, vinogradarstvo, pčelarstvo, ovčarstvo, peradarstvo te povrtlarstvo i ribarstvo) ▪ Velik broj autohtonih i prepoznatljivih proizvoda i kultura (bioraznolikost) ▪ Brendiranje visokokvalitetnih i tradicionalnih poljoprivrednih proizvoda ▪ Financijski poticaji za razvoj poljoprivrede putem Fonda za kreditiranje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom prostoru 	<p><u>Poljoprivreda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rascjepkanost zemljišnih posjeda ▪ Nedovoljno korištenje raspoloživih razvojnih resursa (neobrađeno poljoprivredno zemljište, napušteni vojni objekti, otočje Brijuni, Luka Bršica) ▪ Nedovoljno razvijena poljoprivredna infrastruktura ▪ Nedovoljna usklađenost prostornoplanske dokumentacije (PP JLS) s Planom navodnjavanja IŽ-a ▪ Nekontrolirano i nelegalno crpljenje vode iz podzemlja za potrebe navodnjavanja poljoprivrednih površina ▪ Nedostupnost povoljnog kapitala za mala obiteljska gospodarstva i prodaju njihovih finalnih proizvoda
<p><u>Poduzetništvo, poduzetnička infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dinamičan razvoj malog i srednjeg poduzetništva ▪ Poduzetničke zone opremljene poduzetničkom infrastrukturom 	<p><u>Poduzetništvo, poduzetnička infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljna povezanost malih i srednjih poduzetnika u razvoju, inovacijama, marketingu, prodaji i dr.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Učinkoviti županijski poticaji za razvoj malog i srednjeg gospodarstva (povoljni krediti, subvencije, edukacija, savjeti, sajmovi, izložbe) ▪ Dobra institucionalna podrška razvoju poduzetništva (županijska uprava, uprave gradova i općina, komore i agencije) 	
<p><u>Tehnologija i inovativnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Djelovanje i razvoj METRIS-a (Centar za istraživanje materijala) • Kapaciteti, iskustvo, upravljanje i programi IDA-e (Istarske razvojne agencije) za razvoj istraživanja, inovacija i tehnologije • Postojanje i djelovanje odjela istraživanja i razvoja u velikim istarskim poduzećima • Osnivanje Centra kompetencije i Centra za istraživanje materijala 	<p><u>Tehnologija i inovativnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nizak stupanj komercijalizacije inovacija na području Županije ▪ Nedostatna primjena znanja, inovacija i novih tehnologija u gospodarstvu ▪ Nepovezanost znanstvenoistraživačkih organizacija i gospodarskih subjekata ▪ Nepostojanje tehnološkog parka i tehnološke infrastrukture ▪ Nedostatna istraživanja, razvoj i inovacije u poduzećima te povezivanje malih, srednjih i velikih poduzeća na komercijalizaciji inovacija ▪ Manjak ulaganja u istraživanje i razvoj novih tehnologija u gospodarstvu
<p><u>Tržište rada</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobro obrazovano stanovništvo – iznadprosječan udio obrazovanog stanovništva sa završenim srednjim i visokim obrazovanjem te ispodprosječan udio stanovništva bez završene ili s nepotpunom osnovnom školom u odnosu na prosjek RH ▪ Niža stopa nezaposlenosti u odnosu na druge županije ▪ Dinamičnost tržišta rada u pogledu ponude i potražnje radne snage ▪ Postojanje zaštitne radionice za zapošljavanje osoba s invaliditetom ▪ Programi za razvoj tržišta radne snage (različiti programi, prekvalifikacije, samozapošljavanje), razvoj lokalnog partnerstva za zapošljavanje i dr. 	<p><u>Tržište rada</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljna ukupna zaposlenost stanovništva u odnosu na prosjek zemalja EU-a ▪ Otežan pristup tržištu rada za osobe s invaliditetom zbog nedostatka integrativnih radionica i radnih jedinica za zapošljavanje osoba s invaliditetom ▪ Nepostojanje Centra za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom ▪ Nedovoljna integracija mladih nezaposlenih osoba u procese obrazovanja, osposobljavanja, stažiranja ili naukovanja za tržište rada ▪ Nedostatak Centra za informiranje i razvoja karijera (CISOK) ▪ Nedostatno poticanje cjeloživotnog učenja, prvenstveno dugotrajno nezaposlenih osoba kako bi ponovno postale konkurentne na tržištu rada ▪ Nedostatna i nesustavna ulaganja u ljudske resurse za potrebe malih i srednjih poduzeća, turizma, graditeljstva, poljoprivrede i brodogradnje ▪ Neusklađenost kompetencija tražitelja zaposlenja i potreba tržišta rada zbog neusklađenosti obrazovnih programa i potreba tržišta rada ▪ Sezonsko zapošljavanje i rad na određeno vrijeme rezultiraju povećanom socijalnom nesigurnošću u društvu, osobito kada je riječ o mladoj generaciji ▪ Niska razina mobilnosti radne snage na području Županije
<p><u>Upravljanje razvojem</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osposobljenost razvojnih institucija (kadrovi, organizacija) za programiranje i planiranje (IDA, AZRRI, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog 	<p><u>Upravljanje razvojem</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatna ekipiranost stručnim kadrovima u upravnim i javnim institucijama ▪ Nedostatak kadrovskog potencijala JLS-ova za upravljanje razvojem

<p>društva i dr.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Znanje, iskustvo, postignuti rezultati razvojnih institucija te tijela županijske i lokalne uprave za uključivanje u programe EU-a i druge programe iz međunarodnih i nacionalnih izvora financiranja ▪ Razvijena višegodišnja međunarodna suradnja ▪ Visok stupanj političke stabilnosti ▪ Visok stupanj tolerancije i suživota svih etničkih skupina ▪ Dobra suradnja Županije i JLS-ova u političkom i operativnom smislu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatna financijska sredstva za pripremu tehničke dokumentacije za pripremu razvojnih projekata ▪ Nedovoljna prepoznatljivost društvenog poduzetništva kao metode razvoja lokalne zajednice te nedovoljno istaknute inicijative ▪ Nedovoljna osnaženost civilnog sektora u financijskom, tehničkom i ljudskom pogledu ▪ Neprepoznata uloga i mogućnosti zaklada u razvoju Županije ▪ Nepostojanje strategije razvoja civilnog društva u Županiji ▪ Nedovoljno materijalno-tehničkih sredstava za Sustav zaštite i spašavanja
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Tradicionalne multikulturalne veze s Italijom, Slovenijom i zemljama jugoistočne Europe • Blizina turističke destinacije Istre emitivnim tržištima • Korištenje EU i drugih međunarodnih i domaćih fondova za provedbu razvojnih projekata u različitim područjima gospodarstva (npr. zaštita okoliša, energetska učinkovitost, upravljanje razvojem, društvene djelatnosti, razvoj poduzetništva itd.) • Suradnja u obrazovanju i znanstvenoistraživačkom radu s obrazovnim, visokoškolskim i znanstvenim ustanovama u regiji i uključivanje u razvojne potrebe gospodarstva i društva u regiji • Međunarodni programi razvoja multikulturalnosti za promicanje suradnje s inozemnim regijama i gradovima • Porast potražnje za različitim selektivnim oblicima turizma na svjetskom i europskom turističkom tržištu (npr. sportski i zdravstveni turizam, kruzing i dr. oblici turizma) • Reforma javne uprave; pretvaranje administracije u servis građana 	<ul style="list-style-type: none"> • Prekogranično onečišćenje mora i obale • Neulaganje države u izgradnju prometne infrastrukture za povezivanje Županije s ostatkom RH (cestovne i željezničke) • Zagađivači na području Županije (Plomin i dr.) koji su u nadležnosti državnih institucija • Rizici koje donosi razvoj turizma - pojačani pritisak na okoliš, infrastrukturu, žurne službe i sustav civilne zaštite • Nedostatna i nedosljedna decentralizacija u području financiranja razvoja županijske infrastrukture • Stagnacija i smanjenje ulaganja na državnoj razini u visoko obrazovanje i znanost • Odljev kadrova iz područja zdravstva • Povećane potrebe za zdravstvenom zaštitom zbog demografskog starenja • Vrlo visok stupanj centralizacije uprave i odlučivanja • Česte izmjene zakonskih propisa u svim područjima • Restriktivna proračunska politika na nacionalnoj razini • Neodgovarajuća zakonska regulativa u odnosu na specifične potrebe i lokalne posebnosti IŽ-a • Nepotican nacionalni okvir za djelovanje organizacija civilnog društva • Kompliciranost zakonskih procedura, nepovoljan porezni tretman i pravna nesigurnost u obavljanju i razvoju gospodarskih djelatnosti i poduzetništva • Rastući trend uvoza poljoprivrednih proizvoda • Gospodarska kriza i politička nestabilnost u zemljama koje su ključna emitivna

	<p>tržišta za turizam u IŽ-u</p> <ul style="list-style-type: none">• Pad konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva i pogoršanje poduzetničke klime u RH• Neodgovarajuća decentralizacija uz prijenos nadležnosti bez dovoljno financijskih sredstava• Nedovoljna pripremljenost državne administracije za upravljanje programima EU-a
--	--

IV. STRATEŠKI OKVIR

4.1. Vizija

VIZIJA je „ostvariv san koji upućuje na to kako bi dionici koji predstavljaju regiju (ili županiju) željeli da ta regija izgleda u budućnosti“. Pri donošenju vizije nije dovoljno samo željeti – također treba uvažiti realne mogućnosti. Vizija treba biti ambiciozna, ali i realistična.

S druge strane, mašta, san i želje također su važan kreativni element u stvaranju motivirajuće vizije.

Razvojna je vizija Istarske županije, predložena temeljem konsenzusa unutar Radne grupe, sljedeća:

Istarska županija je autonomna, moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

4.2. Ciljevi

Ciljevi razvoja Istarske županije su:

1. cilj: Povećanje gospodarske konkurentnosti
2. cilj: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života
3. cilj: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima
4. cilj: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta

Cilj 1: Povećanje gospodarske konkurentnosti

Relevantnost

Gospodarstvo IŽ-a po većini pokazatelja konkurentnosti (npr. Regionalnom indeksu konkurentnosti i World Economic Forumu) zauzima jedno od vodećih mjesta među hrvatskim županijama, ali u nekim područjima znatno zaostaje za prosjekom četiri odabrane zemlje EU-a (Italija, Slovenija, Austrija i Njemačka). To se odnosi na poslovno okruženje, marketing, menadžment i klastere, financijsko tržište i lokalnu konkurenciju te tehnologiju i inovativnost koji korespondiraju s razvojnim problemima i potrebama dijagnosticiranim u analizi stanja IŽ-a.

U ukupnoj konkurentnosti IŽ zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a za 17%, a u usporedbi s Njemačkom za gotovo trećinu. Ocjena ukupne konkurentnosti IŽ-a neznatno je veća (1,5%) u usporedbi s Hrvatskom. Najveći je zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a u indikatoru *korištenje sofisticirane proizvodne tehnologije* (30%), i to u odnosu na Njemačku za 40%, dok je u usporedbi s Hrvatskom IŽ uspješnija 4,7%. Najmanji je zaostatak IŽ-a za prosjekom 4 zemlje EU-a u području *poslovno okruženje*, a iznosi 7,5%, dok je zaostajanje za Njemačkom 24%, a od hrvatskog prosjeka IŽ je bolja za 9%. Slično je i u drugim područjima poput ulaganja poduzeća u istraživanje i razvoj,

razvijenosti i raširenosti proizvodnih klastera, financijskog tržišta i lokalne konkurencije, zahtjevnosti kupaca u pogledu kvalitete proizvoda.

Ovim ciljem određene su sastavnice konkurentnosti koje su ključne za razvoj istarskog gospodarstva, a koje treba poboljšati kako bi Županija zadržala vodeću konkurentnu poziciju u RH i smanjila zaostajanje za drugim zemljama članicama EU-a.

Očekivani načini ostvarenja

Cilj će se ostvariti smanjivanjem i rješavanjem utvrđenih razvojnih problema koji sputavaju daljnje povećanje konkurentnosti istarskog gospodarstva i to putem jačanja istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija, unapređenja poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva i razvojem ključnih gospodarskih djelatnosti, prerađivačke industrije, turizma te poljoprivrede i ribarstva.

Dosljednost

Ovaj cilj uklapa se u ciljeve svih relevantnih strateških dokumenata na razini EU-a- te na nacionalnoj i županijskoj razini.

Na razini EU-a to su:

- Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast
- Akcijski plan za razvoj poduzetništva do 2020. godine
- Predvodničke inicijative „Industrijska politika za globalizacijsko doba“

Dokumenti nacionalne razine relevantni za ovaj cilj su:

- Operativni program Konkurentnost i kohezija (OPKK) koji je osnova povlačenja fondova EU-a za Republiku Hrvatsku do 2020. godine, i to cilj 3: Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora i sektora za ribarstvo i akvakulturu.
- Program ruralnog razvoja Hrvatske 2014.–2020. čiji je opći cilj razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora.
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske.
- Strategija poduzetništva Republike Hrvatske 2013.–2020. čiji je opći cilj povećanje konkurentnosti malog gospodarstva.
- Industrijska strategija Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. kojom se potiče jačanje konkurentnosti poduzetnika u industrijskim djelatnostima.
- Strategija za razvoj društvenog poduzetništva 2015.–2020. identificira pozitivne učinke društvenog poduzetništva u jačanju konkurentnosti cjelokupnog gospodarstva Hrvatske.

Na regionalnoj razini cilj se uklapa u ciljeve i prioritete sadržane u :

- Master plan razvoja istarskog turizma 2016.–2025.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
Povećanje gospodarske konkurentnosti	Indeks ukupne konkurentnosti	Rang prema drugim županijama	Regionalni indeks konkurentnosti (RIK)* 2013.	Rang 3.	2013.	Rang 3.	2020.	3 godine	RIK*
	BDP per capita	Rang prema drugim županijama	Regionalni indeks konkurentnosti (RIK)* 2013.	Rang 2.	2010.	Rang 2.	2020.		RIK*

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života

Relevantnost

Ovaj cilj definiran je temeljem razvojnih problema i potreba u IŽ-u u području zapošljivosti i radne mobilnosti, u sustavu obrazovanja te u segmentima ključnim za kvalitetu života koji čine zdravstvo i socijalna skrb, sport te civilno društvo, a kultura je uvrštena u četvrti cilj.

U području zapošljivosti i radne mobilnosti glavni su razvojni problemi u IŽ-u: niska razina zapošljivosti populacije u dobi između 20 i 64 godine, nerazmjer ponude i potražnje za radnom snagom na određenim razinama obrazovanja, nedovoljna integracija mladih nezaposlenih osoba u obrazovni sustav i proces osposobljavanja za tržište rada, poticanje cjeloživotnog učenja nezaposlenih osoba, prvenstveno dugotrajno nezaposlenih, nezadovoljavajuća razina kompetencija nezaposlenih osoba, otežan pristup tržištu rada za osobe s invaliditetom.

Obrazovanje u IŽ-u je prema pokazateljima konkurentnosti (Regionalni indeks konkurentnosti) na razini prosjeka Hrvatske. To je relativno niska razina za razliku od pokazatelja za neka druga područja koji su znatno iznad tog prosjeka, kao i za pokazatelj ukupne konkurentnosti, prema kojem je Županija bolja od prosjeka Hrvatske. Također, istarski su poduzetnici najslabijim ocijenili obrazovanje i fizičku infrastrukturu. Prema pojedinačnim (anketnim) indikatorima, kvaliteta obrazovnih programa iz područja matematike i prirodnih znanosti u IŽ-u zaostaje 28% za Hrvatskom i 27% za prosjekom 4 odabrane zemlje EU-a.

U području obrazovanja među glavnim razvojnim problemima u IŽ-u su: nedovoljna zastupljenost visokoškolskih programa i znanstvenoistraživačkog rada iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te biomedicine i zdravstva, nedovoljna uključenost gospodarstva, tijela lokalne i regionalne samouprave u procese oblikovanja studijskih programa i ulaganja gospodarstva u visokoškolsko obrazovanje i znanstvenoistraživački rad, nedovoljna usklađenost s državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, nastavni planovi i programi škola neprilagođeni potrebama gospodarstva i razvoja Županije, nedostatak odgovarajućih prostornih kapaciteta i suvremene opreme u obrazovnim ustanovama, nedostatni ljudski resursi u odgojno-obrazovnim, visokoškolskim i znanstvenoistraživačkim ustanovama, neprilagođenost strukovnog obrazovanja europskim standardima, nedovoljna osviještenost stanovništva o potrebama cjeloživotnog obrazovanja.

U području zdravstva i socijalne skrbi glavni su razvojni problemi u IŽ-u: nedostatak i/ili dotrajalost prostora i opreme zdravstvenih i socijalnih ustanova, nedostatak zdravstvenih kadrova (osobito visokoobrazovanih) i kadrova u području socijalne skrbi (posebno specijaliziranih), potrebe za reorganizacijom i podizanjem kvalitete pružanja pojedinih zdravstvenih i socijalnih usluga i njihove dostupnosti, potreba intenzivnijeg provođenja programa promocije zdravlja i prevencije bolesti na svim razinama zdravstvene zaštite, nedovoljno razvijeni izvaninstitucionalni oblici skrbi za sve korisničke skupine, nepoznavanje mogućnosti koje se u sektoru socijalne skrbi mogu ostvarivati putem društvenog poduzetništva.

U sportu i rekreaciji glavni su razvojni problemi u IŽ-u: nedovoljan broj obrazovanog i educiranog stručnog kadra, nedovoljna uključenost pojedinih društvenih skupina (npr. marginalne skupine, žene) u sportske programe, vrlo loše stanje izgrađenosti sportske infrastrukture za sportove u vodi i na vodi, nedovoljna valorizacija vrhunskih sportskih rezultata, nedovoljna uključenost sportskih programa i manifestacija u turističku ponudu.

U području civilnog društva glavni su razvojni problemi u IŽ-u: nedovoljna educiranost i informiranost

građana o važnosti i vrijednosti civilnog društva, nepostojanje strategije razvoja civilnog društva u Istarskoj županiji, nepostojanje institucionalnog okvira za poticanje razvoja civilnog društva, nepostojanje sustavne politike razvoja zakladništva i filantropije, nedovoljna osviještenost građana o važnosti volonterstva, nedovoljno korištenje različitih izvora financiranja programa i aktivnosti OCDA, nedovoljna osnaženost civilnog sektora u financijskom, tehničkom i ljudskom pogledu.

Očekivani načini ostvarenja

Ovaj cilj ostvarit će se smanjivanjem i rješavanjem utvrđenih razvojnih problema nizom povezanih mjera koje se odnose na povećanje zapošljivosti i radne mobilnosti, razvoj sustava obrazovanja i prilagodbe potrebama razvoja gospodarstva, poboljšanje sustava zdravstva i socijalne skrbi, razvoja sporta i rekreacije, razvoja civilnog društva i društvenog poduzetništva. Također, nužno je sustavno i kontinuirano ulaganje u društvenu infrastrukturu.

Dosljednost

Ovaj cilj se uklapa u ciljeve svih relevantnih strateških dokumenata na razini EU-a te nacionalnoj i županijskoj razini.

Na razini EU-a

Rast zapošljavanja i unapređenje kvalitete sustava socijalne skrbi među ključnim su ciljevima krovne strategije Europa 2020. u sklopu koje su usvojene tri ključne Predvodničke inicijative vezane za zapošljavanje i socijalnu uključenost (Youth on the move. An agenda for new skills and jobs, European Platform against poverty and social exclusion). Osnova provedbe zdravstvene politike na području EU-a i okosnica oblikovanja nacionalnih politika zdravstvene skrbi i zaštite sadržana je u dokumentu *Together for Health* (2007.).

Na nacionalnoj razini:

Cilj podržava ključne ciljeve u sklopu Operativnih programa za razdoblje 2014.–2020. koji su podloga za financiranje ključnih razvojnih problema i potreba na nacionalnoj razini iz fondova EU-a. U sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (2014.–2020). i Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali (2014.–2020.) ovaj cilj potpuno podržava tematski cilj 09 – Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije, kao i investicijske prioritete sadržane unutar tog tematskog cilja. Predviđeni prioriteti i mjere usmjereni na jačanje kvalitete obrazovnog sustava u IŽ-u također upućuju na usklađenost s tematskim ciljem 10 – Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje. U sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali postavljen je tematski cilj 08 – Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, te je taj cilj u skladu i s ovim tematskim ciljem.

Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14) postavljen je konačni cilj prema kojem obrazovni sustav RH treba uspostaviti tako da pruža kvalitetnu podršku ostvarenju dugoročnog i stabilnog društveno-gospodarskog razvoja zemlje. Provedbom prioriteta, mjera i projekata u sklopu ovog cilja IŽ će podržati nacionalne ciljeve razvoja obrazovnog sustava.

U području zdravstva glavne su nacionalne smjernice razvoja one na kojima se temelji i ova županijska strategija, postavljene u Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012.–2012. i u Nacionalnom planu razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u RH 2015.–2016. te u brojnim drugim nacionalnim strategijama, programima i planovima.

U području socijalne skrbi glavne nacionalne smjernice razvoja postavljene su u Strategiji razvoja sustava socijalne skrbi 2011.–2016., Strategiji borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.–2020. i Planu deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u RH 2011.–2016. (2018.) te nizu drugih nacionalnih strategija/programa usmjerenih prema specifičnim skupinama korisnika (žrtve obiteljskog nasilja, ovisnici, osobe s invaliditetom, starije osobe i dr.)

U sklopu ovog cilja istaknuta je potreba jačanja društvenog poduzetništva za doprinos smanjenju nezaposlenosti, društvenoj koheziji i jačanju ukupne kvalitete života u IŽ-u. Promicanje društvene kohezije i uključivanja ranjivih društvenih skupina u društveno-gospodarski život u fokusu je nacionalnih strategija kao što su Strategija društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj (2015.–2020.), Strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva (2012.–2016.) i Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske (2014.–2020.).

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života	Obrazovanje - udio osoba s visokim obrazovanjem			6	2013.	2	2020.	trogodišnje	RIK*
	- diplomirani studenti	Rang prema drugim županijama	Regionalni indeks konkurentnosti (RIK) 2013.	8	2013.	2	2020.		
	- kvaliteta javnih škola			20	2013.	5	2020.		
	Dostupnost liječnika	Broj liječnika na 1000 stanovnika	Unapređenje sustava zdravstvene zaštite putem jednake dostupnosti visokokvalitetnim uslugama svim korisnicima	2,49	2013.	2,8	2020.		IŽ
	Uključenost stanovništva u programe sportskih aktivnosti	indeks	Svijest građana o zdravom životu	100	2015	200	2020	godišnje	IŽ
Broj zaposlenih ukupno	Rang prema drugim županijama	Regionalni indeks konkurentnosti (RIK) 2013.	11	2012	3	2020	trogodišnje	IŽ	

*Regionalni indeks konkurentnosti RH

Cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima

Relevantnost

Realizacijom ovog cilja treba smanjiti razvojne probleme i ukloniti razvojna ograničenja u IŽ-u u području komunalne, prometne i energetske infrastrukture. Kao uvjet za uspješan održivi razvoj IŽ-a potrebno je također poboljšati zaštitu okoliša i održivo upravljanje prostorom i resursima.

Osnovna infrastruktura u IŽ-u je prema pokazateljima konkurentnosti (Regionalni indeks konkurentnosti RH) razvijenija od prosjeka Hrvatske, premda ne odskaače toliko koliko razvijenost nekih druga područja (npr. poduzetništva). Međutim, istarski poduzetnici osnovnu infrastrukturu ocjenjuju najslabijim područjem te ističu potrebu za njenim unapređenjem s obzirom na to da je osnovna infrastruktura jedan od „stupova“ konkurentnosti. Komunalne usluge i poslovni prostori i zemljišta u IŽ-u ocijenjeni su vrlo nepovoljnim za poslovanje. Prema indikatoru cijene komunalnih usluga IŽ je sa 12. mjesta u 2010. pala na 17. mjesto 2013. godine.

U području komunalne infrastrukture glavni su razvojni problemi i ograničenja: neučinkovit sustav vodoopskrbne mreže i sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, neuspostavljen integrirani sustav gospodarenja otpadom i nesansirana legalna i ilegalna odlagališta otpada. U prometnoj infrastrukturi to je nedovoljna kvaliteta cestovnih prometnica, deficit u ispunjavanju ekoloških normi javnog prijevoza, slaba opremljenost morskih luka i tehnički zastarjele i nekonkurentne željezničke pruge, nepovezane s hrvatskim i međunarodnim željeznicama. U energetici, glavni su razvojni problemi i ograničenja: nedostatna provedba programa energetske učinkovitosti i u javnom i u privatnom sektoru, nedostatan planiranje i provedba programa korištenja obnovljivih izvora energije, osobito u privatnom sektoru te manjak programa i projekata kogeneracije (na prirodni plin, bioplin, deponijski plin). Zajednički su problem čitave infrastrukture velike sezonske oscilacije u korištenju i neravnomjeran gospodarski razvoj na području IŽa jer unutrašnjost Županije zaostaje za priobalnim područjem.

U zaštiti okoliša i održivom upravljanju prostorom i resursima problemi i ograničenja koja sputavaju provedbu održivog razvoja IŽ su: prirodni resursi i zaštićena prirodna područja ne koriste se u funkciji razvoja prema načelima održivosti, deficit edukacije i uključivanje javnosti u upravljanje prirodnim resursima i zaštitu okoliša, nedefiniran koncept i mjere za rješavanje onečišćenja koja dolaze s mora, nedostatan praćenje stanja okoliša, nepostojanje GIS baze podataka o akvatoriju, nedostatne baze podataka o klimi, nedovoljno razvijeno integrirano prostorno plansko uređenje i nerazvijen informacijski sustav prostornog uređenja. Također, tu je i obveza zatvaranja TE Plomin 1 (mada je već trebala biti zatvorena) zbog njenog kontinuiranog zagađenja okoliša. Sa druge strane valja istaknuti i potrebu da se ista nakon zatvaranja sačuva kao dio industrijske baštine Labinštine i Istre.

U upravljanju regionalnim razvojem, ograničenja i problemi su nedostatna ekipiranost stručnim kadrovima u upravnim i javnim institucijama, manjak znanja, vještina i ljudskih potencijala u JLS-ovima za upravljanje razvojem, nedovoljno povećanje učinkovitosti javne uprave, nedovoljna uključenost građana i ključnih dionika u proces donošenja odluka, nedovoljna osnaženost civilnog sektora u financijskom, tehničkom i ljudskom pogledu te nedostatna materijalno-tehnička sredstva za sustav civilne zaštite .

Jedan od pokazatelja za upravljanje regionalnim razvojem jest spremnost na prijenos prava odlučivanja na niže upravljačke razine; prema Regionalnom indeksu konkurentnosti RH Istarska je županija uspješnija od prosjeka Hrvatske za 26%. Prema pokazatelju odabir menadžera prema kvaliteti, a ne prema rodbinskim vezama, IŽ je neznatno bolja od prosjeka Hrvatske, ali zaostaje za prosjekom 4 zemlje EU-a oko 15%, a za Njemačkom 30%.

Očekivani načini ostvarenja

Za ostvarenje ovog cilja utvrđene su skupine niza konkretnih mjera za poboljšanje infrastrukturnih sustava (prometne, komunikacijske, komunalne energetske infrastrukture i sustava navodnjavanja), povećanje energetske učinkovitosti, za promociju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, za razvoj planiranja upravljanja prostorom i zaštite okoliša (uspostava i unapređenje integriranog prostornoplanskog i informacijskog sustava prostornog uređenja), za uravnotežen razvoj obalnog dijela Županije i unutrašnjosti, za valorizaciju prirodne baštine, poboljšanje zaštite i upravljanja vrijednim dijelovima prirodne i ekološke mreže te za uspostavu i razvoj županijskog informacijskog sustava o okolišu, za učinkovito upravljanje regionalnim razvojem i za osnaživanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima i katastrofama.

Dosljednost

Ovaj cilj uklapa se u ciljeve svih relevantnih strateških dokumenata na razini EU-a te na nacionalnoj i županijskoj razini upravljanja.

Na razini EU-a to su:

- Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast
- Strategija održivog razvitka Europske unije (2009.)
- Sedmi akcijski program zaštite okoliša Europske unije do 2020. godine (2013.)

Na nacionalnoj razini to su strateški dokumenti:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske.
- Operativni program Konkurentnost i kohezija (OPKK) koji je temelj povlačenja fondova EU-a za Republiku Hrvatsku do 2020. godine, cilj 3: Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora i sektora za ribarstvo i akvakulturu.
- Program ruralnog razvoja Hrvatske 2014.–2020. čiji je opći cilj razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora.
- Strategija za razvoj društvenog poduzetništva 2015.–2020. kojom su identificirani pozitivni učinci društvenog poduzetništva u jačanju konkurentnosti cjelokupnog gospodarstva Hrvatske.
- Nacionalna strategija zaštite okoliša (NN 46/02).
- Strategija upravljanja vodama (NN 91/08).
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09).
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05).
- Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/08).

Na regionalnoj razini to su:

- Prostorni plan Istarske županije (Prijedlog izmjena i dopuna prostornog plana Istarske županije).
- Master plan razvoja istarskog turizma 2016.–2020.
- Zeleni plan Istarske županije (Strategija održivog razvoja Istre), 2014.
- Procjenu ugroženosti Istarske županije od prirodnih i tehničko tehnoloških katastrofa i velikih)
- Plan zaštite i spašavanja Istarske županije

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostornim resursima	Pokazatelj konkurentnosti za komunalnu infrastrukturu (RIK)*	Rang prema drugim županijama	Regionalni indeks konkurentnosti (RIK) 2013.	17	2013.	5	2020.	trogodišnje	RIK*
	površine pod zaštitom	indeks	Zastupljenost zaštićenih prirodnih područja	100	2015.	120	2020.	godišnje	IŽ
	Okolišne presude	indeks u odnosu na prosjek RH	Sudski sporovi u vezi s odgovornosti za štete u okolišu	100	2015.	70	2020.	godišnje	IŽ

*Regionalni indeks konkurentnosti RH

Cilj 4: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta

Relevantnost

Realizacija ovog cilja treba pridonijeti i osigurati provedbu održivog regionalnog i lokalnog razvoja putem jačanja identiteta Istre i vezanosti ljudi za istarski prostor. Treba (re)afirmirati identitet Istre kao regije u cjelini kao preduvjet njezine gospodarske, kulturne i društvene konkurentnosti na globaliziranom tržištu roba, usluga i ideja. Polazište i osnova za definiranje cilja su ključni razvojni problemi i potrebe u područjima koja su ključne sastavnice identiteta Istarske županije.

U području kulture i kulturnih i kreativnih djelatnosti glavni razvojni problemi i potrebe su: nedovoljna valorizacija kulturne baštine za održivo korištenje, zapuštenost i propadanje brojnih vrijednih objekata kulturne baštine, nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u institucijama, kulturno-umjetničkim društvima, lokalnoj samoupravi i školstvu koji su spremni stvarati i realizirati inovativne i poduzetničke projekte i programe u kulturi, manjak kapaciteta i uvjeta za razvoj poduzetništva u kulturi i kreativnih industrija, nedovoljno financiranje kulturnih manifestacija i projekata iz neproračunskih i međunarodnih izvora i nedovoljno samofinanciranje, naglašen sezonski karakter kulturnih događanja i kulturne ponude, nedovoljna uključenost kulturne baštine, kulturnih manifestacija i projekata u turističku ponudu i ostale s njima povezane sektore, nedovoljno povezivanje obrazovnih, znanstvenih i kulturnih institucija.

Očuvanje i razvoj sastavnica istarskog identiteta s obzirom na sadašnju situaciju zahtijeva sustavno poticanje i potporu čitavog niza aktivnosti kako bi se ograničenja smanjila i otklonila. To se prvenstveno odnosi na obrazovne aktivnosti, a osobito na zavičajnu nastavu, vezane za podizanje svijesti o mjestu i ulozi aktera/nositelja i svih drugih dionika razvoja u očuvanju i izgradnji lokalnih identiteta i regionalnog identiteta Istre. Nadalje, odnosi se na aktivnosti povećanja i poboljšanja informiranosti o važnosti kulturne baštine, biološke i krajobrazne raznolikosti Istre i uključenosti kulturne baštine, biološke i krajobrazne raznolikosti u razvoj i promociju istarskog identiteta te na aktivnosti za intenziviranje procesa participacije/partnerstva građana u javnom odlučivanju pri planiranju i provedbi projekata održivog korištenja kulturne i prirodne baštine.

Da bi se u prezentaciji i promociji istarskog identiteta prevladala postojeća ograničenja treba: razviti i primjenjivati sustavan pristup cjelovitom brendiranju Istre kao regije sa svim njezinim identitetskim sastavnicama (prostornim, prirodnim, kulturnim, povijesnim, gospodarskim, društvenim), kreirati i primijeniti brend Istre koji će sadržavati, objedinjavati i integrirati sve pojedinačne sektorske i lokalne brendove, koji je cjelovit ali istodobno omogućuje veliku „kombinatoriku“ i isticanje svih sastavnica identiteta pojedinačno. Posebno je važno dodatno razviti znak vizualnog označivanja istarskih proizvoda – "Istarska kvaliteta"/"Istrian Quality" i "Qualità Istriana" namijenjen poticanju razvoja domaće proizvodnje, povećati kvalitetu istarskih proizvoda i proizvodnih tehnologija, poticati stvaralaštvo, kreativnost, inovacije zasnovane na izvornosti te osigurati visoku izvrsnost promocije i komunikacije brenda Istre kao regije na nacionalnoj i globalnoj razini.

Multikulturalizam je jedna od važnih sastavnica istarskog identiteta, pa se ovim ciljem utvrđuju aktivnosti za njegovo daljnje afirmiranje kao dio društvenog i sveukupnog razvoja Istre.

Očekivani način ostvarenja

Ovaj cilj ostvarit će se putem cjelovitog i snažnog razvoja kulture i kulturnih i kreativnih djelatnosti (izgradnja nove kulturne infrastrukture i obnova, podržavanje umjetničke produkcije i povećanje interesa javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju, poticanje korištenja kulturnih i kreativnih sadržaja u gospodarske svrhe te razvoj poduzetništva u kulturi), potporom očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta Također, kroz ulaganje u obrazovanje za očuvanje istarskog identiteta, osobito u razvoj zavičajne nastave te u sve obrazovne razine, očuvanje i promicanje održivog korištenja kulturne i prirodne baštine u funkciji gospodarskog razvoja, te ulaganjem u razvoj istarskog identiteta, umrežavanjem svih institucija čije djelovanje obuhvaća sastavnice regionalnog identiteta te prezentacijom i promocijom istarskog identiteta (promocija i afirmacija brenda Istre kao regije ("zelene" regije, regije kulture, sporta, zdravog života, poduzetničke regije u kojoj se razvija multikulturalizam).

Dosljednost

Ovaj cilj uklapa se u ciljeve svih relevantnih strateških dokumenata na razini EU-a te na nacionalnoj i županijskoj razini.

EU razina:

Europska agenda o kulturi u globaliziranom svijetu (2007.)

Work Plan for Culture (2015.–2018.)

Europa 2020.

Nacionalna razina

- Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.–2015.
- Strateški plan Ministarstva kulture RH 2015.–2017.

Županijska razina

- Master plan razvoja istarskog turizma 2015.–2025.
- Istarska kulturna strategija II. – Strategia culturale istriana II. 2015.–2020.
- Akcijski plan marketinga istarskog turizma
- Projekt EPK Pula

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta	Broj dolazaka turista motiviranih kulturom, prirodom i gastronomijom	indeks	Stupanj privlačnosti i prepoznatljivosti	100	2015.	200	2020.	godišnje	Tomas TZ IŽ
				100	2015.	200	2020.	godišnje	Tomas TZ IŽ
	Turisti iz EU-a koji su čuli za Istru kao destinaciju kulturnog turizma	indeks	Stupanj prepoznatljivosti Istre na europskom turističkom tržištu	100	2015.	200	2020.	godišnje	DSZ TZ IŽ
	Broj proizvoda i usluga kulturnih industrija Broj sektorskih i lokalnih brendova	indeks	Stupanj prepoznatljivosti	100	2015.	200	2020.	godišnje	IŽ TZ IŽ

4.3. Razvojni prioriteti i mjere

STRATEŠKI CILJEVI, PODCILJEVI I MJERE ZA RAZVOJ ISTARSKE ŽUPANIJE

CILJEVI	PODCILJEVI / PRIORITETI	MJERE
1. POVEĆANJE GOSPODARSKE KONKURENTNOSTI	1.1. Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija	<p><i>1.1.1. Jačanje kapaciteta istraživanja i razvoja te suradnje između javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo</i></p> <p><i>1.1.2. Podupiranje primjene novih tehnologija i unapređivanja i proširenja tehnoloških kapaciteta i poslovnih procesa u ključnim sektorima istarskog gospodarstva</i></p> <p><i>1.1.3. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta (centri kompetencija, tehnološki parkovi i dr.)</i></p> <p><i>1.1.4. Poticanje gospodarstva za poslovna ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje korištenja znanja u proizvodnji roba i usluga u ključnim sektorima istarskog gospodarstva</i></p>
	1.2. Unapređenje poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva	<p><i>1.2.1. Olakšanje pristupa izvorima financiranja za malo i srednje poduzetništvo (MSP-ovi, obrtnici, OPG, start-upovi, slobodne profesije)</i></p> <p><i>1.2.2. Jačanje potporne infrastrukture za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva (formiranje i razvoj poduzetničkih inkubatora, akceleratora, razvojnih agencija i razvoj poduzetničkih/poslovnih zona)</i></p> <p><i>1.2.3. Obrazovanje za male i srednje poduzetnike</i></p> <p><i>1.2.4. Poticanje umrežavanja u gospodarstvu (klasteri, zadruge, MSP-ovi, obrtnici, OPG-ovi, start-upovi, slobodne profesije)</i></p> <p><i>1.2.5. Podupiranje usvajanja i primjene međunarodnih standarda kvalitete roba, usluga i procesa te sustava kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića</i></p> <p><i>1.2.6. Stvaranje povoljnog administrativnog i poslovnog okruženja za razvoj poduzetništva</i></p> <p><i>1.2.7. Poticanje društveno odgovornog poslovanja</i></p>
	1.3. Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti	<p><i>1.3.1. Razvoj prerađivačke industrije</i></p> <p><i>1.3.2. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva</i></p> <p><i>1.3.3. Održivi razvoj poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, akvakulture i ribolovnog turizma te ostalih gospodarskih grana u ruralnom prostoru</i></p>

2. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKA KVALITETA ŽIVOTA	2.1. Povećanje zapošljivosti i radna mobilnost	<p><i>2.1.1. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta rada</i></p> <p><i>2.1.2. Stvaranje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada i povećanje zapošljivosti nezaposlenih skupina u nepovoljnom položaju</i></p> <p><i>2.1.3. Poticanje održivog samozapošljavanja, posebno nezaposlenih osoba i mladih</i></p> <p><i>2.1.4. Poticanje mobilnosti radne snage</i></p>
	2.2. Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva	<p><i>2.2.1. Usklađenje s Državnim pedagoškim standardima predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja</i></p> <p><i>2.2.2. Modernizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i podizanje njegove kvalitete da bi se povećala zapošljivost učenika, ali i mogućnost daljnjeg obrazovanja</i></p> <p><i>2.2.3. Uvođenje novih studijskih i istraživačkih programa potrebnih za razvoj IŽ-a u suradnji s gospodarstvom i unapređenje kvalitete znanstveno-nastavnih aktivnosti Sveučilišta</i></p>
	2.3. Poboljšanje sustava zdravstva i socijalne skrbi te promocija zdravlja i socijalnog blagostanja	<p><i>2.3.1. Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti održivim i visoko kvalitetnim zdravstvenim uslugama</i></p> <p><i>2.3.2. Povećanje ulaganja u provedbu programa i promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti</i></p> <p><i>2.3.3. Razvoj i povećanje dostupnosti pristupačnim, održivim i visoko kvalitetnim uslugama u socijalnoj skrbi</i></p> <p><i>2.3.4. Socijalno uključivanje osoba kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost</i></p>
	2.4. Razvoj sporta i rekreacije	<p><i>2.4.1. Izgradnja i opremanje objekata sportske infrastrukture</i></p> <p><i>2.4.2. Poticanje izvrsnosti u sportskim natjecanjima</i></p> <p><i>2.4.3. Poticanje programa za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju</i></p>
	2.5. Razvoj civilnog društva i društvenog poduzetništva	<p><i>2.5.1. Poticanje umrežavanja javnog, civilnog i poslovnog sektora na lokalnoj razini</i></p> <p><i>2.5.2. Unapređenje sustava dodjele potpora organizacijama civilnog društva (OCD)</i></p> <p><i>2.5.3. Razvijanje volonterstva, filantropije i društveno odgovornog poslovanja kao važnih elemenata za razvoj socijalne kohezije i civilnog društva</i></p> <p><i>2.5.4. Stvaranje uvjeta za razvoj društvenog poduzetništva</i></p>
3 JAČANJE INFRASTRUKTURE, ZAŠTITE OKOLIŠA I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA PROSTOROM I RESURSIMA	3.1. Povećanje energetske učinkovitosti (EnU), promocija obnovljivih izvora energije (OIE) i kogeneracija (CHP)	<p><i>3.1.1. Povećanje energetske učinkovitosti (EnU) uključivo i promociju kogeneracije CHP</i></p> <p><i>3.1.2. Promocija i korištenje obnovljivih izvora energije (OIE)</i></p>

3. JAČANJE INFRASTRUKTURE, ZAŠTITE OKOLIŠA I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA PROSTOROM I RESURSIMA	3.2. Poboljšanje infrastrukturnih sustava	3.2.1. <i>Poboljšanje prometne infrastrukture</i> 3.2.2. <i>Jačanje elektroničko-informacijske infrastrukture te podrška usvajanju novih tehnologija i stvaranju mreža za digitalno gospodarstvo</i> 3.2.3. <i>Poboljšanje energetske infrastrukture</i> 3.2.4. <i>Poboljšanje komunalne infrastrukture</i> 3.2.5. <i>Izgradnja sustava navodnjavanja</i>
	3.3. Razvoj prostornog planiranja te upravljanja prostorom i zaštitom okoliša	3.3.1. <i>Uspostava i unapređenje integriranog prostornoplanskog i informacijskog sustava prostornog uređenja</i> 3.3.2. <i>Uravnotežen razvoj obalnog dijela županije i unutrašnjosti</i> 3.3.3. <i>Valorizacija prirodne baštine te zaštita i upravljanje vrijednim dijelovima prirodne i ekološke mreže</i> 3.3.4. <i>Uspostava i razvoj županijskog informacijskog sustava o okolišu</i>
	3.4. Jačanje učinkovitog upravljanja regionalnim razvojem	3.4.1. <i>Poboljšanje institucionalnih kapaciteta javnih vlasti i ostalih dionika i učinkovita javna administracija</i> 3.4.2. <i>Unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima</i> 3.4.3. <i>Jačanje razvojne uloge Pule kao urbanog središta te ostalih urbanih područja</i> 3.4.4. <i>Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima; Ruralno financiranje</i> 3.4.5. <i>Osiguranje učinkovitog korištenja fondova EU-a i drugih izvora</i> 3.4.6. <i>Stvaranje istarskih regionalnih sustava</i>
	3.5. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima i povećanje razine spremnosti za odgovor na krizne događaje	3.5.1. <i>Uspostavljanje i razvoj sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama i mjera smanjenja klimatskih promjena</i> 3.5.2. <i>Unapređenje sustava civilne zaštite</i>
4. RAZVOJ, OČUVANJE I PROMOVIRANJE ISTARSKOG IDENTITETA	4.1. Razvoj kulture i kulturnih i kreativnih djelatnosti	4.1.1. <i>Izgradnja nove kulturne infrastrukture i obnova postojeće za: produkciju, edukaciju, prezentaciju/promociju, čuvanje građe i unapređenje rada ustanova u kulturi</i> 4.1.2. <i>Podržavanje umjetničke produkcije i razvoja publike (povećati interes javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju)</i> 4.1.3. <i>Poticanje korištenja kulturnih i kreativnih sadržaja u gospodarske svrhe te razvoj poduzetništva u kulturi</i>
	4.2. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta	4.2.1. <i>Ulaganje u obrazovanje za očuvanje istarskog identiteta, posebno u razvoj zavičajne nastave te u sve druge obrazovne razine</i> 4.2.2. <i>Očuvanje i promicanje održivog korištenja kulturne i prirodne baštine u funkciji gospodarskog razvoja te ulaganja u razvoj istarskog identiteta</i> 4.2.3. <i>Umrežavanje svih institucija čije djelovanje obuhvaća sastavnice regionalnog identiteta</i>
	4.3. Prezentacija i promocija istarskog identiteta	4.3.1. <i>Promocija i afirmacija brenda Istre kao regije ("zelene", kulture, sporta, zdravog života, poduzetničke i dr.)</i> 4.3.2. <i>Razvoj multikulturalizma</i>

Razvojni prioritet 1.1. – Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija

Cilj

Prioritetom se želi pridonijeti da se istarsko gospodarstvo preusmjeri na sustavno intenzivno stvaranje i korištenje rezultata istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija. Također, mjerom se stvaraju uvjeti za bolju suradnju poslovnog sektora sa znanstvenoistraživačkim i obrazovnim institucijama, veća ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj, veću primjenu novih tehnologija, inovacija i znanja u poduzetništvu, skraćeno vrijeme od istraživanja do komercijalizacije.

Opravdanje

Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija među ključnim su čimbenicima suvremenog razvoja i povećanja konkurentnosti gospodarstva, ali i konkurentnosti čitavih regija i država. Provedbom ovog prioriteta te pripadajućih mjera i projekata izravno se pridonosi ostvarenju specifičnog cilja 1. Povećanje gospodarske konkurentnosti istarskog gospodarstva ali i cijele Županije. U IŽ-u postoje razvojni resursi i potencijali (istraživački, tehnološki, inovacijski) kao i značajne razvojne potrebe istarskog gospodarstva, osobito onog izvozno orijentiranog, ali među njima još nema sustavne i uspješne suradnje. Putem ovog prioriteta potiče se bolje korištenje istarskih razvojnih resursa i potencijala (istraživačkih, tehnoloških, inovacijskih) za gospodarski i sveukupni županijski razvoj. Tako se ujedno suradnjom s gospodarstvom osnažuje razvoj tih resursa i potencijala.

Opis

Prioritet ima 4 mjere koje su komplementarne i čijom će se provedbom osnažiti kapaciteti istraživanja i razvoja te suradnja između javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća, poboljšati potpora primjeni novih tehnologija u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo, osnažiti istraživačka, inovacijska i tehnološka infrastruktura te potaknuti gospodarstvo na veća ulaganja u istraživanje i razvoj.

Mjere

Mjera 1.1.1. Jačanje kapaciteta istraživanja i razvoja te suradnje između javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati i mapirati kapacitete javnog i poslovnog sektora za istraživanje, razvoj i inovacije
- jačati kapacitete istraživačkih institucija u IŽ-u za provedbu i aplikaciju istraživanja
- osnovati studij u sklopu Sveučilišta (tehnološki smjer) za deficitarna zanimanja – praktična suradnja na unapređenju ljudskih resursa s budućim Centrom kompetencije
- poticati suradnju poslovnog i znanstvenoistraživačkog sektora i usmjeravati IRI aktivnosti prema potrebama gospodarstva te promovirati IRI
- izraditi i provesti programe za poslovno povezivanje istraživačkih i tehnoloških institucija te inovatora i poduzetnika specijaliziranim edukacijama i događanjima usmjerenim na IRI
- jačati komunikaciju znanstvenoistraživačke zajednice i poslovnog sektora radi uspostavljanja suradnje i prijenosa znanja, ciljano usmjerenih na IRI za potrebe ključnih i drugih djelatnosti istarskog gospodarstva
- razvijati ljudski kapital putem edukacije i sudjelovanja u istraživanjima i razvoju, poticati i mobilizirati talente za IRI
- ulagati u dodatno obrazovanje u obliku subvencioniranja doktorata znanosti i stručnih usavršavanja zaposlenika radi premošćivanja „udaljenosti“ između znanosti i gospodarstva
- uspostaviti sustav za evaluaciju i praćenje inovacijskih programa i potpora

- provoditi promotivne aktivnosti suradnje javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo
- poticati stratešku suradnju industrije i sustava obrazovanja, znanosti i tehnologije odnosno promicati intenzivniju suradnju poslodavaca te obrazovnih i znanstvenih institucija
- uspostaviti Inovacijsku mrežu za industriju i razvoj tematskih inovacijskih platformi
- ulagati u modernizaciju proizvodne opreme u svrhu povećanja kapaciteta proizvodnje, smanjenja troškova i konačne konkurentnosti proizvoda
- promicati upotrebu i korištenje znanja i inovacija putem osobnog kontakta u tijelima javnog sektora i u HGK IŽ-a i pomoći inovatorima i poduzećima pri rješavanju birokratskih problema
- uspostaviti besplatnu online podršku korisnicima iz privatnog sektora s informacijama iz područja IRI-ja (istraživanje, razvoj, inovacije), informacijama o otvorenim natječajima EU-a, primjerima dobre prakse, aktualnim znanstvenim postignućima, ponudama za partnerstvo i savjetodavnom pomoći u obliku kontakt-informacija na razini IŽ-a za pojedine sektore
- obnoviti i održavati postojeće istraživačke infrastrukture budućeg Centra kompetencije uz katalogizaciju IRI opreme dostupne u IŽ-u
- pružati savjetodavnu podršku pri zaštiti intelektualnog vlasništva, izradi prototipa, certifikaciji (dobivanju atesta), normama, ispitivanju kvalitete i komercijalizaciji inovacija
- uspostaviti istraživačku infrastrukturu za gospodarske subjekte za fazu „pilotiranja“ i kontrole kvalitete nultih serija
- izraditi službene dokumente
- poticati koncentriranje znanja, istraživanja i razvoj tehnologija u sklopu više prioriternih KET tematskih područja (nanotehnologija, napredni materijali, napredne proizvodne tehnologije, inženjerstvo te industrijska biotehnologija)

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zaposleni u istraživanju i razvoju	Povećanje udjela u ukupnom broju zaposlenih	Osnaživanje suradnje poslovnog i znanstvenoistraživačkog sektora radi intenziviranja gospodarskog razvoja i povećanja konkurentnosti gospodarstva IŽ-a	5%	2020.	Godišnje	Financijska agencija
Suradnja poduzetnika sa sveučilištem i institutima	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		od 6. na 3. rang			IŽ RIK

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Mjera 1.1.2. Podupiranje primjene novih tehnologija i unapređivanja i proširenja tehnoloških kapaciteta i poslovnih procesa u ključnim sektorima istarskog gospodarstva

Popis indikativnih aktivnosti

- povećati aktivnosti istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija (IRI) poslovnog sektora radi razvoja tržišno konkurentnih novih proizvoda, usluga i tehnologija
- uvesti napredne materijale i napredne proizvodne tehnologije u metalnoj industriji (ljevarstvu), brodogradnji i automobilske industriji, medicinske industriji, komunalnom sektoru, biotehnologiji te restauraciji i konzervaciji kulturnih dobara, primjenjivati nanotehnologiju u procesima obrade otpada, sedimenta i otpadnih voda, zaštiti od buke, obrani od korozije, alternativnim metodama dobivanja električne energije, unapređenju materijala za brodogradnju, automobilske industrije i zaštitu kulturnih dobara
- uvesti industrijsku biotehnologiju u sektoru obrade otpadnih voda, prehrambenoj i kozmetičkoj industriji te restauraciji i konzervaciji kulturnih dobara
- razvijati kulturni turizam – popularizacija istraživanja kulturne baštine
- uvesti napredne materijale za zaštitu kulturnih dobara (restauraciju) – vapno i žbuke na bazi vapna
- optimirati postrojenja u smislu uštede energije i energenata

- jačati aplikacije informacijskih i komunikacijskih tehnologija uvođenjem i korištenjem suvremenih dostupnih internetskih usluga (npr. e-usluge, e-poslovanje)
- promicati zanimanja na kojima se temelji „zelena ekonomija“
- podržati prelazak na ekonomiju temeljenu na niskoj razini emisije CO₂ u svim sektorima
- jačati znanja i vještine poslovnog sektora radi bolje primjene rezultata istraživanja i razvoja u cilju modernizacije i diverzifikacije proizvodnje
- provesti programe razmjene stručnjaka i usavršavanja u inozemnim poduzećima radi usvajanja vještina upravljanja novim tehnologijama u svrhu njihove primjene u vlastitom poduzeću
- poticati korištenje izuma i autorskih djela iz bilo kojeg područja u RH neovisno o tome gdje su razvijena – manje utroška vremena i sredstava za inovatora ili tvrtku
- ubrzati industrijski i eksperimentalni razvoj te komercijalizaciju; otvorena vrata putem subvencioniranih cijena, savjetovanje, pomoć u birokraciji i „sve na jednom mjestu“
- podržati privatne tvrtke putem programa besplatnih edukacija za aplikacije na natječaje EU-a za korištenje sredstava iz fondova EU-a namijenjenih razvoju istraživanja, primjeni novih tehnologija i inovacija

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.2.

Definicija (1)	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja (6)	Izvor (7)
	Jedinica (2)	Opis (3)	Vrijednost (4)	Godina (5)		
Ulaganja poduzeća u istraživanje i razvoj	Vrijednost ulaganja 2015. indeks 100	Osiguranje jačanja konkurentnosti istarskog gospodarstva i drugih sektora primjenom novih tehnologija i naprednih materijala,	200	2020.	Godišnje	Financijska agencija
Tehnološki razvoj temeljen na vlastitim istraživanjima	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)	proširenjem tehnoloških kapaciteta uz pametnu specijalizaciju	od 20. na 5. rang			HGK
Korištenje sofisticirane tehnologije	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		od 11. na 3. rang			RIK

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013

Mjera 1.1.3. Osaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta (centri kompetencija, tehnološki parkovi i dr.)

Popis indikativnih aktivnosti

- poduprijeti uspostavu i razvoj Centra kompetencije za napredne materijale u IŽ-u
- osigurati provedbu strategije Centra za petogodišnje razdoblje 2015.–2020.
- poduprijeti uspostavu i razvoj Centra kompetentnosti za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u području mehatronike u gradu Labinu (elektrotehnika, elektronika, informatika, robotika, strojarstvo), u okviru srednje škole „Mate Blažina“ u Labinu
- uspostaviti Ured za transfer tehnologije u IŽ
- osnovati Centar za inovacije i upravljanje pri Sveučilištu Jurja Dobrile
- osnovati međunarodni IT centar pri Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli
- osnovati međunarodni Institut za održiv rast pri Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli
- osnovati Centar znanstvene izvrsnosti za turizam pri Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli
- preustrojiti i reorganizirati rad odjela u IŽ-u smislu praćenja aktivnosti prioriteta jačanja kapaciteta istraživanja i razvoja te suradnje između javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo
- revitalizirati postojeću infrastrukturu i prenamijeniti prostor za članice ISTRALAB-a što će omogućiti više sredstava za nabavu IRI opreme bez investicija u dodatnu izgradnju
- nadograditi internetske platforme ISTRALAB-a o istraživačkoj, inovacijskoj i tehnološkoj infrastrukturi u IŽ-u

- uspostaviti inovacijske web-platforme za suradnju prema odabranim područjima Strategije pametne specijalizacije (s osnovnim ciljem umrežavanja znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora)
- analizirati stanje u znanstveno-obrazovnim institucijama i potaknuti suradnju u formiranju novih tehnoloških parkova i istraživačkog centra
- jačati veze znanstvenog i poslovnog sektora putem potpora osnivanju ureda za transfer tehnologije i znanstveno-tehnološkim parkovima
- osnovati Sveučilišnu tiskaru
- popularizirati znanost
- poticati stvaranje inovativnih start-up i spin-off poduzeća
- jačati suradnju i udruživanje CEKOM-a sa sadašnjim i novim partnerima radi veće konkurentnosti i prepoznatljivosti
- donošenje akcijskog plana i brendiranje Istre u eko-regiju (zelena vinjeta) – ulaganja u IRI za zaštitu prirodnih i kulturnih dobara bit će primamljiva za investitore te će od toga prosperirati plavo-zeleni sektor, turizam, kulturni sektor i u konačnici proizvodnja i trgovina.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.3.

Definicija (1)	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja (6)	Izvor (7)
	Jedinica (2)	Opis (3)	Vrijednost (4)	Godina (5)		
Ulaganja u tehnološke projekte CEKOM-a	Vrijednost ulaganja 2015. indeks 100	Povećanje gospodarske konkurentnosti osnaživanjem istraživačke, razvojne, inovacijske (IRI) infrastrukture u funkciji podupiranja razvojnih potreba privatnog sektora	200	2020.	Godišnje	Državni zavod za statistiku
Članovi tehnološkog parka	Broj korisnika 2015. indeks 100		130			IDA
Vrijednost tehnoloških projekata korisnika tehnološke infrastrukture	Vrijednost projekta 2015. indeks 100		150			Ministarstvo gospodarstva

Mjera 1.1.4. Poticanje gospodarstva za poslovna ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje korištenja znanja u proizvodnji roba i usluga u ključnim sektorima istarskog gospodarstva

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi bazu podataka te stvoriti mogućnosti financiranja projekata iz područja tehnologije i inovacija koji nisu uspjeli pronaći sredstva za financiranje razvoja
- podržavati poslovna ulaganja za istraživanje, razvoj i inovacije radi stvaranja novih proizvoda i usluga
- poticati primjenu istraživanja i razvoja u poslovnom sektoru putem novih financijskih mehanizama (potpora, programa i poticaja) na županijskoj razini
- uvesti povoljne oblike financiranja za premošćivanje razdoblja od ideje do komercijalizacije za poduzeća koja žele provoditi projekte istraživanja i razvoja (za nove ili znatno poboljšane proizvode/usluge, tehnologije i procese, marketinške metode, organizacijskom metodom u poslovnoj praksi, organizaciji ili vanjskim odnosima), zadržavati najtalentiranije ljudske resurse u zemlji povlaštenim kreditnim linijama
- financirati dodatno obrazovanje, edukaciju i poslijediplomske studije tehničkog osoblja kako bi se povećali interes i sposobnost gospodarstvenika za poslovna ulaganja u istraživanje i razvoj te korištenje znanja u proizvodnji roba i usluga u ključnim sektorima istarskog gospodarstva
- osmisлити i provesti edukaciju za tvrtke proizvodnog sektora na teme važnosti ulaganja u IRI praćenih primjerima dobre prakse
- uspostaviti podršku institucijama zaduženim za provedbu edukativnih aktivnosti korisnicima iz privatnog sektora s IRI informacijama, informacijama o otvorenim natječajima EU-a, primjerima dobre prakse, aktualnim znanstvenim postignućima, ponudama za partnerstvo i savjetodavnom pomoći u obliku kontakt informacija na razini IŽ-a za pojedine sektore, relevantne prioritete i stručna pitanja

- promovirati inovacijske politike i širiti rezultate aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija – izrada komunikacijskog akcijskog plana Strategije poticanja inovacija IŽ 2014.–2020.
- podržati pripremu zalihe projekata u sklopu tematskih inovacijskih platformi
- povećati energetska učinkovitost i korištenje OIE u proizvodnim industrijama
- utvrditi buduće progresivne niše, izraditi izvozne strategije za nove tržišne niše, ustanoviti tržišne nedostatke i područja za privlačenje ciljanih izravnih stranih ulaganja, brendirati niše za industrije u nastajanju te pripremiti koncept i program edukacije
- organizirati inovacijske mreže za industriju i tematske inovacijske platforme
- podržavati poslovni sektor u ulaganjima u IR
- podržavati društveno korisne inovacije
- jačati kapacitete istraživačkih organizacija za R&D projekte usmjerene potrebama gospodarstva
- jačati izvrsnost putem sinergije s ERC potporama
- razvijati inovacijsko okruženje za MSP-ove
- učinkovito komercijalizirati istraživačke rezultate i primjenjivati nove tehnologije u proizvodnim procesima.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Poticaji za ulaganja gospodarstva u IR i tehnologiju	Vrijednost poticaja 2015. indeks 100	Omogućivanje razvoja ključnih sektora istarskog gospodarstva poticanjem ulaganja u IRI	150	2020.	Godišnje	IŽ Financijska agencija
Investicije u novu dugotrajnu imovinu MSP-ova	Investicije / ukupni prihod - poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		od 7. na 3. rang			RIK

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Razvojni prioritet 1.2. – Unapređenje poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva

Cilji

Povećati konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva putem stvaranja povoljnih uvjeta za financiranje njihovog poslovanja i razvoja, osnivanja povoljne poslovne klime za osnutak i razvoj poduzeća, obrta i slobodnih profesija, osiguravanja primjerenog obrazovanja potrebnog za razvoj poslovnih subjekata, korištenja prednosti poslovnog umrežavanja, dobivanja podrške poslovanju koju pruža dobro razvijena poduzetnička infrastruktura, svestrane primjene međunarodnih standarda kvalitete i zaštite proizvoda zemljopisnim oznakama te širenjem društveno odgovornog poslovanja. Postaviti temelje za sustavnu provedbu dugoročnog održivog i pametnog razvoja istarskog gospodarstva

Opravdanje

Prema pokazateljima konkurentnosti IŽ ima izrazito razvijeno poduzetništvo, kao i razinu i dinamiku ekonomskih rezultata u odnosu na druge dijelove RH. Međutim znatno su slabije investicijske aktivnosti i dinamika poduzetništva, infrastruktura, posebice poslovna, a relativno najlošija je razvijenost obrazovanja. IŽ je proteklih pet godina i dalje vodeća u RH prema udjelu obrta i slobodnih zanimanja u zaposlenosti te treća prema broju zaposlenih u malim i srednjim poduzećima. Potvrđi loše ocjene obrazovanja (u kontekstu konkurentnosti) pridružuju se i ne puno povoljnije ocjene tehnologije i inovativnosti, financijskog tržišta, lokalne konkurencije te poslovnog okruženja. Stoga da bi istarsko gospodarstvo postalo konkurentnije i osiguralo dugoročan, održivi i pametni razvoj, potrebno je provoditi mjere sadržane u ovom prioritetu.

Opis

Prioritet se ostvaruje provedbom 7 mjera kojima se potiče razvoj malog i srednjeg poduzetništva, a obuhvaćaju: olakšanje pristupa izvorima financiranja; jačanje potporne infrastrukture; razvoj obrazovanja; jačanje

umrežavanje u gospodarstvu; veću primjenu međunarodnih standarda kvalitete roba, usluga, procesa i sustava kvalitete; stvaranje povoljnog administrativnog i poslovnog okruženja za razvoj poduzetništva te poticanje društveno odgovornog poslovanja.

Mjere

Mjera 1.2.1. Olakšanje pristupa izvorima financiranja za malo i srednje poduzetništvo (MSP, obrtnici, OPG, start-upovi, slobodne profesije)

Popis indikativnih aktivnosti

- poboljšati provedbu postojećih i razvoj novih financijskih instrumenata za potporu poduzetništvu i obrtništvu
- razviti sustav financijskih potpora i/ili olakšica za male i srednje poduzetnike, obrtnike, OPG-ove, start-upove koji ulažu u gospodarski rast IŽ-a te otvaraju nova radna mjesta: financirati dio kamate na kredite za poduzetništvo; sufinancirati doprinose za određene kategorije (novo)zaposlenih; oslobađati plaćanje dijela komunalne naknade i komunalnog doprinosa pri registraciji novog poslovnog subjekta i/ili za deficitarne djelatnosti
- uvesti i jačati nove oblike financiranja (zajmove MSP-ovima za ulaganja povezana s razvojem i uvođenjem znatno izmijenjenih ili novih proizvoda i/ili usluga ili postupaka proizvodnje; jamstva za zajmove banaka – zajmovi novonastalim, mikro i malim poduzećima za ulaganja u dugotrajnu imovinu i kombinaciju dugotrajne imovine i radnog kapitala; pojedinačna jamstva za MSP-ove usmjerene na ulaganja i rast; fondovi rizičnog kapitala)
- provesti ostale aktivnosti predviđene planovima i programima na regionalnoj i nacionalnoj razini za financijsku potporu malom i srednjem poduzetništvu – jamstva, subvencije, bespovratne potpore
- informirati i educirati potencijalne korisnike o novim financijskim instrumentima i mogućnostima korištenja
- educirati ljudske resurse zadužene za vođenje i razvoj novih financijskih instrumenata

Pokazatelji ishoda za Mjeru 1.2.1.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Vrijednost novih oblika financiranja MSP-ova	Vrijednost novih oblika financiranja 2015. indeks 100	Unapređenje poslovne konkurentnosti uz osiguravanje potpora za stvaranje povoljnih uvjeta za ulaganja u poslovanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva i drugih poslovnih subjekata	125	2020.	Godišnje	Financijska agencija
MSP-ovi na 1000 stanovnika	Broj poduzeća 2015. indeks 100		125			Financijska agencija i Državni zavod za statistiku

Mjera 1.2.2. Jačanje potporne infrastrukture za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva (formiranje i razvoj poduzetničkih inkubatora, akceleratora, razvojnih agencija i razvoj poduzetničkih/poslovnih zona)

Popis indikativnih aktivnosti

- valorizirati neiskorištenu društvenu imovinu za izgradnju poduzetničke infrastrukture
- jačati kapacitete poduzetničkih potpornih institucija
- razviti program pružanja potpore za pokretanje i unapređenje poslovanja
- povećati ulaganja u razvoj poduzetničke infrastrukture
- umrežavati organizacije poduzetničke infrastrukture
- jačati vidljivost poduzetničkih potpornih institucija
- provoditi promociju i marketing aktivnosti poslovnih zona za privlačenje novonastalih mikro i malih poduzeća

- ulagati radi poboljšanja postojeće i stvaranja nove poslovne infrastrukture, opreme i povezanih poslovnih usluga koje se pružaju poduzetnicima
- podržati predinkubacijske i inkubacijske usluge koje će pružati poduzetničke potporne institucija s prikladnom infrastrukturom i uslugama za pronalazak i odabir inovativnih ideja
- podržati osnivanje start-up i spin-off tvrtki na temelju inovativnih ideja, što uključuje analizu inovativnog rješenja i njegovog tržišnog potencijala (analiza tržišta, poslovni plan, studija izvedivosti)
- educirati kadrove za vođenje inkubatora i drugih oblika potporne infrastrukture
- razvijati osnovnu poduzetničku infrastrukturu unutar postojećih poslovnih/poduzetničkih zona gdje je manjak takve infrastrukture prepreka razvoju malog i srednjeg poduzetništva
- poboljšati i koordinirati institucionalnu infrastrukturu za poticanje poduzetništva
- revitalizirati pojedine dijelove gradova – industrijskih zona, bivših vojnih objekata, čime će se omogućiti korištenje postojećih (fizičkih) resursa

Pokazatelji ishoda za Mjeru 1.2.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Poslovni subjekti korisnika poduzetničke infrastrukture	Broj poslovnih subjekta 2015. indeks 100	Omogućavanje povoljnog okruženja za osnutak i razvoj poduzeća radi poticanja razvoja poduzetništva i stvaranja preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	150	2020.	Godišnje	Ministarstvo gospodarstva IDA
Ulaganja u razvoj poduzetničke infrastrukture	Vrijednost ulaganja 2015. indeks 100		125			RIK

Mjera 1.2.3. Obrazovanje za male i srednje poduzetnike

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati postojeće programe edukacije i potrebe poduzetnika
- pripremiti i provesti programe obrazovanja za poduzetništvo sukladno rezultatima prethodne analize, za poduzetnike početnike te poduzetnike u fazi rasta i razvoja
- analizirati i promovirati najbolje prakse MSP-ova u svrhu edukacije ostalih poduzetnika
- provesti program mentorstva među poduzetnicima
- surađivati s inozemnim PPI-jevima, organizirati *matchmaking* događaja
- provoditi edukativne aktivnosti s ciljem stvaranja potpora MSP-ovima povezanih s internacionalizacijom i širenjem tržišta koje obuhvaća sudjelovanje na inozemnim sajmovima, studije/savjetodavne usluge potrebne za plasiranje proizvoda (novog ili postojećeg) na novo tržište te provedbu edukativnih aktivnosti s ciljem stvaranja podrške malim i srednjim poduzetnicima za grupne prezentacije na sajmovima – organiziranje sudjelovanja na međunarodnim sajmovima i drugim događajima, promicanje sudjelovanja hrvatskih tvrtki u javnim natjecanjima na stranim tržištima
- izraditi strategiju ulaska na tržište skupinama MSP-ova, posebno u pojedinim granama s visokim potencijalom za širenje
- omogućiti izgradnju i unapređenje računalno-komunikacijske infrastrukture i programske podrške za podršku poslovanju, poticati pružanje e-usluga u poslovanju korištenjem naprednih informacijskih tehnologija, educirati poduzetnike o korištenju naprednih informacijskih tehnologija.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 1.2.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Poduzetnici koji su pohađali obrazovne programe	Broj poduzetnika 2015. indeks 100	Povećanje konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika	200	2020.	Godišnje	IŽ IDA

Ulaganje poduzeća u obrazovanje i razvoj zaposlenika	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		od 11. na 3. rang			RIK
--	--	--	-------------------	--	--	-----

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Mjera 1.2.4. Poticanje umrežavanja u gospodarstvu (MSP-ovi, obrtnici, OPG-ovi, start-upovi, slobodne profesije, klasteri)

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti učinkovit sustav potpore osnivanju i radu klastera, izradi i financiranju klusterskih inicijativa i ciljanom privlačenju novih investicija u sektor
- poticati i ubrzati uspostavljanja klastera u istarskom gospodarstvu, naročito u onim njegovim dijelovima u kojima je dosegnuta potrebna „kritična masa“ (u prvom redu metaloprerađivačka industrija, turizam, ICT sektor) u svrhu razvojnog, inovacijsko-tehnološkog i poslovnog povezivanja te postizanja veće konkurentnosti
- podupirati razvoj klastera – proaktivan pristup izravnim stranim investicijama i provedba outreach kampanja u okviru klastera, brendiranje regija i brendiranje proizvoda unutar sektora koji su obuhvaćeni klasterima te ostale klusterske aktivnosti i inicijative
- poticati klasterne i klusterske inicijative na ulaganja u razvojno istraživačkih kapaciteta, razvoj i implementaciju inovacija i transfera znanja
- educirati i osposobljavati poduzetnike za formiranje klastera
- unaprijediti učinkovitost proizvodnje i proizvodnih procesa na tržištu malih i srednjih gospodarskih subjekata umreženih u klasterne te daljnjim povezivanjem omogućiti jačanje njihovih proizvodnih kapaciteta i širenje proizvodnog asortimana
- ojačati međunarodnu konkurentnost postojećih klastera na stranim tržištima radi boljih poslovnih rezultata, gospodarskog rasta te povećanja izvoza
- uspostaviti učinkovit sustav potpore razvoju poduzetničkih aktivnosti putem povećane umreženosti poslovnih subjekata i potpornih poduzetničkih institucija
- povećati konkurentnost proizvoda i usluga klastera i članica klastera, njihovu prepoznatljivost, produktivnost, inovativnost te primjenu novih tehnologija.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.4.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Razvijenost klastera	Broj klastera 2015. indeks 100	Podrška poduzećima u svrhu poboljšanog pristupa tržištima i povećanju konkurentnosti	140	2020.	Godišnje	Ministarstvo gospodarstva
Članovi klastera	Broj članova 2015. indeks 100		150			IDA
Izvoz roba i usluga klastera	Vrijednost izvoza 2015. indeks 100	Razvoj, internacionalizacija i povezivanje gospodarskih subjekata	150			

Mjera 1.2.5. Podupiranje usvajanja i primjene međunarodnih standarda kvalitete roba, usluga i procesa te sustava kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića

Popis indikativnih aktivnosti

- ulagati u pripremu, uvođenje i certificiranje sustava upravljanja
- ulagati u pripremu i izradu specifikacija proizvoda

- poticati umrežavanje proizvođača u udruge, zadruge, klastere ili proizvođačke organizacije radi pokretanja postupaka registracije znakova kvalitete i zemljopisnih oznaka te zajedničkog nastupa na tržištu
- povećati registraciju zaštićenih oznaka izvornosti – ZOI, zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla – ZOZP i zajamčeno tradicionalni specijalitet – ZTS na razini RH i na razini EU-a
- proširiti stjecanje prava uporabe znaka hrvatska kvaliteta, izvorno hrvatsko, tradicijski i umjetnički obrt i sličnih priznatih znakova kvalitete
- proširiti certificiranje proizvoda, procesa i usluga, tj. potvrđivanje sukladnosti proizvoda, procesa i usluga s određenom normom ili specifikacijom proizvoda
- unaprijediti akreditaciju tijela za ocjenjivanje sukladnosti i to: akreditaciju laboratorija za određene metode ispitivanja, akreditaciju laboratorija za određene metode senzorne analize proizvoda, akreditaciju inspekcijskih, certifikacijskih i verifikacijskih tijela
- podupirati i povećavati potpore MSP-ovima, OPG-ima, obrtima, zadrugama, klasterima, udrugama i proizvođačkim organizacijama primjenom novih tehnologija za udovoljavanje normama i standardima za proizvode/usluge/procese s ciljem povećanja konkurentnosti proizvoda i usluga te pristupa međunarodnim tržištima
- proširenje proizvodnih kapaciteta te razvoj novih proizvoda i usluga.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.5.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Proizvodi, procesi i usluge usklađeni sa standardima kvalitete	Broj proizvoda, procesa i usluga 2015. indeks 100	Povećanje konkurentnosti proizvoda i usluga proizvedenih u IŽ-u s međunarodnim standardima kvalitete i zaštitom proizvoda zemljopisnim oznakama	200	2020.	Godišnje	Ministarstvo gospodarstva
Zaštićene oznake izvornosti – ZOI, zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla – ZOZP i zajamčeno tradicionalnih specijaliteta – ZTS	Broj zaštićenih oznaka 2015. indeks 100		200			IŽ

Mjera 1.2.6. Stvaranje povoljnog administrativnog i poslovnog okruženja za razvoj poduzetništva

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi analizu mogućnosti i program za privlačenje ulaganja (izraditi analizu zakonskih propisa, uvjete i kriterije za izbor ulagača, objediniti informacije za ulagače, izraditi ponudbene materijale za ulagače, prezentaciju i marketing IŽ-a za skupove investitora, educirati i obučiti osobe zadužene za rad s potencijalnim investitorima)
- kontinuirano nastupati prema državnim institucijama sa konkretnim prijedlozima za pojednostavljenje administrativnih procedura za nove investicije
- razviti sustav potpora i/ili olakšica za male i srednje poduzetnike koji ulažu u IŽ te otvaraju nova radna mjesta
- uspostaviti sustav poticaja i olakšica za izravna ulaganja, posebno namijenjenih razvoju MSP-ova
- provesti izmjene i dopune prostornih planova na lokalnoj razini i uskladiti ih sa županijskim prostornim planom
- koordinirati programe rada institucija u IŽ-u, predstavništava u inozemstvu i državnih institucija
- izradili konzistentnu, proaktivnu strategiju za privlačenje ulagača.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.6.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Komunikacija i	Poboljšanje ranga u	Poticanje razvoja	Od 8. na 2.	2020.	Godišnje	IŽ

suradnja lokalne samouprave i poduzetnika	odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)	poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	rang			RIK
Komunalne naknade za poslovni objekt	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		Od 20. na 3. rang			

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Mjera 1.2.7. Poticanje društveno odgovornog poslovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati društveno odgovorno poslovanje u vodećim tvrtkama na području IŽ-a
- poticati poslovne subjekte na ulaganje u ljudske potencijale
- poticati poslovne subjekte na ulaganje u zaštitu i očuvanje okoliša
- poticati poslovne subjekte na izgradnju i razvoj partnerskih i suradničkih odnosa sa svim dionicima razvoja
- poticati poslovne subjekte na uključivanje u socijalne i društvene aktivnosti lokalne i šire zajednice, npr. karitativne aktivnosti, društveno poduzetništvo i dr.
- poticanje korištenja obnovljivih izvora energije
- promicanje ekonomskih aktivnosti s visokim stupnjem zaposlenosti
- izrada programa kojima Županija preuzima ulogu pokretača DOP-a na svojem području.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.7.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Poslovni subjekti uključeni u DOP	Broj poslovnih subjekta 2015. indeks 100	Postavljanje temelja za sustavnu provedbu dugoročnog održivog i pametnog razvoja istarskog gospodarstva	150	2020.	Godišnje	HGK IŽ
Kvaliteta suradnje poslodavaca i radnika	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		Od 10. ranga na 3. rang			

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Razvojni prioritet 1.3. – Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti

Cilji

Svrha:

Za razvoj istarskog gospodarstva najznačajnija je prerađivačka industrija, zatim slijedi turizam s obzirom na utjecaj koji ima na mnoge druge djelatnosti, a poljoprivreda i ribarstvo, premda mali u strukturi istarskog BDP-a, značajni su zbog ruralnih dijelova Županije. Realizacija ovog prioriteta treba povećati i konkurentnost tih ključnih djelatnosti prvenstveno intenzivnijim korištenjem i razvojem znanja, tehnologije i inovacija. Treba provesti restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva, osigurati razvoj malih poljoprivrednih gospodarstva jer predstavljaju okosnicu modela održive i socijalne poljoprivrede s obzirom na depopulaciju, osobito iseljavanje mladih ljudi iz ruralnih područja te jačati diverzifikaciju lokalnih gospodarstava razvojem nepoljoprivrednih djelatnosti.

Također, poticati održiv razvoj ribarstva, marikulture, slatkovodnog uzgoja i ribolovnog turizma u skladu s principima održivosti i konkurentnosti.

Opravdanje

Analiza gospodarstava IŽ-a pokazala je niz razvojnih problema i razvojnih potreba u ključnim djelatnostima. Zajedničko je tim djelatnostima da ne ulažu dovoljno u istraživanje i razvoj, u tehnološki razvoj i inovacije, da nedovoljno koriste razvojne resurse i potencijale kako u IŽ-u tako i one dostupne na nacionalnoj i globalnoj razini. Analiza je također pokazala koja su specifična razvojna ograničenja za pojedine djelatnosti.

Opis

Prioritet se ostvaruje kroz četiri mjere u sklopu kojih su utvrđene aktivnosti i projekti za provedbu. Mjere su: razvoj prerađivačke industrije, restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva, održivi razvoj poljoprivrede, šumarstva te ostalih gospodarskih grana u ruralnom prostoru i održivi razvoj ribarstva, akvakulture i ribolovnog turizma.

Mjera 1.3.1. Razvoj prerađivačke industrije

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati razvojne potrebe prerađivačke industrije (posebno brodogradnje, strojogradnje i proizvodnje i mogućnosti njihovog financiranja iz fondova EU-a)
- podupirati pripremu razvojnih projekata za korištenje fondova EU-a i drugih izvora, posebno za MSP-ove
- poticati investicije u istraživanje i razvoj, inovacije i njihovu komercijalizaciju
- razvijati ljudske resurse u skladu s razvojnim potrebama ključnih grana prerađivačke industrije povezivanjem poduzeća, obrazovnih ustanova i tržišta rada putem programa županijskog partnerstva za zapošljavanje
- poticati umrežavanje MSP-ova u ključnim granama prerađivačke industrije
- prilagođavati poduzetničku infrastrukturu prema specifičnim potrebama ključnih grana prerađivačke industrije
- stvarati povoljne uvjete na županijskoj i lokalnoj razini za privlačenje investicija u prerađivačku industriju (pravodobna priprema prostornoplanske dokumentacije; razvoj poslovnih zona; smanjenje administrativnih prepreka i pomoć pri njihovom rješavanju)
- povećati konkurentnost brodogradnje korištenjem novih tehnologija, inovacija u korištenju novih materijala i dizajnerskih rješenja te usluga znanstveno-tehnoloških institucija; pronalaženje novih tržišta i tržišnih niša; primjena novih rješenja zaštite okoliša u toku gradnje i korištenja plovila i sl.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 1.3.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe zaposlene u prerađivačkoj industriji	Broj osoba 2015. indeks 100	Povećanje konkurentnosti prerađivačke industrije IŽ-a	125	2020.	Godišnje	Državni zavod za statistiku
Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u industriji	Zadržavanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		Rang 3			Financijska agencija RIK
Izvoz prerađivačke industrije	Vrijednost izvoza 2015. indeks 100		125			

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Mjera 1.3.2. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi i provesti program za razvoj cjelogodišnjeg turizma temeljem mogućnosti i potreba IŽ-a
- izraditi program razvoja i ponude selektivnih oblika turizma za kojima postoji visoka potražnja
- poticati održivo upravljanje u turističkim i ugostiteljskim objektima na području IŽ-a
- izraditi i provesti program povezivanja razvoja turizma i razvoja poljoprivrede
- organizirati edukacije o mogućnostima sufinanciranja projekata u turizmu
- pripremiti i održati edukativne radionice za razvoj ljudskih resursa i edukaciju lokalnog stanovništva za povećanje kvalitete turističkih proizvoda i usluga
- provoditi Master plan razvoja istarskog turizma 2015.–2025.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 1.3.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ukupan godišnji prihod od turizma	1 EUR	Rast turizma mjeren ukupnim prihodom	2,5 do 3 milijarde EUR	2025.*	Godišnje	TZ IŽ
Prosječna potrošnja po noćenju	1 EUR	Konkurentnost turizma	100 EUR	2025.*	Godišnje	

*Master plan istarskog turizma 2015.–2025.

Mjera 1.3.3. Održivi razvoj poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, akvakulture i ribolovnog turizma te ostalih gospodarskih grana u ruralnom prostoru

Popis indikativnih aktivnosti

- izgraditi i održavati infrastrukturu za preradu i skladištenje poljoprivrednih prehrambenih i nedravnih šumskih proizvoda u ruralnom prostoru te unaprijediti komunalnu i prometnu infrastrukturu
- poticati osnivanje poljoprivrednih, ribarskih i socijalnih zadruga i drugih oblika povezivanja poljoprivrednih proizvođača (proizvođačke organizacije, gospodarska interesna udruženja - klasteri/konzorciji i dr. te osnivanje udruga privatnih šumovlasnika i udruga sakupljača nedravnih šumskih proizvoda)
- osigurati potpore mladim poljoprivrednicima, poticaje razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava i razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima
- poticati razvoj malih multifunkcionalnih poljoprivrednih gospodarstava
- poticati sustave izravne prodaje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda
- podupirati izgradnju i ustroj razvojnih centara na cijelom području IŽ-a korištenjem sredstava iz fondova EU-a
- provoditi kontinuirano formalno stručno osposobljavanje (u srednjim poljoprivrednim školama i na fakultetima) te razvijati sustav cjeloživotnog specijalističkog obrazovanja za specifična znanja i vještine potrebne za jačanje razvoja ruralnih područja
- promovirati i brendirati poljoprivredno prehrambene proizvode i druge proizvode ruralnog područja, s posebnim naglaskom na proizvode tradicijske poljoprivrede i proizvode autohtonih pasmina i sorata (na primjer: Istarski tartuf, biska i slično)
- izraditi i provoditi Strategiju ruralnog razvoja Istarske županije, te drugih studija i akcijskih planova do 2020. godine
- poticati i provoditi programe povezivanja poljoprivrede i turizma
- izraditi i primjenjivati sustav modelnih šuma u upravljanju šumskim površinama
- izraditi studije i provedbene planove razvoja lovstva i očuvanja biološke raznolikosti, poticati razvoj ekološke poljoprivrede, stvarati uvjete za sustavno zbrinjavanje gnoja, te prilagoditi sektor Nitratnoj direktivi

- provoditi sustavno očuvanje (zakonska rješenja) i povećanje proizvodnosti prirodnih staništa tartufa te poticati osnivanje posebnih mikoloških rezervata i/ili područja sa svrhom provedbe znanstvenih istraživanja, povećanja proizvodnosti prirodnih staništa i diverzifikacije turističke ponude (mikoturizam)
- sustavno provoditi programe uzgoja autohtonih pasmina životinja i biljnih sorti te reintrodukcije autohtonih vrsta u zaštićena područja i gospodariti njima na racionalan (održiv) način
- poticati proizvodnju energije iz alternativnih izvora (biomase)
- poticati ruralne djelatnosti sa „zelenim“ predznakom te razviti primjeren sustav naknade poljoprivrednicima koji se odriču intenzivnijeg korištenja zemljišta radi očuvanja biološke raznolikosti
- poticati razvoj ruralnih parkova koji se održavaju ispašom i uzgojem autohtonih pasmina pod uvjetom da to nije u suprotnosti sa šumskogospodarskim planovima i posebnim propisima
- provoditi edukaciju stanovništva i posjetitelja o održivom gospodarenju krškim područjem primjenom tradicijske poljoprivrede
- provoditi edukaciju o održivom korištenju i mogućnostima korištenja nedravnih šumskih proizvoda, o važnosti očuvanja biljnih i životinjskih vrsta i sveukupne biološke raznolikosti u urbanim i ruralnim područjima
- provoditi konverziju šuma iz nižih u više uzgojne oblike (panjače u sjemenjače)
- okrupnjivati šume privatnih šumoposjednika kako bi se racionaliziralo gospodarenje i ekonomske koristi
- podupirati osnivanje i rad Lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG) za provedbu održivog razvoja ribarstvenih i akvakulturnih područja sukladno usvojenim lokalnim razvojnim strategijama u ribarstvu
- uspostava monitoringa neinvazivnim metodama kontrole stanja šuma i nedravnih šumskih proizvoda
- uspostaviti sveobuhvatno upravljanje krajolikom te održivo upravljanje šumskim i ostalim prirodnim resursima u svrhu unapređenja kvalitete života na području IŽ-a.

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.3.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
OPG	Broj OPG-ova 2015. indeks 100		115	2020.	Godišnje	IŽ
Poljoprivrednici uključeni u obrazovne programe	Broj poljoprivrednika 2015. indeks 100		150			Ministarstvo poljoprivrede
Razvojni centri	Broj razvojnih centara 2015. indeks 100		150			
Obuhvat FLAG-ova	Broj članova 2015. indeks 100		120			

Razvojni prioritet 2.1. Povećanje zapošljivosti i radna mobilnost

Cilji

Provedbom prioriteta omogućit će se podizanje razine digitalnih kompetencija učenika, nastavnika, ravnatelja, školskih stručnjaka i administrativnog osoblja te povećanje uspješnosti učenika primjenom IKT-a u nastavi. Prioritet će osigurati rast zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba i ostalih osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada putem jačanja sposobnosti za samozapošljavanje. Jačanje sposobnosti za primjenu IKT tehnologija dugoročno će pridonijeti smanjenju broja dugoročno nezaposlenih osoba i ostalih ranjivih skupina na tržištu rada IŽ-a.

Opravdanje

Analiza stanja u Istarskoj županiji upozorila je na niz problema vezanih uz nezaposlenost. Jedan je od uočenih problema nedovoljna integracija mladih nezaposlenih osoba na tržištu rada, poglavito

nezaposlenih mladih osoba bez iskustva. Uočen je i problem niske dostupnosti i prilagođenosti programa obrazovanja i osposobljavanja za osobe s invaliditetom i druge ranjive društvene skupine.

Opis

Razvojni prioritet pridonosi ostvarenju cilja Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života putem ostvarivanja mjera u kojima su sadržane aktivnosti i projekti u području ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i strukovno obrazovanje te cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta rada. Ovim prioritetom potiče se stvaranje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada i povećanje zapošljivosti nezaposlenih skupina u nepovoljnom položaju, jačanje sposobnosti samozapošljavanja, posebno nezaposlenih osoba i unapređenje mobilnosti na tržištu rada.

Mjere

Mjera 2.1.1. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta rada

Popis indikativnih aktivnosti

- osiguravanje odgovarajućih prostornih uvjeta za osnivanje i rad CISOK-a – Centra za informiranje i savjetovanje o karijeri
- razvoj i uspostava sustava za praćenje tržišta rada
- jačati aktivne ulogu Vijeća tržišta rada
- pratiti poslovno planiranje u tvrtkama s ciljem razvoja dugoročnih planova za razvoj ljudskih potencijala
- provoditi Strategije razvoja ljudskih potencijala i možda tu staviti naglasak na razvoj sustava stipendiranja i mentoriranja, a posebno i cjeloživotnog učenja +
- jačanje prilagodljivosti radnika
- osigurati IKT opremu za osnovne i srednje škole
- opremiti osnovne i srednje škole prikladnim LAN-ovima
- rasporediti centre podataka spremne za apsorpiranje povećane potražnje za e-uslugama i e-sadržajem u „obrazovnom oblaku“
- dovršiti izgradnju studentskih domova i planirati gradnju novih prema odgovarajućim studijama izvedivosti s ciljem osiguravanja smještaja studentima slabijeg imovinskog stanja i studentima s invaliditetom
- rekonstruirati, obnoviti i adaptirati institucije SOO-a u ciljanim sektorima za osiguranje modernog i visokokvalitetnog obrazovanja i osposobljavanja
- opremiti SOO ustanove alatima i opremom za praktičnu nastavu
- jačati kapacitete pružatelja usluga SOO-a
- razvoj sustava stipendiranja i mentoriranja
- jačati suradnju davatelja stipendija radi ostvarivanja sinergije na području stipendiranja, osobito deficitarnih djelatnosti
- informirati korisnike mjere o deficitarnim zanimanjima.
- jačati sustavnu suradnju na temelju uloga županijskih upravnih, obrazovnih, nevladinih i drugih razvojnih institucija u promicanju cjeloživotnog učenja

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.1.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganja u opremu osnovnih, i srednjih škola te ustanova SOO-a za visoko kvalitetno obrazovanje i	Vrijednost ulaganja u opremu u školama 2015. indeks 100	Povećanje stručnih znanja i vještina učenika i stanovništva radi povećanja njihove prilagodbe suvremenim gospodarskim zahtjevima te podizanja konkurentnosti gospodarstva Istarske županije	200	2020.	Godišnje	IŽ

osposobljavanje			100%			
Kapaciteti studentskih domova u odnosu na potrebe	Omjer u %					

Mjera 2.1.2. Stvaranje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada i povećanje zapošljivosti nezaposlenih skupina u nepovoljnom položaju

Popis indikativnih aktivnosti

- uključivati korisnike mjere (mlade, dugotrajno nezaposlene osobe i ostale skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada) u programe osposobljavanja, usavršavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije, stručne seminare i radionice
- podizati razinu osposobljenosti mladih, dugotrajno nezaposlenih osoba i ostalih skupina u nepovoljnom položaju
- poticati razvoj socijalnih usluga i kapaciteta pružatelja tih usluga osmišljavanjem i provedbom zaštitnih i integrativnih radionica, učilišta za obrazovanje odraslih, zadruga i dr.
- razvijati društveno poduzetništvo
- unaprijediti kreativnost razvojem novih modela i pristupa skupinama u nepovoljnom položaju, mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba
- sufinancirati zapošljavanje za korisnike mjere (mlade, dugotrajno nezaposlene osobe i ostale skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada)
- osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada posebice skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada
- jačati jednakopravnost u pristupu tržištu rada i socijalnu inkluziju, osobito za osobe s posebnim potrebama

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.1.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Dugotrajno nezaposlene osobe koje su našle zaposlenje	Broj dugotrajno nezaposlenih osoba 2015. indeks 100	Uključivanje na tržište rada mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba te ostalih osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada	150	2020.	Godišnje	IŽ
Raširenost društvenog poduzetništva	Porast društvenog poduzetništva 2015. indeks 100		150			

Mjera 2.1.3. Poticanje održivog samozapošljavanja, posebno nezaposlenih osoba i mladih

Popis indikativnih aktivnosti

- pružati podršku samozapošljavanju osnutkom info točke za informiranje zainteresiranih o pokretanju vlastitog posla
- osigurati učinkovite mjere za poticanje samozapošljavanja
- poticati umrežavanja mladih u udruge, udruženja i klubove
- poticati samozapošljavanja i poduzetništva mladih kroz natječaje potpore, inkubatore i radionice
- poticati aktivnosti Savjeta mladih općina, gradova i županijskog savjeta
- poticati izrade i praćenja lokalnih i područnog (regionalnog) programa za mlade.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.1.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe koje su se same zaposlile	Broj osoba 2015. indeks 100	Pridonijeti uključivanju na tržište rada kroz održivo samozapošljavanje posebice nezaposlenih osoba radi sprečavanja siromaštva i socijalne isključenosti	125	2020.	Godišnje	IŽ HZZ

Mjera 2.1.4. Poticanje mobilnosti radne snage

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati osposobljavanje, usavršavanje i prekvalifikaciju u skladu s potrebama tržišta rada
- informirati nezaposlene osobe o mogućnosti mobilnosti unutar lokalnog tržišta rada
- poboljšati prometnu povezanost radi jačanja mobilnosti radne snage
- ukloniti barijere mobilnosti radne snage: stanovanje, programi učenja jezika, radno mjesto za partnera itd.
- provoditi sustavno upravljanje migracijama i aktivnostima na privlačenju kvalitete radne snage potrebne razvoju Županije

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.1.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj osoba koje su završile osposobljavanje, usavršavanje i prekvalifikaciju u skladu s potrebama tržišta rada	Broj osoba 2015. indeks 100	Porast mobilnosti radne snage unutar IŽ-a i doprinos smanjenju nezaposlenosti domaćeg stanovništva	150	2020.	Godišnje	IŽ HZZ
Broj osoba koje su završile osposobljavanje, usavršavanje i prekvalifikaciju i zaposlile se	Broj osoba 2015. indeks 100		125			
Zaposlene osobe ukupno	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		Od 11. na 3. rang			

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Razvojni prioritet 2.2. Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva

Cilj

Provedbom prioriteta omogućit će se izgradnja, dogradnja i rekonstrukcija te tehnološko opremanje postojećih i novih školskih objekata te podizanje kapaciteta odgojno-obrazovnog rada u vrtićima, školama i učeničkim domovima. Uspostavit će se optimalne (racionalne i učinkovite) mreže predškolskih ustanova, mreže osnovnoškolskih ustanova i srednjih škola s gimnazijskim programima te mreža strukovnih škola i programa sukladno potrebama gospodarstva i tržišta rada. Djelatnici u

sustavu odgoja i obrazovanja bit će osnaženi i motivirani za stjecanje novih kompetencija. Omogućit će se povećanje zapošljavanja visokoobrazovanih kadrova u gospodarstvu, posebno u ključnim razvojnim djelatnostima IŽ-a. Sveučilište Jurja Dobrile ustrojiti će se kao optimalna cjelina unutar kampusa te sa svrhom daljnjega razvoja novih obrazovnih programa prilagođenih akademskim potrebama stanovnika Istarske županije.

Opravdanje

Neki su od uočenih problema vezanih za tržište rada u Istarskoj županiji nerazmjernost ponude i potražnje za radnom snagom na određenim razinama obrazovanja (strukovna zanimanja – srednje škole, zvanja koja se stječu na sveučilišnim i stručnim studijima) i nezadovoljavajuća razina ključnih kompetencija nezaposlenih osoba (znanje stranih jezika, digitalna kompetencija, poduzetništvo) traženih na tržištu rada.

Opis

Razvojni prioritet pridonosi ostvarenju cilja Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života ostvarivanjem mjera, aktivnosti i projekata vezanih za usklađenje s Državnim pedagoškim standardima predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, modernizaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i podizanje njegove kvalitete da bi se povećala zapošljivost učenika, ali i mogućnost daljnjega obrazovanja, uvođenje novih studijskih i istraživačkih programa potrebnih za razvoj IŽ-a u suradnji s gospodarstvom i unapređenje kvalitete znanstveno-nastavnih aktivnosti Sveučilišta Jurja Dobrile.

Mjere

Mjera 2.2.1. Usklađenje s Državnim pedagoškim standardima predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti usklađivanje s Državnim pedagoškim standardima predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja
- izgraditi nove, dograditi ili rekonstruirati te opremiti postojeće zgrade
- uspostaviti optimalne mreže odgojno-obrazovnih ustanova
- modernizirati kurikulum za rani i predškolski i osnovnoškolski odgoj i obrazovanje te gimnazijsko i umjetničko obrazovanje
- uspostaviti sustav za ranu identifikaciju, podršku i praćenje djece i učenika s teškoćama u razvoju i darovitih učenika
- razvijati digitalno zrele škole spremne za korištenje potencijala informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju i razvoj vještina za 21. stoljeće neophodnih na tržištu rada
- ustrojiti cjelovit sustav osiguravanja kvalitete odgoja i obrazovanja koji bi omogućio integraciju različitih postupaka vrednovanja u funkciji ostvarivanja visoke kvalitete rada obrazovnih ustanova, boljih obrazovnih ishoda te osigurao višu razinu odgovornosti svih dionika u odgoju i obrazovanju
- poticati suradnju i mobilnost u području trajnog profesionalnog razvoja učitelja
- provoditi ostale aktivnosti radi usklađenja s Državnim pedagoškim standardima.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.2.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uključenost u predškolski odgoj	Zadržavanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)	Ujednačavanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova radi podizanja kvalitete odgojno-	2. rang	2020.	Dvogodišnje	IŽ Državni zavod za statistiku

Porast digitalno zrelih škola	Broj digitalno zrelih škola 2015. indeks 100	obrazovnog sustava IŽ-a	150			RIK
Unaprijeđena školska infrastruktura	Broj novih i obnovljenih objekata školske infrastrukture		120			
Ukupan broj upisanih učenika na 1000 stanovnika	Broj učenika 2015. indeks 100		150			

*Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

Mjera 2.2.2. Modernizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i podizanje njegove kvalitete da bi se povećala zapošljivost učenika, ali i mogućnost daljnjeg obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti optimalnu (racionalnu i učinkovitu) mrežu strukovnih škola i programa
- modernizirati nastavne planove i programe te kurikule za strukovno obrazovanje, uskladiti ih s nacionalnim strategijama i potrebama tržišta rada te osigurati učinkovitu primjenu modernih tehnologija i osposobljavanje za rad na njima
- razvijati nove strukovne kurikule usklađene s potrebama gospodarstva i tržišta rada
- izgraditi, dograditi i rekonstruirati postojeće odnosno oformiti nove specijalizirane učionice za strukovnu nastavu (učionice/praktikum/laboratoriji) i radionice za praktičnu nastavu te ih opremiti tehnološki suvremenom opremom, sredstvima i pomagalicama
- uspostaviti regionalne centre kompetentnosti za strukovno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada koji će opremljenošću i stručnim kadrovima biti nositelji kvalitetnog strukovnog obrazovanja
- izgraditi i opremiti učeničke domove u skladu s potrebama centara kompetentnosti
- uključiti u programe/projekte poticanje mobilnosti sa svrhom trajnog profesionalnog razvoja nastavnika.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.2.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Modernizirani nastavni planovi, programi i kurikuli za strukovno obrazovanje usklađeni s potrebama tržišta rada	Broj moderniziranih nastavnih planova, programa i kurikula 2015. indeks 100	Izjednačavanje uvjeta školovanja učenicima čime će se osigurati jednake mogućnosti školovanja i stjecanje temeljnih kompetencija za nastavak obrazovanja i/ili pristup tržištu rada	125	2020.	Dvogodišnje	IŽ
Regionalni centri kompetentnosti za strukovno obrazovanje	Broj regionalnih centara		Prema potrebama tržišta			
Nastavnici uključeni u programe/projekte poticanja mobilnosti radi trajnog profesionalnog razvoja	Broj nastavnika 2015. indeks 100		150			

Mjera 2.2.3. Uvođenje novih studijskih i istraživačkih programa potrebnih za razvoj IŽ-a u suradnji s gospodarstvom i unapređenje kvalitete znanstveno-nastavnih aktivnosti Sveučilišta

Popis indikativnih aktivnosti

- uvesti nove studentske i istraživačke programe (interdisciplinarne i združene) sukladno razvojnim potrebama IŽ-a, ciljevima strategije razvoja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli 2016.–2020., nacionalnim strateškim ciljevima u području obrazovanja, znanosti i tehnologije
- organizirati nove studije (interdisciplinarne studije i doktorske programe) u STEM području
- pratiti i trajno unapređivati postojeće studentske programe
- uvesti programe cjeloživotnog učenja
- poticati znanstvenu i umjetničku izvrsnost
- osnažiti aktivnosti diseminacije i prijenosa znanja
- osnovati Centar za razvoj karijere i tehničko obrazovanje za pomoć tvrtkama u pronalaženju kvalitetnih visokoobrazovanih kadrova, za prilagodbu upisne politike u visokom obrazovanju u skladu s potrebama tržišta rada u IŽ-u, planiranje kadrova u visokom obrazovanju za potrebe IŽ-a i podršku studentima pri zapošljavanju (u Županiji i izvan nje)
- osnovati Sveučilišnu zakladu za podizanje kvalitete i inoviranje znanstveno-nastavnih procesa i istraživačkih aktivnosti, za razvoj njegovih sastavnica te za povećanje uspješnosti nastavnika, istraživača i studenata
- osnovati međunarodni IT centar, unaprijediti obrazovanje i usavršavanje iz područja IT-ja u funkciji razvoja IŽ-a
- osnovati i razviti Strateški konzorcij radi bolje komunikacije i jačanja partnerstva između Sveučilišta, gospodarstvenika, ustanova, JLS-ova i IŽ-a te ostalih dionika u IŽ-u
- organizirati Sveučilište kao optimalnu cjelinu unutar kampusa radi daljnjeg razvoja novih obrazovnih programa i prilagođavanja budućim akademskim potrebama
- prenamjena Mornaričke bolnice u Puli u svrhu dodatnog razvoja sveučilišne infrastrukture i povezivanje s gospodarstvom.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.2.3.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novi studentski i istraživački programi sukladni razvojnim potrebama IŽ-a	Broj programa 2015. indeks 100	Osnažena uloga i doprinos Sveučilišta razvoju IŽ-a, posebno povećanju konkurentnosti gospodarstava putem razvoja novih studentskih i istraživačkih programa u suradnji s gospodarstvom i uz povećanje kvalitete znanstveno-nastavnih aktivnosti	150	2020.	Godišnje	IŽ
Zaposlene osobe sa završenim magisterijem i doktoratom kod pravnih osoba	Broj osoba 2015. indeks 100		150			
Partnerstva između Sveučilišta, gospodarstvenika, ustanova, JLS-ova i IŽ-a te ostalih dionika u IŽ-u	Broj ugovora i sporazuma		150			

Razvojni prioritet 2.3. Poboljšanje sustava zdravstva i socijalne skrbi te promocija zdravlja i socijalnog blagostanja

Cilj

Provedbom prioriteta poboljšat će se kvaliteta, efikasnost i dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga u IŽ-u te pridonijeti smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina građana, povećati broj stručno osposobljenog zdravstvenog kadra i kadra u socijalnoj skrbi, modernizirati i unaprijediti oprema, prostori te rad i upravljanje u zdravstvenim i socijalnim ustanovama. Osnažit će se kvaliteta programa promocije zdravlja i socijalnog blagostanja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti koji se provode u IŽ-u u skladu sa županijskim prioritetima i nacionalnim preventivnim programima/strategijama u području zdravstva i socijalne skrbi.

Opravdanje

Sustav zdravstva u Republici Hrvatskoj je administrativno i financijski centraliziran te često ne uvažava različite potrebe građana, niti županijske odnosno lokalne specifičnosti (geografske, demografske, ekonomske, razvojne). Prostori u kojima djeluju zdravstvene ustanove velikim bi dijelom trebali biti unaprijeđeni, a znatan je dio opreme zastario. Zdravstveni kadrovi na tržištu rada često su nedostatni.

Sustav socijalne skrbi u Istarskoj županiji nije dovoljno razvijen i potrebna su dodatna ulaganja u poboljšanje kvalitete postojećih i razvoj novih socijalnih usluga. Prostori u kojima djeluju socijalne ustanove velikim bi dijelom trebali biti unaprijeđeni, a znatan je dio opreme neadekvatan. Kadrovi u području socijalne skrbi (socijalni radnici, defektolozi, logopedi) na tržištu rada često su nedostatni i/ili nedovoljno specijalizirani.

Mehanizmi upravljanja sustavom zdravstva i socijalne skrbi i ovlasti kojima u tom smislu raspolaže Županija ograničeni su i nedovoljno učinkoviti. Iako se u zdravstvenu prosvjećenost građana, programe promocije zdravlja i ranog otkrivanja bolesti te u programe promocije socijalnog blagostanja u Istarskoj županiji ulaže u mnogim segmentima iznad nacionalnog standarda, ta područja još uvijek treba unapređivati po uzoru na Europske standarde.

Opis

Prioritet podrazumijeva ostvarenje projekata i aktivnosti kroz mjere poboljšanja učinkovitosti i dostupnosti održivih i visokokvalitetnih zdravstvenih i socijalnih usluga, povećanja ulaganja u provedbu programa i promocije zdravlja, socijalnog blagostanja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti, povećanja ulaganja u provedbu programa socijalnog uključivanja osoba kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost.

Mjere

Mjera_2.3.1. Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti održivim i visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama

Popis indikativnih aktivnosti

- poboljšati usluge bolničkog liječenja, osobito za ranjive skupine stanovništva
- poboljšati pristup primarnoj, specijalističkoj i hitnoj zdravstvenoj zaštiti, s fokusom na udaljena i deprivirana područja
- poboljšati pristup i usluge javnog zdravstva na području cijele Županije
- planirati i pravodobno osigurati dovoljan broj visokospecijaliziranih kadrova u zdravstvu
- provoditi specifičnu edukaciju i usavršavanje stručnjaka u zdravstvu sukladno potrebama
- izgraditi i opremiti objekte u zdravstvu (suvremena oprema i nove tehnologije)
- osnažiti razvoj palijativne i hospicijske skrbi
- osnažiti informatizaciju u zdravstvu u funkciji povećanja učinkovitosti i kvalitete usluga
- poticati funkcionalnu integraciju i međusektorsku suradnju u zdravstvu
- razvoj i opremanje dnevnih bolnica i jednodnevne kirurgije
- provesti prilagođavanje zdravstvenih objekata i opreme ekološkim standardima radi poboljšanja energetske učinkovitosti
- jačati upravljačke kapacitete i ubrzati uvođenje sustava upravljanja kvalitetom
- osigurati podršku zdravstvenim ustanovama pri prijavama na fondove EU-a
- provoditi ostale aktivnosti vezane za zdravstvo sukladno Planu za zdravlje i društveno blagostanje IŽ-a.
- Usklađivanje razvoja zdravstvenih usluga sukladno Nacionalnom planu razvoja općih bolnica u Republici Hrvatskoj.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.3.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Dostupnost liječnika	Broj liječnika na 1000 stanovnika	Unapređenje sustava zdravstvene zaštite u IŽ-u kroz jednaku dostupnost visokokvalitetnim	2,8		Godišnje	Državni zavod za statistiku
Izgrađeni /obnovljeni i opremljeni objekti /ustanove u zdravstvu	Broj objekata / ustanova uključenih u obnovu/opremanje	uslugama u zdravstvu svim korisnicima na području IŽ-a	6	2020.	Godišnje	IŽ
Povećan kapacitet postelja u bolnicama i stacionarima	Broj bolničkih postelja u Mreži javne zdravstvene službe (2015. – 578 postelja)		610	2020.	Godišnje	HZZO

Mjera

2.3.2. Povećanje ulaganja u provedbu programa i promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti

Popis indikativnih aktivnosti

- promovirati zdrav način života
- pojačati i razvijati zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjeđivanje stanovništva
- provoditi sistematske preglede, skrininge i ostale aktivnosti radi prevencije i ranog otkrivanja bolesti
- stvoriti društvenu klimu i okoliš koji promiču i podupiru zdravlje
- razvijati zdravstvenu zaštitu u zajednici
- poticati razvoj nedovoljno razvijenih aktivnosti iz područja unapređenja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti
- poticati međusektorsku suradnju u provedbi programa i promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti
- evaluirati rezultate provedbe postavljenih ciljeva javnozdravstvene politike IŽ-a za razdoblje do 2016. godine
- postaviti nove javnozdravstvene županijske prioritete od 2017. godine dalje
- provoditi ostale aktivnosti vezane za promociju zdravlja i prevenciju sukladno Planu za zdravlje i društveno blagostanje IŽ-a.

Pokazatelji ostvarenja za Mjeru 2.3.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Doneseni godišnji operativni planovi s aktivnostima promocije zdravlja i prevencije bolesti uz pripadajuća izvješća	Broj operativnih planova i izvješća	Unapređenje programa promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti u skladu s javnozdravstvenim	5 planova i 5 izvješća (2016. – 2020.)	2020.	Godišnje	IŽ
Ugovaranje i financiranje projekata/programa u skladu sa županijskim prioritetima	Broj ugovorenih i realiziranih projekata/programa	županijskim prioritetima i nacionalnim preventivnim programima	100	2020.	Godišnje	IŽ

Mjera

2.3.3. Razvoj i povećanje dostupnosti pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama u socijalnoj skrbi

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati prelazak s institucionalne skrbi na skrb u zajednici putem poboljšane socijalne infrastrukture za sve ranjive skupine
- provoditi aktivnosti radi prevencije institucionalizacije ranjivih skupina
- osigurati podizanje kvalitete postojećih socijalnih usluga (licenciranje pružatelja usluga, standardizacija)
- planirati i provoditi specifičnu edukaciju i usavršavanje stručnjaka u socijalnoj skrbi sukladno uočenim potrebama
- planirati i osigurati dovoljan broj specijaliziranih kadrova u socijalnoj skrbi
- izgraditi, opremiti i prilagoditi objekte socijalne skrbi
- poticati funkcionalno povezivanje i međusektorsku suradnju dionika u sektoru socijalne skrbi
- osigurati kvalitetne analize i istraživanja u svrhu praćenja i evaluacije socijalnih usluga/programa/projekata kao podloge za kreiranje županijske socijalne politike
- provoditi ostale aktivnosti vezane za socijalnu skrb sukladno Planu za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ-a.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 2.3.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Dogradnja/opremanje /povećanje energetske učinkovitosti u domovima za starije osobe	Broj dograđenih/opremljenih/uvećan og stupnja energetske učinkovitosti domova za starije osobe	Unapređenje sustava socijalne skrbi u IŽ-u putem razvoja i povećanja dostupnosti visokokvalitetnih socijalnih usluga i podrške procesu deinstitutionalizacije	4	2020.	Godišnje	IŽ
Planiranje razvoja socijalnih usluga/programa za sve korisničke skupine (sukladno prioritetima Plana za zdravlje i socijalno blagostanje)	Broj provedenih planova razvoja socijalnih usluga/programa za starije osobe i osobe s invaliditetom (sukladno prioritetima Plana za zdravlje i socijalno blagostanje)		5 (2016.-2020.)	2020.	Godišnje	IŽ
Praćenje broja korisnika (djece i mladih) obuhvaćenih institucionalnim oblicima skrbi	Broj korisnika domova socijalne skrbi za djecu i odrasle osobe (zadnji podatak za 2010. godinu – 1291 korisnik)		1291	2020.		Državni zavod za statistiku

Mjera 2.3.4. Socijalno uključivanje osoba kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost

Popis indikativnih aktivnosti

- promicati uključivanje skupina kojima prijete rizik od socijalne isključenosti (mladi, žene, osobe s invaliditetom, beskućnici) na tržište rada te borba protiv svih oblika diskriminacije
- jačati socijalno uključivanje radno sposobnih i djelomično radno sposobnih korisnika socijalnih naknada kroz rad za opće dobro u lokalnoj zajednici
- širiti socijalnu mrežu i poboljšati zapošljivost osoba kojima prijete socijalna isključenost volonterskim radom
- podržati razvoj i aktivnosti koje pridonose socijalnom uključivanju korisnika usluge prihvatilišta za beskućnike i prevenciji problema beskućništva
- podržati razvoj usluga i aktivnosti koje pridonose socijalnom uključivanju žrtava obiteljskog nasilja i prevenciji nasilja u obitelji

- promicati socijalnu uključenost i smanjenje nejednakosti razvojem i poboljšanim pristupom socijalnim uslugama
- pružati podršku programima psihosocijalne zaštite skupinama kojima prijete socijalna isključenost
- unaprijediti dostupnost i kvalitetu podrške roditeljstvu u zajednici (jačanje roditeljskih kompetencija)
- unaprijediti dostupnost i kvalitetu podrške obiteljima s teškoćama.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.3.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Socijalno uključivanje korisnika usluge prihvatilišta za beskućnike	Broj provedenih godišnjih programa Prihvatilišta za beskućnike	Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti putem promocije socijalne integracije ranjivih skupina građana	5	2020.	Godišnje	IŽ
Socijalno uključivanje žrtava obiteljskog nasilja i prevencija nasilja u obitelji	Broj provedenih godišnjih programa pružatelja usluga žrtvama obiteljskog nasilja (i nasilnicima)		5	2020.	Godišnje	IŽ
Kretanje broja korisnika socijalnih naknada	Obuhvaćenost stanovništva (%) sa zajamčenom minimalnom naknadom (2014. – 0,6%)		do 0,6 %	2020.	Godišnje	Ministarstvo socijalne politike i mladih

Razvojni prioritet 2.4. Razvoj sporta i rekreacije

Cilj

Razvojem sporta i rekreacije u Istarskoj županiji stvaraju se uvjeti za kvalitetan i zdrav život svih građana. Povećava se broj ljudi svih dobni skupina uključenih u bavljenje nekim oblikom sportskih aktivnosti. Osigurava se sportska infrastruktura koja udovoljava svim standardima kvalitete i opremljenosti i odgovara potrebama razvoja sporta, rekreacije i turizma. Kvaliteta sportskih sadržaja i aktivnosti u IŽ-u pruža zadovoljstvo sportašima, sportskoj publici i svim građanima te daje značajan doprinos promidžbi Istre kao razvijene regije s visokim stupnjem kvalitete života.

Opravdanje

U Istarskoj županiji nema dovoljno infrastrukturnih objekata za potrebe sporta, a njihova opremljenost ne odgovara trenutačnim potrebama stanovništva. Također, prisutna je nezadovoljavajuća struktura i educiranost trenerskog kadra. Posljedica je takvog stanja nedovoljno izdvajanje financijskih sredstava za javne potrebe u sportu. Poboljšan je, ali još uvijek nedovoljno učinkovit sustav školskog sporta (izvannastavne aktivnosti), a vrlo je loša opremljenost i funkcionalnost školskih sportskih objekata.

Opis

Prioritet se ostvaruje kroz projekte i aktivnosti sadržane u trima ključnim mjerama: izgradnja i opremanje objekata sportske infrastrukture, poticanje izvrsnosti u sportskim natjecanjima i poticanje programa za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju.

Mjere

Mjera 2.4.1. Izgradnja i opremanje objekata sportske infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- izgraditi nove školske sportske dvorane te opremiti postojeće kako bi se dostigli minimalni standardi za kvalitetnu provedbu programa nastavnih i izvannastavnih aktivnosti
- izgraditi bazene (zatvoreni bazen olimpijskih dimenzija u vlasništvu IŽ i zatvorene 33-metarske bazene u Puli, Rovinju Poreču i Umagu; otvorene bazene olimpijskih dimenzija u Puli, Poreču i Medulinu); izgraditi bazen u Pazinu za edukativne, rekreativne i zdravstvene potrebe središnjeg dijela (ruralnog) Istre
- izgraditi nove trodijelne sportske dvorane u Puli, Labinu, Vodnjanu i Medulinu te dvodijelnu dvoranu u Puli, rekonstruirati postojeću sportsku dvoranu uz izgradnju pomoćne sportske dvorane u Labinu.
- povećati funkcionalnost i kvalitetu opremljenosti sportskih dvorana u vlasništvu JLS-ova
- izgraditi objekte sportske infrastrukture (postavljanje veslačkih staza u Lirskom kanalu i Medulinskom zaljevu, izgradnja atletske staze u Umagu, Rovinju, Pazinu i Medulinu sa 6 staza, nadogradnja strelišta za leteće mete u Bužiniji kod Novigrada)
- sustavno planirati proračunska sredstva u okviru lokalnih i županijskog proračuna za javne potrebe u sportu
- uključiti subjekte iz sektora turizma u izgradnju novih sportskih objekata
- osigurati pomoć slabije razvijenim JLS-ovima u nabavi i održavanju opreme u sportskim objektima.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.4.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgrađene i opremljene nove sportske dvorane	Broj objekata	Unapređenje postojeće i izgradnja nove sportske infrastrukture radi unapređenja zdravstvenog stanja stanovništva	5	2020.	Godišnje	IŽ
Broj izgrađenih objekata sportske infrastrukture	Broj objekata sportske infrastrukture 2015. indeks 100		200			Državni zavod za statistiku

Mjera 2.4.2. Poticanje izvrsnosti u sportskim natjecanjima

Popis indikativnih aktivnosti

- osigurati sredstva za novčano nagrađivanje sportaša i trenera koji su osvojili medalje na svjetskim i europskim prvenstvima te Olimpijskim i Paraolimpijskim igrama
- osigurati sredstva za novčano nagrađivanje sportskih klubova koji su u ekipnim sportovima postigli značajne rezultate na državnim prvenstvima te se plasirali u neki od europskih kupova
- osigurati sredstva za kvalitetno stipendiranje i financijsko praćenje kategoriziranih sportaša
- osigurati kategoriziranim sportašima pravo školovanja, studiranja i polaganja ispita pod posebnim uvjetima
- osigurati vrhunskim sportašima pravo na korištenje stana u vlasništvu JLS-ova

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.4.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Nagrade za sportaše, trenere i klubove trenera koji su postigli značajne nacionalne i međunarodne rezultate	Ukupna vrijednost nagrada 2015. indeks 100	Stimuliranjem pojedinačne i skupne izvrsnosti spriječiti odlazak istarskih vrhunskih sportaša u druge sredine te istodobno animirati vrhunske sportaše za dolazak u Istru	200	2020	Godišnje	IŽ i Državni zavod za statistiku

Mjera 2.4.3. Poticanje programa za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju

Popis indikativnih aktivnosti

- uvesti univerzalnu sportsku školu u sve osnovne škole u IŽ-u koje za to imaju prostorne uvjete te pomoći školama u nabavi potrebne opreme i rekvizita
- osigurati dodatnu potporu školama za provedbu kvalitetnog programa izvannastavnih aktivnosti u sportu i školskih sportskih natjecanja
- osigurati sredstva za rad Sportskog saveza na Sveučilištu u Puli
- osigurati financijsku podršku sportovima za koje postoji interes kod ženske populacije
- povećati broj međunarodnih natjecanja i turnira za mlađe dobne skupine u ekipnim sportovima
- značajnije financirati sportove kojima se bave osobe s invaliditetom te osigurati i stimulirati stručni rad u udrugama koje te osobe okupljaju
- osnovati Društva za sportsku rekreaciju u svim gradovima i većim općinama
- povećati broj programa organiziranog vježbanja, pješaćenja i boravka u prirodi za ljude starije dobi
- povećati broj sportsko-rekreativnih manifestacija namijenjenih cijeloj obitelji
- povećati broj sportsko-rekreativnih manifestacija na otvorenom (krosevi, biciklijade, plivački maratoni...) i manifestacija tradicionalnih sportova i igara.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.4.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Škole koje su uvele univerzalnu sportsku školu	Broj škola	Unapređenje postojećih i promocija novih programa sportskih aktivnosti radi daljnjeg razvoja sporta i boljeg zdravstvenog stanja stanovništva	sve škole	2020.	Godišnje	IŽ i Državni zavod za statistiku
Učenici uključeni u školska natjecanja	Broj učenika uključenih u natjecanja u % ukupnog broja učenika		50%			
Građani uključeni u sportsko-rekreativne manifestacije	Građani uključeni u manifestacije u % ukupnog stanovništva		40%			

Razvojni prioritet 2.5. Razvoj civilnog društva i društvenog poduzetništva

Cilj

Cilj je razvojnog prioriteta povećati korištenje alata participativnog odlučivanja kako bi se osnažilo sudjelovanje civilnog društva u donošenju odluka od javnog značaja za Istarsku županiju. Predviđene mjere omogućit će funkcionalan online sustav za dodjelu, evaluaciju i monitoring dodjele sredstava organizacijama civilnog društva, povećan broj volontera kao i uključivanje poslovnih subjekata u provedbu društvenopoduzetničkih inicijativa i projekata.

Opravdanje

Nalazi analize stanja ukazuju na nedovoljnu educiranost i informiranost građana o važnosti i vrijednosti civilnog društva pa ih se i nedovoljno uključuje u partnerstva javnog, civilnog i poslovnog sektora. Ključni problemi odnose se na niska financijska sredstva organizacija civilnog društva, loše tehničke uvjete rada i manjak ljudskog kapitala. U Istarskoj županiji ne postoji institucionalni okvir za poticanje razvoja civilnog društva što dovodi do niskog stupnja osviještenosti građana i mladih o volontiranju i nedovoljne zastupljenosti društvenog poduzetništva u funkciji razvoja lokalne zajednice.

Opis

Prioritet podrazumijeva provedbu 4 mjere – poticanje umrežavanja javnog, civilnog i poslovnog sektora na lokalnoj razini, unapređenje sustava dodjele potpora OCD-ima, razvijanje volonterstva, filantropije i društveno odgovornog poslovanja kao važnih elemenata za razvoj socijalne kohezije i civilnog društva te stvaranje uvjeta za razvoj društvenog poduzetništva.

Mjere

Mjera 2.5.1. Poticanje umrežavanja javnog, civilnog i poslovnog sektora na lokalnoj razini

Popis indikativnih aktivnosti

- osnovati Savjet za razvoj civilnog društva kao savjetodavno tijelo IŽ-a
- izraditi i provoditi Strategiju razvoja civilnog društva IŽ-a
- osnažiti Zakladu za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva kao „centar potpore“ za pružanje veće financijske, savjetodavne i tehničke podrške OCD-ima
- poticati stvaranje centara za umrežavanje i osnaživanje kapaciteta udruga različitih društvenih skupina (npr. Centar za mlade Istarske županije, Centar za ženske inicijative, Centar za društvene inovacije i sl.)
- razvijati alate za participativno odlučivanje i sudjelovanje OCD-ova u donošenju odluka.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.5.1.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Programi /projekti umreženih OCD-a	Broj programa /projekata 2015. indeks 100	Doprinos razvoju lokalnih zajednica, a time Istre kao regije, osnaživanjem civilnog sektora putem sektorskih i međusektorskih partnerstava i poboljšanjem kvalitete socijalnog dijaloga	200	2020.	Godišnje	IŽ
Izrađena strategija razvoja civilnog društva	1		1	2016.		

Mjera 2.5.2. Unapređenje sustava dodjele potpora organizacijama civilnog društva (OCD)

Popis indikativnih aktivnosti

- unaprijediti sustav dodjele potpora kroz standardiziranje natječajne dokumentacije i procedura, organiziranje jedinstvenog online sustava dodjele, evaluacije i monitoringa dodjele sredstava OCD-ima
- uspostaviti sustav potpora za sufinanciranje i predfinanciranje EU projekata OCD-ova
- poboljšati informiranje i komunikaciju putem kreiranja internetskog portala (s točnom i detaljnom bazom podataka OCD-ova, forumom za razmjenu informacija, iskustava ili postavljanje pitanja, s online platformom za umrežavanje udruga i projekata koji će se kandidirati na fondove EU-a, informacijama o aktualnim natječajima itd.)
- organizirati edukaciju za OCD-ove o pisanju i provedbi EU projekata.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.5.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje potpora OCD-ova za sufinanciranje i predfinanciranje projekata	Vrijednost potpora 2015. indeks 100	Ojačani kapaciteti OCD-ova i visoka kvaliteta njihova djelovanja	200	2020.	Godišnje	IŽ
Kreiranje internetskog portala za suradnju OCD-ova	1		1	2016.		

Mjera 2.5.3. Razvijanje volonterstva, filantropije i društveno odgovornog poslovanja kao važnih elemenata za razvoj socijalne kohezije i civilnog društva

Popis indikativnih aktivnosti

- redovno provoditi detaljna istraživanja o volonterstvu u Istarskoj županiji (broj organizacija koje primaju volontere, broj dugoročnih volonterskih mjesta, broj registriranih volontera, broj sklopljenih ugovora o volontiranju, postotak građana zainteresiranih za volontiranje, postotak građana koji su već imali volontersko iskustvo itd.)
- osnažiti zakladništvo putem uspostave raznih fondova (Filantropski fond, Fond gradova i općina i sl.)
- organizirati edukacije za građane i poduzetnike o volonterstvu, filantropiji i društveno odgovornom poslovanju
- podržati i poticati razvoj rada Volonterskog centra Istre (financijska i logistička podrška, podrška u aktivnostima u Hrvatskoj mreži volonterskih centara i u sudjelovanju u nacionalnim i europskim tijelima za razvoj volonterstva)
- omogućiti adekvatne uvjete volonterskog rada
- poticati volontiranje raznim alatima i sustavima potpore (uvođenje standarda dodatnog bodovanja: za volontere kod dodjele stipendija za učenike i studente na razini JL(R)S-ova, dodatno bodovati kategorije sustavnog rada s volonterima prilikom dodjele sredstava OCD-ima, poticati valoriziranje volonterskog rada kandidata pri zapošljavanju kao dijela društveno odgovornog poslovanja, uvesti dodatno bodovanje kod prijavljivanja projekata na programe javnih potreba za organizacije koje dostave izvješće organizatora volontiranja iz prethodne godine; uvesti godišnju nagradu za volontere, filantropije i društveno odgovorne poslodavce)
- poticati razvoj e-volontiranja
- poticati javni i privatni sektor na korporativno volontiranje
- osvješćivati širu javnost o važnosti filantropije, volonterstva i društveno odgovornog poslovanja.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.5.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe uključene u programe volonterstva i filantropije te društveno odgovornog poslovanja	Broj osoba 2015. indeks 100	Poticanjem volonterstva osiguravaju se razvoj i demokratske promjene suvremenog društva	200	2020.	Godišnje	IŽ

Mjera 2.5.4. Stvaranje uvjeta za razvoj društvenog poduzetništva

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati razvoj aktivnosti društvenog poduzetništva u okviru OCD-ova
- poticati održivost društveno poduzetničkih inicijativa OCD-ova
- osigurati sustav financijskih poticaja razvoju inicijativa društvenog poduzetništva i zapošljavanja u civilnom sektoru
- podupirati razvoj i značaj društvenih inovacija raznim potporama (npr. omogućivanje korištenja društvene infrastrukture)
- podizati javnu svijest o ulozi OCD-ova u društveno-ekonomskom razvoju i razvoju socijalnih inovacija
- promovirati ulogu OCD-ova u razvoju društvenih inovacija i njihov doprinos zapošljavanju
- poticati stvaranje centara za društvene inovacije, društveno poduzetništvo, coworking prostore za OCDe
- poticanje kreiranja različitih platformi za financiranje društvenih projekata.

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.5.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj zaposlenih u društvenom poduzetništvu	Broj zaposlenih 2015. indeks 100	Razvojem društvenog poduzetništva i podupiranjem socijalnih inovacija pridonijeti društveno-ekonomskom razvoju Istre	300	2020.	Godišnje	IŽ
Društvene inovacije	Broj društvenih inovacija		30			
Promotivni programi za razvoj društvenih inovacija i njihov doprinos zapošljavanju	Broj promotivnih programa		15			

Razvojni prioritet 3.1. Povećanje energetske učinkovitosti (EnU), promocija obnovljivih izvora energije (OIE) i kogeneracija (CHP)

Cilj

Razvojnim prioritetom obuhvaćene su mjere koje omogućavaju poboljšano gospodarenje energijom, povećanu proizvodnju i potrošnju energije iz obnovljivih izvora te povećanje udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije. Dodatan doprinos ostvaruje se provedbom mjere vezane za promocijske aktivnosti koja će osigurati bolje razumijevanje prednosti korištenja obnovljivih izvora energije.

Opravdanje

Resursi za korištenje obnovljivih izvora energije (OIE) u Istarskoj županiji nisu veliki, ali nisu ni neznatni. Ključni ograničavajući čimbenik za njihovo intenzivnije korištenje jest nedovoljna osviještenost o prednostima korištenja OIE te nedostatak financijskih sredstava u realizaciji projekata energetske efikasnosti (EE) koji bi dugoročno osigurali održivu opskrbu energijom i smanjenje troškova opskrbe energijom.

Opis

Prioritet se ostvaruje provedbom projekata i aktivnosti osmišljenih unutar dviju mjera. Prvom mjerom ostvaruje se povećanje energetske učinkovitosti (EnU), a druga obuhvaća promociju i korištenje obnovljivih izvora energije (OIE).

Mjere

Mjera 3.1.1. Povećanje energetske učinkovitosti (EnU) uključivo i promociju kogeneracije CHP

Popis indikativnih aktivnosti

- uvesti poticaje i subvencije pri rekonstrukciji vanjske ovojnice (zidovi i prozori), krovništa i podova zgrada (u privatnom i javnom sektoru) i ugradnji „pametne rasvjete“ (rasvjetna tijela s manjom potrošnje energije u kombinaciji sa sustavom za gašenje ili smanjenje intenziteta svjetla kada nije potrebna puna rasvjeta) u javnim prostorima (ulice i trgovi) i objektima (zgrade, industrijski pogoni, skladišta)
- poticati kupnju uređaja s nižom energetskom potrošnjom
- uvesti poticaje i subvencije za ugradnju naprednijih tehnologija u industriji i gospodarstvu
- uvesti poticaje i subvencije za kupnju hibridnih vozila
- poticati građane na hodanje i korištenje bicikla u gradovima.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 3.1.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Projekti energetske učinkovitosti	% ukupne godišnje potrošnje neposredne energije	Postizanje energetske uštede poboljšanjem upravljanja potrošnjom energije Smanjenje potrošnje svih oblika energije za ostvarenje istog proizvoda ili usluge	3% -0,39 PJ	2016.	Godišnje	IŽ

Mjera 3.1.2. Promocija i korištenje obnovljivih izvora energije (OIE)

Popis indikativnih aktivnosti

- uvesti poticaje i subvencije za projekte:
 - proizvodnje električne sunčeve energije putem fotonaponskih panela (PV) malih srednjih i velikih snaga
 - toplinske sunčeve energije putem solarnih kolektora za pravne i fizičke osobe za potrebe potrošne tople vode (PTV) i grijanje prostora
 - električne energije iz energije vjetra (vjetroelettrane)
 - bioplina iz komunalnog, poljoprivrednog i biološkog krutog otpada koji se može iskoristiti u toplinskoj pretvorbi (zagrijavanje prostora) ili proizvodnji električne energije
 - iskorištavanja geotermalne energije
- uvesti poticaje i subvencije za projekte uzgoja biljaka za proizvodnju tekućih goriva za prometni sektor (bioetanol, biodizel)

- provoditi edukativno-promotivne kampanje za podizanje razine svijesti i bolje poznavanje važnosti uporabe obnovljivih izvora energije.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 3.1.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Projekti korištenja obnovljivih izvora energije (OIE)	% ukupne potrošnje električne energije	Dugoročno smanjenje ovisnosti o uvozu energenata, učinkovito korištenje energije i pristupačnih resursa, diverzifikacija proizvodnje energije, povećanje sigurnosti opskrbe, poticanje razvoja novih tehnologija i otvaranje novih radnih mjesta	1%	2015.	Godišnje	IŽ

Razvojni prioritet 3.2. Poboljšanje infrastrukturnih sustava

Cilj

Cilj je prioriteta bolja kvaliteta javne infrastrukture kroz izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju prometne infrastrukture, povećan pomorski, cestovni i zračni promet, raskrižja i prometnice rekonstruirani i opremljeni suvremenom signalnom i sigurnosnom opremom, uklonjena ili smanjena uska grla u prometu (prometne gužve i zastoji), osobito u turističkoj sezoni, osigurana parkirna mjesta sukladno potrebama, veća pokrivenost teritorija javnim prijevozom, bolja opremljenost svih sastavnica javnog prijevoza, povećanje standarda i dužine biciklističkih staza, omogućeno jednostavno napajanje za električna i hibridna vozila. Prioritet svojim ostvarenjem osigurava osnažen sustav opskrbe električnom energijom, moderan, integriran, učinkovit i održiv sustav vodoopskrbe, obrade i pročišćavanja otpadnih voda i zbrinjavanja otpada. Također, osigurava se infrastruktura za široko pojasni internet.

Opravdanje

Na području Istarske županije nužna su poboljšanja komunalne i prometne infrastrukture. Analiza stanja pokazuje da ne postoji sustav odvodnje otpadnih voda za oko 50% kućanstava, nedovoljno je razvijen sustav odvodnje i pročišćavanja industrijskih otpadnih voda, a sustav pročišćavanja komunalnih otpadnih voda nije usklađen sa suvremenim okolišnim standardima. Također, dotrajala je transportna i distribucijska mreža vodovoda.

Cestovna mreža ne zadovoljava sigurnosne i tehničke uvjete, kontinuirano se smanjuje udio željezničkog prometa i pomorskog prometa, a neodgovarajuća je i mreža javnog prijevoza. Problem je i nedostatak i neorganiziranost parkirališta i parkirališnih zona u većim gradovima i turističkim središtima, posebice tijekom ljetnih mjeseci i turističke sezone.

Opis

Ciljevi razvojnog prioriteta odnose se na poboljšanje infrastrukturnih sustava, a ostvarit će se provedbom slijedećih mjera: poboljšanje prometne infrastrukture, poboljšanje komunikacijske infrastrukture, poboljšanje energetske infrastrukture, poboljšanje komunalne infrastrukture i izgradnja sustava navodnjavanja.

Mjere

Mjera

3.2.1. Poboljšanje prometne infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi dokumentaciju, nastaviti izgradnju i rekonstrukciju prometne infrastrukture:
 - izgradnja punog profila Istarskog ipsilona
 - izgradnja prometnica koje Istarski Y pretvaraju u Istarski X ; cestovno povezivanje Labinštine u sustav Istarskog Y
 - izgradnja pomorskog putničkog terminala u Puli
 - razvoj luke Bršica
 - razvoj sportsko-turističkih zračnih luka Vrsar i Medulin
 - ulaganja u zračnu luku Pula i poticanje jačanja zračnog prometa s ciljem privlačenja turista u Županiju
 - izrada master plana prometnog razvoja IŽ-a
- poboljšati cestovni promet i infrastrukturu, ukloniti glavna cestovna uska grla, povećati sigurnost u prometu:
 - izgraditi parkirne zone i parkirališta, prije svega u većim urbanim sredinama
 - razviti sigurnosnu infrastrukturu cestovnog prometa; postaviti signalizaciju i ležeće policajce na kritičnim točkama
- osigurati kvalitetnu povezanost značajnijih urbanih središta unutar IŽ cestovnim pravcima, mrežom državnih cesta, bez naplate – zbog nepovezanost državnim cestama zapadne obale i središnje Istre s Pulom
- unaprijediti i poboljšati željezničku mrežu
- izraditi koncept i realizirati jedan ili više logističko distributivnih centara u Županiji, radi optimizacije prometa
- razviti i unaprijediti prometne sustave s niskom razinom emisije CO₂ i razviti prateću infrastrukturu (npr. stanice za punjenje električnih i hibridnih vozila)
- ulagati u poboljšanje javnog prijevoza
- ulagati u biciklističke staze, razvijati i unapređivati biciklistički promet
- izgraditi lukobrane u lukama.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 3.2.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Obilaznice oko gradova	broj	Kvalitetnija teritorijalna integracija Županije te poboljšanje mobilnosti i prohodnosti kao uvjeta za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru Županije	9	2020.	Godišnje	IŽ
Izgrađenost autoceste Istarski ipsilon	km		46			
Putnici u Putničkom terminalu u Puli	Broj putnika godišnje		80.000-100.000			

Mjera

3.2.2. Jačanje elektroničko-informacijske infrastrukture te podrška usvajanju novih tehnologija i stvaranju mreža za digitalno gospodarstvo

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi nacrt plana razvoja širokopojasne infrastrukture, obuhvat projekta, primijenjeni investicijski model temeljem mapiranja i analize potreba i mogućnosti provedbe projekata širenja širokopojasne mreže i stvaranja mreža za digitalno gospodarstvo
- izraditi projektnu i tehničku dokumentaciju te pribaviti potrebne dozvole

- poticati suradnju gradova i općina i javnu raspravu za razvoj širokopojasne infrastrukture i stvaranje mreža za digitalno gospodarstvo
- jačati javno-privatno partnerstvo i odrediti kriterije izbora privatnih partnera
- provoditi nadzor i izvještavanje o provedbi projekata širenja širokopojasne mreže i stvaranja mreža za digitalno gospodarstvo
- osigurati učinkovitost upravljanja širokopojasnom mrežom i mrežama za digitalno gospodarstvo

Pokazatelji ishoda za Mjeru 3.2.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Pokrivenost IŽ-a širokopojasnom mrežom	% pokrivenosti	Jačanje društveno-ekonomskog razvoja i kvalitete poslovnog okruženja stvaranjem digitalnog informacijskog društva	100 %	2020.	Godišnje	HAKOM IŽ
Korisnici širokopojasnog Interneta	Broj korisnika u % ukupnog stanovništva		100 %			

Mjera

3.2.3. Poboljšanje energetske infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- razvijati prijenosni i distribucijski sustav električne energije
 - izgraditi nove trafostanice
 - izgraditi nove dalekovode radi bolje opskrbe električnom energijom
- jačati infrastrukturne kapacitete za proizvodnju električne energije i izgraditi nove u skladu s potrebama, resursima te odrednicama održivog razvoja
- informatizirati distribucijsku mrežu električne energije (razvoj „pametnih mreža“ u elektroenergetskom sustavu i novih mjernih sustava)
- jačati sigurnost u elektroenergetskom sustavu
- nastaviti provoditi projekt plinifikacije; razvijati sekundarnu mrežu po naseljima
- promovirati među građanima supstituciju postojećih energenata (električna energija, loživo ulje i UNP) prirodnim plinom

Pokazatelji ishoda za Mjeru 3.2.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Duljina plinovodne distribucijske mreže	km	Poboljšanje infrastrukturnih uvjeta u području energetike za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru Županije	440	2020.	Godišnje	IŽ
Godišnja potrošnja prirodnog plina	m 3 godišnje		88 mil m3			

Mjera 3.2.4. Poboljšanje komunalne infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- dovršiti izgradnju županijskog centra za gospodarenje otpadom, reciklažnih dvorišta i transfernih stanica, sanirati i rekonstruirati neprimjerena odlagališta prema lokacijskim i građevinskim dozvolama, sanirati i zatvoriti "divlja odlagališta" i prevenirati ilegalno odlaganje otpada
- osnaživati županijske tvrtke za gospodarenje otpadom sa zadaćom učinkovitog upravljanja županijskim centrom za gospodarenje otpadom

- uspostaviti infrastrukturu za primarnu reciklažu
- provesti aktivnosti za uvođenje i poboljšanje odvojenog skupljanja, uporabe, recikliranja i ponovne upotrebe otpada koje će omogućiti učinkovitije upravljanje resursima i smanjenje štete za okoliš (uključujući emisije)
- sustavno educirati stanovništvo svih dobnih skupina o nastanku, odlaganju i ponovnom korištenju otpada kao sirovine/energenta
- obnoviti dotrajale građevine u sustavu vodoopskrbne mreže i unaprijediti sustav javne vodoopskrbe (izgradnja cjevovoda, otkrivanje i saniranje propusnosti)
- objediniti vodoopskrbne sustave na području IŽ-a sukladno odredbama Prostornog plana IŽ-a
- povećati priključenost stanovništva na javne sustave odvodnje izgradnjom/obnovom/nadogradnjom javnih sustava odvodnje
- dovršiti izgradnju postojećih sustava u priobalju s povećanjem stupnja obrade otpadnih voda do kakvoće koja se može upuštati u obalno more
- izgraditi/obnoviti/nadograditi kanalizacijsku mrežu
- izgraditi/obnoviti/nadograditi postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda, malih postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i postrojenja za obradu mulja
- provesti odgovarajuće mjere zaštite u zonama sanitarne zaštite izvorišta pitke vode
- provesti aktivnosti zaštite podzemnih i površinskih voda
- provesti aktivnosti izrade i provedbe programa obrazovanja o zaštiti voda za širu javnost e uvesti i razraditi mjere na lokalnoj razini za stimuliranje uštede
- dovršetak Novelacije vodoopskrbnog plana Istarske županije
- stvoriti objedinjen sustav komunalnih poduzeća radi povećanja učinkovitosti i ujednačivanja kvalitete komunalnih usluga

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.2.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgrađen županijski centar za gospodarenje otpadom	Broj	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru IŽ-a i unapređenje održivog upravljanja resursima	1	2020.	Godišnje	IŽ
Gubitak vode u vodoopskrbnim sustavima	%		5%	2020		
Sustavi kanalizacije manjih naselja	Broj		44	2020		

Mjera 3.2.5. Izgradnja sustava navodnjavanja

Popis indikativnih aktivnosti

- planirati izgraditi i opremiti sustav javnog navodnjavanja s pratećom hidrotehničkom infrastrukturom
- izgraditi mrežu navodnjavanja za OPG i mal poduzetnike
- izgraditi višenamjensku akumulaciju na SI području regije u funkciji: prihvata velikih vodnih valova (zaštita od štetnog djelovanja voda, poglavito u vodotocima), stabilizacije vodoopskrbe, osiguranja ekološki prihvatljivog protoka u koritu rijeke Mirne te navodnjavanja nizvodnih područja.

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.2.5.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgrađenost sustava	Broj projekata	Razvoj poljoprivrede primjenom suvremenih održivih tehnologija	4	2020.	Godišnje	EU i RH

navodnjavanja	Navodnjavana površina u ha	uz racionalno korištenje prirodnog vodnog bogatstva Prevenција i upravljanje rizicima od štetnog djelovanja suša i velikih voda	1467 ha			
---------------	----------------------------	--	---------	--	--	--

Razvojni prioritet 3.3. Razvoj prostornog planiranja te upravljanja prostorom i zaštitom okoliša

Cilj

Cilj je prioriteta izgradnja i implementacija sustava planiranja i održivog upravljanja prostorom Istarske županije uz očuvanje prirodne i kulturne baštine te ostvarivanje razvojne sinergije obalnih područja i unutrašnjosti Istre. Planira se korištenje informacijskog sustava koji omogućuje cjelovito povezivanje prostornog planiranja na čitavom teritoriju IŽ-a, brz pristup podacima o stanju u prostoru, kontinuirano praćenje, ažuriranje podataka, jednostavnu dostupnost informacija o prostoru zainteresiranim korisnicima i široj javnosti.

Opravdanje

Razvoj Istarske županije prostorno je neravnomjeran. Jedan je od uzroka nemogućnost sagledavanja, a time i planiranja objedinjenih aktivnosti na cijelom prostoru Istre. Ne postoji okvir za poboljšanje upravljanja prostorom i ostalim resursima (poput primjerice kulturne i prirodne baštine) Istarske županije putem integralnog sagledavanja i planiranja razvojnih aktivnosti na cijelom prostoru.

Opis

Prioritet se ostvaruje provedbom mjera koje uključuju uspostavu i unapređenje integriranog prostornoplanskog i informacijskog sustava prostornog uređenja, osmišljavanje i provedbu aktivnosti i projekata vezanih uz uravnoteženi razvoj obalnog dijela Županije i unutrašnjosti, valorizaciju prirodne baštine i uspostavu i razvoj županijskog informacijskog sustava o okolišu.

Mjere

Mjera 3.3.1. Uspostava i unapređenje integriranog prostornoplanskog i informacijskog sustava prostornog uređenja

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi informacijski sustav koji objedinjuje sve relevantne podatke i informacije iz različitih izvora u jedinstvenu prostorno povezanu (GIS) bazu podataka koja je dio šireg informacijskog sustava svih prostornih i razvojnih podataka relevantnih za kvalitetno upravljanje resursima i razvojem, a obuhvaća:
 - prikupljanje podataka i informacija o prostoru
 - utvrđivanje oblika informacija i podataka
 - definiranje tokova i mogućnosti dostupnosti i korištenja zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti
 - definiranje potreba za uspostavom cjelovitog sustava (kadrovi i školovanje, oprema, prostor)
 - definiranje razine u horizontalnoj i vertikalnoj komunikaciji
 - osmišljavanje komunikacije s javnošću kroz web portal i poticanje aktivnog uključivanja građana u proces prostornog planiranja
- osiguranje pristupa podacima posredstvom informatičkih tehnologija o stanju u prostoru i brzo i učinkovito informiranje zainteresiranih korisnika i šire javnosti o stvarnom stanju u prostoru IŽ-a.

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
IT sustav za upravljanje prostorom	Broj	Poboljšanje upravljanja prostorom IŽ-a putem integralnog sagledavanja i planiranja razvojnih aktivnosti na cijelom prostoru	1	2017	Godišnje	IŽ

Mjera 3.3.2. Uravnoteženi razvoj obalnog dijela županije i unutrašnjosti

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi i implementirati razvojni model zasnovan na solidarnosti i sinergiji između obalnih područja i unutrašnjosti IŽ-a
- staviti u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja bivša vojna područja
- staviti u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja bivša industrijska područja (kao i ostale pogodne *brownfield* lokacije).

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Implementiran model razvoja za smanjivanje razlika između obale i unutrašnjosti IŽ-a	Broj	Ravnomjerniji razvoj svih dijelova Istarske županije	1	2020.	Godišnje	IŽ
Broj bivših vojnih industrijskih područja (<i>brownfield</i> lokacija) u funkciji gospodarskog i društvenog razvoja	Broj		3			

Mjera 3.3.3. Valorizacija prirodne baštine i zaštita i upravljanje vrijednim dijelovima prirode i ekološke mreže

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti znanstvena istraživanja radi utvrđivanja vrijednosti zbog kojih su pojedina područja zaštićena ili planirana za zaštitu kroz PPIŽ te zaštićena ekološkom mrežom
- provesti postupak revizije, na temelju rezultata znanstvenih istraživanja, obuhvata zaštićenih područja prirode, područja planiranih za zaštitu temeljem PP IŽ-a te područja ekološke mreže
- ispuniti obveze za svaku kategoriju zaštite koje proizlaze iz zakonskih propisa, a odnose se na regionalnu (lokalnu) samoupravu
- uravnotežiti „zaštitu“ i „održivo korištenje“ prirodne baštine osmišljavanjem planova upravljanja/zaštite/gospodarenja resursima prirodne baštine
- sprečavati daljnji gubitak biološke raznolikosti korištenjem tradicijske poljoprivrede i autohtonih pasmina i sorata
- poticati i razvoj učinkovitog sustava održavanja putova, prosjeka, okoline infrastrukturnih objekata tradicijskim stočarenjem
- kadrovski osnažiti institucije u području zaštite prirode (obrazovanje kadrova, nova radna mjesta, IT podrška, umrežavanje u međunarodne organizacije i suradnja s drugim institucijama) s ciljem jačanja sposobnosti za izradu operativnih planova upravljanja/zaštite/gospodarenja prirodnom baštinom te provoditi nadzor poštivanja utvrđenih mjera;

- proširiti i poboljšati prezentiranje prirodne baštine IŽ-a u edukativne svrhe, ali i s ciljem osnaživanja prirodnih vrijednosti kao prepoznatljivog istarskog turističkog aduta
- educirati postojeće i nove kadrove i formirati timove za praćenje, prijavu i implementaciju projekata EU-a u domeni zaštite prirode u institucijama u IŽ-u koje se bave zaštitom prirode i okoliša (županijski UO za održivi razvoj, UO za međunarodnu suradnju i europske poslove, JU Natura Histrica, AZRR!)
- uspostaviti sustavnu administrativnu i financijsku potporu institucijama koje se na razini IŽ-a bave očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti
- održavati radionice, seminare, okrugle stolove i druge oblike komunikacije s raznim ciljnim skupinama i donositeljima odluka.

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zaštićena područja prirodnih vrijednosti u Istarskoj županiji	ha	Valorizacija svih zaštićenih područja i jasan status značajki zbog kojih je neko područje dobilo kategoriju zaštite	20.174,36 ha	2015.	Godišnje	IŽ
Broj planova za održivo korištenje prirodne baštine	Broj		35			

Mjera 3.3.4. Uspostava i razvoj županijskog informacijskog sustava o okolišu

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati sve postojeće izvore podataka o okolišu
- definirati oblike informacija i podataka te tokove i dostupnost korištenja podataka za zainteresiranu stručnu i širu javnost
- definirati potrebe za uspostavu cjelovitog sustava (kadrovi i školovanje, oprema, prostor) upravljanja okolišem
- jačati horizontalnu i vertikalnu suradnju u upravljanju okolišem te osmisliti adekvatan oblik komunikacije s javnosti uz poticanje sudjelovanja javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša
- uskladiti izvještavanje o stanju okoliša na području IŽ-a s EU metodologijom praćenja i izvještavanja
- automatizirati i uniformirati sustav unosa svih postojećih i planiranih programa praćenja sastavnica okoliša u IŽ-u (zrak, voda, more, otpad, tlo)
- postaviti automatske mjerne postaje za praćenje stanja okolišnih sastavnica
- osigurati financijsku i administrativnu potporu za realizaciju sustava upravljanja okolišem te obrazovati kadrove za potrebe rada na sustavu
- izraditi jedinstven i javnosti dostupan internetski portal uz mogućnost različitih razina dostupnosti i ovlasti/obveza pri korištenju podataka iz sustava; svi podaci u sustavu moraju biti prostorno povezani (GIS portal).

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
IT sustav za praćenje okoliša u funkciji	Broj	Osigurana uspostava kvalitetnog sustava praćenja svih segmenata okoliša (zrak, voda, more, tlo, biološka raznolikost, otpad)	1	2020.	Godišnje	IŽ

Razvojni prioritet 3.4. Jačanje učinkovitijeg upravljanja regionalnim razvojem

Cilj

Prioritetom se ostvaruju poboljšanja institucionalnih kapaciteta u sustavu javne uprave i veća učinkovitost pružanja usluga građanima na području Istre, veća efikasnost upravljanja javnom imovinom i prihodima te uključenost građana u proces pripreme i provedbe razvojnih projekata na području Istre. Osigurava se poboljšanje u pripremi, kandidiranju i provedbi projekata financiranih iz programa Europske unije i drugih programa međunarodne suradnje.

Opravdanje

Nalazi osnovne analize uputili su na potrebu povećanja učinkovitosti javne uprave, smanjivanja materijalnih troškova rada administracije, održavanja zgrada i povećanja funkcionalnosti javnih prostora. Također, nedovoljna je informiranost građana o ključnim politikama, reformama i sl., a time i uključenost građana i ključnih dionika (jedinica lokalne samouprave, znanstvenih institucija, udruga poslodavaca, sindikata, političkih stranaka, civilnog sektora i drugih ciljanih skupina) u proces donošenja odluka.

Opis

Prioritet se ostvaruje provedbom 5 planiranih mjera: poboljšanje institucionalnih kapaciteta javnih vlasti i ostalih dionika i učinkovita javna administracija, unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima, jačanje razvojne uloge Pule kao urbanog središta, obnova sela u ruralnim područjima i osiguranje učinkovitog korištenja fondova EU-a i drugih izvora.

Mjere

Mjera 3.4.1. Poboljšanje institucionalnih kapaciteta javnih vlasti i ostalih dionika i učinkovita javna administracija

Popis indikativnih aktivnosti

- podupirati reformske procese decentralizacije
- povećati korištenje IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave putem uspostave IKT koordinacijske strukture i softverskih rješenja
- unaprijediti suradnju s JLS-ovima radi poboljšanja i harmonizacije propisa
- jačati sposobnosti uprave za poboljšanje poslovne klime, za razvoj poduzetništva i privlačenje izravnih ulaganja
- jačati učinkovitost ljudskih potencijala u javnoj upravi.

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Edukacije djelatnika u javnoj upravi	Broj organiziranih edukacija godišnje 2015. indeks 100	Kvalitetnije obavljanje javnih poslova i pružanje javnih usluga na području Istre	200	2020.	Godišnje	IŽ
Kvaliteta usluga lokalne uprave poduzetnicima	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK*)		Od 5. ranga na 2. rang			

Mjera 3.4.2. Unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima

Popis indikativnih aktivnosti

- poboljšati okvir za upravljanje javnim trgovačkim društvima i ustanovama
- unaprijediti način upravljanja imovinom i provesti aktivnosti za stavljanje u funkciju imovine u javnom vlasništvu
- učinkovito i transparentno upravljati prihodima i troškovima IŽ-a
- stvarati pretpostavke za kvalitetnije upravljanje zemljišnim resursima (arondacija, komasacija, usklađenje dvostrukih izmjera, uređenje katastra i sl.).

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.2.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrađen popis i plan upravljanja imovinom	Broj	Efikasnije i racionalnije upravljanje imovinom i prihodima.	1	2020.	Godišnje	IŽ
Prihodi od korištenja imovine	Vrijednost 2015. indeks 100		300			
Neto fiskalna pozicija IŽ-a u HR	Rang u odnosu na ostale županije		2			

Mjera 3.4.3. Jačanje razvojne uloge Pule kao urbanog središta te ostalih urbanih područja

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi analizu dosadašnje suradnje, resursa, razvojnih problema, potreba i mogućnosti suradnje na zajedničkom razvoju Grada Pule i IŽ-a
- izraditi programe suradnje temeljem strateških i drugih planova Grada Pule i IŽ (SURP i ŽRS IŽ 2015.-2020. i drugi razvojni programi) i utvrditi zajedničke razvojne projekte radi učinkovitijeg i inovativnijeg korištenja razvojnih resursa i Grada Pule i IŽ u ključnim područjima (u upravljanju prostorom; stvaranju dobre poslovne klime; povećanju konkurentnosti gospodarstva temeljenom na stvaranju i uporabi znanju, tehnologija, inovacija; poboljšanju životnih uvjeta građana; afirmaciji i reafirmaciji identiteta Istre kao regije)
- institucionalizirati suradnju gradske i županijske uprave, predstavničkih tijela i drugih tijela i organizacija radi uspješnijeg planiranja i provedbe zajedničkih programa i projekata
- izraditi i provoditi programe informiranja javnosti radi boljeg razumijevanja značenja i vrijednosti zajedničkog razvoja Grada Pule i IŽ-a te radi poticanja uključivanja građana
- organizirati prijenos iskustava i dobre prakse razvojne suradnje Grada Pule i IŽ-a na suradnju IŽ-a s ostalim gradovima i općinama.
- poticati izradu i provoditi razvojne strategije ostalih urbanih područja, posebno Rovinja i Pazina kao manjih urbanih područja koji bi trebali biti nositelj razvoja ruralnog područja (s mogućnošću priključivanja okolnih općina/gradova u manje urbano područje).

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.3.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zajednički glavni razvojni projekti	Broj projekata	Uspješan održivi razvoj Grada Pule i IŽ-a u cjelini	6	2020.	Godišnje	IŽ

Programi i aktivnosti informiranja javnosti radi boljeg razumijevanja značenja i vrijednosti zajedničkog razvoja Grada Pule i IŽ-a	Broj aktivnosti godišnje	putem zajedničkog i koordiniranog korištenja njihovih razvojnih resursa i potencijala	5			Grad Pula
--	--------------------------	---	---	--	--	-----------

Mjera 3.4.4. Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima; ruralno financiranje

Popis indikativnih aktivnosti

- obnoviti i izgraditi objekte za komunalnu i energetska infrastrukturu :
 - opskrba pitkom vodom (dio priključka do magistralnog vodovoda)
 - lokalne nerazvrstane ceste
 - kanalizacija, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda
 - prikupljanje i odlaganje komunalnog otpada (vozila, kontejneri, kante)
 - javna rasvjeta (rasvjetni stupovi)
 - za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora prvenstveno za korištenje na poljoprivrednom gospodarstvu i u objektima u ruralnom prostoru
 - opskrba plinom (dio priključka do centralnog voda)
 - opskrba toplinskom i/ili električnom energijom iz obnovljivih izvora energije za javnu uporabu
- ulagati u nabavu potrebne opreme za uređenje javnih površina (javne zelene površine, pješačke staze, otvoreni odvodni kanali, trgovi, parkovi, igrališta `dječja, sportska`, pješačke zone, tržnice, stajališta za javni prijevoz, nogostupi, parkirališta, biciklističke staze u naselju)
- protupožarna i sustav civilne zaštite (vatrogasna djelatnost)
- ulagati u poboljšanje društvene infrastrukture
 - objekti za predškolski odgoj (dječji vrtići) i domovi za starije i nemoćne osobe i za osobe sa posebnim potrebama
 - objekti za kulturu, sport, dokolicu – rasonodu (društveni domovi, muzeji `muzeji na otvorenom, ekomuzeji`, prostori za postavljanje stalnih izložaba, turistički i kulturni centri (narodne knjižnice)
 - izložbeni centri, igrališta, sportski tereni i prateći objekti, biciklističke staze, društveni domovi, izletišta, rekreacijske zone i kupališta
- ulagati u razvoj turističke infrastrukture u ruralnim područjima (agrokampovi, tematske putovi i staze (označavanje, smeđa signalizacija), ceste poljoprivrednih proizvoda, ruralnih i edukacijskih parkova i farmi
- izraditi programe za zaštitu, unapređenje, obnovu i vrednovanje kulturne i prirodne baštine (baze podataka, planovi za održivo korištenje, programi očuvanja i zaštite)
- prenamijeniti i rekonstruirati postojeće objekte javne namjene (zgrade državnih upravnih tijela, tijela lokalne `područne` uprave; škola, vrtića, jaslica, domovi za starije osobe)
- uspostaviti jaku financijsku instituciju specijaliziranu za pružanje svih usluga financiranja na cijelom ruralnom području IŽ-a
- poticati izradu i ažuriranje planova za razvoj JLS-ova i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti
- uspostaviti odgovarajuće instrumente financiranja, npr. u obliku mikrokredita, zajmova sa subvencioniranim kamatama (ovdje je posebice važno da u taj proces, sukladno Rezoluciji Europskog parlamenta, budu uključena regionalna tijela).

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.4.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganja u fizičku i energetska infrastrukturu u	Vrijednost 2015. indeks 100	Uređivanje naselja u ruralnim područjima i osiguranje kvalitetnog	200	2020.	Godišnje	IŽ

ruralnim područjima		socijalnog i ekonomskog načina života u kvalitetnom okolišu, uz istodoban razvoj gospodarstva	200			
Ulaganja u društvenu infrastrukturu u ruralnim područjima	Vrijednost 2015. indeks 100					

Mjera 3.4.5. Osiguranje učinkovitog korištenja fondova EU-a i drugih izvora

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti učinkovite koordinacije upravnih tijela Istarske županije, razvojnih agencija, ustanova i organizacija civilnog društva u pripremi, kandidiranju i provedbi projekata financiranih iz programa Europske unije i drugih programa međunarodne suradnje (djelovanje Koordinacije za odabir prioriternih razvojnih projekata, aktivnosti kontakt osoba – koordinatora pojedinih programa, prikupljanje i vođenje baze projekata, imenovanje i rad projektnih timova, priprema, kandidiranje i provedba projekata, evaluacija realiziranih projekata)
- jačati kadrovske kapacitete javnog sektora za provedbu kohezijske politike, strateškog planiranja regionalnog razvoja, pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz programa EU-a i drugih programa međunarodne suradnje (seminari, edukativne radionice, stručna usavršavanja u inozemstvu)
- sustavno informirati i educirati sve dionike s područja IŽ-a o mogućnostima korištenja sredstava iz programa Europske unije i drugih programa međunarodne suradnje (objavljivanje svih relevantnih podataka na web stranicama Istarske županije i županijskih institucija, organizacija radionica, konferencija i seminara)
- jačati partnerske odnose s drugim županijama, regijama, Europskim grupacijama teritorijalne suradnje (EGTS), makroregionalnim i međunarodnim asocijacijama radi učinkovitijeg korištenja sredstava iz programa EU-a i drugih programa međunarodne suradnje (sklapanje partnerskih sporazuma, priprema, kandidiranje i provedba zajedničkih projekata).

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.5.

Definicija (1)	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja (6)	Izvor (7)
	Jedinica (2)	Opis (3)	Vrijednost (4)	Godina (5)		
Omjer prijavljenih i odobrenih projekata za financiranje iz fondova EU-a	Omjer u %	Unaprijediti sustav učinkovitog korištenja sredstava iz fondova kohezijske politike EU-a, Programa Unije i drugih financijskih instrumenata međunarodne suradnje	70%	2020.	Godišnje	IŽ IDA

Mjera 3.4.6. Stvaranje istarskih regionalnih sustava

Popis indikativnih aktivnosti

- analiza potreba i opravdanosti stvaranja istarskih regionalnih sustava
- izrada plana i programa uspostave i rada istarskih regionalnih sustava
- stvaranje kadrovskih i materijalnih pretpostavki za uspostavu i rad istarskih regionalnih sustava
- izrada programa praćenja i vrednovanja rezultata i razvojnih učinaka uspostave i rada istarskih regionalnih sustava
- stvoriti objedinjen sustav javnih poduzeća u području komunalnih usluga, telekomunikacija te ostalih bitnih grana, radi povećanja učinkovitosti i ujednačavanja kvalitete usluga za građanstvo

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.6.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Istarski regionalni sustavi	Broj sustava	Istarski regionalni sustavi u raznim područjima	60%	2020.	Godišnje	IŽ
Učinkovitost sustava	stopa rasta u %	Povećanje učinkovitost	60%	2020.	Godišnje	IŽ
Kvaliteta usluga	stopa rasta u %	Povećanje kvalitete i	60%	2020.	Godišnje	IŽ

Razvojni prioritet 3.5. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima i povećanje razine spremnosti za odgovor na krizne događaje

Cilj

Upravljanje rizicima i katastrofama jedan je od razvojnih prioriteta Istarske županije za čije je ostvarenje potrebno ojačati spremnost operativnih snaga sustava civilne zaštite, udruga i pravnih osoba od interesa i značaja za civilnu zaštitu u IŽ-u za nepredviđene događaje. Također, potrebno je izgraditi sustav za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanja otpornosti klimatskim promjenama.

Opravdanje

Smanjivanje osjetljivosti Istarske županije na utjecaje klimatskih promjena i smanjivanje ograničenja koja one postavljaju razvoju Županije. Porast gospodarskih aktivnosti može zajednici uzrokovati štete, pa se ovim mjerama osigurava zaštita stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i drugih izvora opasnosti.

Opis

Provedba ovog prioriteta podrazumijeva provedbu mjera uspostavljanja i razvoja sustava za praćenje, predviđanje i planiranje prilagodbe klimatskim promjenama te unapređenje sustava civilne zaštite.

Mjere

Mjera 3.5.1. Uspostavljanje i razvoj sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama i mjera smanjenja utjecaja klimatskih promjena

Popis indikativnih aktivnosti

- organizirati međusektorsko županijsko tijelo za koordinaciju i vođene aktivnosti praćenja, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama
- izgraditi sustav za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene
- uvrstiti mjere prilagodbe i povećanja otpornosti na klimatske promjene u sve strateške programe i planove razvoja ključnih sektora IŽ-a
- osigurati proračunska sredstava u ključnim sektorima razvoja IŽ-a za prilagodbu i ublažavanja posljedica klimatskih promjena
- jačati suradnju javnog i privatnog sektora u upravljanju rizicima, povećanju sigurnosti i jačanju kapaciteta za odgovor na velike nesreće i katastrofe
- razvijati i jačati ljudske resurse te poboljšavati materijalne i tehničke resurse operativnih snaga civilne zaštite

- osnaživati zajednicu za odgovor na velike nesreće i katastrofe
- jačati međunarodnu suradnju u zajedničkom planiranju, pripremi i djelovanju u velikim nesrećama i katastrofama

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.5.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Proračunska izdvajanja IŽ-a za saniranje posljedica vremenskih i klimatskih neprilika	Vrijednost kn 2015. indeks 100	Smanjivanje osjetljivosti IŽ-a na utjecaj vremenskih nepogoda i klimatskih promjena	200	2020.	Godišnje	IŽ

Mjera 3.5.2. Unapređenje sustava civilne zaštite

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi planove sustava civilne zaštite
- organizirati i provesti edukativne programe za jačanje sposobnosti snaga sustava civilne zaštite za suočavanje s rizicima kriznih stanja
- povećati materijalno-tehničku opremljenost snaga sustava civilne zaštite
- sustavno provoditi aktivnosti informiranja i osposobljavanja građana u pogledu prevencije i suočavanja s katastrofama i krizama
- sustavno provoditi vježbe sustava žurnih službi, operativnih snaga i pravnih osoba od značaja za IŽ
- osigurati financijska sredstva za izvršavanje odluka o financiranju aktivnosti sustava civilne zaštite u velikoj nesreći i katastrofi prema načelu solidarnosti
- ostale aktivnosti predviđene u Programu razvoja sustava civilne zaštite 2015.–2020.

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.5.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Građani osposobljeni za suočavanje s katastrofama i krizama	Broj građana 2015. indeks 100	Zaštita stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i drugih izvora opasnosti	200	2020.	Godišnje	IŽ
Ulaganja u materijalno-tehničku opremljenost snaga sustava civilne zaštite	Vrijednost 2015. indeks 100		200			

Razvojni prioritet 4.1. Razvoj kulture i kulturnih i kreativnih djelatnosti

Cilj

Osnažiti kulturnu produkciju i povećati interes javnosti za kulturu u situaciji kada se lokalna produkcija promatra u odnosu na globalne trendove i tokove te predstavlja iznimno važan segment osnaživanja istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti. Povećati interes za kulturnu produkciju i kulturnu baštinu uz istodobno produbljivanje razumijevanja kulture i poticanje sudjelovanja građana u kreativnim procesima umjesto pasivne konzumacije.

Razviti kapacitete kulturnih/kreativnih industrija i poduzetništva u području kulturnog i umjetničkog stvaralaštva i kulturne proizvodnje kao pokretača kulturne raznolikosti i ukupnog razvoja te pridonijeti jačanju istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti.

Ojačati umrežavanje i osnaživanje institucija i udruga u kulturi koje mogu definirati, očuvati i promovirati regionalni istarski identitet

Opravdanje

Na području IŽ-a postoji značajna i raznovrsna kulturna produkcija, bogati kulturni resursi i potencijali koji pridonose očuvanju i razvoju istarskog identiteta i njegovoj prepoznatljivosti. Kulturna infrastruktura nije primjerena sadašnjim i budućim razvojnim potrebama kulture. Također, u IŽ-u postoje mahom samonikle i fragmentirane, nepovezane djelatnosti kulturne i kreativne industrije u sklopu kojih su već postignuti vrhunski rezultati, no oni su samo pojedinačni. Putem ovog prioriteta potiče se stvaranje uvjeta za snažniju kulturnu produkciju i veći interes javnosti za kulturu, bolje korištenje istarskih kulturnih resursa i potencijala i dinamičan razvoj kulturnih i kreativnih industrija.

Opis

Prioritet ima 3 komplementarne mjere čijom će se interaktivnom provedbom poboljšati uvjeti za dinamični razvoj kulturne produkcije, edukacije, prezentacije/promocije i unaprjeđenje rada ustanova u kulturi, omogućiti snažniji razvoj publike te povećati korištenje kulturnih i kreativnih sadržaja u gospodarske svrhe te osnažiti razvoj poduzetništva u kulturi.

Mjera_4.1.1. Izgradnja nove kulturne infrastrukture i obnova postojeće za: produkciju, edukaciju, prezentaciju/promociju, čuvanje građe i unaprjeđenje rada ustanova u kulturi

Popis indikativnih aktivnosti

- obnoviti, izgraditi i urediti objekte kulturne infrastrukture / kulturna infrastruktura u Puli - glazbena škola, projekt Kulturring, kulturni centar Istarske županije i HGM u Grožnjaju, Podzemni grad u Labinu, Kuća kaštela i Kuća obrta, obnoviti ili proširiti kapacitete kulturne infrastrukture u Rovinju (kazalište, knjižnica)
- urediti depoe za ustanove u kulturi (istarske muzeje, istarske knjižnice, Državni arhiv u Pazinu i dr.)
- prenamijeniti i revitalizirati *brownfield* investicije: vojne, industrijske i slične objekte prenamijeniti u kreativne centre
- nastaviti s obnovom objekata od iznimne kulturne vrijednosti (kašteli/ Rota, Morosini-Grimani, Pietropelosa, Dvigrad, Paz, Pula, Pazin; crkve s freskama; Eufrazijeva bazilika; antički spomenici Pule; objekti industrijske arhitekture) , nastaviti s obnovom objekata iznimne kulturne vrijednosti" u zagradi nadopuni tekstom (zbirka sakralne umjetnosti u Župnoj crkvi Sv. Blaža u Vodnjaju)
- osigurati funkcioniranje zavičajne zbirke u Sveučilišnoj knjižnici u Puli osiguravanjem sredstava za voditelja zbirke
- provedba projekata kulturne infrastrukture u na području grada Labina – Park skulptura Dubrova
- uvesti institucionalne potpore za udruge u kulturi i umjetničke organizacije
- redizajnirati natječaj za javne potrebe u kulturi (uvesti trogodišnje potpore, preciznije definirati uvjete natječaja, prosljediti povratne informacije o provedenoj evaluaciji korisnicima programa, poticati suradnju institucija i nezavisne kulture).

Pokazatelji ishoda za Mjeru 4.1.1.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Obnovljeni objekti kulturne baštine	Broj obnovljenih objekata 2015. indeks 100	Obnova postojeće i izgradnja nove kulturne infrastrukture	200	2020.	Godišnje	IŽ
Izgrađeni objekti kulturne infrastrukture	Broj izgrađenih objekata 2015. indeks 100	namijenjene čuvanju građe, prezentaciji i promociji te umjetničkoj produkciji	200			

Mjera 4.1.2. Podržavanje umjetničke produkcije i razvoja publike (povećati interes javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju)

Popis indikativnih aktivnosti

- podržati prezentacijske programe kulturne baštine ostvarene suradnjom istarskih ustanova i udruga u kulturi
- provesti program obrazovanja za korištenje novih medija i tehnologija u području kulture i umjetnosti (u suradnji s udrugama)
- razviti inovativne metode razvoja publike (razvoj novih formata poput igara i drugih participativnih modela, korištenje novih medija i tehnologija, uvođenje sustava "El Sistema" u rad s mladima u području glazbene edukacije i sl.)
- razviti programe cjeloživotnog obrazovanja u području kulture i umjetnosti (u suradnji s POU-ima)
- provesti program razvoja publike za učenike osnovnih i srednjih škola u suradnji s lokalnom umjetničkom zajednicom
- ostvariti dostupnost nematerijalne kulturne baštine – edukacija, web portali, savjetodavna funkcija CENKI-ja / CECII-ja
- podržati medijske projekte u kulturi (Kulturistra, Kultivator, Artistra i dr.)
- podupirati razvoj ljudskih kapaciteta u dramskom i plesnom kazalištu, književnoj, filmskoj i likovnoj umjetnosti putem sustava stipendija
- davati potporu nastupima umjetnika na relevantnim međunarodnim manifestacijama
- unaprijediti komunikaciju između organizatora kulturnih aktivnosti i medija
- podupirati organizaciju javnih rasprava, radionica i ostalih aktivnosti namijenjenih produblivanju razumijevanja kulturnih djelatnosti (umjetnosti, arhitekture, urbanizma, medija).

Pokazatelji ishoda za Mjeru 4.1.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Proračunska izdvajanja za ulaganja u umjetničku produkciju	Vrijednost 2015. indeks 100	Jačanje umjetničke produkcije putem povećanja interesa javnosti za kulturu i kulturnu baštinu i jačanja prepoznatljivosti istarskog identiteta	150	2020.	Godišnje	Državni zavod za statistiku
Broj posjetitelja kulturnih/umjetničkih manifestacija	Broj posjetitelja 2015. indeks 100		200			

Mjera 4.1.3. Poticanje korištenja kulturnih i kreativnih sadržaja u gospodarske svrhe te razvoj poduzetništva u kulturi

Popis indikativnih aktivnosti

- povećati financijske potpore kulturnim i kreativnim djelatnostima/industrijama
- jačati potporu za obnovu i opremanje infrastrukture za kulturne/kreativne industrije
- podupirati izradu strategije, akcijskih planova i smjernica razvoja vezanih uz infrastrukturu za kreativne industrije
- razvijati kulturne industrije (produkciju glazbenu, filmsku, vizualne djelatnosti, arhitekturu, dizajn brendiranje, promociju, nove medije, kulturno turističke proizvode)
- razvijati klastere kulturnih i kreativnih industrija
- podupirati razvoj kulturnog menadžmenta
- razvijati kulturni turizam
- razvijati edukativne programe za djelatnike u kulturi o inovativnim metodama rada s publikom
- podupirati promociju interkulturalnih aktivnosti

- primjenjivati i razvijati digitalne tehnologije s ciljem očuvanja, promocije i edukacije o kulturi
- poboljšati promociju i edukaciju o kreativnim znanjima, vještinama i kreativnosti te razvoju kulturnih proizvoda
- podupirati nakladništvo.

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.1.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Članovi klastera kulturnih i kreativnih industrija	Broj članova 2015. indeks 100	Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta razvijanjem kapaciteta	150	2020.	Godišnje	IŽ
Izrada strategije i akcijskih planova razvoja kulturnih i kreativnih industrija	Broj	kulturnih/kreativnih industrija i poduzetništva	1			Istarska kulturna agencija

Razvojni prioritet 4.2. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta

Cilj

Sustavnim djelovanjem podizati razinu svijesti o mjestu i ulozi aktera/nositelja i svih drugih dionika razvoja u očuvanju i izgradnji lokalnih i regionalnog identiteta Istre putem obrazovnih aktivnosti, osobito kroz zavičajnu nastavu.

Pridonijeti razvoju istarskog identiteta unapređenjem upravljanja kulturnom baštinom i biološkom i krajobraznom raznolikošću.

Postići i jačati sinergiju u djelovanju svih aktera u IŽ-u na afirmaciji i reafirmaciji identiteta Istre.

Opravdanje

Za učinkovito očuvanje i razvoj istarskog identiteta, njegovih sastavnica, potrebno je stvoriti dobre i poticajne uvjete koji manjkaju u IŽ-u. To se odnosi na izradu i provedbu obrazovnih aktivnosti kojima se osnažuje osjećaj vezanosti ljudi za prostor Istre, a time i njihovu motivaciju i angažiranost u lokalnom i regionalnom razvoju. Osobito su važne obrazovne aktivnosti koje obuhvaćaju: zavičajnu nastavu na svim obrazovnim razinama, obrazovanje svih dionika (javni, privatni i civilni sektor) i obrazovanje turista.

Također, nedovoljna je uključenost kulturne baštine, biološke i krajobrazne raznolikosti u razvoj i promociju istarskog identiteta, posebno informiranost o njezinom značaju, vrijednosti i atraktivnosti. Nedovoljna je i zastupljenost kulturne baštine, biološke i krajobrazne raznolikosti u oblikovanju usluga i proizvoda turističke ponude.

Nedostaje prakticiranje participacije partnerstva građana u javnom odlučivanju pri planiranju i provedbi projekata održivog korištenja kulturne i prirodne baštine.

Opis

Tri su mjere za realizaciju ovog prioriteta: ulaganje u obrazovanje za očuvanje istarskog identiteta na svim obrazovnim razinama; očuvanje i promicanje održivog korištenja kulturne i prirodne baštine u funkciji gospodarskog razvoja te ulaganja u razvoj prepoznatljivosti istarskog identiteta i umrežavanje svih institucija čije djelovanje obuhvaća sastavnice regionalnog identiteta.

Mjera 4.2.1. Ulaganje u obrazovanje za očuvanje istarskog identiteta, posebno u razvoj zavičajne nastave te u sve druge obrazovne razine

Popis indikativnih aktivnosti

- mapirati sve aktivnosti zavičajne nastave (u vrtićima, školama, na sveučilištu i visokim školama, u KUD-ovima i drugim udrugama, institucijama) i drugih obrazovnih aktivnosti te budućih planova i programa
- izraditi analize stanja i ocjene rezultata i učinaka zavičajne nastave i drugih obrazovnih aktivnosti
- unaprijediti programe zavičajne nastave za vrtiće, osnovne i srednje škole, te visokoškolske institucije (oblici i intenzitet rada, nastavna pomagala, financijska sredstva i dr.) i drugih obrazovnih aktivnosti s ciljem:
 - promicanja socio-ekološke i socio-kulturne svijesti
 - doprinosa zaštiti prirodne i kulturne baštine
 - razvoja duha zajedništva
 - poboljšanja djelotvornosti odnosa između ljudi i institucija
 - jačanja samopoštovanja i osjećaja sigurnosti i zadovoljstva na lokalnim i regionalnoj razini Istre
- razvijati cjeloživotno učenje za aktore/nositelje i sve druge dionike razvoja (poduzetnici, poljoprivrednici, građani, zaposlenici u upravi, članovi udruga i dr.)
- razvijati programe za obrazovanje turista i integrirati ih u turističku ponudu (kroz kulturni turizam, kulturne manifestacije, radionice i igraonice, promotivne aktivnosti i dr.)
- provoditi usavršavanje obrazovnih stručnjaka za korištenje novih metoda i sredstva u promicanju afirmacije i reafirmacije lokalnih i regionalnog identiteta Istre
- provoditi praćenje i vrednovanje razvoja i provedbe obrazovnih aktivnosti vezanih za afirmaciju i reafirmaciju lokalnih i regionalnog identiteta Istre
- provoditi aktivnosti zaštite ugroženih jezika u Istarskoj županiji; očuvanje i sprečavanje odumiranja istriotskog jezika (sveukupno 6: rovine, vallese, sissanese, fasanese, gallesanese i dignanese) te žejanskog ili vlaščkog (istro-rumunjskog) jezika koji su sastavni dio istarske kulturne baštine
- unaprijediti rad na dokumentiranju i istraživanju jezika i kulture, posebno nematerijalne kulture, i realizacija virtualnog a u nastavku i realnog muzeja ugroženih jezika
- osmisliti i provoditi izvanškolske i druge oblike aktivnosti za odrasle u vezi s podučavanjem ugroženih jezika te kulture i povijesti kraja u kojemu se ugroženi jezik govori, tiskanje publikacija, raspisivanje natječaja itd.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 4.2.1.

Definicija	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Proračunska izdvajanja za obrazovanje o istarskom identitetu	Vrijednost 2015. indeks 100	Podizanje svijesti o mjestu i ulozi aktera/nositelja i svih drugih dionika razvoja u očuvanju i izgradnji lokalnih i regionalnog identiteta Istre putem sustavnih obrazovnih aktivnosti, osobito kroz zavičajnu nastavu	125	2020.	Godišnje	IŽ
Polaznici zavičajne nastave (vrtići, osnovne i srednje škole, visokoškolske institucije)	Broj polaznika 2015. indeks 100		200			Istarska kulturna agencija

Mjera 4.2.2. Očuvanje i promicanje održivog korištenja kulturne i prirodne baštine u funkciji gospodarskog razvoja te ulaganja u razvoj prepoznatljivosti istarskog identiteta

Popis indikativnih aktivnosti

- unaprijediti sustav praćenja i vrednovanja već započetih i novih projekata zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- povećati učinkovitost ulaganja u obnovu kulturnih dobara,
- povećati opseg i kvalitetu istraživanja i dokumentiranja kulturnih dobara,

- uspostaviti sustav preventivnih, hitnih zahvata na kulturnim dobrima kojima će se zaustaviti njihovo propadanje, te stvoriti uvjeti za istraživanje i cjelovitu obnovu
- uspostaviti sustavne programe obnove povijesnih jezgri i obnove i revitalizacije renesansnih kaštela
- izraditi analizu stanja i ocjenu rezultata i učinaka provedbe programa i projekata održivog korištenja kulturne i prirodne baštine
- provoditi obrazovanje lokalnih i regionalnih vlasti o korisnosti kulturne i prirodne baštine i njezinom održivom korištenju za razvoj lokalne zajednice
- educirati i osposobljavati poduzetnike te kulturne i turističke radnike za razvoj poduzetništva zasnovanog na održivom korištenju kulturne i prirodne baštine (edukacija u svrhu promoviranja proizvodnje i razvoja proizvoda kulturnih industrija i kulturnog turizma te jačanja menadžmenta zasnovanih na kulturnoj baštini)
- uključiti kolegije za održivo korištenje kulturne i prirodne baštine u srednjoškolske i visokoškolske obrazovne programe
- razvijati kulturni turizam koji se temelji na kvalitetnom suvremenom umjetničkom stvaralaštvu zasnovanom na kulturnoj i prirodnoj baštini
- poticati stvaranje novih radnih mjesta putem razvoja kulturnih/kreativnih industrija koje se temelje na održivom korištenju kulturne baštine
- senzibilizirati poduzetnike i investitore kroz medije, društvene mreže i drugo o važnosti i potencijalima kulturnih/kreativnih industrija zasnovanih na kulturnoj i prirodnoj baštini:
 - pokrenuti pilot-projekte poticanja poduzetništva održivog korištenja kulturne baštine
 - izraditi program javnih natječaja za izradu proizvoda/usluga zasnovanih na održivom korištenju kulturne i prirodne baštine koji afirmiraju i reafirmiraju identitet Istre
- poticati i jačati medijsku i drugu promidžbu održivog korištenja kulturne i prirodne baštine
 - poticati osmišljavanje i dizajniranje zabavnih i prijemljivih medijskih i drugih kampanja o zaštiti i očuvanju te korištenju kulturne i prirodne baštine
 - uspostaviti i razvijati info centre o kulturnoj baštini i njenom održivom korištenju u lokalnim zajednicama
- jačati procese participacije/partnerstva građana u javnom odlučivanju o programima i projektima održivog korištenja prirodne i kulturne baštine i izgradnje partnerstva privatnog sektora (kulturnih/kreativnih industrija), javnog sektora i civilnog sektora.

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.2.2.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Edukacija i poduzetnika, kulturnih i turističkih radnika za razvoj poduzetništva zasnovanog na održivom korištenju kulturne i prirodne baštine	Broj educiranih poduzetnika, kulturnih i turističkih radnika 2015. indeks 100	Razvoj istarskog identiteta unapređenjem upravljanja kulturnom baštinom i biološkom i krajobraznom raznolikošću	200	2020.	Godišnje	IŽ Ministarstvo gospodarstva
Projekti kulturnih/kreativnih industrija koje se temelje na održivom korištenju kulturne baštine	Broj projekata 2015. indeks 100		200			
Programi partnerstva građana u javnom odlučivanju o programima i projektima održivog korištenja prirodne i kulturne baštine	Broj programa 2015. indeks 100		200			

Mjera 4.2.3. Umrežavanje svih institucija čije djelovanje obuhvaća sastavnice regionalnog identiteta

P opis indikativnih aktivnosti

- mapirati postojeće institucije i njihove kapacitete i aktivnosti, uključivo planove, u afirmiranju i reafirmiranju pojedinih sastavnica identiteta Istre

- analizirati sastavnice identiteta Istre, posebno identificirati atraktivnosti teritorija koje nestaju, vrednovati njihovo aktualno i potencijalno značenje, definirati potencijale za nove atraktivnosti te utvrditi potrebne aktivnosti
- potaknuti stvaranje i razvoj komunikacijske platforme za umrežavanja institucija za kreiranje međusektorskih rješenja za očuvanje i izgradnju identiteta Istre
- uvesti komunikacijske platforme postojećih institucija kao osnove njihovog umrežavanja za dinamično promišljanje i kreiranje međusektorskih rješenja za očuvanje i izgradnju identiteta Istre
- osnažiti kapacitete postojećih institucija edukacijom i novim zapošljavanjem stručnjaka, osiguranjem odgovarajućih prostornih uvjeta i opreme u skladu s potrebama na afirmaciji i reafirmaciji identiteta Istre
- potaknuti osnivanje novih institucija u skladu s potrebama na afirmaciji reafirmaciji identiteta Istre
- izraditi planove i provoditi sustavne aktivnosti prezentacije istarskog identiteta u IŽ-u, RH i inozemstvu.

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.2.3.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Umrežene institucije čije djelovanje obuhvaća sastavnice regionalnog identiteta	Broj institucija 2015. indeks 100	Postići i jačati sinergiju u djelovanju svih aktera u Istarskoj županiji na afirmaciji i reafirmaciji identiteta Istre	150	2020.	Godišnje	IŽ TZ IŽ
Komunikacijska platforma za umrežavanja institucija radi kreiranja međusektorskih rješenja za očuvanje i izgradnju identiteta Istre	Broj		1			

Razvojni prioritet 4.3. Prezentacija i promocija istarskog identiteta

Cilj

Ostvarivanje prioriteta osigurat će višu razinu prepoznatljivosti Istarske županije kao regije zasnovane na njezinim posebnostima i povećan stupanj turističke prepoznatljivosti Istre utemeljen na specifičnim obilježjima istarskog identiteta. Reafirmirati će se brend Istre kao regije, a potencirati će se multikulturalizam.

Opravdanje

Konkurentske prednosti Istarske županije poput multikulturalnosti, očuvane prirodne i kulturne baštine, povoljnog geografskog položaja za razvoj niza gospodarskih djelatnosti nedovoljno su komunicirane prema okruženju s idejom jasnog pozicioniranja Istre na međunarodnom tržištu. Ideja brendiranja Istre i istarskih proizvoda visoke kvalitete (IQ) pridonijet će ravnomjernom i integriranom razvoju Istre i kvaliteti života njezinih stanovnika.

Opis

Razvojni prioritet ostvarit će se aktivnostima i projektima osmišljenim kroz razvojnu mjeru promocija i afirmacija brenda Istre kao regije ("zelene", kulture, sporta, zdravog života, poduzetničke i dr.) te mjeru kojom se osigurava razvoj multikulturalizma.

Mjere

Mjera 4.3.1. Promocija i afirmacija brenda Istre kao regije („zelene“, kulture, sporta, zdravog života, poduzetničke i dr.)

Popis indikativnih aktivnosti

- kreirati i dizajnirati dopune znaka vizualnog označivanja istarskih proizvoda – "Istarska kvaliteta" / „Istrian Quality“ i „Qualità Istriana“ – IQ i regulativu za njegovu primjenu – posebnim pravilnicima koji se donose za dodjelu znaka "Istarska kvaliteta" za posebne grupe proizvoda i usluga definirati osnovne kriterije za određenje pojma natprosječne kvalitete za specifičnu vrstu proizvoda i usluga
- analizirati sve aktualne sektorske i lokalne brendove koji sadrže identitetske značajke Istre kao regije ("zelene", kulture, sporta, zdravog života, poduzetničke i dr.) i stvoriti podlogu za izradu brenda Istre kao regije
- utvrditi ključne sastavnice identiteta Istre kao regije (prostorne, prirodne, kulturne, povijesne, gospodarske, društvene) kao podloge za izradu integralnog brenda Istre kao regije
- analizirati atraktivnosti osobito teritorija koje nestaju, vrednovati njihovo aktualno i potencijalno značenje, definirati potencijale za nove atraktivnosti kao osnovu za izradu brenda Istre kao regije
- kreirati i razviti integralni brend Istre kao regije koji obuhvaća i integrira sve sektorske i lokalne brendove koji sadrže i afirmiraju sve sastavnice istarskog identiteta
- brendirati selektivne oblike proizvoda i usluga u raznim gospodarskim granama
- ojačati promociju i ponudu namirnica s IQ oznakom (širenje oznake kvalitete s vina na razne proizvode i usluge)
- poduprijeti pokretanje gastro-eno inovativnih projekata (kulinarskih radionica i natjecanja za turiste – specifična istarska jela)
- poduprijeti aktivnosti na razvoju IŽ-a kao destinacije za filmski turizam – revitalizacija Draguča i pokretanje škole glume/snimanja filmova te razmjene studenata (posebno sa zemljama iz kojih dolazi manje gostiju)
- pojačati aktivnosti na razvoju IŽ-a kao destinacije :
 - za kongresni turizam (prenamjena neiskorištenih objekata u kongresne centre, s naglaskom na središnju Istru)
 - zdravstveni i wellness turizam (Istarske toplice, privatne investicije u segmentu malih u srednjih poduzeća te većih hotelskih lanaca)
 - sportski turizam kroz tradicionalne sportove
- izraditi strategiju distribucije brenda Istre kao regije
- načiniti marketing mix plan brenda Istre kao regije (za uvođenje i korištenje brenda pri razvoju proizvoda usluga i ideja, distribucije, promocije)
- izraditi program popularizacije i senzibilizacije građana Istre, RH i svih posjetitelja.

Pokazatelji ishoda za Mjeru 4.3.1.

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrađen integralni brend Istre kao regije koji obuhvaća i integrira sve sektorske i lokalne brendove koji sadrže i afirmiraju sve sastavnice istarskog identiteta	Broj	Brendirani istarski identitet putem dodjele oznake kvalitete IQ – Istrian Quality	1	2016.	Godišnje	IŽ TZ IŽ
Izrađene dopune znaka vizualnog označivanja istarskih proizvoda - "Istarska kvaliteta" / "Istrian Quality" i "Qualità Istriana" – IQ i regulativu za njegovu primjenu - posebnim pravilnicima koji se	Broj		Ovisno o prijavljenim proizvodima i uslugama	2020.		

donose za dodjelu znaka "Istarska kvaliteta" za posebne grupe proizvoda i usluga						
Izrađen marketing mix plan brenda Istre kao regije	Broj		1	2016		

Mjera 4.3.2. Razvoj multikulturalizma

Popis indikativnih aktivnosti

- mapirati sve aktivnosti vezane za razvoj multikulturalnog društva i provesti analizu dosadašnjih postignuća i planova budućih aktivnosti u IŽ-u
- poticati i provesti integralno (međusektorski i kroz horizontalnu i vertikalnu suradnju) planiranje i programiranje svih budućih aktivnosti na razini IŽ-a i uključivanje u sve županijske javne politike
- provesti umrežavanje svih aktera u razvoju multikulturalizma u IŽ-u
- poticati kontinuirano unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih zajednica i drugih etničkih skupina
- promicati kulturne i obrazovne programe radi njegovanja izvorne kulturne tradicije te očuvanja nematerijalne i materijalne baštine kroz amaterizam i profesionalizam
- poticati pripremu kvalitetnih projekata za korištenje sredstava iz fondova EU-a i drugih međunarodnih i domaćih izvora
- poticati projekte radi upoznavanja šire javnosti u IŽ-u i ostalim dijelovima Hrvatske s multikulturalnom baštinom Istarske županije
- poticati i provoditi istraživačke projekte o multikulturalizmu kao sastavnici identiteta Istre i predstavljati ih znanstvenoj, stručnoj i široj zajednici
- osigurati infrastrukturne preduvjete za razvoj multikulturalizma:
 - osnivanje i rad Doma kulture koji bi na jednom mjestu okupio sve etničke skupine IŽ-a
 - ustrojavanje Centra za jezike i kulturnu raznolikost
- poticati uključivanje šire javnosti u IŽ-u u aktivnosti nacionalnih zajednica i drugih etničkih skupina
- predstavljati postignuća istarskog multikulturalizma u ostalim dijelovima RH i u inozemstvu.

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.3.2.

Definicija (1)	Pokazatelj ostvarenja		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja (6)	Izvor (7)
	Jedinica (2)	Opis (3)	Vrijednost (4)	Godina (5)		
Aktivnosti na osnaživanju multikulturalizma	Broj aktivnosti 2015. indeks 100	Afirmirati i reafirmirati multikulturalizam kao temeljnu sastavnicu društvenog i sveukupnog razvoja Istarske županije i njezinog identiteta	150	2020.	Godišnje	IŽ
Projekti za upoznavanja šire javnosti u IŽ-u i ostalim dijelovima Hrvatske s multikulturalnom baštinom Istarske županije	Broj projekata 2015. indeks 100		150			

4.4. Temeljna horizontalna načela

Provedba mjera, dakle identificiranje, priprema i provedba razvojnih projekata i programa zasnivat će se na sljedećim temeljnim horizontalnim načelima:

Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve društvene skupine

Primjenom ovog načela osigurava se zastupljenost i vidljivost svih društvenih skupina u svim segmentima života u Istarskoj županiji. Jednake mogućnosti za sve društvene skupine osnova su i preduvjet za razvoj socijalno pravednog društva.

Održivi razvoj

Ovo načelo ključno je u razvoju svakog područja, sektora i cjelokupnog razvoja Istarske županije. Održivi razvoj tiče se svih stanovnika, turista i drugih posjetitelja, odnosno njihovog uključivanja i sudjelovanja u procesu planiranja, realizacije i vrednovanja razvojnih projekata i programa.

Uporaba dobre upravljačke prakse i participativan pristup u razvoju

Korištenje dobre upravljačke prakse preduvjet je da se reagira i odgovora na predvidive i nepredvidive izazove u razvoju Istarske županije. To podrazumijeva sposobnost svih županijskih institucija i organizacija da stalno usavršavaju svoja znanja, vještine i ponašanje u upravljanju razvojem.

Participativan pristup, sudjelovanje javnog, privatnog i sektora civilnog društva, osnova je gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije Istarske županije i očuvanja i razvoja njezinog identiteta.

V. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU

5.1. Prostorna politika Istarske županije

Na razini IŽ-a izrađen je niz planova koji se bave teritorijalnim razvojem. Pritom valja istaknuti Prostorni plan Istarske županije (Prijedlog izmjena i dopuna prostornog plana Istarske županije 2015.), Strategiju održivog razvoja – zeleni plan Istre, ali i Master plan istarskog turizma 2015.–2025. te Istarsku kulturnu strategiju za razdoblje 2014.–2020.

Na lokalnoj razini, problematiku teritorijalnog razvoja dijelom su razmatrali prijašnji PUR-ovi gradova i općina, a sada nove razvojne strategije jedinica lokalne samouprave, kao i lokalne razvojne strategije istarskih LAG-ova. Iako lokalne strategije razvoja i ŽRS-ovi nemaju usklađen proces planiranja, dio spomenutih strategija dijelom je međusobno usklađen. Pomanjkanje usklađenosti osobito je vidljivo u provedbi strategija.

U Županijskoj razvojnoj strategiji 2011.–2013./14., politika Županije prema teritorijalnom razvoju jasno je istaknuta kroz Mjeru 3.3.2. ŽRS-a: *Uravnoteženi razvoj obalnog dijela Županije i unutrašnjosti* (Strateški cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima, Prioritet 3.3: Razvoj prostornog planiranja te upravljanja prostorom i zaštitom okoliša). Primjerice, provedbom mjere predviđena je izrada i provedba razvojnog modela zasnovanog na solidarnosti i sinergiji između obalnih područja i unutrašnjosti Županije. Također, predviđeno je stavljanje u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja bivših vojnih područja, bivših industrijskih područja, uključujući i ostale pogodne *brownfield* lokacije.

Smjernice županijske politike teritorijalnog i urbanog razvoja razvidne su i u Mjeri 3.4.3. ŽRS-a IŽ-a 2015.–2020.: *Jačanje razvojne uloge Pule kao urbanog središta te ostalih urbanih područja*, u okviru istog strateškog cilja i prioriteta 3.4.: Jačanje i učinkovito upravljanje regionalnim razvojem. Politika IŽ-a naglašena je kroz sve indikativne aktivnosti predviđene realizacijom ove mjere, a poglavito kroz institucionalizaciju suradnje gradske i županijske uprave, predstavničkih tijela i drugih tijela i organizacija radi uspješnijeg planiranja i provedbe zajedničkih programa i projekata; izradu i provedbu programa informiranja javnosti radi boljeg razumijevanja značenja i vrijednosti zajedničkog razvoja Grada Pule i IŽ-a i poticanja uključivanja građana te kroz organizaciju prijenosa iskustava i dobre prakse razvojne suradnje Grada Pule i IŽ-a na suradnju IŽ-a s ostalim gradovima i općinama. Teritorijalna dimenzija županijske politike vidljiva je i u Mjeri 3.4.4. ŽRS: *Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima*.

U Prostornom planu Istarske županije teritorijalnom je pristupu osobita pozornost posvećena u poglavlju 3.1. u kojemu je razrađen prikaz prostornih struktura IŽ-a u odnosu na stanje i razvojna opredjeljenja Istarske županije i Republike Hrvatske. Uzimajući u obzir temeljna razvojna opredjeljenja IŽ-a (razvoj turizma, poljoprivrede, prometa, male privrede i obrtništva, očuvanje prirodne i kulturne baštine, strukturne i tehnološke promjene u gospodarskom kompleksu te suvremeno oblikovanje naselja i podizanje komunalnog standarda) kao i razvojna opredjeljenja Republike Hrvatske (demografska revitalizacija i ekspanzija, povećanje općeg blagostanja stanovništva, opći rast gospodarstva prilagođen načelima održivog razvoja, ograničenje rasta većih gradova i usmjeravanje rasta srednjih i manjih gradova, revitalizacija pograničnih područja te očuvanje prirodnih resursa od značaja za Republiku Hrvatsku), u Planu se daje sljedeći prikaz prostornih struktura:

- Prostorne strukture u kontaktnim zonama Istarske županije nisu prilagođene geostrateškom značaju Istarske županije u odnosu na nacionalni prostor i okolne regionalne strukture te predstavljaju usko grlo u razvoju Istarske županije.

- Antropogenizirana područja Istarske županije (urbana, prijelazna i ruralna područja) pogodna su glede prostornog razmještaja i relativno dobro opremljena infrastrukturom, ali postoje značajne resursne razlike u segmentu demografije.
- Neantropogenizirana područja Istarske županije zadržala su visoku kakvoću okoliša, ekosustava kao i visoki stupanj biološke raznolikosti.
- Značajni infrastrukturni zahvati državnog i županijskog značenja neujednačeni su glede tehnološke razine i traženih kapaciteta.
- Od vitalnih prirodnih resursa ugroženi su samo resursi kopnenih voda (naročito podzemnih), a stanje morskih resursa te poljoprivrednih i šumskih resursa relativno je stabilno i kontrolirano.

Posebna je pozornost usmjerena planiranoj mreži naselja. Istaknuto je da će se temeljem tog Plana Istarska županija i nadalje razvijati kao policentrična regija, s naseljima raspoređenim u šest skupina:

- Veće regionalno središte (30.000 – 80.000 stanovnika)

Grad Pula, kao veće regionalno središte, u razmjerima Hrvatske nije makroregionalno središte poput Rijeke ili Splita, ali zajedno s Rijekom i Trstom te donekle Koprnom dijeli značajan utjecaj na mrežu naselja i sve procese života na istarskom poluotoku.

Može se pretpostaviti da će urbana aglomeracija Pule u razdoblju do 2020. zajedno s naseljima Medulinom, Ližnjanom, Fažanom, Valbandonom, Pješćanom uvalom, Banjolama, Vinkuranu, Pomeru, Lobarici i Galižani, a u određenoj mjeri i Vodnjanom, težiti stvaranju složenije urbane aglomeracije.

Urbana aglomeracija predstavlja područje složene izgradnje urbanog karaktera s prostorno odijeljenim funkcijama stanovanja, rada, odmora i prometa. U pravilu zahvaća područja odnosno dijelove središnjih statističkih naselja i druga statistička naselja ili dijelove naselja.

- Regionalna i manja regionalna središta (7000 - 30.000 stanovnika)

Regionalno središte je Grad Poreč, koji s pripadajućim gravitirajućim okolnim naseljima čini urbanu aglomeraciju.

Manja regionalna središta su gradovi: Rovinj, Pazin, Labin i Umag, koji s pripadajućim gravitirajućim okolnim naseljima čine urbane aglomeracije.

- Područna i lokalna središta (1000 – 7000 stanovnika)

Naselja gradskih osobina (područna središta) su gradovi: Buje, Buzet, Novigrad i Vodnjan.

Ostala su jača središnja naselja (lokalna središta), u pravilu općinska sjedišta: naselja Fažana, Raša, Medulin, Vrsar, Sveti Petar u Šumi, Bale, Potpićan (nije općinsko sjedište), Žminj, Višnjan, Motovun, Nedeščina, Kanfanar, Gračišće, Tinjan, Lupoglav, Sv. Lovreč, Vižinada, Cerovlje, Marčana, Tar-Vabriga, Brtonigla, Rovinjsko selo (nije općinsko sjedište), Karojba, Pićan, Svetivinčemat, Kaštelir-Labinci, Barban, Kršan, Grožnjan, Lanišće, Oprtalj, Funtana i Ližnjan, bez obzira na to što neka od navedenih naselja ne dostižu minimalni broj stanovnika za pripadajuću skupinu.

- Ostala manja lokalna središta

Ostala manja lokalna središta čine dio razvojno slabijih naselja a to su: Trviž, Momjan, Koromačno, Polje Čepić, Nova Vas (Grad Poreč), Baderna, Nova Vas (Općina Brtonigla), Livade, Sv. Martin (Općina Sv.Nedelja), Juršići, Žbandaj, Roč, Boljunska polje, Plomin Luka, Rakalj, Krnica, Lobarika i Galižana.

- Potencijalna manja lokalna središta

Potencijalna manja lokalna središta naselja su najnižeg stupnja integracije prostora. U Gradu Buje: Kaštel, Krasica, Kršete, Triban; u Gradu Buzet: Vrh, Ročko polje; u Gradu Pazinu: Beram, Lindar, Kaščerga i Zabrežani; u Općini Barban: Šajini i Sutivanac; u Općini Cerovlje: Pazinski Novaki, Gologorica, Borut, Draguč; u Općini Karojba: Motovunski Novaki, Škropeti; u Općini Lupoglav: Boljun, Vranja; u Općini Marčana: Kavran, Filipana; u Općini Motovun: Kaldir; u Općini Sv. Nedelja: Šumber; u Općini Kršan: Šušnjevića; u Općini Pićan: Sv. Katarina; u Općini Raša: Drenje, Trget; u Općini Vrsar: Gradina; u Općini Tinjan: Kringa i Muntrilj; u Općini Višnjan: Bačva; u Općini Bale: Krmed; u Općini Tar-Vabriga: Rošini-Villarossa.

Nadalje, IŽ osobitu pozornost u Planu posvećuje uvjetima određivanja građevinskih područja naselja, a poglavito odabiru razvojnog modela građevinskih područja naselja.

Slijedom recentnih socioloških i demografskih istraživanja i analiza upozorava se na potrebe preispitivanja postojećih modela rasta. Zagovara se model „dinamičke mreže naselja“ koja se u osnovnim crtama naznačuje u sljedećem:

- Prostorno poželjna sudbina Istarske županije jest razvoj kroz građenje, uz poštivanje „pametnih“ gustoća te uz strogu zaštitu prirodnih osnova života.
- Za prostorno razvojnu situaciju Istarske županije, u smislu obrane kvalitete življenja, nije poželjno daljnje opterećivanje prostora gradnjom u pulsnoj, porečkoj, rovinjskoj i umaškoj aglomeraciji.
- Mnoga naselja u Istarskoj županiji ne mogu organizirati gospodarski razvoj i osigurati zapošljavanje te je koncepcija prostornog uređenja koja deklarira ciljeve borbe protiv depopulacije u manjim naseljima i za ravnomjerniju mrežu naselja upitna.

Istaknuti su i uvjeti za određivanje građevinskih područja gradova (središnjih naselja unutar urbanih aglomeracija). Tako se Prostornim planom utvrđuju sljedeće urbane aglomeracije:

- Aglomeracija Grada Pule (statističko naselje: dio Pula)
- Aglomeracija Grada Poreča (statistička naselja: Poreč, Červar, Červar-Porat i Garbina)
- Aglomeracija Grada Rovinja (statističko naselje: dio Rovinj)
- Aglomeracija Grada Umaga (statistička naselja: Umag, Finida, Murine, Monterol, Katoro, Đuba, dio Šegeta)
- Aglomeracija Grada Labina (statistička naselja: Labin, Vinež, Marceljani, Presika, Kapelica)
- Aglomeracija Grada Pazina (statistička naselja: Pazin, Stari Pazin, Beram, Lindar, dio Zarečja – Ivoli)

5.2. Politika prema gradovima – uloga gradova u poticanju razvoja Istarske županije te poveznica ŽRS-a i strategije razvoja urbanih područja u IŽ-u

Razvoj gradova te suradnja gradova ima vrlo istaknuto mjesto u razvojnoj politici IŽ-a. Istarska je županija među prvima u Hrvatskoj, u suradnji sa svim gradonačelnicima, razmatrala mogućnosti osnaživanja i povezivanja gradova u realizaciji projekata iz segmenta gospodarskog, društvenog razvoja kao i drugih razvojnih područja. Proučavaju se inozemna uspješna iskustva s integriranim teritorijalnim pristupom razvoju gradova, kao i novim, participativnim oblicima upravljanja gradovima, to više jer su neki gradovi u IŽ-u hrvatski primjeri najbolje prakse slijedom realiziranog.

Strategijama razvoja urbanih područja (SRUP) pridaje se važnost i razvijena je svijest i iskazano opredjeljenje da je integrirani pristup razvoju istarskih gradova iznimno značajan i poželjan s aspekta pospješivanja pametnog, uključivog i održivog razvoja istarskih gradova, neovisno o mogućnosti hoće li Pula, primjerice, moći koristiti instrument ITU (integrirana teritorijalna ulaganja).

Značajno je i to da istarski gradovi, osobito oni s manje stanovnika, razmatraju mogućnosti širenja suradnje s okolnim općinama, tj. razmatraju razvoj izvan svojih upravnih granica. Razmatraju se i europska i hrvatska iskustva kako bi se i na taj način pridonijelo djelotvornom i održivom razvoju funkcionalnih urbanih područja te dodatno osnažio razvojni položaj gradova u svim područjima razvoja.

Takva nastojanja i nužne promjene podrazumijevaju promjene u pristupu upravljanja istarskim gradovima, uz nužan odmak od tradicionalnog, sektorski usmjerenog donošenja odluka u gradovima. Vanjska iskustva s programom URBACT i sl. stoga su od prioritetne važnosti za razvoj istarskih gradova s obzirom na to da je promoviranje održivog razvoja gradova osnovno opredjeljenje. Na razini IŽ-a, vidi se da se kroz izražen strateški pristup u razvojnom planiranju potiče holistički pristup razvoju gradova u svrhu rješavanja ne samo gospodarskih, već i socijalnih, okolišnih, prometnih i drugih izazova urbanih područja u Istri.

Slijedom činjenice da su uz gradove od specifičnog razvojnog značaja i istarsko priobalje kao i ruralna područja, jasno je do koje je mjere u integriranom pristupu, koji obuhvaća mjere i projekte koji se dotiču gospodarskih i socijalnih problema, nužno u jednakoj mjeri paralelno provoditi i one iz područja energetike, zaštite okoliša, turizma, kulture. Ta opredijeljenost Županije prisutna je u programsko-planskom djelovanju IŽ-a, u planovima i strategijama, ali još uvijek nedostaje dovoljna vertikalna i horizontalna povezanost kako u metodologiji izrade, tako i načinu pripreme i provedbe.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU je u rujnu 2015. godine objavilo Smjernice za izradu strategija razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje kao temeljni strateški dokument kojim se određuju ciljevi i prioriteti razvoja urbanih područja. Smjernice slijede odredbe Zakona o regionalnom razvoju kojim je propisana obveza izrade strategije za tri kategorije urbanih područja (NN 147/14, čl.14., st.2.): urbane aglomeracije (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek), veća urbana područja (gradovi s više od 35.000 stanovnika) i manja urbana područja (gradovi s brojem stanovnika između 10.000 i 35.000). Prema ovoj klasifikaciji, u Istarskoj županiji jedino grad Pula pripada većim urbanim područjima, a gradovi Pazin i Rovinj se ubrajaju u manja urbana područja.

VI. STRATEŠKI PROGRAMI, GLAVNI RAZVOJNI PROJEKTI DO 2020.

Projekt revitalizacije bivše vojne infrastrukture sveobuhvatan je projekt koji obuhvaća više inicijativa za bolje korištenje neperspektivne vojne imovine u državnom vlasništvu:

Projekt Brijuni rivijera jedan je od onih koji mogu i trebaju znatno promijeniti sliku istarskog i hrvatskog turizma. Prepoznavši tu potrebu ujedno kao poslovnu mogućnost, Vlada Republike Hrvatske i Istarska županija izradile su materijal koji služi kao polazište za realizaciju projekta te potpisale Društveni ugovor o osnivanju društva "Brijuni rivijera". Iako se očekivalo da će se projekt mnogo brže realizirati, zbog imovinsko-pravnih odnosa, problema s uređenjem odnosa u pogledu pomorskog dobra i hrvatskih šuma te nekih drugih pitanja projekt se odužio i realizacija se planira u narednom programskom razdoblju u kojem će se težiti k rješavanju problematike koju su pokrenuli konzervatorski odjeli.

Projekt Brijuni rivijera ima za cilj velike i do jučer nedostupne vojne objekte pretvoriti u turističke i sportsko-rekreativne komplekse, osiguravajući tisuće novih radnih mjesta, golem promet roba i usluga te otvarajući nove mogućnosti istarskim poljoprivrednicima, ribarima, obrtnicima i poduzetnicima da plasiraju svoje proizvode i usluge.

Prema svim parametrima i očekivanim efektima taj je projekt najznačajniji projekt koji su pokrenule IŽ i Vlada, a njegova se realizacija planira u fazama ovisno o spremnosti pojedine lokacije. Provedeni prednatječaj pokazao je vrlo velik interes domaćih i inozemnih ulagača.

Projekt Park Muzil sveobuhvatan je projekt revitalizacije demilitarizirane bivše vojne zone – poluotoka površine 170 ha na području Grada Pule. Vojna tradicija je u više od 150 godina ostavila u Puli i okolici duboke prostorne tragove, vojne utvrde i brojne fortifikacije te druge građevine koje su danas vrlo atraktivan potencijal za prenamjenu i jedna od ključnih točaka budućeg razvoja grada. Bivši vojni kompleks Muzil predan je 2011. godine Agenciji za upravljanje državnom imovinom kao neperspektivna vojna imovina, a vlasnici su Grad Pula i država. Vlada RH je u donijela odluku o pokretanju postupka iskazivanja interesa za realizaciju razvojnog projekta Muzil na poluotoku u Puli, koji bi osim smještajnih turističkih kapaciteta sadržavao i golfsko igralište, marinu i kulturni centar.

Temeljem odluke objavio bi se javni poziv investitorima za iskazivanje interesa za projekt kojim se, uz ostalo, planira realizacija turističkog smještaja od oko 2270 postelja, građevina javne, društvene i poslovne namjene, plažnog kompleksa, golfskog igrališta sa 18 rupa, marine sa 380 vezova i kulturnog centra, a predviđena je i mogućnost stanovanja.

Navedeni bi razvojni projekti transformirali Muzil u najatraktivniji javni park u kojem se na održiv način isprepleću javni sadržaju, ekološki park, umjetnost, sport, turizam i ugostiteljstvo.

Projekt revitalizacije bivše vojne zračne luke u Puli obuhvaća ideju prenamjene bivše vojne zračne luke Pula koja se geostrateški nalazi na vrlo povoljnoj lokaciji; nadomak aktivnoj pulskoj zračnoj luci. Cilj je prenamjene osposobiti infrastrukturni potencijal za razvoj polivalentne gospodarske zone višenamjenskog karaktera, što između ostalog uključuje i razvoj proizvodno- edukacijskog centra za aeronautičku industriju. Plan je da se ta ulaganja provedu putem modela javno-privatnog partnerstva.

IVS – Zaštita podzemnih i površinskih voda te izvorišta pitkih voda. Radi zaštite krškog vodonosnika iz kojega se stanovništvo i gospodarstvo IŽ-a opskrbljuju pitkom vodom, IŽ je osnovala IVS – Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. sa sjedištem u Buzetu. Osnovni je zadatak tvrtke aktivno raditi na programu zaštite podzemnih i površinskih voda te izvorišta pitkih voda prema usvojenom programu izgradnje sustava prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda malih naselja u vodozaštitnim područjima na prostoru IŽ-a. Do sada je realizirano 7 sustava (Roč-Stanica Roč, Prhati, Rudani, Topit, Kašćerga,

Marčenegla i Vrh) izgradnjom kolektora i pripadajućih uređaja, od kojih su neki u radu, a kod nekih traje postupak priključenja potrošača. Sustavi su realizirani dijelom iz vlastitih sredstava, koja se u tvrtki prikupljaju temeljem odredbe članka 48. Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u IŽ-u (*Službene novine Istarske županije*, 12/05, 2/11), a dijelom sufinancirani iz sredstava Hrvatskih voda i Ministarstva poljoprivrede.

U tijeku je izgradnja te postupak nabave za pet sustava (Šćulci-Paladini, Grdoselo, Draguč, Cesari-Bašići, Šajkovići-Tončići) koji bi, prema poslovnom planu, trebali biti realizirani do kraja 2015. godine. U narednom razdoblju (2016.–2020.) planira se intenziviranje izgradnje sustava kanalizacije manjih naselja prema utvrđenom planu izgradnje kojem je primarni cilj zaštita izvorišta pitke vode. U tom razdoblju trebalo bi izgraditi ili započeti gradnju naredna 44 sustava za koje su već ishođene građevne dozvole ili je projektiranje i ishođenje dozvola u tijeku. To pretpostavlja gradnju 9 sustava godišnje što zahtijeva značajan angažman kako financijskih sredstava tako i ljudskih resursa. Prema gruboj procjeni samo za taj program izgradnje potrebno je osigurati oko 375 milijuna kuna, a izvori bi, osim vlastitih sredstava, trebali biti i europski fondovi, prvenstveno Fond za ruralni razvoj. Uz to valja razmotriti i mogućnost korištenja fondova za prekograničnu suradnju za naselja koja su u zoni zaštite izvorišta Bužini-Gabrijeli.

Program IVS-a, osim osiguranja zaštite izvorišta pitke vode i zaštite voda u širem smislu, znatno pridonosi i kvaliteti života u ruralnim područjima središnje Istre.

Istarski ipsilon. U pogledu izgradnje cestovne infrastrukture, u planu je dovršenje izgradnje punog profila autoceste Istarski ipsilon. Bina-Istra, koncesionar Istarskog ipsilona, mobiliziran je na dovršetku izgradnje punog profila na dionici Pazin – tunel Učka – Matulji. Tu je dionicu koncesionar podijelio u dvije faze gradnje, a razlog je realizacija barem dijela projekta bez obzira na otežanu gospodarsku situaciju.

Dionica od Rogovića do Matulja u dužini od 46 km (cca 330 milijuna eura) odnosi se na dionice: Rogovići – tunel Učka, 29,6 km (cca 170.000 mil. eura), tunel Učka, 5,6 km (cca 100.000 mil. eura) i tunel Učka – Matulji, 16,4 km (cca 160.000 mil. eura).

Za dionicu Pazin – tunel Učka osigurana su financijska sredstva; preko financiranja sa IFC-om (Svjetska banka) te trima dodatnim komercijalnim bankama (Société Générale, BBVA, Unicredit/Zagrebačka banka). Zemljište je većim dijelom otkupljeno; na dionici od Rogovića do Cerovlja otkupljeno je više od 95% parcela, a na preostalom dijelu realizirano je 50% otkupa. Bina-Istra je za spomenutu dionicu dovršila svu građevinsku projektnu dokumentaciju i dobivena je građevinska dozvola.

Uvjet za početak radova jest dovršetak pregovora s MPPI-jem o novom aneksu Ugovora o koncesiji, koji uglavnom definira pojedinsti financiranja i realizaciju predmetne faze, ali i produžetak roka koncesije za 10 godina kako bi otplate kredita bile održive. Ulaskom u EU, odredbe Ugovora moraju biti potpuno usklađene s pravilima Europske unije što Europska komisija trenutačno sagledava. Ovaj složeni postupak iziskuje određeno vrijeme koje će se uz napore Bina-Istre i MPPI-ja nastojati ubrzati kako bi radovi počeli tijekom 2015. godine.

Za preostalu dionicu (tunel Učka) Bina-Istra financirala je sve građevinske projekte i u prosincu 2014. dobivena je građevinska dozvola. To omogućuje koncesionaru da uz gradnju dionice Pazin – tunel Učka istodobno radi na pronalasku modela financijske konstrukcije za izgradnju druge cijevi tunela Učka.

Potrebno je provesti potrebne analize i studije povezivanja Labinštine s istarskim Y sukladno trasi planiranoj u Prostornom planu Istarske županije.

ŽCGO „Zeleno srce Istre“. Županijski centar za gospodarenje otpadom Kaštijun (ŽCGO Kaštijun) predstavlja ključnu građevinu u integriranom sustavu gospodarenja otpadom u IŽ-u.

Prema planskim veličinama i provedenim aktivnostima jedan od najznačajnijih projekata IŽ-a profunkcionirat će do kraja 2015. godine tako što će početi s radom svih šest pretovarnih stanica (Rovinj, Poreč, Umag, Buzet, Pazin i Labin) kao i postrojenje za mehaničko-biološku obradu (MBO) na ŽCGO-u Kaštijun.

U narednom planskom razdoblju (2016.–2020.) predstoje unapređenje i dodatna izgradnja sekundarne infrastrukture kako bi se postigli zadani ciljevi i sustav maksimalno optimirao. Slijedom navedenog, jedinice lokalne samouprave nastavit će sa sanacijama odlagališta komunalnog otpada te, uz pretovarne stanice, provesti rekonstrukciju lokacija izgradnjom reciklažnih dvorišta, sortirnica primarno izdvojenog korisnog i opasnog otpada iz komunalnog otpada te kompostana za obradu biootpada ako studija opravdanosti pokaže da je to ekonomski opravdano. Istodobno će se intenzivirati edukacija stanovništva, osobito o važnosti primarne reciklaže kao i uvođenju novog tarifnog sustava u kojem se mora uvesti mjerna jedinica za ostatni komunalni otpad – količina proizvedenog otpada (kg ili m³).

Osnovni zadatak zaokruživanja jedinstvenog sustava gospodarenja otpadom, koji se temelji na metodologiji I-izdvoji V-vrednui O-obradi/odloži, uspostava je kontrole nad tokovima otpada od njegovog nastanka do konačnog zbrinjavanja uz uvođenje značajnih ušteda prirodnih resursa i smanjenje onečišćenja okoliša. U konačnici, učinkovitost i uspješnost sustava ovisit će o svakom pojedinom proizvođaču otpada (građani i privredni subjekti), a završavati na ŽCGO-u Kaštijun. Ovim projektom, s ključnom građevinom u sustavu, uz kontinuirano održavanje i unapređivanje sustava IŽ-a stvara dugoročno rješenje u skladu s najvišim europskim i svjetskim ekološkim standardima u gospodarenju otpadom.

Pored navedenog, u planskom razdoblju prijeko je potrebno razviti efikasan ekološki, energetski i ekonomski opravdan sustav energetskog iskorištavanja otpada nastalog osobito u postrojenju za mehaničko-biološku obradu ostatnog dijela otpada iz komunalnog otpada na ŽCGO-u Kaštijun kao i muljeva iz uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda.

Plinifikacija Istarske županije. Plinifikacija Istarskog poluotoka veoma je važan projekt za žitelje IŽ-a jer omogućuje uporabu prirodnog plina kao energenta za potrebe kućanstava, industrije, turizma i usluga. Izgradnjom distribucijske plinovodne mreže potrošači koji trenutačno koriste druge izvore (EL loživo ulje, “propan-butan“, gradski plin i električna energija) imaju priliku da naročito za proizvodnju topline koriste energent iz umreženog sustava. Osim što je ekološki najprihvatljivije fosilno gorivo, prirodni je plin i cjenovno konkurentan ostalim dostupnim energentima.

Projekt je podijeljen u dvije faze vezano za vremenski termin realizacije. Prva faza predviđa obvezu koncesionara, slijedom potpisanih koncesijskih ugovora, da izgradi plinovodnu mrežu prve instalacije do kraja 2015. godine. Ideja je projekta plinifikacije da se od 2015. godine plinovodna mreža prve instalacije širi na naselja koja nisu bila obuhvaćena prvom fazom.

Plinovodno distribucijsko područje IŽ je, vezujući se za specifičnosti koje su prethodile dodjeli koncesija, podijeljeno na tri distribucijska područja: južno, sjeverno i Pićan-jug. Do sada je izgrađeno novih 112 km na južnom distribucijskom području i 53 km na sjevernom distribucijskom području, a plinovod Kršan – Pićan-jug u duljini od 4,5 km potpuno je izgrađen.

Već je sada godišnja potrošnja plina veća od 18 milijuna m³, ali se u doglednoj budućnosti (kada se priključi veći dio potencijalnih potrošača) očekuje 75 milijuna³.

Nova Opća bolnica u Puli. Nastavak gradnje nove Opće bolnice u Puli, koja je počela početkom 2015. godine, jedan je od trenutačno najznačajnijih projekata IŽ-a u budućem razdoblju. Nova će bolnica

biti smještena u dva međusobno povezana objekta koja će se dobiti dogradnjom postojeće zgrade Ginekologije u smjeru istoka, odnosno dogradnjom postojeće zgrade Dijagnostike u smjeru zapada. Uz ta dva objekta uredit će se okoliš koji se sastoji od parkirališta i vezanih prometnih poveznica.

Projekt izgradnje nove zgrade Opće bolnice Pula financira se iz kredita, a s obzirom na veličinu i kompleksnost projekta planirana je vrijednost investicije 600 milijuna kuna, što uključuje i nabavu opreme.

Prioritetno se ulaže u objekte koji zbog dotrajalosti građevina i opreme ili nedostatka kapaciteta ne mogu valjano zadovoljiti potrebe građana, a zatim će se podizati kvaliteta postojećih objekata u smislu njihove energetske učinkovitosti te kapaciteta za uvođenje novih usluga i djelatnosti. Planira se izgradnja, adaptacija i opremanje za pružanje palijativne skrbi koja se nadovezuje na uspostavljeni model mobilnog palijativnog tima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti koji bi se u budućnosti više trebao povezati sa sekundarnom zdravstvenom zaštitom.

Istra znanja – l'Istria del sapere. Ulaganje u nove škole i školske sportske dvorane, igrališta i bazene, Sveučilište i sveučilišni kampus omogućit će visok obrazovni standard.

Izgradnja sveučilišnog kampusa u Puli najveći je prioritet u stvaranju konkurentne istarske regije temeljene na znanju jer je ulaganje u znanje najisplativije ulaganje. IŽ je donijela program Istra znanja vrijedan između 800 milijuna kuna kojeg je cilj osigurati jednosmjensku nastavu kako bi poslije podne djeca i mladi mogli više biti s obitelji i baviti se sportom i drugim aktivnostima.

Politehnički studij u Puli čiji je osnivač IŽ nastao je iz potrebe gospodarstva za obrazovanim kadrom upravo za malo i srednje poduzetništvo, dajući studentima znanja iz raznih struka s naglaskom na ekonomiju i praćenje zakonskih propisa za samostalno vođenje tvrtki.

Od znanstvenih institucija na području IŽ-a djeluju dva javna instituta – Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču i Centar za istraživanje mora u Rovinju (podružnica Instituta „Ruđer Bošković“ iz Zagreba) te Ustanova Centar za istraživanje materijala Istarske županije – METRIS. Također, u planu je osnivanje Centra kompetentnosti za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u području mehatronike u gradu Labinu (elektrotehnika, elektronika, informatika, robotika, strojarstvo), a u okviru SŠ Mate Blažina. Cilj je ostvariti bolju poveznicu između gospodarstva te znanstvenog i akademskog sektora.

Za program Istra znanja postignut je širok konsenzus sa strukom, sveučilištem, ravnateljima škola, gradonačelnicima i načelnicima. Posebna pozornost pridaje se dopunskom obrazovanju poljoprivrednika, koji stječu specijalistička znanja prilagođena standardima EU-a s ciljem osposobljavanja OPG-ova za bavljenjem proizvodnjom nakon ulaska RH u EU.

Nastavkom projekta Istra znanja očekuje se prihvaćanje racionalnije mreže osnovnih i srednjih škola te implementacija pozitivnih propisa ekološke gradnje odnosno adaptacija školskih prostora u skladu sa suvremenim standardima, stjecanje poljoprivrednog obrazovanja planira se osnovati srednja poljoprivredna škola u Poreču kao zasebna obrazovna institucija temeljena na 130-godišnjoj tradiciji. Sredstva decentralizacije su oskudna, no uz velik angažman javnog sektora građani će u sektoru obrazovanja dobiti nove i kvalitetnije objekte. Projekt „Pulske srednje škole“ predviđa formiranje tri centra:

- Centar novih tehnologija Vidikovac (za smještaj Tehničke škole Pula, Industrijsko-obrtničke škole Pula i Strukovne škole Pula)
- Društveni centar Pula (za smještaj Gimnazije Pula, Glazbene škole Ivana Matetića-Ronjgova Pula i Škole primijenjenih umjetnosti i dizajna Pula)
- Turističko-ugostiteljski centar Pula (za smještaj Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula)

uz tri škole koje ostaju na postojećim lokacijama:

– Medicinska škola u Puli, nova Glazbena škola na području sveučilišnog kampusa te Centar izvrsnosti za škole tehničkih i strukovnih usmjerenja u Puli.

Dokument „Istra znanja – l'Istria del sapere“ odnosi se i na osnovne škole.

Nadalje nužno je osigurati kontinuiranu edukaciju zaposlenika u zdravstvenim službama kao obavezan proces u podizanju kvalitete zdravstvene zaštite i cjelokupne pružene zdravstvene usluge za domaće stanovništvo, ali i za turiste i posjetioce Istre.

Institucionalizacija zavičajne nastave u Istarskoj županiji. Zavičajnu povijest možemo proučavati iz više razloga. Neki od njih su podrijetlo i stav, no to je prvenstveno pitanje budućnosti. Najosjetljiviji i najpodložniji nestajanju su identiteti temeljeni na plurikulturalnosti i multietničnosti. S obzirom na proklamirane vrijednosne stavove među njih pripada i „istarski zavičajni identitet“, ne ulazeći u raspravu o tome je li taj identitet snažniji ili slabiji od nacionalnog, je li nadnacionalan, osoban ili grupni.

S obzirom na globalizaciju koja ugrožava kulturne i identitetske posebnosti pojedinih zajednica, najmanje zaštićeni su oni koje ne podržavaju institucionalni oblici očuvanja. Jedan je od oblika čuvanja i zavičajna nastava.

Projekt institucionalizacije zavičajne nastave tek je počeo i potrebno je poduzeti odgovarajuće predradnje. Osnovni je cilj zavičajne nastave učenjem o prošlosti, nematerijalnoj i materijalnoj kulturi, jačati zavičajni identitet i pritom učenike dodatno ne opterećivati.

Potrebno je imenovati glavni tim i timove za pojedina područja koji će definirati planove i programe, načine rada i predložiti financiranje nakon čega slijedi donošenje odluka u Skupštini IŽ-a te u suradnji i dogovoru s Ministarstvom obrazovanja institucionalizacija zavičajne nastave. Ideje i namjere obuhvaćaju uvođenje zavičajne nastave u vrtiće, osnovne i srednje škole te pripremu svega što je za to potrebno.

KULTURRING kao projekt obuhvatio bi sanaciju i promociju svih povijesnih znamenitosti Pule na potezu između Arene, preko Giardina, Herkulovih, Dvojnih i Zlatnih vrata, Ulicom Sergijevaca do Foruma s Augustovim hramom i katedralom. Kulturno-turistička ruta obuhvatila bi i centralne kulturno-turističko-edukacijske točke: uspon na Kaštel prema Povijesnom i pomorskom muzeju; planirani Muzej suvremene umjetnosti Istre na gradskoj rivi u prostorima stare tiskare, postojeći Arheološki muzej, preuređeni prostor crkve Sveta Srca i Malo rimsko kazalište te Istarsko narodno kazalište. Projekt bi obuhvatio i dva nivoa podzemnih prolaza i skloništa od kojih je dio nedavno otvoren kao izložbeni prostor Zerostrasse. Na taj bi se način dobila prvorazredna kulturna atrakcija – šetnjom kroz grad prošla bi se sva razdoblja grada, od rimskih početaka, preko Austro-Ugarske Monarhije pa do novog, modernog muzeja na rivi, gradskog vidikovca na Kaštelu i opet natrag do Rimskog kazališta i Arheološkog muzeja. Realizacija navedenog projekta obuhvaća: sanaciju, rekonstrukciju, adaptaciju i dogradnju stare tiskare za potrebe uređenja Muzeja suvremene umjetnosti Istre; zaštitu i revitalizaciju Povijesnog i pomorskog muzeja Istre; ulaganje u Istarsko narodno kazalište u Puli kao središte kulturnog i regionalnog značaja, ulaganje u Arheološki muzej Istre u Puli; ulaganje u izradu projektne dokumentacije za uređenje i rekonstrukciju Malog rimskog kazališta kako bi bilo adekvatno prezentirano kao vrijedan kulturno-povijesni spomenik te kao jedinstvena pozornica za kulturna događanja.

Širokopojasni internet i razvoj širokopojasne infrastrukture. Digitalna agenda za Europu predstavlja jednu od sedam strateških inicijativa u sklopu krovne europske strategije Europa 2020. Konkretni ciljevi DAE-a vezani uz dostupnost širokopojasnog pristupa do kraja 2020. mogu se sažeti u dva osnovna segmenta: 1. DAE1 – ostvarenje opće pokrivenosti širokopojasnim 30 Mbit/s (brzi pristup) i 2. DAE2 – barem 50% kućanstava koristi širokopojasni pristup minimalne brzine 100 Mbit/s (ultrabrzi

pristup). Ciljane su vrijednosti dostupnosti širokopojasnog pristupa krajem 2015. u Hrvatskoj iz Strategije širokopojasnog pristupa:

- dostupnost nepokretnih priključaka širokopojasnog pristupa (udio stanovnika kojima je usluga dostupna): 35% (≥ 30 Mbit/s) i
- dostupnost širokopojasnog pristupa (udio stanovnika kojima je usluga dostupna): 50% (≥ 30 Mbit/s).

U IŽ-u sa 208.440 stanovnika i 74.602 kućanstava koristi se 67% Halo usluga, 36% je izgrađenost DTK mreže, penetracija širokopojasnog pristupa 70%, a cilj je kroz klastere gradova i općina (šest projekta) s prosječnom investicijom od cca 15 milijuna eura, što ukupno iznosi cca 100 milijuna eura, izgraditi svu potrebnu širokopojasnu infrastrukturu do 2020. godine.

Terminal za pomorski putnički promet luke Pula. Cilj je projekta stvaranje matične luke za brodove na kružnim putovanjima u Puli, na lokaciji demilitarizirane bivše vojne zone Valelunga. Na Jadranu danas postoji samo jedna polazna putnička luka (Venecija), koja više nema dovoljno jaku infrastrukturu za prihvata velikih brodova od 300, 400 metara. Pula, zahvaljujući optimalnom geografskom položaju te posebitosti zaljeva, teži postati podrška venecijanskom terminalu i također biti polazna luka za putničke brodove na kružnim putovanjima s obzirom na to da je u tom području prepoznat velik potencijal razvoja u gospodarsko-turističkom smjeru.

Izgradnja terminala donijet će široj zajednici višestruke koristi kroz zapošljavanje velikog broja ljudi od pomorskog servisa do ugostiteljstva, a među najznačajnijim očekivanim rezultatima projekta prema izrađenoj studiji izvedivosti te analizi troškova i koristi mogu se istaknuti sljedeći: uređena obala dovoljna za prihvata brodova većih dimenzija (za 3000 putnika), osigurana infrastruktura za opskrbu brodova i sveobuhvatnu logističku podršku, izgrađeni i opremljeni specijalizirani terminali za prihvata putnika, odnosno ukrcaj/iskrcaj putnika, potaknuta izgradnja restorana, barova, banaka i drugih uslužnih djelatnosti.

Pomorski servisi koji bi se aktivirali nakon zaključenja infrastrukturnog dijela projekta uključuju poduzeća koja pružaju usluge opskrbe brodova i druge maloprodaje i veleprodaje namirnica za goste i posadu, pilote, radne snage za iskrcaj i ukrcaj tereta, privez i odvez, gorivo, usluge parkiranja vozila za goste i posadu, hotelijerstvo, remorkere, turističke agencije, usluge servisa održavanja, odvoz smeća itd.

Na temelju provedene analize i istraživanja studijom izvedivosti utvrđene su tri mogućnosti izgradnje terminala. U prvoj odnosno u kratkoročnom razdoblju (3-5 godina) predviđeno je od 80 do 100 tisuća putnika te od 70 do 90 dolazaka, u srednjoročnom razdoblju (7-10 godina) od 150 do 180 tisuća putnika i 130 do 150 dolazaka te u dugoročnom 400 do 600 tisuća putnika godišnje i 200 dolazaka.

CEKOM - Osnivanje Centra kompetencije za napredne materijale

Ustanova Centar za istraživanje materijala Istarske županije - METRIS, osnovana je u prosincu 2014. godine od strane Istarske županije i Istarske razvojne agencije (IDA) d.o.o., a sam Centar za istraživanje materijala METRIS je započeo s radom još 2009. godine u sklopu provedbe EU projekta MET.R.IS. te provodio svoje aktivnosti kao Odjel za istraživanje i razvoj IDA-e, s ciljem unaprjeđenja znanstveno-poslovne infrastrukture za inovativno istraživanje i razvoj u Istarskoj županiji te povezivanja s gospodarstvom na svim razinama, kako bi se postigla konkurentnost te gospodarski rast.

Jedan od glavnih budućih ciljeva Ustanove METRIS je poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj u gospodarstvu te uska suradnja s industrijom putem tematskih I&R projekata. U tu svrhu planira se u sklopu Ustanove METRIS osnivanje Centra kompetencije za napredne materijale (CEKOM) putem projekta koji će biti kandidiran na natječaj za dodjelu sredstava iz Strukturnih fondova Ministarstva gospodarstva tijekom 2016. godine.

CEKOMI predstavljaju dio inovacijske infrastrukture Republike Hrvatske i jedan su od glavnih instrumenata za jačanje inovacijskog lanca vrijednosti i poticanje inovativnosti poslovnog sektora i njegovo povezivanje sa znanstveno-istraživačkim institucijama. Radi se o specijaliziranom poslovnom subjektu koji provodi znanstveno-istraživačke projekte razvojnog ili proizvodnog karaktera i razvija kompetencije u pojedinim područjima, s kojim drugi poslovni subjekti mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja u svrhu jačanja konkurentnosti pojedinog tematskog područja. CEKOM-i su usmjereni na razvojna i primijenjena istraživanja potaknuta od strane industrije i njihovu komercijalizaciju, te potporu i jačanje intelektualnog vlasništva.

Aktivnosti budućeg CEKOM-a pri Ustanovi METRIS sastojat će se od vlastitih i kolaborativnih primijenjenih projekata industrijskih istraživanja i eksperimentalnog razvoja, koja su razvrstana prema prioritarnim tematskim područjima (TPP) i pod-tematskim područjima prijedloga Strategije pametne specijalizacije RH. Jezgra istraživanja i razvoja CEKOM-a bazirat će se na razvoju naprednih materijala i naprednih proizvodnih tehnologija za primjenu u brodogradnji i automobilskoj industriji (metalna industrija, ljevarstvo). Zahtjevi za razvoj naprednih materijala primjenom biotehnologije, naprednih proizvodnih tehnologija, inženjerstva i nanotehnologije potječu i iz komunalnog sektora, prehrambene industrije i kulturnog sektora. Napredni materijali svoju primjenu nalaze i u medicini, odnosno istraživanju i razvoju neuroznanosti za što Ustanova METRIS također dobiva upite od relevantnih dionika. Projekti su usmjereni na vlastita i kolaborativna industrijska primijenjena istraživanja te snažnije povezivanje znanosti i industrije transferom tehnologije. U sklopu projekta sklopit će se konzorcijski ugovor s relevantnim tvrtkama po tematskim područjima, u svrhu dugoročne suradnje u polju istraživanja i razvoja te primjene inovacija.

Podzemni grad Labin; Kova – Stari rudnici – Novi prolazi

Labin je nakon zatvaranja Istarskih ugljenokopa, usmjerio sustavne napore u osnaživanju drugih gospodarskih grana, a posebice turizma (danas ostvaruje i preko milijun turističkih noćenja) koji bi ovim projektom dodatno osnažio i konsolidirao ukupnu ponudu.

Rudarstvo u Labinu je oduvijek budilo dvojake osjećaje kod lokalnog stanovništva – s jedne strane to je bila najsnažnija grana proizvodnje koja je omogućavala razvoj šireg područja naše regije. No s druge strane rudarstvo kao opasan poziv (koje je odnijelo brojne živote) – što je odredilo činjenicu da i današnja sjećanja lokalnog stanovništva odražavaju određenu bojazan i distanciranost. Ovim bi se projektom na svojevrsan način **'zacijelilo' bolne memorije**, te omogućilo jedan drugačiji pristup i aktivno djelovanje građana u zajedničkom stvaranju nove/stare slike rudnika koja odražava optimizam, ponos na nasu prošlost i nadu u budućnost.

Nakon pomne analize sličnih Evropskih primjera prenamjene bivših rudarskih objekata može se zaključiti da je početak radova obnove; tj. realizacija I. faze projekta knjižnice uistinu uspješan začetak pretvorbe ovih napuštenih objekata. Svi analizirani primjeri upravo su tako organizirali same procese obnove – u prvoj fazi nadzemno i u drugoj fazi podzemne prostorije.

Realizacija projekta Podzemni grad znaci i afirmaciju rudnika kao elementarne infrastrukture Labinštine, čime će se stvoriti prepoznatljivi element identifikacije Grada Labina u užem i širem kontekstu.

Kompleks Podzemni grad postati će najznačajniji nacionalni kompleks za edukaciju svih dobnih skupina posjetitelja o rudarenju i geologiji.

Realizacijom ovog projekta obnavlja se i zaštićuje rudarska graditeljska baština koja je trajno obilježila prostor Labinštine. Prenamjenom podzemnog i nadzemnog dijela rudnika dobivaju se nove turističko-kulturne-javne-uslužne namjene, a cjelokupni projekt zbog svoje atraktivnosti doprinijet će proširenju turističke ponude sa povećanjem broja posjetitelja kako na lokalnom nivou destinacije Labin-Rabac, tako i na regionalnom i nacionalnom nivou. Osim turističkoj ponudi ovaj projekt će doprinijeti i

lokalnom stanovništvu koje će dobiti nove mogućnosti za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, a samim time i otvaranje novih radnih mjesta.

Tablica 103. Glavni predviđeni strateški programi i glavni razvojni projekti Istarske županije za razdoblje do 2020. i mjere ŽRS-a IŽ-a 2015.–2020.

Br	Naziv projekta	Mjere
1.	Projekt revitalizacije bivše vojne infrastrukture <ul style="list-style-type: none"> • Projekt Brijuni rivijera • Projekt Park Muzil • Projekt revitalizacije bivše vojne zračne luke u Puli 	
		1.3.2.
		1.3.2. / 4.1.3.
		1.2.2./1.3.1.
2.	IVS Zaštita podzemnih i površinskih voda	3.3.3. / 1.3.3.
3.	Istarski epsilon	3.2.1.
4.	ŽCGO Zeleno srce Istre	3.3.3.
5.	Plinifikacija IŽ-a	3.2.3.
6.	Nova Opća bolnica u Puli	2.3.1.
7.	Istra znanja – l' Istria del sapere	1.1.1. / 2.2.1. / 2.2.2.
8.	Institucionalizacija zavičajne nastave u Istarskoj županiji	4.2.1.
9.	KULTURRING	4.1.2
10.	Promicanje razvoja elektroničko-informacijske infrastrukture za širokopojasni pristup internetu u Istarskoj županiji	3.2.2.
11.	Izgradnja terminala za pomorski putnički promet Luke Pula	3.2.1.
12.	CEKOM – Osnivanje centra kompetencije za napredne materijale	1.1.1. / 1.1.2. / 1.1.3.
13.	Podzemni grad Labin; Kova- Stari rudnici – Novi prolazi	1.3.2. / 4.2.1.

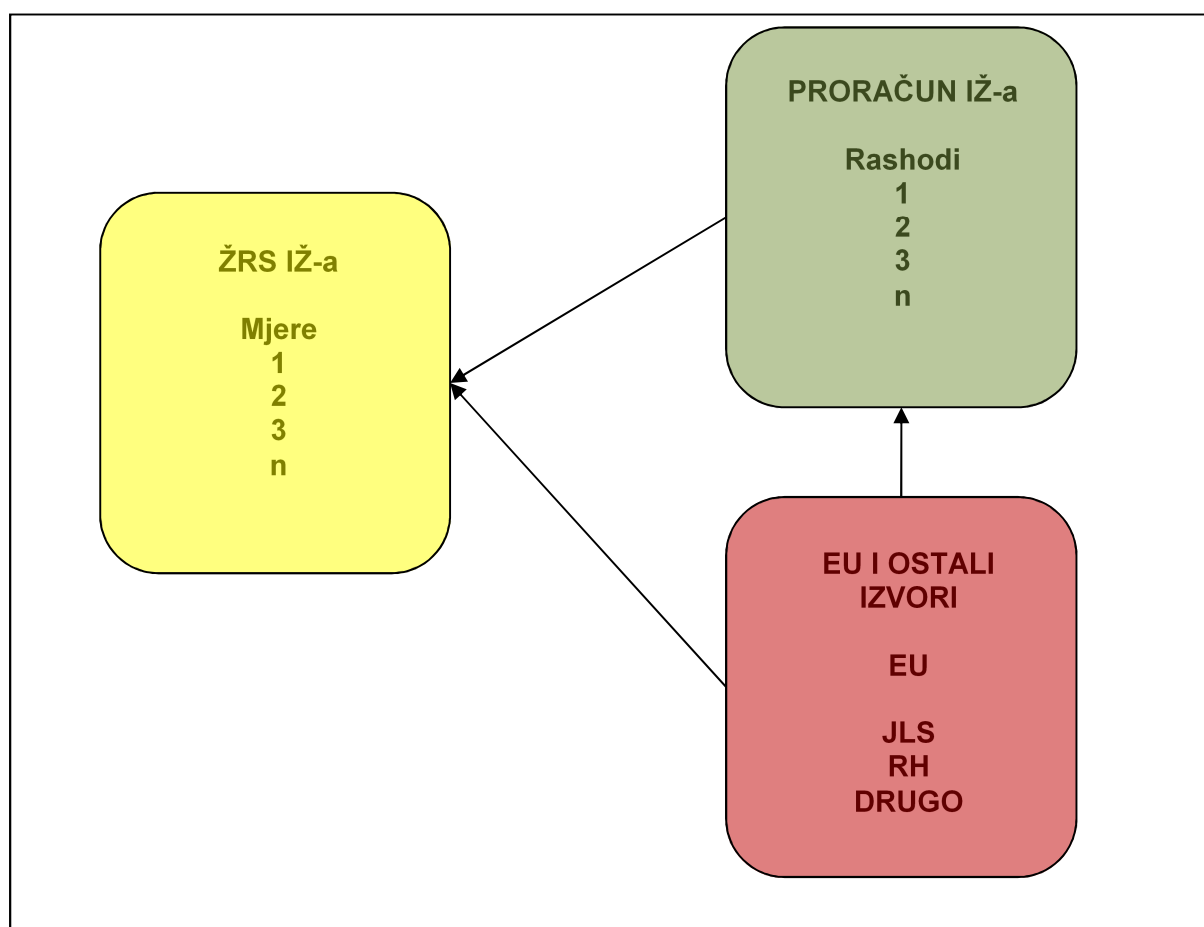
Izvor: IDA

VII. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE

Svrha je financijskog okvira ŽRS-a Istarske županije povezati financiranje provedbe mjera koje su utvrđene u ŽRS-u sa županijskim proračunom IŽ-a kao i s financiranjem iz fondova EU-a i drugih izvora.

Financijski okvir sadrži indikativni, okvirni pregled i alokaciju financijskih sredstava po ciljevima, prioritetima odnosno mjerama. Osnovni su elementi: izvori financijskih sredstava (županijski i lokalni proračuni, državni proračun, fondovi EU-a i drugi izvori).

Financijski okvir ŽRS-a IŽ-a: financiranje mjera

Financijski okvir ŽRS-a IŽ-a važan je instrument za upravljanje razvojem Županije posve jasno i pregledno pokazuje ŠTO se u Županiji smatra strateški važnim, prema mjerama utvrđenim u ŽRS-u (mjera kao okvir za razvojne projekte) i potom KOLIKO uopće ima županijskih sredstva da se to što je strateški važno financira iz županijskog proračuna.

Također, financijski je okvir analitička osnova za rangiranje razvojnih projekata, za akcijski plan i za praćenje provedbe čitava ŽRS-a. Osobito je koristan i za vrednovanje provedbe ŽRS-a te za ocjenu doprinosa pojedinih projekata razvoju Županije.

7.1. Financiranje mjera 2015.–2020.

		Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2015.–2020.)						
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
1. POVEĆANJE GOSPODARSKE KONKURENTNOSTI								
1.1. Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija								
	1.1.1. Jačanje kapaciteta istraživanja i razvoja te suradnje javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo	15.000.000,00		5.000.000,00	30.000.000,00			50.000.000,00
	1.1.2. Podupiranje primjene novih tehnologija i unapređivanja i proširenja tehnoloških kapaciteta i poslovnih procesa u ključnim sektorima istarskog gospodarstva		5.000.000,00	5.000.000,00	150.000.000,00	80.000.000,00	70.000.000,00	310.000.000,00
	1.1.3. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta (centri kompetencija, tehnološki parkovi i dr.)	30.000.000,00	20.000.000,00		200.000.000,00			250.000.000,00
	1.1.4. Poticanje gospodarstva za poslovna ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje korištenja znanja u proizvodnji roba i usluga u ključnim sektorima istarskog gospodarstva		5.000.000,00	5.000.000,00	20.000.000,00		40.000.000,00	70.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 1.1.		45.000.000,00	30.000.000,00	15.000.000,00	400.000.000,00	80.000.000,00	110.000.000,00	680.000.000,00
1.2. Unapređenje poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva								
	1.2.1. Olakšanje pristupa izvorima financiranja za malo i srednje poduzetništvo (MSP-ovi, obrtnici, OPG-ovi, start-upovi, slobodne profesije)	15.000.000,00	6.000.000,00	45.000.000,00	10.000.000,00			76.000.000,00

	1.2.2. Jačanje potporne infrastrukture za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva (formiranje i razvoj poduzetničkih inkubatora, akceleratora, razvojnih agencija i razvoj poduzetničkih/poslovnih zona)	7.500.000,00	900.000,00	15.000.000,00	65.000.000,00			88.400.000,00
	1.2.3. Obrazovanje za male i srednje poduzetnike	1.000.000,00	500.000,00		5.000.000,00		500.000,00	7.000.000,00
	1.2.4. Poticanje umrežavanja u gospodarstvu (MSP-ovi, obrtnici, OPG-ovi, start-upovi, slobodne profesije, klasteri)	500.000,00			2.500.000,00		500.000,00	3.500.000,00
	1.2.5. Podupiranje usvajanja i primjene međunarodnih standarda kvalitete roba, usluga i procesa te sustava kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića		2.500.000,00	5.000.000,00	50.000.000,00			57.500.000,00
	1.2.6. Stvaranje povoljnog administrativnog i poslovnog okruženja za razvoj poduzetništva		3.600.000,00	49.200.000,00	10.000.000,00			62.800.000,00
	1.2.7. Poticanje društveno odgovornog poslovanja					50.000.000,00	51.000.000,00	101.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 1.2.		24.000.000,00	13.500.000,00	114.200.000,00	142.500.000,00	50.000.000,00	52.000.000,00	396.200.000,00
1.3. Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti								
	1.3.1. Razvoj prerađivačke industrije				155.000.000,00		1.820.400.000,00	1.975.400.000,00
	1.3.2. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva	750.000.000,00	75.000.000,00	750.000.000,00	6.300.000.000,00	675.000.000,00	6.450.000.000,00	15.000.000.000,00
	1.3.3. Održivi razvoj poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, akvakulture i ribolovnog turizma te ostalih gospodarskih grana u ruralnom prostoru		76.500.000,00	207.500.000,00	3.000.000.000,00			3.374.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 1.3.		750.000.000,00	151.500.000,00	957.500.000,00	9.455.000.000,00	675.000.000,00	8.270.400.000,00	20.349.400.000,00
UKUPNO CILJ 1		819.000.000,00	195.000.000,00	1.086.700.000,00	9.997.500.000,00	805.000.000,00	8.432.400.000,00	21.425.600.000,00

2. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOKA KVALITETA ŽIVOTA								
2.1. Povećanje zapošljivosti i radna mobilnost								
	2.1.1. Poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta	12.000.000,00	1.350.000,00					13.350.000,00
	2.1.2. Stvaranje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada i povećanje zapošljivosti nezaposlenih skupina u nepovoljnom položaju	12.000.000,00						12.000.000,00
	2.1.3. Poticanje održivog samozapošljavanja, osobito nezaposlenih osoba	15.000.000,00						15.000.000,00
	2.1.4. Poticanje mobilnosti radne snage	3.000.000,00						3.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 2.1.		42.000.000,00	1.350.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	43.350.000,00
2.2. Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva								
	2.2.1. Usklađenje s Državnim pedagoškim standardima predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja	112.357.166,00	54.659.121,32	43.868.825,64	0,00	0,00	4.400.000,00	215.285.112,96
	2.2.2. Modernizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i podizanje njegove kvalitete da bi se povećala zapošljivost učenika, ali i mogućnost daljnjeg obrazovanja	7.500.000,00	1.500.000,00	0,00	160.000.000,00	0,00	1.000.000,00	170.000.000,00

	2.2.3. Uvođenje novih studijskih i istraživačkih programa potrebnih za razvoj IŽ-a u suradnji s gospodarstvom i unapređenje kvalitete znanstveno-nastavnih aktivnosti Sveučilišta	5.274.000,00	846.000,00		750.000,00			6.870.000,00
UKUPNO PRIORITET 2.2.		125.131.166,00	57.005.121,32	43.868.825,64	160.750.000,00	0,00	5.400.000,00	392.155.112,96
2.3. Poboljšanje sustava zdravstva i socijalne skrbi (radni naziv)								
	2.3.1. Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti održivim i visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama	326.544.375,54	72.279.194,46	42.204.792,87	0,00	0,00	0,00	441.028.362,87
	2.3.2. Povećanje ulaganja u provedbu programa i promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti	2.400.000,00	43.129.200,00	6.193.605,00	3.200.000,00	0,00	0,00	54.922.805,00
	2.3.3. Razvoj i povećanje dostupnosti pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama u socijalnoj skrbi	171.775.956,00	43.611.338,00	12.615.000,00	0,00	0,00	0,00	228.002.294,00
	2.3.4. Socijalno uključivanje osoba kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost	7.481.250,00	27.707.550,00	142.560,00	0,00	0,00	0,00	35.331.360,00
UKUPNO PRIORITET 2.3.		508.201.581,54	186.727.282,46	61.155.957,87	3.200.000,00	0,00	0,00	759.284.821,87
2.4. Razvoj sporta i rekreacije								
	2.4.1. Izgradnja i opremanje objekata sportske infrastrukture	150.000.000,00	100.000.000,00	300.000.000,00	400.000.000,00	5.000.000,00	10.000.000,00	965.000.000,00
	2.4.2. Poticanje izvrsnost u sportskim natjecanjima		7.500.000,00	12.500.000,00				20.000.000,00
	2.4.3. Poticanje programa za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju		2.000.000,00	6.000.000,00	10.000.000,00	500,00	500,00	18.001.000,00
UKUPNO PRIORITET 2.4.		150.000.000,00	109.500.000,00	318.500.000,00	410.000.000,00	5.000.500,00	10.000.500,00	1.003.001.000,00
2.5. Razvoj civilnog društva i društvenog poduzetništva								

	2.5.1. Poticanje umrežavanja javnog, civilnog i poslovnog sektora na lokalnoj razini	3.650.000,00	2.100.000,00	550.000,00	2.550.000,00	200.000,00	200.000,00	9.250.000,00
	2.5.2. Unapređenje sustava dodjele potpora OCD-ima	450.000,00	950.000,00	450.000,00	500.000,00	200.000,00	0,00	2.550.000,00
	2.5.3. Razvijanje volonterstva, filantropije i društveno odgovornog poslovanja kao važnih elemenata za razvoj socijalne kohezije i civilnog društva	3.800.000,00	2.750.000,00	1.550.000,00	3.150.000,00	1.350.000,00	200.000,00	12.800.000,00
	2.5.4. Stvaranje uvjeta za razvoj društvenog poduzetništva	2.700.000,00	2.700.000,00	1.000.000,00	5.000.000,00	0,00	0,00	11.400.000,00
UKUPNO PRIORITET 2.4.		10.600.000,00	8.500.000,00	3.550.000,00	11.200.000,00	1.750.000,00	400.000,00	36.000.000,00
UKUPNO CILJ 2		835.932.747,54	363.082.403,78	427.074.783,51	585.150.000,00	6.750.500,00	15.800.500,00	2.233.790.934,83
3. JAČANJE INFRASTRUKTURE, ZAŠTITE OKOLIŠA I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA PROSTOROM I RESURSIMA								
3.1. Povećanje energetske učinkovitosti (EnU), promocija obnovljivih izvora energije (OIE) i kogeneracija (CHP)								
	3.1.1. Povećanje energetske učinkovitosti (EnU) uključivo i promociju kogeneracije CHP			7.300.000,00			31.950.000,00	39.250.000,00
	3.1.2. Promocija i korištenje obnovljivih izvora energije (OIE)		1.000.000,00	3.500.000,00			85.500.000,00	90.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 3.1.		0,00	1.000.000,00	10.800.000,00	0,00	0,00	117.450.000,00	129.250.000,00
3.2. Pобољшanje infrastrukturnih sustava								
	3.2.1. Pобољшanje prometne infrastrukture	14.000.000,00	63.325.000,00	477.000.000,00	1.074.000.000,00	753.500.000,00	3.202.175.000,00	5.584.000.000,00
	3.2.2. Pобољшanje komunikacijske infrastrukture			2.000.000,00	92.000.000,00	6.000.000,00		100.000.000,00
	3.2.3. Pобољшanje energetske infrastrukture					1.863.000.000,00	1.520.000.000,00	3.383.000.000,00

	3.2.4. Pобољшanje komunalne infrastrukture		45.000.000,00	25.000.000,00	400.000.000,00	225.000.000,00	300.000.000,00	995.000.000,00
	3.2.5. Izgradnja sustava							
UKUPNO PRIORITET 3.2.		14.000.000,00	108.325.000,00	504.000.000,00	1.566.000.000,00	2.847.500.000,00	5.022.175.000,00	10.182.000.000,00
3.3. Razvoj prostornog planiranja te upravljanja prostorom i zaštitom okoliša								
	3.3.1. Uspostava i unapređenje integriranog prostorno planskog i informacijskog sustava prostornog uređenja							4.000.000,00
	3.3.2. Uravnoteženi razvoj obalnog dijela Županije i unutrašnjosti	10.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	20.000.000,00		1.500.000.000,00	1.540.000.000,00
	3.3.3. Valorizacija prirodne baštine te zaštita i upravljanje vrijednim dijelovima prirodne i ekološke mreže		12.000.000,00	400.000,00	3.600.000,00			16.000.000,00
	3.3.4. Uspostava i razvoj županijskog informacijskog sustava o okolišu		1.000.000,00					1.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 3.3.		10.000.000,00	18.000.000,00	5.400.000,00	23.600.000,00	0,00	1.500.000.000,00	1.561.000.000,00
3.4. Jačanje učinkovitog upravljanja regionalnim razvojem								
	3.4.1. Pобољшanje institucionalnih kapaciteta javnih vlasti i ostalih dionika i učinkovita javna administracija	10.000.000,00	10.000.000,00	20.000.000,00	30.000.000,00			70.000.000,00
	3.4.2. Unapređenje i racionalizacija upravljanja imovinom i prihodima	50.000.000,00	5.000.000,00	15.000.000,00	30.000.000,00			100.000.000,00
	3.4.3. Jačanje razvojne uloge Pule kao urbanog središta te ostalih urbanih područja			200.000.000,00	500.000.000,00			700.000.000,00
	3.4.4. Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima; ruralno financiranje		15.000.000,00	30.000.000,00	500.000.000,00			545.000.000,00
	3.4.5. Osiguranje učinkovitog korištenja fondova EU-a i drugih izvora	120.000,00	2.300.000,00		950.000,00			3.370.000,00

	3.4.6. Stvaranje istarskih regionalnih sustava		250.000,00	250.000,00		500.000,00		1.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 3.4.		60.120.000,00	32.550.000,00	265.250.000,00	1.060.950.000,00	500.000,00	0,00	1.419.370.000,00
3.5. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima i povećanje razine spremnosti za odgovor na krizne događaje								
	3.5.1. Uspostavljanje i razvoj sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskih promjenama i mjera smanjenja klimatskih promjena							2.000.000,00
	3.5.2. Unapređenje sustava civilne zaštite	3.000.000,00	4.700.000,00	23.160.000,00	44.650.000,00	520.000,00	15.270.000,00	91.300.000,00
UKUPNO PRIORITET 3.5.		3.000.000,00	4.700.000,00	23.160.000,00	44.650.000,00	520.000,00	15.270.000,00	91.300.000,00
UKUPNO CILJ 3		87.120.000,00	164.575.000,00	808.610.000,00	2.695.200.000,00	2.848.520.000,00	6.654.895.000,00	13.387.920.000,00
4. RAZVOJ, OČUVANJE I PROMOVIRANJE ISTARSKOG IDENTITETA								
4.1. Razvoj kulture i kulturnih i kreativnih djelatnosti								
	4.1.1. Izgradnja nove kulturne infrastrukture i obnova postojeće za: produkciju, edukaciju, prezentaciju/promociju, čuvanje građe i unapređenje rada ustanova u kulturi	42.200.000,00	28.700.000,00	28.300.000,00	248.100.000,00			347.300.000,00
	4.1.2. Podržavanje umjetničke produkcije i razvoja publike (povećati interes javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju)	2.300.000,00	8.400.000,00	2.800.000,00	3.500.000,00			17.000.000,00
	4.1.3. Poticanje korištenja kulturnih i kreativnih sadržaja u gospodarske svrhe te razvoj poduzetništva u kulturi	15.000.000,00	18.500.000,00	9.800.000,00	1.300.000,00			44.600.000,00
UKUPNO PRIORITET 4.1.		59.500.000,00	55.600.000,00	40.900.000,00	252.900.000,00	0,00	0,00	410.900.000,00

4.2. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta								
	4.2.1. Ulaganje u obrazovanje za očuvanje istarskog identiteta, posebno u razvoj zavičajne nastave te u sve druge obrazovne razine		2.500.000,00	2.500.000,00				5.000.000,00
	4.2.2. Očuvanje i promicanje održivog korištenja kulturne i prirodne baštine u funkciji gospodarskog razvoja te ulaganja u razvoj istarskog identiteta	2.000.000,00	20.500.000,00	19.000.000,00	2.900.000,00	0,00		44.400.000,00
	4.2.3. Umrežavanje svih institucija čije djelovanje obuhvaća sastavnice regionalnog identiteta		3.000.000,00					3.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 4.2.		2.000.000,00	26.000.000,00	21.500.000,00	2.900.000,00	0,00	0,00	52.400.000,00
4.3. Prezentacija i promocija istarskog identiteta								
	4.3.1. Promocija i afirmacija brenda Istre kao regije („zelene“, kulture, sporta, zdravog života, poduzetničke i dr.)		1.380.000,00		2.400.000,00			3.780.000,00
	4.3.2. Razvoj multikulturalizma		2.000.000,00	2.000.000,00				4.000.000,00
UKUPNO PRIORITET 4.3.		0,00	3.380.000,00	2.000.000,00	2.400.000,00	0,00	0,00	7.780.000,00
UKUPNO CILJ 4		61.500.000,00	88.360.000,00	66.400.000,00	260.600.000,00	0,00	0,00	476.860.000,00
UKUPNO		1.803.552.747,54	811.017.403,78	2.388.784.783,51	13.538.450.000,00	3.660.270.500,00	15.103.095.500,00	37.521.170.934,83